

Genç Sultan

Genç Sultan

Genç Sultan

GENÇ SULTAN

Halil İbrahim Genç

ISBN:

978-605-71255-8-3

Eylül 2023

İSTANBUL

www.istanbultevhidokulu.org

İletişim: iletisim@istanbultevhidokulu.org

www.facebook.com/Sonsuzdan-Uzanan-El-577429662314345

Youtube-Halil İbrahim Genç

www.youtube.com/channel/UCdj3PDs-02T5aUEKGxvWmgQ

Baskı:İMAK OFSET

Esenyurt / İstanbul

Tel: 444 62 18

Sertifika No: 71320

Âdem'den Hatem'e İslam; noktayı kübra olan insandan iman açısından hareket ile akibete/ ahrete göre yaşamak ve salih amel uzantısında sonsuza uzanan/ yükselen ve yaşadıkça aydınlanan -dindi- yoldu. İman, ahrete/ akibete göre yaşamak ve salih amel ile üç temel söyleminde İslam yaşandıkça, yol Allah'a uğrardı. İman ile Allah'a tutunan, sürekli bir yaşamda yaşananların karşılıkları olduğunun idraki ve hakkaniyet ilkesine göre diğerlerini erdemlerde öncelerken -önemserken- cesaret ile yaşayan için artık kaybolmak geçmişin karanlık sayfalarında kalmıştı.

Genç Sultan

İçindekiler

Söze başlarken...	7
Kendi üzerine döndükçe aynalaşmanın olanaklı kılınmış olduğu bir oluş içinde...	29
Özgür olduğumuz, özgürleştiğimiz kadar kendi olmaya dair yol buluruz.	45
Bakışlar altında büyüyen insan...	57
Fakrın korunduğu dünyada nihayetsiz berekete uyanmak... .	65
Tarih yazan duygular...	71
Dönmek için her zaman vakit ve fırsat vardı...	81
Sıradanlaşan ömrün anlamsızlaşmasının ağırlığı çöktüğünde...	89
İman ettiğin seni değiştirir. Sen değişirken iman ettiğin kadar çevreni değiştirirsin.	111
Yüklendiklerin öncelikli olarak olması gerekenlerden seni mahrum etmesin...	119
Çağırdığımız dünya...	129
Genç Sultan olmak...	135
Görünüşlerin ardında yatan gerçeğin açık olması...	145
Dedikodu, değerlendirme ve yorumlamanın yaratıcı etkinliği içinde olması gereken ve insandan beklenenleri gerçekleştirmek...	171

Öncelikler yolu belirli kılarken	179
Değişen zamanların öznesi olmak... ..	183
İçimizden biri... ..	189
İtirazlar yükselirken... ..	193
İnsan olma yolunda özgürlüğü yaşarken tatmak... ..	203
Kendine doğarken... ..	211
Kendiliğe giden yolda... ..	223
Son sözler... ..	227

Söze başlarken...

İnsan tarihinde inanç, doğada olup biteni, dolayısıyla da süregeleni bilmeye, anlamlı kılmaya ve anlamaya çalışmanın bir aracı olarak görülür. Bu doğrultuda inanç, tarihsel bir olgu olarak insan tinine yerleşik görülür.

İnanç, insan tininde sadece ruhsal bir gereksinim olarak görünüş bulmamış, ortak ruhsal arayış belirlenimi iken kültür ve medeniyet alanlarında da kültür ve medeniyete yerleşik görünüş bulmuştur. Kültür ve medeniyet, insan tinini içerirken biçimlenen ve tinsel olduğu kadar dünya olmayı bulan öznelliğe haiz olarak anlam-değer dünyasıdır... ki tinsel olan, insan tininde hem öznellikte kendiliğe içkin hem de kendiliğe dışsal, öznelliğe içkin biçimlenen kültür ve medeniyette anlam-değer dünyası olarak gerçekleşir.

Tin sadece öz kendilik anlamında ruh değil, ruhun yaratıcı üretkenliğine bağlı olarak varoluş nesnelere edinirken anlam-değer yüklemelerinde dünyalar kurması/ edinmesi anlamını da içerir/ içermelidir. Ortak ruh alanı olarak kültür ve medeniyet, insan tininin yarattığı dünyaların öznel ve nesnel kılınmış iki yönü olarak değerlendirilebilir. Kültür, insan ilişkilerinde ortak anlam-değer belirlenimleri olarak gerçekleşir. Medeniyet ise kültüre içkin olarak biçimlenir iken ilkelerin genele yaygın tesis edildiği kurumsallığa haiz olarak kültürü de biçimleyen olgusallığa haizdir.

Tarihsel anlamda inanç, dolayısıyla da inancın ortak kültür veya medeniyet nesnesi kılındığı din, ruhsal anlamda incelendiğinde bir bilme biçimi, olan biteni anlamaya çalışma çabası olarak görülebilir.

Doğada olan biten, dinsel inancın barındırdığı Tanrı inancına göre teorik olarak anlamlı kılınır. Mitler olan biteni yorumlayarak ve betimlemiş olarak anlamlı kılmanın, anlamaya çalışmanın ilk ifadeleridir... ki ilk insanlarda doğa alanı nesnellikten öte, öznellik içeren mitsel alandır. Mitsel olduğu kadar inanca dair tinsellik içermekte ve insan, varlığa tutunmaya böylesi yol bulmaktadır. Bir şeyin ne olduğu, nasıl olduğu ve ne için olduğuna dair dinsel cevaplar inanç alanı olarak kültürü biçimler iken insan tını insanın dünyası olarak biçimlenmiş olur.

Böylece insan, mitler ile değer aktarımında, inanç ile biçimlenen dünyayı kuşaktan kuşağa miras bırakmayı da öğrenmiş olur. İnsanın doğası gereği anlam arayışının bir sonucu olarak din, dolayısıyla da inanç, Tanrı inancı olarak doğada olan biteni mitsel anlamda yorumlarken anlamayı önceler. Böylesi durumda insanın anlamaya yönelik doğası ile uyumlu olduğu içindir ki değer alanı olarak sorgulanma ihtiyaç duyulmayandır.

Sosyolojik anlamda din ve inanç, kültürel aidiyet ve medeni sorumluluk yüklenmiş insanın sosyalleşmesinin nesnesi olarak değerlendirilebilir. Dinsel anlamda aidiyet duymak ve sorumluluk yüklenmiş olmak ne kadar kuvvetli ise dini sorgulamaya da artık ihtiyaç duyulmamaya başlanır. Din yaşamın normali, olması gerekeni olarak kabul edilir.

Devlet dahi dinin izleğinde biçimlenir iken dinin gölgesi altında kurumsallaşan insana tanık kılar. Devlet çatısı altında ilişkilerinde bütünlünen insan hem devlet hem de din ile amaç birliğinde organize olmakta ve her organizasyon da yeni bir yaratım seviyesinde kendini bulmaktadır. Kültürde töre, devlette kurumlar din izleğinde insan ilişkilerinin düzenlenmesi ve yönetilmesini de kolaylaştırır.

Bazılarına göre de din, adaletin olmadığı vahşi ve zalim olan dünyada bir adalet arayışı biçimi olarak görülür. Adaletin Tanrı tarafından tesis edilmesi isteği ve umudu varoluşa tutunmanın bir biçimi olarak da değerlendirilebilir. Bireysel anlamda zulmün karşısında adalete tutunmak, umuda tutunarak geleceğe doğru yürümeyi kolaylaştırdığı gibi insanın ruhsal bütünlüğünü korumanın da aracı olarak umut, dinsel bir öge olarak insan tinde gerçekleşme olanağı bulur.

Zengin-fakir, güçlü-güçsüz çeşitliliği de dinsel yaklaşımlar ile anlamlı kılınmaya ve bu doğrultuda kabullenmeye insanı eyler. Özellikle kast sisteminin karmada yorumlanmış biçimi dikkate değerdir... ki ahlaki anlamda gelişim, bir sonraki yaşam için elzem olduğundan yaşama yeniden umut ile tutunmak, güne değil de geleceğe tutunmak anlamını taşır iken günü sorgulamaktan öte durur.

Yukarıda ifade edilenler doğrultusunda inancın tarihine baktığımızda, nesnel anlamda birçok gerekçe ile dinin nesnel bir olgu olmaktan daha çok ihtiyaç duyulan öznel bir olgu olduğu savına varılır/ varılabilir. Elbette din, öznel gerekçeler ile biçimlenir iken tarih olgusal olmayı bulur. Böyle olsa da dini, dolayısıyla da inancı sadece öznel gerekçelere indirgeyerek değerlendirmek eksik ve hatalı olur.

Tarihsel olarak bakıldığında insan anlam-değer varlığıydı. Anlam öznelde dirimsel, biricik ve eyler olması ile değere dönerken inanç belirlenimli olarak gerçekleşmekteydi. İnanç, öznel olduğu kadar doğası gereği gerçekleşme olanağını nesnel düzeyde bulmaktaydı. İnsanın anlama çabasında anlamın doğası gereği inanca dönüyor olmasından bakıldığında insanının öznel anlamda inançsız olması beklenemez.

Anlam arayışı ve anlamın inanca dönmesi bağıntısından bakıldığında, inancın izleğinde varoluşun belirli kılındığı görülür. Bir kâğıt ve cam bardak sadece bardak diye görülür iken nesnellğine aşkın nitelendiği ile varsayılan anlam-değer belirleniminde görülen ve insan tinine, yaşamına inanç nesnesi olarak katılır. Para dahi kâğıt, altın, gümüş, dijital anlamda sanal olmuş olsun nesnel olmaktan öte değer olarak karşılığı olduğu izlekte insan tinine, yaşamına varsayılan -inanılan- bir gerçeklik olarak katılır. Anne, baba, aile, devlet, servet gibi kavramlara dahi bakıldığında nesnellğe aşkın varsayılan -inanılan- gerçeklikler ile kurgulanan bir yaşamın içinde varoluşun gerçekleştiği görülür... ki gerçeklik varlıksal (özel olup da metafizik olan) olan yaratılmış gerçeklikler ve varlıksal gerçeklikler üzerine inşa edilip de tinsel anlamda yaratılmış -varsayılan- olup da inanılan gerçeklikler olmak üzere iki durumda görülür.

Bir kâğıt parçası özel anlamda kütükten, ağaçtan, selüloz maddesi elde etmek ile yaratılmış/ yapılmıştı. Selüloz ise özde karbonhidrat moleküllerinden, moleküller ise atomlardan... olarak var olmakta iken kâğıt, katmanlı varoluşta birçok gerçeği barındırır. Bunun ile kalmaz, kendisinden kâğıt bardak yapıldığında kullanım değeri itibarı ile artık bardaktır. Bardak olarak kendisine bakarken nesnel gerçekliğine aşkın özel gerçeklikte kullanım değerine göre inandığımız ve yaşamımıza katılan bardak olarak yerini alan olarak onu görürüz. Para dahi dijital, sanal, kâğıt, değerli maden olarak yaratılıyor iken nesnel gerçekliğine aşkın özel gerçeklikte yaşamın bir parçası olur ve böylece doğa, insan tinine form değişikliğinde katılmaktadır.

Biyolojik olarak ten sahibi olan ve minareller ile yaşama tutunan insan dahi birçok nesnel gerçekliği katmanlı oluşta bulurken anne veya baba olmayı tinsel bir gerçeklik olarak insan ilişkilerinde yaratmış ve

ebeveyn olmayı varsayılan yani inanılmış gerçeklik olarak bulur. Devlet, bayrak vb. anlam-değer yüklü ilkeler dahi nesnellik zemininden hareket ile öznellik taşıyan anlamları gereği gerçekleştikleri sürece gerçekliği olanlardı. Bu, gerçeği olduğu gibi bilmeyeceğimiz anlamını değil, varoluşun katmanlı oluşta nesnel ve tinsel/ öznel içerikte, öznel yüklemelerde katmanlı gerçeklik belirlenimlerinde, yaratımda nesnellikli ve öznelliği içerebilme olanağında gerçekleştiği anlamını taşır.

Özde öznelliğe ait olanların nesnellik üzerinden görünüş buluyor olması da katmanlı varoluşta nesnellikliğin öznelliği içerdiği ve öznelliğinin nesnellik zemininden hareket ile nesnellikle aşkın görünüş bulduğu gerçeğini taşır. Nesnellik zemininden hareket ile nesnellikle aşkın nesnelere giydirdiğimiz anlam-değer yüklemeleri (metafizik ilkeler, isimler, sıfatlar) ise yaratım belirlenimi olup nesnel anlamda öyle olduklarının kanısında bulunduğumuz ve öznel anlamda da varsaydığımız ve gerçekleşirken inandığımız gerçeklikler olarak gerçekleşirler.

Varsayılan gerçeklikler inanılmış gerçeklikler olarak insanın tinsel doğasında anlam-değer- inanç bağıntısında, izafi ve indirgemeci yönü ile yorumlayıcı, yaratıcı etkinlikte inanmaya açık olduğu gerçeğini görünür kılar. Bu durumda insan öznesinin anlam değer varlığı olarak özne olmayı sürekli kılıyor olmasının motivasyonunu inanç varlığı olmakta buluyor olmasını gözden kaçırmamak gerekir.

En inançsız insan dahi inançsız olmayı tercih ederken ve inançsız olduğu yönünün izleğinde inanç varlığı olmayı buluyordur... ki inançsız olduğu savında bulunuyor ise ironik biçimde kendi tinsel doğası ile çelişen ifadede bulunuyordur. İnanıkları ne ise inandıkları izleğinde

yaşama bakıyor ve varoluşu bu doğrultuda anlamlı kılıyordur. Yaşam motivasyonunu inandıkları izleğinde buluyor ve yaşıyordur.

İnsan madem ki anlam-değer-inanç bağıntısında inandığı gerçeklikler var etmektedir. Öyle ise dünya tasarımsal dünyalardır ve bizler tasarımsal dünyalara inanmış olarak metafizik bir varoluşta var olmaktayız denilebilir. Kant izleğinde bu söylev değerlendirildiğinde, bilginin öznel olarak tasarımsal olduğu yönünde belirtilenlerden uzak olmadığı görülür.

Yukarıda anlatılanların izleğinde bakıldığında insanın anlam-değer-inanç varlığı olarak dünyayı tasarımsal olarak bulduğu gerçeği görülür. Bu bağlamda insan tininde görülen Tanrı inancı ve Tanrı inancına bağlı olarak biçimlenen dinin, insanın anlam arayışı ve düşüncenin anlam-değer-inanç bağıntısındaki yaratıcı etkinliğinde yorum gücüne bağlı olarak gerçekleştiği savında da bulunulur/ bulunulabilir.

David Hume, deneyimin dışında olanın kavramlaştırılamayacağını söylerken Tanrı'nın olmadığı savında bulunur. Üzerine konuşulmaması gerekenler üzerine konuşmamak gerektiği yönünde bu sav sonrasında gelenler tarafından Tanrı'yı inkâr etme izleğinde desteklenir.

İnancın gölgesinde mitsel olarak doğada olan bitenler anlamlı kılınır iken felsefe ile tanışan insan, nesnel anlamda da doğayı anlamlı kılmaya başlamıştı. Dinsel olarak Tanrı inancı izleğinde doğa, tanrısal alan olarak görülmüş... artık ussal anlamda nesnel olarak da değerlendirilmekteydi. Tanrı'ya inanmaya ve inanmaya dair gerekçeler artık felsefi anlamda tartışılır olup insanın tinsel doğasına inmeden inanç, Tanrı inancı olarak ele alınıp değerlendirilmekteydi. İstisnai olarak inancın fitri olduğunu söyleyenler de çıkmıştır. Kant'tan

bakıldığında ise ussal anlamda Tanrı, usun tasarımsal erkinin bir ürünüydü ama inanç alanında ahlak ilkesi olarak ihtiyaç duyulandı.

Söz konusu bilim olduğunda ise Tanrı sadece bir hipotez (varsayım) olup doğanın nesnel ve nicel belirlenimli oluşu içinde bulunacak olan değildi. Böylece insan tininde Tanrı, insan tininin dışına atılmak ile kalmayıp, doğa alanının da dışına atılmış olarak ne olduğu, nasıl olduğu belli olmayan ve deney nesnesi olmaktan uzak, bilinmeyen veya bilinmediği içindir ki kabul edilmeyen olmuştur.

İşte modernite: Tanrı ile hesaplaşma, Tanrı'ya inanmayanların izleğinden bakıldığında da insanlık tini ile hesaplaşma içeriğinde başlamış olup ruhsal ve sosyolojik gerekçelere bağlı olarak Tanrı'yı inkâr etme anlayışı olarak insan tininde görülmüştür. Hümanizm ile insan kutsallaştırılır iken Tanrı sekülerizm ve izleğinde gelişen Fransız laikliği ile insan tinin dışında bırakılmaya çalışılmıştır. Hume deneycilik görüşü ile bakıldığında, deneyimlenemez olanın düşünce alanının dışında tutulması istenmişti.

Modern devlet, ulusu/ milleti önceler iken dini dışarda tutmakta motivasyonunu bulmaktaydı. Komünizm ile Tanrı bir görüş olarak artık öldürülmüştü. Kapitalizm de işine yaradığı sürece Tanrı görüşünü korumak ve kullanmak istemiş, sonunda ise tanrı görüşünü korumak yerine değerlerin alaşağı edildiği bir dünyayı önceleyerek kendisine göre tektipleştirmeye çalıştığı bir dünyada hegemonyasını korumak için olsa gerek ki karşısında inanca dair bir güç dahi istememiş olduğundan dolayı inancın gücünü kırma çabasını vazife edinmişti. Siyasi anlamda pasif ve tüketici kitleler var etmek, ekonominin demirbaşı olarak insanı kullanılabilir kılmak ve böylece insanı, insan olma değerine yitirilmeyi vazifesi bilmişti. İnsan olma haysiyetinden yani

değerinden yana kimliksizleşen ve zaman içinde nesnesizleştirilen dünya, insanın kendisini yeniden tanımlamasının fırsatı olsa da asli değerler anlamında tinsellikten uzak ve insan haysiyetine yitik kılan bu durumu, fırsata çevirecek düşünce iklimi de yoktu.

Bilim Tanrı'yı bilim dışı kılsa da halen doğadaki daim yaratım karşısında vicdanlı bilim adamları vardı. Devlet her ne kadar dinsiz olsa da dindar halk vardı. Sanat her ne kadar Tanrı'yı unutmuş veya unutmaya zorlanmış ise de Tanrı'dan ilham alırken sanat yapıldığının idrakinden sözde sanatçılar uzaktı. Vicdanlı olanlar ise sanat camiasında Tanrı'yı unutmaya mahkûm kılınmıştı.

Bazıları tarihte beliren dinlerde görülen Tanrı inanışlarındaki farklı Tanrı tasavvurları sebebi ile Tanrı'nın varsayımsal bir inanç nesnesi olduğunu böylesi gerekçelendirir iken Tanrı'dan iyice uzaklaşmıştı. Bunlar için din, insanlığa ayak bağıydı. Bu bağdan kurtulmanın, dolayısıyla da tanrı görüşünden kurtulmanın ve dinleri itibarsızlaştırarak yokluk kuyusuna atmanın sırası gelmişti.

İnsanın özünde inanmaya dair tinsel fitrat sahibi olması düşünüldüğünde, din yok olmaktan veya yok ediliyor olmaktan daha çok daha fazla sahiplenilen olmaktaydı. İnsanın tinsel doğası gereği ile anlam-değer-inanç bağıntısında izafi ve indirgemeci yorumlayıcı yani yaratıcı gücü ise öznel anlamda tasarımsal bir dünyada var olduğundan daha çok insanın yorumlama/ yaratıcı gücü ile doğada olan bitenlerin arkasında yatan gerçekliği açık etme olanağının da olduğu gerçeğini taşır.

Salt duyuşsal algı gerçeğe yabancı durur. Düşüncenin yorumlama gücü ise olay ve olguların arkasında yatan gerçekliği görmeyi perdelese de düşüncede ussal tutarlılık ile kavramsal gerçeklik buluştuğunda

insanın, olay ve olguların arkasında yatan gerçekliği görmek ve aşikâr etmek gibi bir yönü de vardı. Duyusal ve sezgisel algıda tanık olunan gerçekler/ gerçeklikler, mahiyeti açık eden ve özsel olan kavramsal gerçeklikle buluştukça ayrıca mahiyetini belirli kılan üst gerçeğe göre ve dolayimli çoklu gerçekliğe göre bilinebilir olardı. Öznelde dil ile gerçek/ gerçekler açık oldukça duyular ile tanık olunanı, duyular ile tanık olmaya aşkın ussal gerçeği ile metafizik anlamda görmek olanaklıydı.

Duyusal algıya aşkın metafizik görüde, kendiliğe dışsal gerçeklik alanında olanları gerçek oldukları/ kılındıkları özsel belirlenimleri ile görmek, dil dolayımında olanaklıydı. Varlıkta olan/ gerçekleşen, düşüncenin tinsel/ öznellik alanında dil dolayımında karşılanmaktaydı. Varlığa/ varlıksal yüklemeler -kategoriler- usun görüngüsü olan dilde karşılandıkça, bakmaya aşkın görülen bir dünyada olmak olanaklı olmaktaydı.

Ancak, öznellikte güzellik ideası içeriğinde kendi için iyi ve doğru olana yönelimde duyusal algıya aşkın okumaya yönelimde bulunulur iken varlıkta gerçekleşenler değer yargısal olarak kendilik dünyasında karşılanmaktaydı. Olan biten değer yargısal olarak okunmaktaydı. Bu doğrultuda gelişen/ gerçekleşen tasarımsal, dolayısıyla da varsayılan gerçeklikler (anne, baba, devlet, nebi, bayrak, para, özgürlük vb.) ise pratikte deneyimsel karşılığı olan olay ve olgularda ve ussal yaklaşım biçimine göre dil dolayımında biçimlenen yorumlama/ yaratım gücünde görülür iken varlıkta veya ilişkilerde gerçek olanı karşılamalıydı... ki gerçekten kopuk olmayan dünyalarda bulunmak olanaklı olsun.

Us bilmek ve özne bildikçe varlığa tutunmayı olanaklı kılmakta iken güzel, iyi, doğru ideaları ile varlıkta olmak, varlığa anlam-değer-inanç belirlenimlerinde katılmak ve varlığı bilmeye eylenecek olmak olanaklı kılınmaktaydı. Yaratımda anlam-değer içeriğinde gerçekleşenleri salt bilmekten öte, öznelliğin yönelimsel doğasına içkin idealar (iyi, doğru, güzel) ile anlam-değer yargısal gerçekleştiği yönde bilmek böylesi olanaklıydı. İdealar ile değer biçimsel anlamda bilmeye yöneliyor olmamız doğru okumaktan yana bir eksiklik olmaktan daha çok yaratımda anlam-değer içeriğinde gerçekleşenleri gerçekte ne için ise oldukları gibi okumayı olanaklı kılmaktaydı.

Kimine göre: gerçek, duyuşsal algısal karşılığı olup da deneyime açık nesnel olgusal olandı. Gerçeklik ise kavramsal olup da metafizik anlamda ussal olandı. Bazıları için ise bunun tam tersi olarak: gerçek, kavramsal olduğu kadar ussal olandı. Gerçeklik ise duyuşsal olduğu kadar nesnellikliğini deneyimsel olarak bulandı. Bu değerlendirmeler, bilimsel yaklaşım biçimine göre ussal gerekçeler doğrultusunda değişen görüş farklılığından öte değildi.

Salt duyuşsal algıda deneyimlenen gerçeklik elbette varlığın öznellikte karşılanıyor olmasına bağlı hissedilen gerçeklikti ki bu dahi nesnel karşılığı olup da gerçekliği olanı varlık belirlenimleri ile öznellikte karşılanıyor, yaratılıyor olmasında tanık olunan gerçeklikti. Kendi için güzel, doğru ve iyi ideaları ile -okuma- bilme yöneliminde de duyuşsal nesnelere yönelirken salt duyuşsal olanda -öznellikte- gerçekleşen anlamsızlık perdesi yırtılıvermekteydi. Asıl olan ise usçuların bilimsel yaklaşım biçimiydi ki duyuşsal algıda deneyimsel karşılığı olup da nesnel olanın üstünde gerçek, nesnellikliğini belirli kılan metafizik olandı. Ancak, böylesi gerçek dahi dil dolayımında kavramsal

yaratımda karşılanan olarak açık edilir iken yaratım dolayımında açık edilen gerçeklikti.

Demek istediğim ise nesnelliği içermek ile beraber öznelliği de içeren yaratım oluşu içinde salt nesnel olunmayan bir varoluşta gerçekte bilmenin; yaratım anlam-değer yüklemelerinde gerçekleşirken, bilmek de öznelde anlam-değer içeriğinde gerçekleşir iken bilgilimsel anlamda salt bilmeye aşkın gerçekleştiği idi. Ayrıca bilgilimsel anlamda gerçek ve gerçeklik ayrışımına gidilmesinde, iki farklı açıdan bakılırken -eksik- bir yaklaşımda bulunup, gerçek ve gerçeklik kavramları üzerinde -ussal anlamda- oyun oynamaktan öteye gidilmediği idi.

Gerçek olan yaratıcı olanın varlığıdır ki her var olan -gerçekleşen- O'nun varlığından hareket ile var olmakta, gerçekleşmekte iken gerçeklik belirleniminde yaratılmış olmaktadır. Her yaratılan anlam-değer, içerik-biçim, temsil-tasvir, izafi-indirgeme (bağıntılılık-belirlenim), ölçülülük-farklılık, çokluk-bütünlük/ birlik, nitelik-nicelik, aynılık düzeyinde özdeşlik ve yüklem alınmış özdeşlik, etken nedenerek neden vb. yaratımın metafizik belirlenimlerinde var olmakta iken gerçekten pay aldığı kadar gerçekliği olandı, gerçeklik belirlenimine haizdi.

Nesnel anlamda metafizik yüklemeler -yargılar- dahi anlamın eril ve biricik olup da yüklem alınan doğası gereği öznellikte değer yargısal bakışına eylemekteydi. Doğru ideasına bağlı olarak bakışım sahiplenildiğinde, metafizik dahi değer yargısal -yaratım biçimsel-gerçekleşen bir dünyaya değer yargısal -yaratım biçimsel- bakmaya eylemekteydi. Anlam; öznenin kendi için güzel, iyi ve doğru irade

yargılarında yani irade idealarında, anlam-değer-inanç öznel bağıntısında görmeye eylemekteydi.

Gerçek ve gerçeklik kavram ayrışımına bilgilimsel yaklaşımdan farklı olarak yaratım perspektifinden bakıldığında, gerçek olandan alınan pay gereği gerçekleşen gerçeklikler arasında bir yolcu gibi varoluş bulmakta olduğumuzu belirtmek isterim. Duyular, duyu algısal olarak tanık olunan, hissedilen doğaya dair olanlar ve ussal olarak dil dolayımında kavramsal olarak gerçekliğe tanık olmaların tamamında yaratım dolayımında gerçeklikler arası varoluş bulduğumuz gerçeğine tanık olmak gerekir. Gerçeklikler arası izafi ve indirgemeci bilgilimsel oluşta dil dolayımında, gerçek olandan hareket ile gerçeklik belirlenimlerinde varlığa tanık olabilir ve varoluşu takip edebilir isek gerçeklik bağıntısı, örüntüsü içinde kaybolmayız.

Anlamın; öznelde yüklem alınan ama kendi olmaktan başka yüklem taşımayan yüklemsiz olmakta biricik olması, eril olmak ile beraber gerçekleşme erkinde iradeye eyler olması, eril olduğundan dolayı yüklem alındığında bakışına eylemek ile beraber yargısal olması, yargısal iken öznelde değer biçimsel gerçekleşmesi, değer biçimsel gerçekleştiğinde inanç belirlenimli vücut buluyor olması, tinsel - metafizik- doğası gereği gerçekleşmekteydi. Anlam dahi böylesi metafiziğe içkin yaratım belirlenimlerinde gerçekleşir iken gerçeklik taşıyandı.

Dil de anlam-değer içeriği, temsil-tasvir biçimlenmesi, özne-nesne bağıntısı, izafi-indirgeme oluşu vb. metafizik belirlenimleri ile yüklem olarak taşıdıklarına göre öznelde gerçekleşir iken yaratım etkinliğinde gerçekleştiği kadarı ile gerçeklik taşımaktaydı. Gerçekleştiği kadar gerçekliği olan anlam ve dolayısıyla da dil dolayımında, yaratılmış

olmakta gerçekleştikçe gerçekliği olanları gerçeklik belirlenimlerine göre görme ve aşikâr etme olanağı vardı... ki dünya dil dolayımında dilin egemenliği altında görülebilmekteydi.

Dilin anlam-değer yüklemeleri ile temsil ve tasvir edilen dünyalarda yaşamaktan, var olmaktan da kaçış yoktu. İster işaret dili ister ise metafizik bir dil yapısallığında doğada gerçekleşenleri duyuşsal algıda bakmaya aşkın görmeye eylenir olalım, dilin ve dolayısıyla da bilginin egemenliğinde görülen bir dünyanın içindeydik ve dilin/ bilginin metafizik bakışıma eyler olduğu dünyaya bakmaktaydık.

Önemli olan ise dilin gerçek olandan hareket ile tanrısal olan düşünce alanında gerçeklik belirlenimlerinde -bilgi içerikli- gerçekleşenlere olduğu gibi tanık kılıyor olmasıydı... ki dil bu anlamda anlam-değer yüklemelerinde maruz kalınan olmaktan ileri, gerçekliğe katılmayı olanaklı kılmalıydı. Varoluşsal anlamda yaratım gereği gerçekliklere/ gerçeğe maruz kalınır iken anlamayı, görmeyi olanaklı kılması ile beraber gerçekliğe/ gerçeğe katılmayı olanaklı kılması gerekendi.

İşitilenin duyuluyor olması, bakılanın görülüyor olması dilin yaratıcı etkinliğinde gerçekleşmekteydi. Yaratılmış olanı başka bir yaratılmış olan ile deneyimliyor olmak, deneyimin nesnesine bağılı olarak araçşal gerçekleşiyor olması doğası -gerçeği- sebebiyleydi. Her deneyim, nesnelere bağılı araçşal gerçekleşir iken gerçek olandan hareket ile varoluş, gerçeklik belirlenimlerinde var olmaktan öte gerçekleşmekte değildi.

Doğaya dair olanlar ve öznel alana dair olanlar tanrısal olandan paye alarak tanrısal alanda gerçekleşiyorlar ve yaratım belirleniminde gerçekleşmekte iken gerçeklik belirleniminde -gerçekleşmekte- vücuda gelmekteydi. Gerçek, nedeni kendinde olup da hem nesnesi

hem de öznesi kendi olandı. Gerçeklik ise gerçek olan ile nedenini bulmuş olarak gerçekleşme olanağı içinde gerçekleştikçe gerçekliği olandı. Bu anlamda gerçek olandan her ne görünüşe gelmekte olarak gerçekleşme olanağı bulmakta ise gerçeklik belirlenimi olup da var olandı. Gerçek olan nesnel ve öznel özelliğine haiz olduğu içindi ki kendisinden her ne açık olmakta, yaratılmış olarak görünüş bulmakta ise öznelliğe için nesnellik belirlenimlerinde gerçekleşme olanağı içinde gerçeklik taşımaktaydı.

Evrensel düşünce alanı olan ve tanrısal düşüncenin katmanlı oluşta gerçekleştiği doğa alanı dahi yaratım alanı iken Tanrı'nın tinsel alanı olmaktan öte değildi. İnsan düşüncesi dahi tanrısal düşünce alanına ussal olarak bilmek, hemhal oldukça anlamaya çalışmak ve yaratıcı etkinlikte bulunmakta katıldığı ölçüde tanrısalığa haiz olarak gerçekleşmekteydi. Katmanlı oluş içinde gerçekleşen evrensel düşünce alanında kendiliğe dışsal dış dünya nesnelere bağımsız olarak düşünce gerçekleşme olanağı buldukça, yaratıcı özgürlükten yana özgürce düşünme ve düşündüklerini gerçekleştirme olanağı bulunmaktaydı... ki insan düşündükçe özgürleşen yani kendini gerçekleştirmekten, yaratmaktan yana özgürdü. Düşüncesinde özgür ve özgün olduğu kadar kendi olmayı kendi olanağı dahilinde bulmaktaydı. Kendi olmaya dair anlam derinliği kazandıkça ve değer zenginliği edindikçe, kendi olmaya dair özgür ve özgün olmayı, kendi ellerine bahşedilmiş olduğu gerçeğinde bulmaktaydı.

Yaratıcı öznenin gerçekleşme ve yaratım erki olarak bilkuvve bulduğu düşünce, bilfiil gerçekleşme olanağı içinde gerçekleştikçe gerçekliği olandı. Aristoteles ve Hegel vari bir yaklaşımı ile belirtir isek kendinde bilkuvve -varlık olanın değil de- varlıksal olanın kendi için bilfiil

varoluşsal gerçekleşiyor olması, düşüncenin doğası gereği varoluş biçimiydi.

Düşünce, nesnesi ve öznesi kendi olan yaratıcı öznenin kendiliğe dair varlık alanını gerçekleştirme/ yaratım alanı kılmasının ve kendini özne olarak gerçekleştirmenin/ yaratmanın en temel belirlenimiydi. Düşünce, kendiliğin kendini kendine ayna kılma yaratımında kendi üzerine dönebilme özelliğinde derinlik kazanan kendilik alanında gerçekleşmekteydi. Bilişsel yönü ile nesnel kritik anlamda ussal, ilkeye bağlı değer yargısal ve öznel oluşu ile öznel kritik anlamda vicdan formasyonlarında biçim kazanabilmekteydi.

Düşünce en temelde yaratım olgusallığı içinde gerçekleştirme olanağı bulandı. Özne amaçsal yönelimli iken amaçsal, dolayısıyla da ereksel ve sonuç belirlenimleri olarak nedenlerin belirli kılındığı oluş içinde de sibernetik ussal gerçekleştirme olanağı bulmaktaydı... ki düşüncede sonuç, erek nedeni belirli kılar iken nedenin ne için olduğunu bilmenin, anlamının da olanağıydı. Sonuç veya erek nedeni anlayabilmenin, dolayısıyla da bilmenin olanağı iken yaratımda süreç, evre belirlenimlerinde bütüne dair olarak var olma içinde bütün (evre ve süreç, oluş belirlenimli olarak) ve sonuç, parçayı veya nedeni açıklayabilmenin referansıydı.

Düşüncede; farklılık belirlenimlerine göre ayrıştırma, örtüşme belirlenimlerine göre eşleştirme, ilke gereği bağlam kurma, yüklemli- -ulamları- açık kılma, yüklemde bulunabilme, yüklem arası bağıntılılıkta olumlama veya olumsuzlama yargılarında bulunabilmek, dolayısıyla da indirgeme biçimlerinde indirgeme yapabildiğimiz kadar anlamaya veya yeniden yaratmaya açık oluş içinde kendi olmayı gerçekleştirme özgürlüğünde bulunulmaktaydı. En genel anlamda

indirgeme, düşünebilmenin olanağıydı. Önemli olan ise gerçek ile bağıntılı doğru biçimde indirgemedede buluyor olarak anlamaya ve yaratıma açık olmayı, düşüncenin sürekliliğinde sürekli kılabilmekti. Gerçekle bağıntılı bağlam kurma, dolayısıyla da indirgeme yaptığımız kadar düşüncede, ruhun (öz kendiliğin) doğru biçimde anlam bulması ve yaratım etkinliğine katılıyor olması gerçekleşmekteydi. Düşüncede yaratım, bilme, anlama, değerlendirme, yargılarda bulunma vb. hep farklı formasyonlarda -deneyim biçimsel olarak- indirgeme yapmaktan ibaretti.

Kendini gerçekleştirme, tinsel anlamda anlam-değer yüklemeleri edindikçe yaratabilme olanağı olan düşünce, yaratım nesnelere verdikçe kendi üzerine dönen varoluş etkinliği olarak gerçekleşmekteydi... ki her yaratım belirlenimi gerçek olandan aldığı paye kadarı ile kendi olmayı bulmakta iken pay sahibi olarak gerçekliği taşıyor olarak gerçeklik belirlenimine haizdi. Tanrısal düşünce alanı olan doğada, birbirine içkin ve dışsal anlamda kapsayıcı üst ve alt âlem alan belirlenimlerinde gerçekleşen düşünce, katmanlı oluş belirleniminde gerçekleşmekteydi.

Duyusal algıda görülen veya görülmeyen doğa alanı, Tanrı'nın düşünce alanı, dolayısıyla da kendilik alanı -anlam ve değer yüklü dünyası- olarak gerçekleşti. Gerçekleşenler ise özneliği ve nesneliği içerdiği doğrultuda öznel deneyime açık formasyonlarda gerçekleşme olanağı bulmaktaydı... ki deneyim dahi nesnelere bağlı araçsal gerçekleşir iken indirgeyebilme olanağı olarak düşüncenin bilfiil araçsallığında öznesine bağlı gerçekleşti.

Düşüncede özne, deneyimin hem nesnesi hem de öznesi olarak kendi olmayı gerçekleştirilmekteydi. Anlam-değer yüklemelerinde indirgeme

yapabildiği -ölçüde- yaratım ve bilme formasyonlarında bulunur iken tinsel anlamda yaratım ve bilmeye açıktı.

Her deneyimsel olan, deneyim nesnesi olabilen, nesnelere -araçları-dolayımında deneyimsel/ deneyim nesnesi olmayı ussallığa içkin olarak bulmaktaydı... ki deneyimsel olan yeniden yaratıma, yeni bir indirgeme durumuna tabi tutuluyor olma özelliği ile gerçeklik belirlenimi gösterendi. Gerçek dahi gerçeklik belirlenimleri ile deneyime açıklandı.

Varlıkta olup bitmekte olan, süregelen her ne ise kendi olmaya dair mahiyetleri ne ise öznellikte dil tasarımından geçerken içerik olarak tasarlanmış olmaktan öte, gerçekliği dilde karşılanıyor -indirgeniyor- olarak bilinebilir oldu. Tanrı ise deneyim nesnesi olmaktan öte değil, ussal anlamda ilk ve erek neden olarak felsefi anlamda metafiziğin en temel konusu olarak bilinebilir ve deneyimsel anlamda da kendisi ile iletişim kurmak ve ilişki geliştirmek olanaklı oldu.

Bu doğrultuda dinler tarihi boyunca farklı tanrı tasavvurlarına sahip olan insanlık tininde Tanrı'yı yeniden sorgulamak gerekirdi. Sorulması gereken soru ise gerçekte Tanrı nesnel anlamda ne, öznel anlamda kimdir ki kendisini bilmek veya tanışmak olanaklı olsun? Farklı tanrı tasavvurları, Tanrı'nın olmadığı değil, gerçek Tanrı'nın hangi dinde görünüşe geldiğini sorgulamayı gerekli kılar. Yorumlama gücü gerçekte var olan Tanrı'ya insanı örtmüş ise bu Tanrı'nın olmadığı değil, gerçekte Tanrı'nın olduğu ve ne olarak nasıl Tanrı olduğunu sorgulamayı icap ettirir.

İnsanın yorumlayıcı/ yaratıcı gücü karşısında farklılıklar gösteren tanrı tasavvurları ve bu tanrı tasavvurlarına göre biçimlenen dinler söz konusu olduğunda tinsel anlamda kaybolan insana tanık olunur. Bunun

içindir ki vahiy yani Tanrı'nın insanlık ile buluşmasını olanaklı kılan bilgi akışı elzem olmuştur. Nübüvvet ve vahiy, Tanrı inanisından yana kaybolan insanlığa Tanrı'nın el uzatması olmuştur.

Dinler tarihinde hangi din gerçekte Tanrı'nın dini olarak ona doğru yol bulmayı olanaklı kılmaktadır? Bunun için dahi olsa dinleri sorgulamak ve gerçekte hangi dinin Tanrı'ya ait olduğunu bulmak, sorgulayan insan için elzemdir. Âdem'den Hatem'e din, nebler tarihi ile bakıldığında aynı kaynaktan neşretmekte iken insanın yorumlama gücü karşısında her tahrif olduğunda ve değişen koşullar ve düşünce dünyası karşısında da yeniden vahiy bilgisine ihtiyaç duyulmuştur.

İşte Muhammedi anlamda İslam, önceki neblerin temsil ettiği mirası üzerinden yükselirken, Cenabı Allah'ın gerçek dini olmak ile beraber, O'nu gerçekte nesnel anlamda ne olduğu ve öznel anlamda kim olduğu ayrıca nasıl Tanrı olduğunun bilgisine, vahyine haizdi. Olan biten, süregelen ne içindi? Gerçekleşenler kaotik değil gelecek ile bağıntılı olarak nelere sebep vermekteydi. Kimiz ve ne için yaratıldık? Bu gibi sorular sadece teorik anlamda cevap bulmakta değil, deneyimsel anlamda ayetler yaşanırken -talim edilirken- cevaplarına ilham, basiret ve irfan ile uyanılabilmekteydi.

Tanrı sorgulamasına girip de derde düşen her can, Tanrı anlamına uyanmayı, Tanrı'nın kendisini bulmak, kavuşmak, ermek/ olmak ile bulur... ki artık Tanrı, var mı veya yok mu sorgulamasının konusu değil, Var ve O'na göre nasıl yaşanması gerekir olduğunun düşünülmesi gerekirdi.

Bu anlamda Âdem'den Hatem'e İslam hem Tanrı'nın varlığına dair bilgi içermekte hem de Tanrı'ya göre nasıl yaşanması yani din sahibi olunması gerektiği bilgisine haizdi. Tanrı'nın nicel belirlenime haiz

olarak nesnel anlamda nur olduğu öznel anlamda nur zemininde nura aşkın tümel belirlenimli şahıs olduğu ayrıca yaratım ile beraber olanak belirlenimlerine göre kimlik sahibi olduğu Kur'an vahiy bilgisinde net olarak anlamlı kılınır. Bunun ile de kalınmaz katmanlı varoluş içinde Tanrı'dan alınan paye gereği var olunmakta iken O'nun varlığına O'nun ile ahlaki ve hukuki anlamda nasıl yaşanması gerektiği de anlatılır.

Şimdi Kur'an vahiy bilgisi üzerine konuşmak yerine belirtmek isterim ki modernite ile beraber batı zihniyeti üzerinden Tanrı ve din ile elbette hesaplaşmıştır ve hesaplaşmaya da devam edilmektedir. Bizler için ise Tanrı ile hesaplaşmak orada dursun, Tanrı ile tanış olduktan sonra O'nun ile O'na göre nasıl yaşanması gerektiğine dikkat etmek gerekir. Batı zihniyetini genel anlamda sahiplenen insanlık tını ile artık hesaplaşmanın vaktidir... ki senelerden beri yaptığımız kitap ve ders çalışmalarında: yeniden Tanrı ve dil diyerek, tanrısız bilim, felsefe, sanat, devlet vb. anlayışa karşı yeniden Tanrı ile bilim, felsefe, sanat, devlet demek gerektiğini belirtmekteyim.

Elbette insanın varlığa, Tanrı'ya, gerçekleşen her türlü olay ve olguya dair konuşma hakkı, söz hakkı vardır. İnsanlık tarihi bu söz hakkını kullanan insanı resmederken söz hakkını dedikodudan kurtarıp değerlendirmeye yani kritik etmeye taşımak gerekir. Değerlendirmeden de yeniden kavramlaşmanın dilsel yaratımında olay ve olgusal olanı yeni bir yere taşıyarak yeniden değerlendirmek gerekir.

Hep yeni bir yere taşıdıklarımız veya yeni bir yerden -açıdan-gördüklerimiz ile geçmişe dair nerede kaldığımızı idrak etme olanağı buluruz. Yeni olan, geçmiş ile hesaplaşmayı beraberinde getirir ama geçmişten bu yana süregelen gerçeği/ gerçekleri inkâr etme hakkını

taşımaz. Yeni olan söz ve gerçeklik belirimleri, gerçeklere göre nasıl yaşamamız gerektiğinin dersini yeniden değerlendirmek gerektiğinin dersini taşır/ taşımalıdır. Esas gerçeğe tutunmak iken değişen koşul, ihtiyaç ve fikir dünyalarına göre nasıl yaşamak gerektiğini, yeniden nasıl düşünmek gerektiğini hep sorgulamak gerekir.

Öyle ise İslam olan her müslim; her zamanın değişmez gerçeği olan Allah'a iman ile varoluşa tutunur iken değişen koşul ve ihtiyaçlara göre ve fikir dünyaları karşısında kendisini yenileyebilmeye açık olmak ile kalmayıp yenileyebilmelidir. Yenileyebilmenin ilmi ve ahlaki donanımına, yeterliliğine de gayret ile erişebilmelidir. Her iş ve olay, olgu ve alan hikmet üzeri, Cenabı Allah'ın sıfat ve isimlerinin görünüş bulması olanağında gerçekleşir iken fail olan Allah olduğu içindir ki tevhidin gereği olarak doğada ve insanlık tininde olan bitene yabancı olamayız.

Bilime, sanata, felsefeye, matematiğe, kelama, tasavvufa ve her şeyden önce metafizik ortak bir dile ihtiyaç vardır ki gerçeğe tutunmak ile kalmayıp doğru sorular ile yola ışık tutarken ne için olduğuna bağlı olarak nasıl yaşamamız gerektiğine dair cevaplarımız olabilsin.

İşte Genç Sultan, önceki çalışmaların izleğinde Tanrı, doğa ve insan ilişkisinde varoluşa farklı açılardan bakmayı amaçlayan bir çalışmadır. Ola ki insan Allah ile kendine uyanabilsin, bulduğu yeni anlam-değer edinimleri ile kendine doğabilsin.

Geçmişten güne ve yarınlara mirasın nasıl aktarıldığına bir masal, hikâye tadında ayna tutmak da varmış. Gerçeğe dair mirası yüklenirken hep yeniden yorumladıklarımız ile özgün ve özgürce yaşamak ve geleceğe doğru adım atmak da varmış.

Zengin...fakir, zalim...mazlum, cahil...alim vb. arasında varoluşa dair boş bırakılmış noktalı yere tamamlanması, yazılması gereken ilke ne ise insanın her şeye dair söz söyleme hakkı var iken dilde ve eyleminde bu söz hakkını kullanması gerektiğini belirtmek isterim. İnsan olmayı tinsel anlamda doldurduğumuz boşluklar ile bulurken insan olmakta yaratıldığımızı da hatırlatmak isterim.

Zengin-fakir arasındaki boşluk vergilendirilmiş kazanç, iktisadi adalet ve cömertlik ile kapatılmalı değil mi? Zalim-mazlum arasındaki boşluk vicdan, merhamet, olmadı ise ceza hukuku ile adaletin tesis edilmesi ile doldurulmalı değil mi? Cahil-alim ilim arasındaki boşluk ilim-talim-terbiye ile öğrenme/ öğretme ilişkisinde hem bireysel hem de kurumsal anlamda aile ve eğitim sisteminde tamamlanmalı değil mi? Boşlukları doldurdukça Allah'ın sıfat ve isimlerine dair var olmayı öğrendiğimizi ve insan olmayı tevhidin gereği olarak Allah ile bulduğumuzu belirtmek isterim.

Anlam-değer yüklemeleri aldıkça insan olmayı anlam-değer ediniminde bulan insan, Allah'ın sıfat ve isimlerini ereğinde yaşadıkça ve ereğe göre nedenlerini belirli kılıp yaşamına yön verdikçe, fitratı ile uyumlu bir oluş içinde kendi olmaya dair yol bulur. Yol, iman edip de yürümek isteyenler için yoldur. İman etmeyip de yürümek istemeyenler için çatallanan yol farklı dünyaları görünür kılar. Herkesin yolu ve dünyası kendinedir. Sonuçta iman edip etmemek de kendi olmaya dairdir.

Herkes irade ettiği ve inandığı yönde kabul ettiği gerçekliği yaşar. Önemli olan ise yaşandığı varsayılan gerçeğin, hakiki anlamda gerçek olan ile bağıntılı olarak yaşanıp yaşanmadığıdır. Fevri gerçeklik sanımızdan öte, hakiki anlamda bir gerçekliğin olduğunu da belirterek, gerçeğe göre yaşamak gerektiğini özellikle belirtirim. Varoluştan mesul

kılınmış olduğumuz, yaşananlardan da mesul olduğumuz bir oluş içinde Allah ereğine bağlı olarak nedenlerini belirli kıldığımız yaşamda özgürlüğümüzün kendi elimize verildiğini unutmadan yaşamak gerekir.

Mikro ve makro ölçekte organik izafi olan bir oluş içinde yasa ve ilkeler ile biçimlenen koşul ve ihtiyaçlar karşısında özgür irade elbette sorunsaldır. Ancak, koşullar karşısında gerçekleşen ve ihtiyaçlar ile yön bulan iradenin özde potansiyel olanların gerçekleşme erkine bürünmesi ile görünüş bulduğunu belirtir isek koşullar ve ihtiyaçlar zemini üzerinden koşul ve ihtiyaçlara aşkın kendi olmayı irade ederken bulduğumuz gerçeğini unutmamak gerekir. Bu anlamda irade, bir yanılsama olmaktan öte, gerçekleşme erki gösteren potansiyeller ile kendi olabilmenin olanağı olarak değerlendirilmesi gerektir... ki var olmaya dair irade ettikçe gerçek olduğumuzun idrakinde olarak var olduğumuzu unutmayalım!

Öyle ise iman edip etmemeye dair çatallanan yolda, kendi olmayı neye göre bulmamız gerektiğinin kararını kendimiz verir iken seçimlerimiz ve yaşadıklarımızın sonuçlarına göre karar almak gerektiğini hatırlayalım. Var olmak bir fırsat olarak bahşedilmiş iken küfre değil, iman ve emek ile yaşanan zorlukları aşarak güzel bir dünyaya kapı aralayalım.

*Kendi üzerine döndükçe aynalaşmanın olanaklı kılınmış olduğu
bir oluş içinde...*

Büyükbaba her zamanki gibi torunlarını etrafına toparlamış masal anlatmaya yeni başlamıştı. Küçük torun afacan mı afacandı ama masalı dinlemek için yerinden kıpırdamadan bekliyordu.

Ortanca torun, telefonda oyun oynamaya daha istekli ama masal dinlemeye biraz isteksizdi. Kendisini oyundan mahrum hissederken “masal da nereden çıktı” diyerek şişiyor, kımıl kımıl yerinde duramıyordu. Olan biten içinde huzursuz ve huzursuzluğunu hissettirdiği enerjisi etrafa yayılıyordu. Bunlara rağmen Büyükbabanın anlatacağı masalı beklemekteydi.

Büyük toruna ise masal dinlemekten gına gelmiş, eskiden dinlediği masallardan ne farkı olacak ki diye düşünürken bir an önce masal anlatılsın ve bitsin sabırsızlığıyla bakınıyordu. Masal dinlemeye olan isteksizliği her halinden okunuyordu.

Büyükbabanın masallarını dinlemekten pek keyif alan anne baba ise Büyükbabanın etrafında oluşan torun hilalinin arkasında yerlerini almışlardı. Masal söz konusu olunca öncelik çocuklarındı. Onlarda çocuklarla beraber bekliyordu ama heyecanlı bir sabırsızlık içindeydiler. Afacan ufaklık hariç çocuklar dinlemeye pek istekli değil, onların ısrarı ile oradaydılar.

Kuşaklar arası sorun varoluş nesnelерinde ki değişimler ile ilgili olduğu kadar belki de yetişme biçimi ile de ilgiliydi. Çocuklar yeniye veya aykırı olana rağbet ettikçe, büyükler daha muhafazakâr ve korumacı hal alıyordu. İnsanın gelişim sürecinde değişimler yaşaması kaçınılmazdır.

Diğerleri ile ilişkilerinde gelişen gelişimine bağlı olarak yerindeliğini farklı konum ve ruhsal duygu, tutum ve davranışlarda göstermesi de kaçınılmazdı. Bir masal anlatısında dahi insanın gelişimi ve yerindeliğine dair tespitlerde bulunmak mümkündür.

İnsan elbet süreç varlığıdır ve süreç içinde gelişim evrelerinden geçerken kendi olmaya dair yol edinir. Anlam-değer dünyası anlamında kendiliğine yüklem aldıkları ile var olurken, kendi olmayı seçimlerine bağlı olarak biçimlendirdiğinin de çok az kişi farkındadır. Kendine kattıkları, yüklem aldıkları ve seçtikleri ile biçimlediği kendilik dünyasında, karakter ve kimlik biçimsel anlamda vücut kazandıkça kendi olmaya dair yürüyüştür.

Yeniler... Eskiler... Her biri kendine bir dünya kurmuş gidiyor. Eğer aralarında hala insani değerler var ise bir köprü kurulabilir. Belki insani değerler köprüsüyle yeni ve eskinin kucaklaşması olanaklı olabilir. İşte masal belki de insani değerler köprüsünün bir parçası olduğunu hatırlatırcasına Büyükbaba, anne, baba ve çocuklar arasında bir köprü gibi buluşmayı olanaklı kılıyordu. Eski denilen gerçek olandan, insani değerlerden, ahlaki anlamda meşru olmaktan uzak ise elbet bırakılması gerekendi. Yeni denilen ise gerçekten, insani değerlerden, ahlaki anlamda meşru olmaktan uzak ise elbet insani olması bakımından gerekli ve yerindeliğine göre değerlendirilmeli, olması gerekenlere mâni olmaması gerekendi.

Teknik anlamda yeni olan rahmettedir ama yerinde ve gerekli olduğu ölçüde kullanılması hak olur. Teknik olan, zamanla kültürel anlamda kültür nesnesi olunca ahlaki anlamda meşru sınırlar gözetmeden de kullanılınca maalesef ahlaki yozlaşmanın kapısını aralayan araç olmaktan öte de gidemiyor. Cehennemin kapısı bizleri diğerlerine

duyarsız kılan, saplantılı bir biçimde takılı kaldığımız ve bizleri gerçek olandan, ahlaki anlamda meşru olandan uzaklaştıran kültür nesnelere ile açılır. Mahkûmiyet isteksiz olduğumuz ceza yaptırımını ile bulduğumuz olsa da istekli olduğumuz mahkûmiyetler de vardır ki bunlar hakkı dışında saplantılı bir biçimde anlam-değer yükleyip de bağlı olduklarımız... öznelliğe yüklem alırken olduğumuz şeylerdi. Bir de şımarık ve diğerlerini umursamadan aklımızda besleyip de kendimizi şişirdiğimiz, hiç yoktan bizi cehenneme memur ediveren şeyler...

Eskiye dair olan artık alıştığımız tekrar ede ede artık bize gınada verebilir. Buna rağmen eskiye dair de olabilen ve yakınlarımız ile ortak bir ruh havzası içinde huzur ve selamete aralanan kapıdan hep yeni bir oluşta anlam, değer, duygu tadarken cenneti birlikte bulduğumuzu hatırdan tutmalı... Bizi bizden koparacak, ayrı düşürecek olumsuz olup da gayri ahlaki olan fevri tutum ve davranışlarda bulunmaktansa bizi biz kılacak ortak ilişkiler ve anlam-değer dünyasında bulunmak sonuçta bizim hayrımıza olacaktır.

Ben bunları size anlatır iken Büyükbaba hikâyeyi anlatmaya başlamıştı. Derin ve içerden gelen kadife ses tonu ile masal başlamıştı.

Derler ki eski zamanların birinde iyilik timsali genç bir sultan yaşardı. Kudret deryasında saltanat sahibi Allah'tı. O'nun saltanatında, mülkünde servet bulup da saltanat sahibi olan her kişinin saltanatı küçük ve fani olmaktan öte değildi. İşte küçük ve fani saltanat sahibi olan o Genç Sultan, asıl saltanat sahibinin Allah olduğunun idraki ile hem bahsettiklerinden dolayı şükür etmekte hem de halkının faydasına olan hizmetleri yaparken şükür sürekli kılmanın sevincinde yaşamaktaydı. Sanki cennet ona bahşedilmişti de yaşantısı yeryüzünde cennetin nasıl olduğuna dair küçük bir örnekti. Böyle olsa da saltanatın

gizli günahlarından olan kibir ve şımarıklık ilkel doğasına yapışmış, yer yer tutum ve davranışlarında görülmekteydi.

Sultan ava gitse cana kıymadan sarayına gelir. Deryada balık avlasa cana dokunmadan sarayın yolunu tutardı. Can sahibi Allah'a hürmetkâr, ava çıkmak gezmeye bahane olurdu. Birkaç defa avladığı hayvan olmuştu... ölümün çırpınış anına tanık olurken canın kıymetine vakıf olmuştu da cana dokunmamaya ahd etmişti. Halkına adil olduğu kadar merhamet ile de muamele ederdi.

Cennette yaşanan bir hayatı anlattığımı zannetmeyin... Böylesi iyi bir sultanın yanında bulunan yakın çevresinde kendisini sevenler ve candan bağılı olanlar olduğu gibi sevmeyip de hased eden, ihanet içinde gizli işler çevirenler de vardı. Hayranlık ile bakan bakışlar olduğu gibi hased dolu olup methiyeler ile kendini maskeleyenler de vardı. İnsan ahlaka dair güzel veya kötü elbiselerde giyer, toplumsal ilişkilerde kendini sakladığı maskeler de takar. Yalanlar ile maskelerken kendini, ihtirası, hasedi bir elbise gibi giyer. Hayrı ve doğruluğu niyetinde bulurken takvayı da elbise olarak giyebilir de. Seçimlerimiz kim olduğumuzu belirli kılarken anlam-değer yüklemeleri ile insanlığımıza ahlaki olarak biçim verdiğimiz de gözden kaçırılmaması gereken bir gerçek değil mi?

Saltanat sahibi Genç Sultan ne kadar iyi olsa da varoluş nesnesi olarak yüklenmiş olduğu saltanat, bir elbise olarak ona yapışmıştı. Narsist değildi ama kibir sanki saltanat elbisesinin yakasına iliklenmiş kara bir gölge gibi durmaktaydı. Şımarıklık ise istemese de saltanatın bahçesinde gölgesi altında yaşadıklarıyla bulduuydu.

Böylesi iyi ve kötünün bulunduğu yaşamında doğru ve iyi olanı incelemek, sultan babası ve annesinden vicdanı miras almasından

Genç Sultan

dolayıydı. Bir gece rüyasında karanlık bir dehlizde iken kaybolduğunu görmüştü. O zifiri karanlık yapılan iyiliklerle aydınlanıyordu. Bu rüyanın kendi yaşamı ile doğrudan ilgili bir anlam taşıdığını biliyordu ama bunu kimse ile paylaşmamıştı. Bilmediği ise rüya, yaşayacaklarını da temsil eden gerçekliğe, yorumlanması gereken anlama haizdi. Yaşananlar da rüya gibi taşıdığı anlama bağlı olarak doğru yorumlandıkça anlaşılabilir olardı. Eskiler buna dikkat çekmiş olmak ile, değerli kıldıkça anlamlı olan bir dünyadan daha çok anlamını keşfettikçe değerli olan bir dünyada yaşadığını göstermişlerdi.

Yeryüzünde her şey fani olduğu kadar anlam-değer geçişinde var olmaya dair yer bulmakta ve gerçekleşmekteydi. Genç Sultanın saltanatı da er ya da geç bitecekti ama nasıl?

Derler ki Genç Sultan yakın çevresi ile varlık deryasında geziye çıkmıştı. Gezide sevenleri olduğu gibi sevmeyenleri de vardı. Sevmeyen hasetçiler sevenlerinden çok olduğundan bir kumpasa uğraması an meselesiydi. Öyle de oldu. Genç Sultan her deryaya açıldığında varlık deryasının dalgaları sükûnet içinde onu karşılardı ama bu gezide sanki çıldırmaşçasına dalgalıydı. Bir haberci gibi Genç Sultana ayna olmaktaydı. Sultan ise saltanat elbisesinin yakasına yapışmış kibir belasından dolayı bunu anlayacak ferasete sahip değildi. Sanki derya canlıydı da ona konuşur gibi dalgalanmaktaydı.

'Sanki' dediğime bakmayın! Allah'tan paye almış olarak var olan varlık sahnesi kendi ile değil, Allah ile canlı, karşılıklı varoluşun gerçekleştiği aynalaşılan bir dünyada var olmaktaydı.

Her şey kendi varlık durumuna göre ruh -öz kendilik- taşır. Taşdığı cana, kendiliğine anlam-değer anlamında ne yüklendi ise onun ile kendi olmaktan yana vücut kazanır. Varlık deryası da dalgaları ile

Genç Sultan

konusur iken ne kadar canlı ve kendiliğe dair ruhu olduğunu göstermekteydi. Bunu hissedecek duyarlılık ise kaç canda mevcuttu?

Genç Sultanın iyi biri olması cana duyarlı olmasını olanaklı kılabilirdi ama kibir belası onu bu duyarlılıktan yana yitik kılmaktaydı. İyiliği elbise olarak giyinmek ne kadar güzel ise saltanatın yakasına yapışmış kibri, elbise giymek de o kadar kötü ve çirkindi.

Kumpas sahibi kötüler boş durmaz. Dalgalanan denizin üstünde uçar gibi yüzen saltanat yelkenlisinde Genç Sultanı fırsatını buldukları bir anda denize attılar. Denizin hep üstünde bulunan Genç Sultan artık denizin içindeydi. Sesini duyup da kurtaracak kimsesi yoktu. Varlık deryasının dalgaları içinde boğulurken saltanat elbisesinden soyunmuş, acziyet elbisesi olmuş, çaresizlik ise dalgalar çarptıkça yüzüne, faniliği hatırlatan rüzgâr olmuştu. Yok muydu kurtaracak kimse?

Bunları anlatırken Büyükbaba, masal dinlemeye meraklı olmayan dinleyiciler dahi pür dikkat dinler olmuştu. Heyecan ile sorunun cevabını beklerken Büyükbabanın ağzından çıkacak söze dikkat kesilmiş can kulağı ile dinliyorlardı.

Masal başlamadan önceki iç dünyalarında dinlemeye meraklı olmayanlar, derin bir iç sükutta anlatıya kendilerini bırakmış Büyükbabanın anlattıklarına dinlemekle kalmayıp anlamaya da çalışıyorlardı. Anlamak için, tanışmak için konuşana açık olma duyarlılığı göstermek, içsel bir sükût halinde anlama/ anlamaya açık olmak da gerekirdi.

Yaşamın ve yaşam ile bağıntılı olarak anlam-değer, irade-duygu vb. yüklem almaların değişkenliği içinde gerçekleşen gelgitlerde -

koşuşturmada- sükût, durum değerlendirmesi için durmak, dikkat etmek, duyarlılık göstermek, anlaşılması gerekene odaklanmak, odak merkezinde kalabilmek için önemlidir. İbadetler dahi sükûtun gerçekleşme biçimleri olarak gerçekleşmesi gerekenler iken ne için olduklarına dair bu anlamda da değerlendirmek yerinde olur.

Bir an durup da şimdi ve burada olarak anda olabilmek, odak merkezini kaçırmadan hissedebilmek, durum değerlendirmesi yapmayı olanaklı bulmak, sükûtu tinsel gelişim adına önemli kıldığı kadar yaşamsal anlamda da önemli kılmaktaydı... ki değişime gebe gerçekleşen olan biten içinde ussal anlamda dikkat ettiklerimiz, bilmeye çalıştıklarımız ve sezgisel olarak da anlamaya çalıştıklarımız ile kendi varoluşumuza ve varlığa tutunma olanağı vardı. Bütünlüğünü korurken kendiliğini yitirmeden içinde olunan dünyayı gözlemlemek, anlamaya çalışırken duymak ve görmek de sonuçta olanaklıdır.

Kendiliği gerçekleştirmenin, dolayısıyla da yaratımın olduğu her belirimde mutlak sükûtta elbette bahsedilemez. Sükût, anlayışa, bilmeye açık olma durumu olarak koşuşturma içinde iken bir an durup da odak merkezinde kalma, dikkat etme, değerlendirme durumuna geçebilme olanağını taşır.

Söz konusu olan kendini gerçekleştirme, yaratımda bulunma anlamında fail olmakta kendi olmayı bulmak ise sükût dahi yüklem aldıklarının değişimi içinde uyum ve dengede gerçekleşme olanağında vücutlar bulan benliğe yüklem alınmış olarak gerçekleşir... ki anlamaya dair kesb edilen her anlam ile yeniden vücut kazanmak, sükût ile gerçekleşir. Ancak, şahıs olmanın derinliğinde yüklemsiz sadece kendi olabilmek söz konusu ise elbette sükût; kendi olabilmenin idrakini edinmek içindir ki sükûtta en yalın varlık durumu ile kendi olduğunu

bulabilen benliğin en temelde gerçekleşen kendi olma durumuna inebilmesi olanağıdır. Sen buna yükselebilmeydi de diyebilirsin. Özde, derinlerde olana inebilmek, aşağı nesnelere yükselmek anlamını da taşır.

Varoluşun -kendiliğin- derinlerine inmek için araçsal kılınan sükût ile, kendiliğin yüklemsiz olarak hem nesnesi hem de öznesi kendi olduğu hareket beliriminde gerçekleşen kendi olma durumu olarak sükût beliriminin, iki farklı sükût durumu olduğunu fark edelim. Yüklemsiz sadece kendi olunan hareket belirimindeki sükût sükûnete haizdir. Sadece kendi olma durumunda kalmayı gerektirir. Yüklem almayı olanaklı kılan sükût ise odak merkezinde kalabilmenin dikkatini sağladığı gibi derinlerde olana inmenin -yükselmenin- de aracı olup, gerçekleştirilmeye çalışıldı.

Derinlerde kendi olmaya dair sükûnette bulunan sükût/ sakine ise gerçekleştirme çabasından daha çok var olma hareketi zemininde var olma hareketini içermesine rağmen var olma hareketine aşkın yüklemsiz kendi olma durumunda bulunan sükût -biçimidir- hâlidir... ki kendilik alanında kendini gerçekleştirmeye dair düşünme hareketi dahi şahıs olarak var olma hareketi zemininden hareket ile var olma hareketine içkin ve aşkın şahıs olmaya dair gerçekleşen hareketin üzerine, özne olmaya dair bilinçli bir hareket olma belirleniminde gerçekleşir.

Nesnel anlamda dünyaya özdeş hareket beliriminde nasıl ki varoluş adına sükûn bulmuş bir varlık alanında kendi olmayı bulmaktayız. Nurun kendi varlığının hem nesnesi hem de öznesi olduğu hareket beliriminde harekete içkin ve içermiş olarak aşkın belirlenimli şahıs olmakta da şahıs olmanın biricikliğinde kendi olmak

gerçekleşmekteydi. Yaratıcı özneliğe ve bilmeye dair gerçekleşen düşünce de kendini nura özdeş şahıs olarak var kılma hareketi üzerinden kendini gerçekleştirme, yaratma olanağı olarak gerçekleşmekteydi.

Bir şeye benzemeyip de sadece kendine benzeyen şahıs, kendilik alanını kendini gerçekleştirme alanı kıldığında ise düşünce alanı olarak bulmaktaydı. Yaratıma dair gerçekleştirdikleri üzerinden kendine yüklem aldıkları ile de uyum, denge ve bütünlük korunuyor olarak sükûneti düşünce alanında korumaktaydı... ki bilinçli olmak, varoluş hareketi içeren bu sükûnetin korunması üzerinden gerçekleşmekteydi.

Anlamaya, bilmeye, yaratıma açık olma çabası olarak yapılmaya çalışılan sükûtta ise kendiliğe dair yüklem alınan sükût etme çabası içinde sükûnet bulunduğu, sükûneti -sakineyi- içeren kendi olma durumunda iken kendiliğin kendine mekân olduğu, kendiliğin kendine iskân kılınmış olduğunu deneyimliyor olarak fark etmiş olmak gerekirdi. Düşünce hareketi yani yaratım ile beraber anlam-değer, duygu-irade akışında gelgitler içinde kendilik kendiliğe mekân oluşu, mesken edinilişi içinde deneyimlere açık varoluştaki gerçekleşme olanağı bulur iken kendilik alanı dünya olmaktaydı.

Sükûnet/ sakine en derinde var olma hareketine aşkın kendi olma durumunun korunmasında gerçekleşendi. Anlam-değer, duygu-irade vb. yüklem almalarda yüklemsiz olma çabası olarak sükût etmek ile de kendiliği asli durumunda deneyimliyor olmaya, sükût yol olmaktaydı. En derinlerde kendiliğin yüklemsiz kendi olma durumu sakineyi/ sükûneti içeriyor olmak ile beraber bu kendi olma durumu nedeniyle kendini gerçekleştirme olanağı olan düşünce hareketinde anlam-değer, irade-duygu yüklem akışında kendiliğin kendine mekân kılınıyor

olmasında tinsel anlamda yaratıma açık olan öznellikte varoluş gerçekleşebilmekteydi.

İşte! Büyükbaba masalı anlatır iken dinleyicilerin iç dünyalarına anlam-değer akışında dokunduğundan olsa gerek ki herkes anlatılan ile buluşmayı, anlamayı olanaklı kılan sükûn halini koruduğu derin bir düşüncede Büyükbabaya eşlik etmekteydi. Hareket, uyum ve yeni olana açık olma durumu, yeniden yaratımı olanaklı kılan anlam-değer akışında gerçekleştiğinde, iç dünyada (özel olan kendilik alanında) hep yeniden yaratılıyor olmak kaçınılmazdı.

Büyükbaba “Yok mu kurtaracak kimse” demek ile dinleyicilerin hayal sultanına dokunmuş olsa gerek ki herkes masalın kahramanıymışçasına kendinde canlanmış olan kurtarma gayretine dalmıştı. Varlık deryasında nesnelere içinde boğulan sanki kendileri değilmiş de Genç Sultanmış... anlatılandan paye kendilerine ayna olan iken bazısı Genç Sultanı kurtarma derdine diğerleri de Genç Sultanın nasıl kurtulacağına merakına düşmüşlerdi. Sizler zannetmeyin ki dinleyiciler üç çocuk ve iki ebeveyninden ibaret beş kişilerdi. Masalı duyan her kimse onlara katılıyor, dinleyici olmaktan kendini alamıyordu.

Herkes çocuk olan yönünü saklar durur ama bazen oyun oynarken, bazen masal dinlerken, bazen bir film izlerken içinde saklı olan çocuğu gayri iradi olarak serbest bırakır. Mutlu olmak için büyük olmak değil, çocuk olmak yeterlidir. Bazen anlayabilmek için, çocuk olmanın saflığına, temizliğine ihtiyaç vardır. Anladıkça anlamının yaşam sevincinde mutlu olmak, anlamaktan yana zevk bulmak da vardı. Çocuklar bilmeye meraklıdır. Anlamak ise yetişkinlerde gerçekleşmesi gerektirir. İçindeki çocuğu kötülüğün hazzıyla kirletmiş olmayanlar,

Genç Sultan

yetişkin olmanın deneyimleri ile beraber anlamaya daha açık olmaz mı? Yeter ki anlamaya dair muhabbet beslensin, muhabbet ile anlamaya duyarlı olmak korunuyor olsun. Feraset, irfan yani anlamak/ anlayış Allah'ın kullarına lütfudur. Yeter ki anlamaya dair duyarlı olmayı sağlayacak sevgi özden kaynıyor olarak gerçekleşsin.

Ben bunları söyler iken Büyükbabanın anlatı zamanından çalmakta değil, onun anlatı zamanına katılmaktaydım. Sizi, masalın masal olmasından daha çok bizim ortak hikâyemiz olduğu ve özsel değerlerimizi taşıdığı gerçeğine davet ediyorum. Ben sizi bunlara uyandırır iken Büyükbaba masalı anlatmaya devam etmekteydi.

Gerçekten, koca deryada yok muydu Genç Sultanı kurtaracak bir kişi? İmandan yoksun ise dinleyici, Genç Sultan elbet varlık deryasının dalgaları içinde boğulacak, öncesinde yok iken hiç olmaya doğru ölümü kucaklamış olacaktı. İman dolu bir ruh ise dinleyici, ölüm de ne imiş? Süreksizliğe gebe varoluş içinde sürekli bir yaşama sahip olarak hep yeni bir varoluş biçiminde yeni bir yaşama kucak açmak kaçınılmazdı. Genç Sultanı ölüm değil, elbet yeni bir yaşam kucaklayacaktı. Ölüm ise yeni bir başlangıcın bitimli adıydı.

Tüh! Yine kötülere kaldı dünya! Kötülerin yanına kâr olmalı da değildi ya! Daha nice sözleri duyarcasına Büyükbaba masalı anlatmaya devam etti. Herkes kendi hikâyesinin dar açısından masalı yorumlamakta, yorumlar iken katıldığı bir dünyanın içinde kendi olmayı bulmaktaydı.

Elbette kötülere de kalacak değildi dünya... Tabiidir ki Genç Sultanın öldüğünü duyan yaverleri intikamını almaktan geri durmamışlardı. Sultanlık ise fani diyarın malı olduğundan, başka bir sultanlığın yemi olmaktan kurtulamamıştı. İktidarın gölgesinde zayıflık peydah oldu mu aç kurtların gözünden kaçmazdı. Devlet merkeziyetçidir ve iktidar

merkezini yitirir veya sarsılır ise gözü doymaz aç kurtların yemi olması kaçınılmaz olur.

Gerçekte Genç Sultana ne oldu? O dalgalar ile boğuşur iken onu kurtaracak kimse yok muydu? Ölüm, varlık deryasında devamlı boğulmak söz konusu olduğunda bir kurtuluş değil miydi? Böyle bakan olabilirdi ama Genç Sultan için böyle değildi. O yaptığı iyilikleri son nefesinde hatırlamış ve onların verdiği yaşam sevinci ile derin bir nefes almıştı. İyilikler ile anlamlı kıldığı ve anlamlı yaşadığı hayatı ona nefes olur iken boğulmakta da değildi.

Derin bir nefes aldı ve içinden kendisini varlık deryasının dalgalarına bırakmak geldi. Onu ölmüştür diye bırakıp gidenleri unutmuş... deryanın dalgaları sükûnet bulur iken panikten çıkmış, yüzmeyi de hatırlamıştı. Derin bir nefes daha aldı. Bu nefes, saltanat elbisesinden soyunmuş olup da varlık deryasında sadece kendi olmaya dair aldığı nefesti... ki daha önce böylesi bir duyguyu yaşamamıştı. Saltanatın varoluş nesnelere kendiliğinden bulunur iken kendine dair nefes almak olanaklı olabilir miydi? Elbette olabilirdi ama saltanatın yakasından kalbine kibir damlarken kim böylesi bir nefesi alabilirdi ki? Biraz şımarıklık yani emeğe, ötekine duyarlı kılmayan ve kibrin kardeşi olmaktan yana da çekinmeyen karanlığın ince perdesi var ise kendiliğe dair nefes almak olanaksızdı.

Her neyse... Varlık deryasında şımarıklığa çare acizyet, kibire çare çaresizlik, tevazu ile özüne eğilmek çetin dalgalar içinde gerçekleştiğinde kendine dönmeye yol bulunmuştur. İşte Genç Sultana da olan buydu. Kiminin şerr gördüğü bir olay, yaşayana sonuçta rahmet olabilmekteydi. Sultanlığın elbisesinden soyunur iken kibir ve şımarıklıktan da soyunmuş olan Genç Sultan için varlık deryasında tek

Genç Sultan

başına yalnız kalmak, boğulmaktan kurtulur iken kendi olmak rahmetten bir nefesti. Yaptığı iyilikler, değerli kıldıkça anlamlı yaşadığı bir hayatın bekçileri gibi ona yetişmiş, kendine dair nefes almayı olanaklı kılmışlardı. Yaşadıkları, kendisine döndükçe kendisi ile aynalaştığı bir oluş içinde varlık deryasını da anlamaya dair bir yol bulmuştu.

Eskiler “Balık bilmez ise Halik bilir” derlerdi. Kuluna yetişecek, onu kurtaracak birisi var ise elbette Cenabı Allah’tı. Genç Sultanın iyilikleri kötülüğe dair yüklenmiş olduğu kibri ve şımarıklığı kendisinden silip atmış, Rabbi olan Allah ona rahmetinden yana nefes vermiş, korkuya gebe oluş içinde umut ışığını yakmıştı. Sükût eden varlık deryasında korkuyu tadan için kaygılar uğraklı. Ne olacağını bilememenin duygusu olan kaygı ile geleceğe tutunur iken kendilik kendiliğe mekân olduğundan, kaygı -ve diğer duygular- ile kendiliğe de tutunmak olanaklı olmuştu. Sükûtta anlam-değer ve duygu akışında yana sükûn bulunca da kendiliğin kendine mekân olduğunu fark etmek olanaklıydı.

Böyle olmak ile beraber Genç Sultan geçmiş ve gelecek arasında gelgitler içinde, varlık deryasında yaşadığı kâbusu içinde de yaşamaktaydı. Dalgalar içinde yaşadığı kâbus, özünde canlanmış, zaman fırtına olmuştu da özünde esen bir rüzgâra dönmüştü. Deryanın sükûneti özüne yansıdığına artık gelgitler kuvvetini yitirmiş, özünü sükûnet kaplamıştı. Kendi olmayı en yalın hali ile sükûnette deneyimlemekteydi.

Yarattıklarının ne durumda olduklarını elbette Halik bilirdi. Onlara yetişmek ise ayrı olmadan var ettiği ama aynı da olmadığı diğer kulları üzerinden gerçekleşirdi. Genç Sultanın yaptığı iyilikler onu Tanrı’nın eli kılmıştı. Şimdi el olma sırası iyiliklerinin biçim kazandığı yeni

Genç Sultan

kişilerdeydi. Tam bu esnada daha önce beslemiş olduğu, avlanmasına da izin vermediği bir yunusun kendisine doğru yüzdüğünü gördü. Yunus Genç Sultanı sırtına alıp günlerce deryanın üstünde bir istikamet doğrultusunda yüzdürdü.

Yusuf'un kuyuya atılması misali deryaya atılan Genç Sultan Yunus gibi kurtulacağını hiç tahmin etmemişti. Sebepler dünyasında sadece nicel belirlenimlerin sebep olması yoktu. Tinselliğe dair iyi ve doğru olan değer belirlenimlerinin de sebep olması vardı... ki görünen nicel belirlenimli doğanın sebep-sonuç belirlenimlerinin üzerinde öznelliğe dair anlam-değer nitelemesi ile beliren sonuçların nedenleri belirli kıldığı tinsel bir dünya da vardı. Her bir sonuç yeni bir nedeni belirli kılar iken anlamlı ve sonuca göre belirli kılınmış ve değer belirlenimli bir dünyanın içinde yaşamak da tinsel doğanın kaçınılmazıydı.

Genç Sultan yaptığı iyiliklerin karşılığı olarak değilse de iyiliklerinin yansımaları olarak yunusun kurtarıcı olmasına tanık olmuştu. Genç Sultanın yaptığı iyiliklerin karşılığını kendine borç atfetmiş Cenabı Allah, onu çaresiz bırakacak da değildi. Çaresiz kalınan yerde, kullarının elini kendi eli kılması ile çaresizlere yetişen, dertlerine derman olan Allah'tan başkası değildi. Zaten kulların eli, mülk dairesinde Allah'ın eli olmaktan öte değildi. Yeter ki her elde hikmeti ile iş gören Allah'ı, ele aşkın olarak emek, ilahi sıfat ve isim belirlenimleri ile fail oluşunda görebilelim.

Genç Sultan sebep olan yunusu değil de yunusun sahibi olan Allah'ı bildiğinden kendisinin de Rabbi olan Allah'a şükürler etmekteydi. Tevhidi hakkı gereği, sebeplere aşkın fail olarak iş gören Allah'a tanık olmak ile yaşamaktaydı. Allah'ı bilmekten ileri, hakkı gereği ile muhabbet ve şükür ile kucaklamaktaydı.

Yunus onu tevhid sahiline bırakmıştı. Kimi kul küfür, kimi kul tevhid sahiline uğrar. Genç Sultanın nasibinde tevhid sahiline uğramak vardı. İyilikler kötülükleri ruha -öz kendiliğe- yazılmaktan yana sildiğinde, vicdan ile parlayan kalplerde kendiliğini yeniden yaratma olanağı vardı. Yaratmak kişiye bırakılmış değildi ama kişi öznel anlamda anlam-değer yüklemelerinde yaratılmaya kendi ile katılmaktaydı. Kendi yaratımına dair söz hakkını vicdanda olması gerektiği gibi kullanılmaktaydı.

Bazıları irade sahibi olmak ile tinsel anlamda yaratılıyor olmaya dair söz hakkının olduğunu, irade ettikçe, seçimlerde buldukça, dolayısıyla da eylem sahibi oldukça yaratılmayı Tanrısız veya özerk anlamda Tanrı ile buluyor olduğumuzu söyleyebilir. Ben Tanrısız bir şeylerin gerçekleşmeyeceği bilgisi ile beşer olmaya aşkın tinsel anlamda yaratılıyor olmayı özerk anlamda Tanrı ile bulduğumuzun idrakinde olanlardanım. Tanrı'yı görmememizin en büyük sebebi ise sebeplere takılı kalır iken sebeplere aşkın özneliğin doğası gereği sonuçlara - hikmete- göre nedenlerin belirli kılınmış olduğu bilgisinden uzak olmamızdır. Bunun içindir ki sebeplere aşkın fail olan Tanrı'yı görmekten uzak sebepler içinde sürüklenmekteyizdir.

Genç Sultan içinde sürüklendiği saltanatın misali olarak varlık deryasının dalgaları içinde sürüklenmiş, iman ile özünde bulunduğu tevhidi yaşarken tevhid sahiline varmak ile sürükleniyor olmaktan kurtulmuştu. Ruhuna yapışmış olup da çıkmaz olan saltanat elbisesinden zor da olsa soyundukça özünde olan ile buluşma olanağı bulmuştu.

'Sonrasında ne mi oldu?' Diye sorar iken Büyükbaba, merak ve can kulağı ile dinleyen, masalı hayal sultanında seyir eden seyircilere, dolayısıyla da dinleyicilerine göz atarken birden sustu. 'Yarın devam

edelim... Yine bu saatte buluşalım masalın devamını anlatayım.' Dedi ve yarına meraklı gözler bırakarak dinlenmeye çekildi.

Deneyimlediklerimiz farklı formasyonlarda bizlere döndüğü döngüde bulduklarımız, yaşadıklarımızdı. Sebep-sonuçlara göre öngördüklerimiz, sonuç veya ereğe -hikmete- göre belirli kılınmış sebepler olmaktan öte gerçekleşmekte değildi. Katmanlı varoluşta karşılıklı var olmak olanaklı kılınmış iken sonuç veya ereğe göre belirli kılınmış olan olay ve olgular sürecinde aynalaşmak kaçınılmazdı.

Aynalaşılan bir dünyada tinsel anlamda varoluşa dair gerçek; içinde bulunduğun, inandığın anlam-değer belirlenimlerine göre biçimlenen gerçeklik olmaktan öte değildi. Varlıksal gerçeklik dahi varsayılan değilse de bilginin öznelde inanç belirlenimli karşılık buluyor olması sebebi ile inanılmış gerçeklik olarak bulunmaktaydı. Kendi üzerine döndükçe aynalaşmanın olanaklı kılınmış olduğu bir oluş içinde gerçek kendi üzerine döndükçe aydınlandıkça görünür olandı. Genç Sultan boğulmaktan aynalaşmaya dair gerçekleştirenler ile kurtulmuş, kendiliğe dair anlam-değer buldukları ile nefes alırken varoluşa -kendine-tutunmaya da yol bulmuştu. İhanetin, terk edilmiş olmanın acılarını belki de bardağın dolu tarafına bakmak ile aşmıştı.

Özgür olduğumuz, özgürleştığımız kadar kendi olmaya dair yol buluruz.

Genç Sultanın masalı -olayı- birçok açıdan değerlendirilebilirdi. Önemli olan bizim gerçekliğimize Genç Sultanın ne kadar ayna tuttuğu ve ayna olduğu kadar kendi varoluşumuzu bilmekten ileri anlamayı olanaklı kıldığıydı. Genç Sultan bu olayları yaşarken, kendine uyanış deneyimlemekteydi. Kendine döndükçe, aslına örtük kılan elbiselerden soyundukça, maskelerden kurtuldukça kendi olmaya dair özgürleştigidinden haberi belki vardı belki de yoktu. Özgür olduğumuz, özgürleştigidimiz kadar kendimiz oluruz. Önemli olan ise anlamlı bulduğumuz kadar kendi olmaya dair özgürlüğü bulmamızdı.

Genç Sultan sultanlığında belki özgür iradesinden yana sınırlı değildi ama sultanlığın gölgesi altında kibir ve şımarıklık kendine fazla uğramış olmasa da kaybolmasına sebep vermiş iken özgür değildi. Kibre, şımarıklığa ve dolayısıyla da saltanata esir, kayıp birisi olmaktan öte değildi. Karanlıktan aydınlığa iman ve vicdan, doğru ve iyi olan yönü ile çıkmıştı. Zordu ama sonuçta tevhid sahilinde muhabbet güneşinin altında güneşlenirken irfan ile basiret sahibi olduğu ve güzel ahlak ile güzelleşen bir yaratılıştta kendi olmaya dair yeni bir yol bulmuştu.

Dünün saltanat sahibi olan Genç Sultan artık koca varlık deryasında hiçliğe kanat açmış gibi görülse de var olmanın kaçınılmazlığında yeni anlam-değer yüklemelerinde kendi olmaya dair yürüyecekti. Kendi olmayı yeni bir anlam-değer yüklemesinde deneyimleyecekti.

Arı, salt kendilik sadece kendine benzer iken bir şey olmaya benzemeyen nitelikte yüklemsiz olarak kendi olmayı yüklem almış

olması ile sadece kendi olandı. Öznesi ve nesnesi kendi olarak nedeni kendi iken ereğinde de hep kendi olmayı bulandı. Anlam-değer-duygu-irade yüklemeleri almaya olanaklı olmak ile kendi olmayı gerçekleştirdiklerinin öznesi olarak yüklem aldıklarına bağlı vücut bulmakta gerçekleştirmekteydi.

Kendi olmak hep yüklem aldıklarında gerçekleşmekte bulunduğu içindi ki yüklem almaları dikkat etmek gerekirdi. Bundan dolayıydı ki öz kendiliği yok sayarcasına nesnelere esir yüklem aldıkları ile kendi olmaktan uzak kalınacağı için, öz kendiliğinden yana kendi olmaya dair nefes aldırarak ilkeleri (herkes için iyi, doğru olmak ve ahlaki anlamda da meşru olması kaydı ile) yaşamak özgürleşmenin olması gerekiyordu. Böyle olduğunda nefsi emmarenin tekbenci doğasına aşkın feda edebilmenin cesareti ile özgürleşmeye dair yol bulunmuş olmaktadır. Böylesi özgürleşmenin yolunda Allah, kendi olmayı ilkeleri yaşamakta bulanları muhatap alır ki er ya da geç onlar Allah ile tanışacaklardır.

Büyükbaba ertesi gün akşama doğru aynı saatte masal anlatmaya devam etti. Masal dinleyicileri artmıştı. Komşulardan gelenler olduğu gibi yakın akraba çevresinden de gelenler vardı. Güzel olan cazibelidir. Cazip kılındıkça müşterisi artar, eksilmez.

Genç Sultan, tevhid sahilinde iki deryanın buluştuğu yerdeydi. Görünenler evreni ile içinde bulunduğu dünya, görünenlere aşkın fail olarak iş görüp de gerçekleştirdiklerinin öznesi olarak görülen yaratıcının kendilik dünyasında bulunmayı o anda bulmuştu. İşte tam o sırada Musa'nın buluştuğu Hızır'a benzer bir kişi kendisini bekler gibi O'na bakılmaktaydı.

Sultan olmanın gizli duygusu ile ona doğru yürürken bir serap gibi peşinden gidilen zat kendisine hep uzaktı. Ne vakit özünde "Saltanat

elbisesi senden alındı ama olmayanı giymekte ısrar etmekteyin” hatırını duydu... O vakit, yanlış yaptığını anlamış olarak kendisinden alınmış olan saltanat elbisesini gönlünden de atmış olmak ile o zata doğru yürürken yakınlaştığını gördü. O zata kendisi sormadı ama zat “Yol arkadaşım olur musun” dediğinde, dinleyiciler, Genç Sultan’ın adına “Evet” demekten kendilerini alamamıştı.

Büyükbaba: Genç Sultan’da elbette “Evet” dedi. Yol arkadaşına ismini sormak istediye de isim vermektan yana gerçeği, dolayısıyla da anlam ve değeri açık etmeye dair söz sahibi olan insan, isimsiz olmaktan yana olan bitene dair gerçeği bilmekten yana yoksundu. Gerçek, olana ve olan bitene dair zamansız ve tümel belirlenimli iken isimsiz, tamlamasız nitelemeden bilmek olanaklı mıydı? İsimsiz zat ise elbette isim sahibiydi. Cenabı Allah “Kullarımızdan bir kul” derken dahi Musa’nın yol arkadaşını bir isim ile anmasa da nitelediği ile isimlendirmekte değil miydi?

Önemli olan o zatın ismi ile zikredilmemiş olmasıydı ki kişilere aşkın gerçekleşenin arkasında yatan gerçekliğe, hikmete dikkat çekilebilsin. Olan bitende özsel olup da gerçekleştiğinde açık olan gerçeğin, sonuçta açık olan hikmetin anlaşılması sağlanabilirdi.

Bu konu bilgilimsel bir yöntem olup belirli kılınmış olarak bilmekten daha çok belirsiz olanı sağduyu -irfan- ile anlaşılabilir kılmaya dair bir yöntem -usul- olarak tercih edilir. İsimler zikredilir iken kendiliği olay ve olgunun dışında kılabilir... ama zikredilmediklerinde, olay ve olguya doğrudan katılmayı olanaklı kılınmış gibi isimlerin gölgesi altında da uyumamış olur. Bunun için olsa gerek ki Kur’an’ı Kerim’de doğrudan değilse de emsal teşkil etmesi bakımından dolaylı olarak zikredilen kişi Muhammed Mustafa (s.a.v) olmuştu. Musa nebi doğrudan ismi en çok

Genç Sultan

zikredilen iken Muhammed Mustafa emsal oldukları ve “De ki” denilmesi ile muhatap alındığı doğrultuda dolaylı olarak ümmetinin aslen temsili olmuştur.

Bizler Büyükbabanın dilinden Genç Sultanın masalına dönersek... Genç Sultan artık Genç Sultan değil, sade bir kul idi. Varlık deryasında hiç değilse de vardı. İsmi bilmediği kişi de ismen var değilse de gerçekte ve vardı. İsim bilmek için araç olsa da yüklem alınmış anlam-değer yargısı olarak kendiliğin çok yönlü gerçekliğine de kapalı kılabilirdi. Unvan ve isim bağıntısından düşünülürdüğünde ismin ahlaki anlamda yargısal yaklaşıma sebep verdiği görülürdü.

Bunun dahilinde daha önce öğrenilmiş ve kişiyi anlam-değer yüklemine kayıtlı kılan, gerçeğe yönelik sınırlayan fikirler de gerçeğe dair olsalar da farklı bir perspektiften gerçeğe tanık olunması gereken yerde gerçeği perdeleyebilirler. Siz olana yürür iken bunun içindir ki önyargı ile yaklaşmak belki bir yere kadar ona tutunmak, anlama odağını yitirmemek için gerekli olsa da belli bir aşamadan sonra göze perde olabilir. Gerçeğe koşarken gerçeğin uzaklarda kalması söz konusu olduğunda, önyargıya sebep olan sınırlayıcı fikir ve uzantısında gerçekleşen ahlaki yaklaşım biçimlerini geride bırakmak olması gerektir... ki olan biteni bizlerin baktığı yerden değil de bize geldiği yönde olduğu gibi gerçekliği ile görebilelim.

Çoklu gerçeklikte, çok yönlü olmakta söz konusu ise isme dair bir niteleme ile gerçeği açık etmek veya gerçeğe açık olabilmek, gerçeği anlayabilmek pek olanaklı değil. İsim soya aidiyet, fevri sahiplenme ve dünyevi veya manevi bir makam sahibi olduğu ile kendini nitelemekte iken hakkı dışında kullanıldığında gizli şirke, kendiliğin put kılınmış olduğu, gerçeğe örtük dolayısıyla da gerçeği anlamaya kapalı

olduğunun da göstergesi olabilir. Rahmetten iken manevi bereketsizliğe sebep verebilir.

Artık Genç Sultan da isimsizler kervanına katılmıştı. O zat yol arkadaşı olduğu sürece ona nasıl hitap edeceğini düşünmüştü ki tam bu esna da “Bana Abdullah diyebilirsin” dediğini duydu. İsmi sormadan cevap alması isimsiz sevdimişti. Zat “Bana Abdullah diyebilirsin. Gerçi Abdullah genel kabulde isim olarak kabul görse de isim olmaktan daha çok bir tamlamadır. Gerçekte hakikate uyanmış olup da isimsiz olanların genel ismidir. Böylesi isimsiz olmak kişiliksizleşmeye sebep vermekte değil, bilakis ne ile nitelenmekte isen onun ile kendi olmayı bulduğun gerçeğini taşımakta, kişiliğinin onun ile kurgulandığı, karakter kazandığı gerçeğine ayna tutmaktadır. Abdullah, ismi aşmış ve fakrı edinmiş Allah kullarının genel ismidir. Bir isim tamlaması olup isim olmaktan daha çok ne ile var olduğunun, kendi olduğunun gerçeğine dikkat çeker.

Artık, saltanat elbisesinden soyunup da kendini niteleyemediğin varlık halinde sanki yokluğu yaşıyormuş gibi hissetmekte isen senin de ismin Abdullah olsun. Adaşım olarak yol arkadaşı olursun.

İsimsiz olsalar da olan biteni apaçık anlatabilmek için dahi olsa onları genel bir özelliği ile nitelemek gerekirdi... ki iki Abdullah da Allah ile var olduğunun idrakini taşıyan Abdullah ismi ile yola koyuldular. İsmi gölgesinde var değil, ismi gölge edinip kendilerine de mal etmediler. Gölge sahibine çeker ve uzandığı yönde sahibini işaret ederdi. Onlar da asl olan varlık güneşi Allah ile var olduklarının idrakinde ismi gölgeleri kılıp kendilerine mal etmeden yanlarında taşımaktaydı. Önemli olan isim değil, ismin taşıdığı anlama bağlı olarak yüklenmiş olunan anlam ve değeri.

Genç Sultan

Genç Abdullah piri fani Abdullah ile gel Abdullah, git Abdullah, haydi Abdullah diye diye uzun bir yola tutundular. Genç Abdullah daha ağzı ile soru sormadan özünden geçen soruların cevaplandığını fark edince, sükût diyarına yerleşti... piri faniye karşı değilse de özleri bilip de ondan görünüş bulan Allah'a edepsizlik yapmaktan korkup, edebi kendine yoldaş edindi. Bu, hakikati baş gözü ile değil, can gözü ile görüp de hakikate duyarlı olan muhabbet ehlinin haliydi... gencin buna yetkinliği özünün ahlaka dair güzelliğinden olsa gerek ki pek çoktu.

Özleri ihlas ile yani aracısız Kuddüs olan, kendini gerçek değerinde muhafaza edebilen ile dolu olanlar hem dışarıda olup bitenler ve kişiler üzerinden ders görürdü hem de özünden itibaren aslına açık olduğundan sebebiyet rableri olan Allah'tan anlam ve anlayış bulur iken ders görürdü. Genç Abdal diğer deyişle de genç Abdullah... dikkat ediniz her niteleme isimlendirmekten öte değil iken öznel anlamda karşılıklı ilişkilerde isimsiz varoluş, gerçekleşmek, görünüşe gelmek veya herhangi bir anlatıda isimsiz yer edinmek söz konusu değildi.

Genç Abdullah piri sene boyunca takip etti. Sükût, edep ve muhabbet ahlakı olduğu kadar pirin ilminden istifade etti. Hakikat sahibi Allah'ı insanı bulmak ile bulmuş, insanda bulmak ile kalmayıp âlemler kuşağında da faili mutlak olması gereğinde Allah'ı seyre dalmıştı. Böylesi aynalaşmanın seyrinde hem olan bitenin arkasında yatan evrensel gerçeğe tanık olmaktaydı hem de O evrensel gerçeğe yaratıcı eylemleri -emek- ile katıldıkça yükselmekteydi.

Böylesi muhabbet içinde hem hakikat sahibi Allah'a hem de bütün mahlukata yaratıcılarının hürmetine duyarlı olarak dikkat etmekteydi. Pazarın birinden piri ile geçerken bir an baktı ki insanların, bitkilerin, hayvanların, özünde canlı olup da sözde cansız görünenlerin dahi

kendiliğine dair değişken ruh halleri vardı... ki her ruh hali kendinde canlanır -kopyalanır- iken onların ruh hali ile onları seyir etmekteydi. Pir Abdullah “Her canın kendine dair bir anlamı, hali olan duygusu var. Sen saf bir ayna oldukça onları kendinde bulmakta onların taşıdığı anlam ve hali olan duyguları ile onları seyir etmekteyin. Sende belki hal yok ama onların hali sende ve sen onlar ile onları anlamakta, onları seyir etmekteyin. İnsan ayna olduğunda varlık kendini vücuda taşır. İnsan varlığı böylesi kucakladıkça, varlığı ötede değil, canından evla canında bulur.”

Pir Abdullah bunları anlatır iken Genç Abdullah Allah ve pir muhabbetinin verdiği duygusal hassasiyetten dolayı iki gözü iki çeşme ağlamaktaydı. Abı hayattan gelen, özleri temizledikçe özde kılan, öz ile bakmayı, duymayı, dokunmayı, olanaklı kılan bu göz yaşları göklerde, nur göğü semasında Kevser havuzunun pınarından akmaktaydı. Abdestini diri olan Allah’tan nur ve muhabbet gözyaşı ile alanlar için artık kitaba emek ile katılır iken kitabı hakkı gereği okumak ve kitaba sevgi ve emek ile dokunmak vardı. Mevcudata ayna olan kişi Allah’ın da aynası (miratullah) olmuş olduğundan Genç Abdullah iki deryanın buluştuğu yeni bir mertebedeydi. Yol boyunca Pir Abdullah yolun, yolcunun kendisine uzandığını göstermiş, içsel bir seyir olup özünden açık olanların yolu olduğunu dile getirmişti.

Aynalaşmanın olanaklı kılınmış olduğu bir dünyada gerçek, dünyanın içinde bulunmak ile bulunandı. Gerçek, yaratıcı etkinlikte emek ve eylem sahibi olarak katıldığın kadarı ile gerçekleştiği yönde hep yeniden bulunan olarak görünüşe gelmekteydi. Gerçek ile aynalaşma olanağı içinde yol, sonunda öze aksedenlere aşkın özde olan ile kendi olduğun gerçeğine uyanmak ile tamamlanırdı.

Yol boyunca Genç Abdullah; sultanlığından, kendi olduğunu zannettiği varsaydığı gerçeklerden ve yol boyunca kendisine bahşedilmiş olanlardan fakrı muhafaza etmek ile yoluna devam etmişti. Tanrısal bereket; Allah'tan nurlanmak ile Allah'a ait olup da kula da dair kılınmış olan sonuç almalarda gerçekleşen feraset, basiret, keramet, tasarruf, irfan vb. ile tekâmül etmekte gerçekleşmekteydi.

Sadece sükût ile okumaya açık değil, emek sahibi olarak katıldıkça, yaşadıklarını yaratıcı düşünce etkinliğinde doğru biçimde yeniden yorumladıkça okuduğu bir dünyadaydı. Özünde temiz olmak ve temizlenmek ise nice ayrılığın, acının hüznü içinde sevmek ve ağlamak ile gerçekleşmekteydi. Kim temizlenmeden kitabına ve kendisine ayna kâinat kitabına okumaktan yana dokunabilirdi. Kur'an yani okunması gereken Allah kitabı özünde temiz olmayanların hakkı gereği anladığı olabilir miydi?

Önce temizlenmeli de temiz olmanın kazandırdığı ayna olduğu kadar okunması gerekeni derinden kendinde hissetmeli, anlamalı, anladığı ile yeniden okunması gerekene anlarken dönmeli. Herkes ve her şeyin anlam-değer belirlenimlerine göre sakınmadan paylaşabildiği bir oluş içinde bizler bencilce sakındıklarımız ile okumanın ne olduğundan dahi habersiz, varoluşun gerçek tadından yani karşılıklı var olduklarını hissetmekten, anlamaktan yoksun sadece yaşarız. Belki hayvanlar gibi, hayvanlar gibi değilse de taşlar gibi, taşlar gibi değilse de iblisler gibi yaşarız. Yaşamak böyle ise Kur'an'da ölümler gibi nitelenmiş olmak, bulunduğumuz duruma ayna tutması anlamında önemlidir. Buna rağmen halen kendi olma durumunu görmeyen var ise ölü olmaktan ileri şeytanlaşmış olmaktan öte değildi.

Büyükbabanın Genç Sultan masalı masal olmaktan çıkmış felsefi bir ders olmuştu. Masaldan, efsanelerden hikmete doğru insanlığın bir düşünce tarihi yok muydu? Çocuklar uykuya dalmış, sözde yetişkinler hikmet anlatısından sıkılmış olsa gerek ki kaçacak yer aramış, hakikate talebe olup da gerçeği dert edinenler ise can kulağı ile dinlemeye devam etmişlerdi. Bazıları da bu işin sonu nereye varacak diye dinlemeye kendini zorlar bulmuştu.

Genç Sultan Genç Abdullah olmuştu ama varsaydığı gerçekleri, nefsi emmareye dair kötü istenç ve dürtüleri terk ettikçe kendi olmaya dair yol bulmuştu. Terk; özgürleşmenin, özgürleştikçe de aslen kendi olabilmenin yoluydu. Genç Abdullah gençliğin verdiği savaşçı ruh, iman ile tutunduğu Allah'tan emin olmak ile nefsi emmaresine galip gelmişti. Kendi olmayı, nefsi emmaresine dair kötü olanları yüklem almakta değil, güzel ahlakta yaşadıklarında bulmuştu.

Nefsi emmareden yana özgürleşmek güzel ahlak ile olanaklıydı. Doğa bildikçe ve anlaşıldıkça Allah'a açılan, ermeye vesile bir alandı. Kültür ve medeniyet nesnelere ise hakikati içerdikleri, görünüşe taşıdıkları, yaşanmasını da hukuki anlamda olanaklı kıldıkları kadarı ile meşru olma hakkına sahiplerdi. Yoksa zillet ile anılmaktan öte değillerdi. Hak olan ile batıl olanı aştıkça, hak olana göre değişen ve özgürleşen oluş içinde gölgeler altında kalmadan özgünce biricik olarak kendi olmaya dair nefes alabilmek olanaklıydı. Terk bir nevi özgürleşmenin bir biçimiydi. Asl olan ile kendi olmayı bulmak, kendini asl olan ile nitelerken kendi olmayı hakkı gereği değerinde yaşamak, terkin kazanımlarındandı.

Genç Abdullah piri ile yoluna devam etmekteydi. Günlerden bir gün yolları sultanlığının kurulu olduğu yere uzandı. Eski sultanlıktan eser

kalmamış, yeni sultanlığın iktidar gölgesi altında halk huzur içinde yaşamaktaydı. Yeni sultanlık Genç Sultana kastedenlerin hakimiyetini bitirmişti. Genç Sultana kastedenlerin yönetiminde halka huzur yoktu ama kötüye, batıl olana dair ne bakiydi ki onlar da baki kalsın. Böylesi sultanlığı seyrederken eski sultanlığının dahi kendisine ayna olduğunu gördü. Özünde kendine kasteden nefsi emmareye dair kötü huyları Allah'ın iktidarlığının gölgesi altında silinmiş gitmiş... güvenin, huzurun ve selametın hâkim olduğu, tesis edildiği emin bir belde olmuştu.

Eski tanıdıklarından bazılarını görmüş olsa da meyli hiç olmadı. Fani olana dair yitirdiklerini kendine de dert olarak yüklenmedi. Yitirilenler dert olarak yüklenildiğinde acı verir. Elden çıkıp da alınmış olanlar, yitirilmiş olanlar, ayağının altında olup da değerinde yaşanmayanlar şimdi değerli olacak da değildi. O yitirdiklerini dert olarak yüklenip acısını yüreğinde hissedendenler olmuş olsaydı... Pir Abdullah bir serap misali kendisine doğru yürüdükçe hep uzağında kalmış olurdu... ki gönlünü yokladı. Eskiye dair yüklenmiş olduğu ve hakkı dışında değer vermiş olup da put edindiği bir şey kalmamıştı. Pir Abdullah'ın yanında onu yakın buluyor olduğu içindi ki kendinden emin ve yitirdiklerinden yana acı duymuyor olarak yoluna devam ediyordu.

Bir ara halkın içinde eski yaverlerinden birisini tanıır gibi oldu. Onun ile göz göze geldiği halde yaver onu tanımış da değildi. Sonuçta Genç Sultan ölmüştü. Genç derviş ise dünya saltanatının kokusundan uzak Allah'ın saltanatında kendi olmayı bulmuş, kendisini tanıyacak gözlerden saklıydı. Cenabı Allah kendine has güzel kullarını böylesi saklı kılardı ki onlara bir zarar veya rahatsız edici şeyler ulaşmasın. Onlar emin belde olan, muhafaza altında tutulan Beytullah'tı. Gökler onlardan aşağıya inerken yerde bulunanlar göklere onlar ile yükselme olanağı bulurlardı. Onlara öndekiler denildiği gibi onlar nimete ermiş

doğru yol sahibi yani hakikati istikamet edinmiş ve hakikatten sonuç alan kişilerdi. Fırkayı naciye de onlardan başkası değildi.

Nebi gibi yaşarken Allah'ı güzel ahlak üzeri bulmuş... tutarlı -sabırlı- oldukça, yakın kılan yükseltici amellerde bulundukça, emek sahibi olarak yaratıcı etkinliğe çalışmak ile katıldıkça Allah'ı farklı görünüş biçimlerinde görmeyi ve O'na ermeyi olanaklı bulmuşlardı. Onlar için Allah var mı ya da yok mu sorusu yoktu. Onlar için hakikat ile var olmak ve hakikatten de sonuç almak olanaklı iken nasıl yaşamaları gerektiği önemliydi.

Hayat yaşananların sonuçları -hikmeti- ile belirli kılınmış nedenler dünyasında biçimlenir iken sonuçta kişiye, yaşadıklarının temsili olan sonuçlar yeniden tasvir edilmiş olarak ayna olacaktı. Tekrara düşmeden her şey yeni bir oluşta kendi üzerine katlanan döngüsel aynalaşmada derinliğine bir dünyada var olma olanağı bulmaktaydı.

Güneşin doğuşu, ayın evrelerden geçmesi, yıldızlar, bulutlar, bulutların yoğunluğu, rüzgâr ve esme biçimi, bir yerleşkedeki insanlar ve kendi aralarındaki konuşmalar vb. dahi artık sıradanlığını yitirmiş varlığa katılan insana ayna olmaktaydı. Bunun ile de kalmayıp aynalaşmayı olanaklı kılan Allah'ı da müşahede etmeyi olanaklı kılmaktaydı.

Bir kasaba kahvehanesinde oturur iken yan taburelerde oturanların konuşmasına tanık olmuşlardı. Genç Sultan gayba karışmış, elbet Allah yar yardımcısı olmuştur. O gerçekten iyilerdendi gibi konuşurlarken Genç Abdullah kendisini halkın gözünde tanıma fırsatı da bulmaktaydı. Artık ne sultanlığı kalmış ne de gençliğine rağbeti. İsimsiz Abdullah olabilir ise şereflerin en büyüğüne ermiş olacaktı. Allah ile insan olmanın değerini bulmuş, Allah ile anlamlı bir varoluşta kendi olmaya özgürleştikçe yol bulmaktaydı. Pir Abdullah'ın keşfe dair kişinin kendisi

ile aynalaşmasını olanaklı kılan sohbeti ise düşüncesinde birçok soruya cevap olmaktaydı. Aslında o sultanlığı zamanında da arayışlar içindeydi. Karanlıklar içinde aydınlığa çıkmanın yolcusu olduğunu zaten Allah ona gördüğü bir rüyada göstermişti.

Pir Abdullah: “Kimisi gafletin karanlığına aittir de içinden çıkmak istemez, kimisi de aydınlığa aittir de aydınlığa doğru yürür. Cenabı Allah ise gafletin değil de varlığına ait nurunun karanlığında kendi olmaktan yana barışıktı ve nurunu aydın kıldıkça aydınlıktan yana da kendisi ile barışıktı.” Diyerek anlattıkları Genç Abdullah’ın hangi mertebede kendi olmayı bulması gerektiğinin gerçeğini -sırrını- taşımaktaydı.

Kötü olan da dahi aydınlığa dair izler vardı ki kötü olandan uzak ama hikmeti ile barışık olmak gerekirdi. Allah’ın nur deryasında karanlık ile barışık, aydınlık ile barışık olmanın gereğinde kendi olmak ile barışık olmak da vardı. Olan biten ile de hikmeti gereği barışık olmak, kısas gereği ile hak olanı, meşru kılınmış olanı yaşamak da vardı.

Adalet korkmayı ve hak talep etmeyi önceler iken hikmete örtük kılırdı ama karşılıklı varoluşu da olanaklı kılırdı. Sevgi sevenden beslenmeyi olanaklı kılar iken birliğe ermeye vesile olurdu. Rıza, var olmanın anlamını karşılıklı değer kılınmış olmakta bulmayı olanaklı kılmaktaydı. Barışmak ise varlığa duyarlı her daim açık olmayı olanaklı kılar iken bereketin vesilesiydi. Bereket nasipten ileri nasibin sürekli kılınmış olmasıyla ilgiliydi. Barış, Allah ile selam bulmuş canın hem kendi hem de olan biten ile dolayısıyla da Fail-i Mutlak Allah ile barışık olması anlamını taşımaktaydı... ki rabbi olan Allah ile barışık olan da Allah görünüş bulurdu. İşte Pir Abdullah barışı ruhsat edinmiş olmak ile genç yoldaşına emsaldi.

Bakışlar altında büyüyen insan...

Büyükbaba masalı ertesi güne bırakmak üzere sözü arkası yarına bağladı. Dinleyicilerden çoğu dünün dinleme performansını gösterememişti. Olsun, eskilerin dediği gibi Sur'a misal kulaklarında hakka dair sözler hakikate köprü olmuştu. Bugün anlamasalar da yarın doğruyu, gerçeği deneyimleterek açık eden, sen buna talim ettiren de diyebilirsin.... Hadi, Muallim olan Allah'ın inayeti -yardımı- ile anlayabilirlerdi. Yeter ki dile gelen gerçek kulaklarından bir defa akıversin. Gerçeğin önünde hangi gafil kendine zulüm edercesine durabilir? Elbette gafletin, batılın er ya da geç zayı olacağından haberi olmayan.

Ertesi gün dinleyicilerde azalma olmuştu. Anlaşılan o ki masaldan, hikâyelerden hikmete doğru yürümek kolay değildi. Düşünmek büyük emektir... ki hakiki anlamda doğru ve hak olan referanslı olarak düşünmeye eylenir olmak kolay da değildi. Kaldı ki sohbet eksiklerin tamamlandığı, hataların veya batıla dair olanların giderildiği dinleme etkinliği içinde gerçekleşmesi gerekendi... ama sohbet dil aynasında kişiye ayna olur iken kendine tahammül etmeyi de gerektirecek sükûtu ve nefsi emmareden yana terbiyeyi de isterdi.

Anlam akışı içinde sükût tektipleşmenin değil, anlama/ anlamaya açık olmanın gereği idi. Terbiye ise edepte görülür iken sözün kendisine dair değerini edep ile verebilmenin gereği idi. Kaldı ki söz sahibi insana Allah'a hürmeten değer vermek ancak edep, terbiye ile olanaklıydı. Söz ve söz ile biçim kazanan bakışların altında her can tinsel anlamda büyümeyi olanaklı bulur. Sen buna istersen tekâmül etmeyi bulmaktadır da diyebilirsin.

Anlam özsel olduğu içindi ki iç göklere aitti, öznel olduğu içindi ki iç dünyadan hareket ile gerçekleşme olanağı bulmaktaydı. Düşüncenin yaratıcı etkinliğinde anlam, mekâna için olsa da özden hareket ile peyder pey zamana -söz olup- inmekte, mekânı da kendine yurt bulmaktaydı. Mekânın mekân olabilmesinin olanağını veren ruhu gibiydi. Anlama duyarlı her can; sükût ile onu inerken takip etme olanağı bulmaktaydı. Sükût ile sağduyuya -anlayışa- yer açarken onu mekâna yerleşik hissedebilme olanağı da bulmaktaydı.

Anlam, akışa dair zamansaldı, mekâna için biçimlenir iken mekâna yerleşik mekânı yurt edinebilmekteydi. Mekân; anlam-değer, irade-duygu vb. ile gelgitler ve bir akış içinde öznel zamansal (geçmiş, gün, gelecek ile üç zamanlı oluşta) biçimlenen gönüller olduğu gibi anlam ile biçimlenmiş olan duyulara açık görüngüler evreni de olabilmekteydi.

Bakışlar anlam ile biçimlenir iken anlam, gönül yurdundan bakışlar ile de nesnesine, muhatabına inebilmekteydi. Sadece söze bürünüp inmekte değil, bakışlar ile de öznel zamansal olup nesnel zamana inmekte, mekân belirlenimli her şeye nüfuz etmiş olarak gerçekleşebilmekteydi. Mekân anlamdan yoksun var değildi... anlam ile yükselen, dallanıp, budaklanan bir ağaç misali gerçeğin -anlamın-taşıyıcısı olmaktaydı. Anlam da çeşitlilikte ve diyalektik oluş içinde mekâna için görünüşe gelendi. Mekândaki hareket -zaman bağıntısı- da anlama için akış olarak gerçekleşmekten öte değildi.

Büyükbabaya eşlik etmeyi de unutmadan söze devam edersek... gerçeğe doğru yolculuk tek başına yürünen olsa da doğru ve ehli kişiler ile kaybolmaya fırsat verilmeden ve heder olmadan yürümenin olanaklı olduğunu da bilelim. Yanlış kişiler yola gafil, yavuz hırsız gibi insanın üzerine çökerler de kişi kendine dair nefes almaktan yana aciz

düşer. Her canın inandığı, gerçeğini belirli kılar. Önemli olan ise inanılanın gerçek olmasıdır ki gerçek ile biçimlenen yolda kişi kendi gerçeğine de yol bulabilsin... ki kendine dair özgürce ve özgünce kendi olabilme, gerçekleşme olanağını bulabilsin, koruyabilsin. Gerçeği taşıyan rehberi yetkin ve doğru kişi olması yolcunun selameti için önemliydi.

Biz bunları söyler iken Büyükbaba masalı anlatmaya devam etmekteydi. Masal, masal olmaktan çıkmış gerçeğe talip olanların ortak hikâyesi olmuştu.

Pir Abdullah ile yolculuk, ilim deryalarının kenarında, ulu dağların yamacında, çöllerin yıldızları kucaklayan kumlarında devam etmekteydi. Yalnızlık çölünden sonra başlayan erdem tepelerinin hemen ardında, büyük sözler kütüphanesi misali güzel ağaçlar ormanına girdiler. Güzel ağaçlar ormanında camiye benzer saray misali bir dergâha vardılar. Masal bu ya Genç Abdullah Allah'a ve piri olan zata olan muhabbetinin şiddetinden dolayı öze dair nurdan besleniyor olduğundan dolayı gördükleri karşısında hayretler içinde hayranlık duygusu ile seyir etmekteydi... ki bundan dolayı yolda deneyimlediklerinin hem kendisine dair hem de Pir Abdullah'ın gönül dünyasında olup bitenlere dair gerçekleşenlerin aynası olduğunu anlayarak seyir etmekteydi.

Dergâh, beyaz tuğlalardan örülmüş duvarları ile bir inci tanesi gibiydi... bilgelik güneşinin ışıkları sırcadan kubbesine vurur iken içi aydınlık, dışı ise güneş misaliydi. İki yol arkadaşı dergâhtan içeri girdiler. Yüzlerce dergâh hizmetlisi işlerini biliyor olarak gayret içindeydiler. Pir Abdullah yol arkadaşı ile içeri girdiklerinde her biri edep ve saygı ile hürmet gösterdi. Rıza ile seveerek hizmete devam etmekten de geri durmadılar.

Pir Abdullah, Genç Abdullah'a "Rıza ile yapılmayan hizmet hem hizmeti görülene zulüm olur hem de hizmet yapana zulümdür. İkrâm, niyet güzel ise bal gibi şifa olur. Niyette kötülük var ise bal olsa dahi zehir olur. Hizmet rıza ile halis ve iyi niyet üzeri yapılır ise Allah'ın bereketi bitmez tükenmez, nihaysiz bir akış içinde sürekli yenilenir."

Bunları anlatır iken dergâhın mutfağına varmışlardı. Hizmetliler fındık, ceviz, fasulye, nohut, buğday ve daha nice rızıktan hazır kılmışlardı. Pir Abdullah Allah aşkına, Muhammed Mustafa aşkına, Pir aşkına, erenler himmetine diyerek ocağı harladı. Koca bir kazan içine evvela bolca su koydu... ardından da her biri belli bir sıraya göre olmak üzere önceden hazır kılınmış rızıklardan kazana elleri ile koydu.

Görülen o ki aşure yapılmaktaydı. Pir Abdullah belki iki saat belki de üç saate yakın aşurenin başında kendi bakışları altında dualar ile aşureyi pişirdi. Biraz sevgi ve rıza, bereket aşının hakkı gereği pişmesine yeterdi. Niyet güzel olunca akıbet her daim güzeldi... ki Genç Abdullah sultanlığı zamanında dahi bu kadar güzel bir aşure yemiş değildi. Bütün hizmetliler hak sahibi olarak aşureden yediler.

Pir Abdullah Genç yoldaşına "Bak! Aşure dahi nazar altında pişti. Aşure ne ki nazar altında pişer, ateş pişirdi demeyesin! O ateş ki sevgi ile tutuştuğunda, o aşure ki nazar altında dua ile piştiğinde aşçısı kimse ona dair tat alır iken onun izini taşır. Her bir can yeni bir oluş içinde birbirine karşıt değil, uyum içinde yeni bir ruh hali ile anlam ve değer kazanır iken eskiyi aşmış yeni bir şey olmuştur. Eski bırakılmış değil, yeni olanda yer edinmiş de ona tat veren bir unsur olmuştur. Bakışlar altında yeniden şekillenir iken belli bir kıvam ve uyum içinde yeni bir oluşta ve tatta kendi olmayı da olanaklı bulmuştur.

İnsan dahi beşer dünyaya gelir de bakışlara biçim veren anlam-değer bakışmaları altında biçimlenir ve yeniden yaratılmayı olanaklı bulur. Beşer gelen insan olmaya dair anlam ve değer kazandıkları ile yaratılır iken bakışlar altında şekillenir de haberi dahi olmaz. Bakışların olmadığı yerde dahi bakışlar hep üzerinde, ona göre yaşar ona göre yeniden bütün içinde yer alır.

Genç Abdullah sükûtu yolun terbiyesinden olarak yoldaş edinmiş olsa da eskinin sultanı adaletin de makamı iken sorgulamak vazifesiydi. Bundan olsa gerek ki içinden “Pirim, öyle ise insan, bakışlara mahkûm değil midir? Diyerek soru sordu. Özleri bilen Allah kullarına da ayan ederdi. Pir Abdullah “Elbet bakışlar altında, bakışlara mahkûm olmak da var ama benim ifade etmek istediğim çatışkıya, düşmanlığa aşkın uyum içinde beraberce birbirimize katılabileceğimizdir. Bu da ahlaki ve fikri anlamda biçimlenen bakışlar altında terbiyeyi gerekli kılar.

Aşure; yeni bir oluş içinde, seven canlar özünden saldıkaç harmanlanırken, emek ve bakış altında yeniden biçimlenen dünyasını resmeder. İnsanın kültür dünyası, ekin aşure gibi ise güzel ve tadındadır. Medeniyet dünyası gibi kuralcı ve tektipleştirici olmadığı sürece kültür aşureye benzer. İnsan, bakışlar ve emek doğrultusunda yeniden harmanlandığı anlam-değer dünyasına doğar. Yeter ki aşında kurda, özünde kötülük ve batıla yer olmasın.

Elbet, fikir ve ahlak ile biçimlenen bakışlar, baskıcı olduklarında hem tektip kılmaktan yanadır hem böylece çeşitliliği öldürmektedir hem de inanılan fikir ve ahlaki bakışa tutsak kıldığı kadar ve yönde hakikatten ve tekâmülden geri bırakabilmektedir. Ebeveynlerinin korumacı bakışları altında büyüse de insan, büyümüş olmak için dahi olsa kendine ait bakışlardan kaçmamalıydı. İnsan elbet, fikir ve ahlak ile

biçimlenen bakışlar altında büyür ama büyüdüğünde kendi olmayı da bulduğu, koruduğu fikir ve ahlaki duyarlılık içinde bakış sahibi olabilmelidir. Ahlak, ortak ahlakta buluşmayı önceler ama fikirler aynı olacak diye bir kaide yoktur. Ortak fikirlerde buluşabilmekte ise yeni bir kültür veya medeniyet dünyasında yaratılıyor olmak kaçınılmazdır. Hz. Nebi Muhammed Mustafa'nın "Her kişi -mümin- fitrat üzeri doğar... sonradan, ana ve babası onu Hıristiyan, Yahudi veya Mecusi yapar" sözünü, insanın tarihsel ve tinsel varoluşunda görmekte değil miyiz?"

Böyle söyler iken Pir, Büyükbabanın bakışları altında anlattıklarıyla biçimlenen dünyalarında dinleyiciler, yeni bir anlam-değer yaratım oluşuna katılmaktan öte durmakta değillerdi. Söz hüküm taşır, inanıldığında öznel gerçekliği belirleyici erke haizdi.

Bakışlar altında büyüyen insan, baskıcı ve tektip kılıcı bakışlardan sıyrıldıkça yeniden kendi olmanın fırsatını bulmuş olur. Kimine göre mahalle baskısı denilen de ortak tin alanında baskıcı bakışlar altında kalmaktan öte değildi. Filanca ne diyecek, filancalar demesin... filancalar ile biçimleniyor ise dünya yaşanacak bir yer değildi. Elbet filancaların sözü doğru ve hak söz ise kulak vermek, dinlemek gerekir. Haktan gafil, batıla kanat açmakta ise söz, filancalardan uzaklaşmak kişinin hayrınadır.

Büyükbaba Pir Abdullah'ın dilinden konuşur iken dergâhın duvarları beyazdan yeşile, yeşilden maviye, maviden mora doğru rengarenk renklenmekteydi. Tevhid, irfan, güzel ahlak ile uyum, ilahi aşk ve İslam, tutarlı olmak ve fütüvvet özün renkli dünyasının duvarları olan karakterde görülmekteydi. İç dünyanın dış dünyada, dış dünyanın da iç dünyada anlama dair açık olurken değer kazandığı, renklendiği oluş

Genç Sultan

içinde aynalaşmak ile anlaşılan ve varoluşu, kendiliği gerçekleşme belirlenimlerinde yüklem aldıkları ile gerçekleşmesinde -vücut kazandıklarında- seyir etmek de vardı. Seyir içinde seyir var derlerdi eskiler... ama yeni seyirler için takılı kalmamak, saplanmadan yola revan olmak da vardı. Yol uzundu ve yola devam etmek gerekirdi.

Fakrın korunduğu dünyada nihayetsiz berekete uyanmak...

Yol ilim şehrinin irfan kahvehanesine düşmüştü. Genç Abdullah, Pir Abdullah ile taburelerinde oturmakta, iki sessiz yabancı gibi etrafa bakmaktaydılar. Yabancı gibi göründüklerine bakmayın, ilim şehrini ahalisinden daha iyi tanımakta... her mahallesini, sokağını, çıkmazlarını o şehrin sözde ahalisi olanlardan daha iyi bilmekteydiler. İrfan kahvehanesi söz konusu ise sükût etmek ile ilmin şehrinde gezinmek gerekirdi. Can kulağı ile olan bitenin hikmetine açık olmak yerinde olurdu. Eskiler ne güzel söylemişti... “Söz gümüş ise sükût altındır.” Söz durak ise, sükût yoldu.

Pir ile Genç Abdullah sessizce otururlar iken Genç Abdullah bir de baktı ki pirinin ruhsal olan kendiliğine dair hali kendisinde cereyan etmekteydi. Onun ile hemhal olmuş da âlemi onun gözlerinden seyir ediyordu. Tam bu esnada Pir ilk defa “Evladım” dedi. Hemen ardından “Bir canın ayrı olmayan canlarıyız. Bakma görünüşte ayrı durduğumuza! Özde aynı canı yaşarken birbirimizden ayrı da değiliz. Bak gözlerime! Gözden göze, gözden öze, özden göze, özden öze bir seyirde insan, insan ile tanış olur. Birbirine yabancı olmadığının gerçeğine vakıf olur. Ben senden, sen de benden gayrı değil iken birbirimize yabancı mı kaldık?

Mülk Allah’ın iken gözler de O’nun olmaktan öte değildir. Önemli olan ise O’na ait olup da bana bahşedilmiş olan ile ben bakarken, sen bakarken yaratılmış olmanın gereğinde O’nun ile kendimiz olabildiğimizin gerçeğine uyanmaktır. Allah’ın gözlerinden, Allah’a ait görme sıfatı ile bakarken elbette cüzi kılınmış olmakta görmeyi bizler için kısmi anlamda olanaklı bulmaktayız. Her şeyi gören gözler değil de

öze sahip olmak güzel olurdu ama önemli olan, olan biten hakkı gereği ne, nasıl ve ne için ise dolayısıyla da mahiyeti gereği gerçekte anlam-değeri ne ise öylesi görebilmektir. İşte Allah'ın gözlerinden bakarken Allah'ın gördüğü gibi görmek, önemli olan budur. Gerçeği olduğu gibi görmek, gerçeği olduğu gibi yaşamak böylesi olanaklıdır. Unutma ki bilmekten yana sorumluyuz ama her şeyi bileceğiz diye bir kaide yoktur. Bildiklerimizden sorumlu olarak yaşarken, bilgi ve ahlakın ilişkilerde dolaylı olarak bağıntılı olarak gerçekleşme olanağı bulunduğunu da bilmek gerekir... ki bildiklerimizin hakkını vererek yaşamış olalım.”

Tam bunlar konuşulur iken sağ ayağı sakat, sol eli tutmaz olup da dilenciye benzer bir kişi Pirin huzurunda durdu. Edep ile boynunu büküp “Pirim” demekten başka bir şey de söylemedi. Pir bir altın parayı usulca dilenciye benzer kişinin avucuna koydu. “Allah yeter” diyerek onu gönderdi. Hemen ardından derviş misali bir kişi geldi. O da “Pirim” dedi de başka bir şey söylemedi. Pir onun avucuna da bir altın koydu. “Allah yeter” deyip onu da gönderdi. Hemen ardından beyefendi bir kişi geldi de aynı biçimde “Pirim” dedi. Pir onun avucuna sadece dokundu... “Allah yeter” deyip onu da gönderdi. Gönderir iken yanındaki Genç Abdullah’a da bunları takip et dercesine baktı. İrfan kahvehanesinde bakışlar ile konuşulduğu da olurdu.

Genç Abdullah önce dilenci gibi görüneni takip etti. Dilenci verilen bir altın para ile pazarda alışveriş yaptıktan sonra bir eve gitti. Evin hali dilencinin durumundan farklı değildi. Görülen o ki ev onundu... iki yetim çocuğu da evin hemen dışında onu görünce “Baba, baba” diyerek ona sarıldı. O da çocuklarına sarılıp onları öpüp kokladı. Görünen o ki çocuklar öksüzdü.

Genç Abdullah durumu anlayınca dervişe benzeyen ikinci şahsı takibe koyuldu. Onun ile biraz konuştuktan sonra bir eve gittiler. Bizim derviş ev halkına o bir altını hediye etti. Görünen o ki kendisi ihtiyaçlı iken onları kendisinden evla görmüş ve onlara yardım etmişti. Onların nefsinin kendi nefsinden evla tutup, fütüvvetle tutarlı olmuştu.

Genç Abdullah üçüncü şahsı, ulu çınarın altında düşünce ve duygular halısının üzerinde otururken buldu. Selam verip yanına oturdu. Daha soru sormadan o konuşmaya başladı:

“Birinci kardeşimi gördün. Bütün aciziyetine ve zorluklara rağmen küfre düşmez. Emanet edilmiş canları gönül yurdunda büyütür. Allah’ın koruyucu bir meleği gibi onların üzerine titrercesine onlara bakar. İkinci kardeşimi de gördün. O da mümin kardeşlerinin nefslerini, ihtiyaçlarını kendi nefsinden, ihtiyaçlı oluşundan evla tutar... Mümin olmanın ahlaki gereği güzel ahlak sahibi, rahmet ve erdem yurdudur.

Birinci kardeş bütün aciziyetine ve zorluklara rağmen söz konusu rızık ise Allah’ı kendisine yeter bulur. İkinci kardeş, Allah kendisine yeter iken kullarına da yeter olduğu rahmet üzeri göstermekteydi. Mesele altın para meselesi değil, hangi şart ve koşulda bulunursan bulun elbet Allah kendisine kati olarak iman eden canlara rızıklarından yana, sıfatlarından yana yeter. O’nun bir ismi de Es Samed yani kendi varlığı ile kendine yeten iken yarattıklarına da yeten olmasıdır. Sen Es Samed ismi ile kullarından kendini rahmet sahibi olarak görünüşe taşıyan Allah’ı gördün.

Bana gelince... Allah elbette yeter. Pirim “Allah yeter” deyince, özümde olan Allah ile kendine yeten ve rahmet sahibi olarak diğerlerine de yetebilen olmam gerektiğinin dersini vermişti. Bakma burada oturduğuma! Sırtımı dayadığım çınar ağacının arkasında bulunan

ticarethane benimdir. Allah Kafi'dir... emek ve çaba yeter olduğunu görmenin değil de göstermenin gereğidir.

Paylaşılan emek gerçek değerini karşılıklı rızada, yaşam sevinci uyandıran eylemde bulur ki bu, emeğin az bir baha olan para ile değerlendirilmesinden öte, insan olmaya dair nefes almanın tadına varmayı olanaklı kılar. Paylaşılan emekle Allah'ın eli olur iken dolayısıyla hayır ile insana inmek söz konusu olsa da insanın hayır ile Allah'a yükseliyor olması gerçekleşir. Para zati anlamda emeğin karşılığı olmasa da temsili anlamda emeği değer olarak karşılar iken tapınılacak put olmaktan öte, Allah'a yükselmeye vasıta olabilir.

Genç Abdullah'a -Abdala- ayan oldu ki pire altın paraları veren de bu erdemli kişiydi. Derviş kardeşlerinden farklı görünmemek için, onları olur ki incitirim düşüncesi ile bahşiş sırasına girmişti. Kendisi verdikçe, veren Allah'ı hep rahmet sıfatı ve Eş Şükür ismi ile görmekte ve hakkı gereği yaşamaktaydı. Şükrü yaşarken şükür sahibi Allah'ı anlamak, rahmet ederken rahmet sahibi Allah'ı anlamak da böylesi olanaklıydı.

Genç Abdullah üçüncü kişiden bir ders daha görmüştü. İşinde ona bir süreliğine yardım etme fırsatı bulduğunda gördü ki nihayetsiz bereket; rahmet, şükür ve fakra bağlı kılınmıştı. Rahmet ve şükür üzeri olan kişinin hizmetinde fakrı korurken bereketin onun için sürekli kılınmış olması dikkate değerdi. Üçüncü kişi sadece dünyalıktan yana bereketli kılınmış değil, özünde yakın bulmuş olmaktan yana da bereketli kılınmış bir kişiydi.

Genç Abdullah tam ondan ayrılıp pire gidecek iken "Dur! Surette değil Cemalde, ayrılıklar da değil, kavuşmakta, zulümde değil rıza ile, çatışkıda değil barıştıkça kemâle giden yolda bulunursun. Kemâle erenler ise Allah ile kendi olmayı bulanlardır. İlmin şehrinde, ilimden

yana sakat, eksik kalma! Güzel ahlaktan uzak ilimden sorumlu tutulacağını unutma! İlimin şehrinde malın taciri olmaktan öte, ilmini Allah için karşılık beklemeden paylaşan olmaktan utanma! Şeytan yani nefsi emmare seni fakirlik ile korkutmasın!

Geleceğe dair temel ihtiyaçlarını karşılamaktan yana kaygılanmak, en doğal hakkın olmak ile beraber emek varlığı olmaya, geleceğe ve dolayısıyla da öz kendiliğine tutunmaya seni eylese de ihtiyaçlarını karşılamaktan yana kaygı krizine girmen, iman eksikliğinin göstergesidir. Rızkın sahibi Allah iken ve rızık emeğe, gayrete tabi bulunur iken Allah'a iman ile emek ve gayret sahibi olmak olması gerektir.

Kaygı elbet geleceğe tutunmayı olanaklı kılar iken güne dönmeyi de olanaklı kılar. Güne döneni emek ve çabaya eyler olduğu gibi eyler iken kendiliğe tutunmayı da olanaklı kılar. Böyle olsa da Allah'ın yeter olduğunu gayret ve çabası üzeri bulan iman dolu bir can için kaygı aşılması gereken iman eksikliğine işaret eder.

İmanı sağlam, kati bir kul için unutma ki her zor koşul ve acizyet durumunda Allah yeter olduğunu bir biçimde gösterir. Yeter olduğunu görmekten ileri, yeter olduğunu göstermenin emek ve çabası içinde bulunmak da gerekir. Kati imana sahip olan için Cenabı Allah'a işlerinde güvenmek de olması gerektir. Elbette kaygının yerinde ve gerekli olduğu ölçüde hikmeti gereği gerçekleşmesi gerekir ama imanı kati bir kul için kaygı, selamet yurdundan kovulmuş bir rüzgâr gibidir.”

O güzel insandan esen esenlik rüzgârı Genç Abdullah'ın gönlüne sirayet etmiş, Resul'ü Ekrem'in “Allah'a tam tevekkül etmiş olsaydınız, rızkınız kapınıza -ayağınıza kadar getirilirdi” hadisi şerifini hatırlatmıştı. Böylesi özgürleşirken kendi olmayı farklı bir veçheden deneyimlemek de vardı.

Genç Sultan

Tarih yazan duygular...

Esenlik ne güzeldi. Bütün varlığı kucaklarcasına bağrına basmayı, içinden şiir gibi akmayı olanaklı kılan duyguydu. Pir Abdullah bıraktığı yerde durmaktaydı. Kahvesini içerken ona derinden “Hele bir gel de ifadeni alayım” dercesine bakmaktaydı. Bunu sezen Genç Abdullah’ta esenlik yerini ne olacağının kaygısına bıraktı. Rızka dair kaygılanmak değil de ne olacağını öngörememek de kaygıyı beslemekteydi.

İnsan nasıl bir varlıktı ki değişen irade, duygu, düşünce belirimleri içinde kaybolmadan ve kendiliğe dair bütünlüğü de koruyarak gelgitlere aşkın kendi olma çabası göstermekteydi. Bu tinsel anlamda değişen anlam-değer yüklemelerinde hep yeniden yaratılıyor olması gerçeğini de taşımaktaydı. Böylesi varoluş yönü değişen anlam-değer dünyası ile tarih varlığı olmasında yani değişen zamanların öznesi olmakta da bulmaktaydı.

Pir Abdullah, Genç Abdullah’a bir de kendisine kahve söyledi. Kahveler içilirken “Evladım rahmet ve erdem sahibi kardeşinin kaygıya dair söyledikleri doğru muydu” dedi. Yetişme sürecinde sükût hem anlama açık olma hem de terbiye olmanın bir gereği olarak ne kadar gerekli ise sorulan sorulara cevap vermek de hem anlamın açık olması hem de edebî bir gereği olması gerekendi. Öncesinde yol arkadaşı olan şimdi pirdi, manevî babaydı, canından evla candı, Allah’ı bulduğu Beytullah’tı. Genç Abdullah bunları, gözlere görünmez özlere uzanan yol boyunca feraset ile idrak etmiş... yol boyunca dervişler ile tanıştıkça onun ile nasıl ahlaki bir ilişki ve iletişim içinde bulunması gerektiğini zaman içinde öğrenmişti.

Sizlere onların güzel deneyimlerini anlatmakta olduğumdan, her şeyin güllük gülistanlık olduğunu sanmayın! Kimi gün aç yattıkları olmuş, kimi gün gittikleri yerden kovulmuş, kimi gün hakaretlere ve iftiralara maruz kalmış, kimi gün anlayıştan yoksun kaba insanların tartaklamasını, kötülüklerini hayır dualar ederek savurmuşlardı. Sizler düşünün artık kimi günlerin nasıl geçtiğini... Genç Abdullah'ın sultan olduğu vakit yapıp da vakıf olarak bağışladığı bir konaklama yerinde aç ve dışarı da yattığını düşünürseniz, kimi günlerin nasıl geçtiğini daha iyi tahmin edebilirsiniz.

Cenabı Mevla bir kulunu sevince Zül Celal-i Vel İkrâm ismi ile terbiye eder. Hak ve batıl, hayır ve şerr, yanlış ve doğru diyalektiğinde birbirini olumsuzlayan karşıtlar ilişkisinde kullarını sınırdı. Sınamak, kulun potansiyelinde olanın açık olması, tecrübe ettiklerini hakkı gereği ile yaşaması, kulun kendini potansiyeline bağlı olarak tanıyabilmesi vb. birçok hikmetten dolayı yolun kaçınılmazı olarak bulunandı. Kim, özsel olan göklere uzanan yola revan olmuş da sıkıntılar, musibetler ondan rahmetin bir parçası olarak esirgenmiş?

Âlemler ve zamanlar kuşağında derin bir uykuda bulunan canlar, hakikate nasıl uyanacak? Rahmetten dolayı gelen gazap rüzgârı sevgilinin diyarına doğru sevenlerin yoldaşı olacak... Allah'ı seven canlar gazap rüzgârlarının ardında saklı duran sevgiliyi, Allah'ı buldukça yaşam sevinci bulacaktı. Sevgili ile uyanmak ne güzel! Sevgiliye uyanmak ne güzel! Geçmiş utanç sayfaları olarak keşke hiç yaşanmasaymış ama o geçmiş dahi sevgiliye uyanmanın bir parçasıymış.

Başı rahmet, sonu rahmet! Sürecinde gazap rüzgârları esse ne olur? Seven aşıklara âlem ateş olsa ne olur? Acılar, zahmetler, acizyet,

yokluk, musibetler daha nicesi cehennem olsa ne olur? Aşkın gözünde, Allah'ın katında yani sebeplere aşkın kendilik göğünde Allah'ı seyir ederken canı yağma olmuş ne olur. Can -ruh-, asıl olan sultanına varmış, dünya sultanlığı elden kayıp gitse ne olur?

Cenabı Allah'ın Zül Celal-i Vel İkrâm ismi gereği âlemler var olur iken celal terbiyeye yönelik ise belli bir süre musibetler, acılar vb. ile yaşanması gereklidir. Nefsi emmarenin kendini sınırlaması söz konusu değil iken söz konusu celal olduğunda sınırlarında hareket etmesi zorunlu olur. Elbet terbiye bulmak yani rabbi ile kendine uyanmak, üzerinde galip olan rabb belirlenimi tanrısal sıfat ve isimler ile hakkı gereği kendi olmanın çabası içinde bulunmak için celal gereklidir. Ancak, terbiye sürecinin sonucunda celal yerini cemale bırakır ki artık gazap rahmete dönmüş ve cemale dair rahmet gazabı geçmiştir.

Söz konusu insan tininin tarihsel gelişimi ise rahmet gazabı her daim geçmekte, gazap üzerinden rahmet yeniden tesis edilmekte iken genel anlamda tekâmül, gelişim, iyileşme de beraberinde tesis edilmektedir. Ahlaki anlamda yozlaşma, her daim olsa da celalden cemale doğru yürüyüş, kurumsal anlamda ilkelerin genele yaygın işlevsel kılınması ile rahmete dair biçim kazanır. Elbette olumsuz anlamda gazaba dair istisnai durumlar gerçekleşse de rahmet her daim yeni bir biçimde tesis edilir.

İlkeler tinselliğin, varoluşun gereği olan erek belirlenimli gerekliliklerken insanın gerçekleştirdikleri üzerinden vücut bulurlar. Genele yaygın tesis edildikleri ölçüde rahmet gazaba rağmen hep öncelenen olarak tesis edilir.

Tasavvufta tekâmül bulma seyirinde dahi tekâmül; imtihan ve gazaptan, muhafaza (korunma), selamet ve hakikatten sonuç almaları

bağlı gelişim içinde rahmetin ferdi anlamda tesis edilmesinde gerçekleşir... Ferdi gerçekleşme olanağı olan, gerçekleşmesine dair emsal iken tarihsel anlamda genele yaygın gerçekleşmesi zaruridir. Rahmet bir defa açıldı mı genel de bundan istifade etme hakkına haizdir ve istifade etme olanağı bir biçimde yaratılır. Bu, diyalektik oluş içinde gazabın gerekli kılınmış olduğu gerçeğini değiştirmedeği gibi, gazaba sebep olay ve olguların (küfür, şirk, kötülük vb.) gerçekleşmeyeceği anlamını da taşımaz.

Gazap doğada ve tinde gerçekleşme biçimlerine göre bir varoluş biçimi olmak ile beraber varoluşun gereğidir ama rahmet de bir varoluş biçimi olmak ile beraber gazaba galip gerçekleşmek olanağı içinde varoluşa tutunmayı, varoluşa dair bütünlüğü korumayı gerekli kılar iken varoluşun olmazsa olmazıdır. Bunun içindir ki Allah rahmeti kendi varlığına farz (zorunlu) kılmış yani varoluş biçimi olarak ahlak edinmiştir... ki yarattıkları ile tinsel anlamda varoluş süreklilik kazanabilsin. Karşılıklı varoluşta herkesin katılıyor olarak bulunduğu kendilik dünyası varlık sahnesi olarak hep yeniden kurulabilsin. Herkes kendi varlığından sorumlu, kendi olma çabası içinde varoluşu bahşedilmiş rahmet olarak bulabilsin.

İnsan tarihi, gazap ve rahmetin celal ve cemel belirlenimlerinde ahlak biçimsel gerçekleşiyor olması gerçeğini görünür kılar iken gazaba ve rahmete, dolayısıyla da celale ve cemale dair ruhsal -duygusal-belirlenimler olan öfke ve merhamet, kaygı ve itidal, aidiyet ve sahiplenme vb. her duygu içerikli belirim, tarihin akışında rol oynar. Celal ve cemel belirimleri bilimsel ve değer yargısal olup öznel olmak ile beraber yıldızlardan minarelere, elementlere doğru varoluş sürecinde gerçekleşme belirlenimlerine haizdir. Ancak öznel olduğu yönde ahlak biçimseldir. Dolayısıyla da ahlak biçimsel olmanın varoluş

biçimsel olması gereğinde gerçekleşirler. Nesnellik zemininde gerçekleşen öznellik belirlenimleri olarak gazap ve rahmeti içeriyor olmakta gerçekleşirler.

Celal-cemal seyri içinde süreksizliğe bağlı gerçekleşen varoluşta, karşılıklı olarak anlam-değer yargılarında var olmaktan kaçınılmaz iken özde değerli olana kolay varılmaması da değer, dolayısıyla da değerli oldukça anlamlı olmanın yitirilmemesi için gerekliydi. Değer anlamın öznellikte kazandığı yargısal olma durumuydu ama karşılıklı varoluşta değer anlamın sürekli kılınmış olmasının gereği olarak olması gerekendi. Değersiz bir varoluş yaşanmaya değer değilse ve değer, nasıl gerçekleştiğini bilmekte ise celal-cemal seyir sürecinde şikâyet edecek değildik. Şikâyet edilecek bir şey yok hikmet var diyerek: gerçekleşenin gerçeklik belirlenimleri ne ve nasıl gerçekleşmekte olduğu ile bağıntılı olarak hikmete vakıf olma çabası içinde, olan biteni hakkı gereği ile yerinde ve gerekliliğinde ne için ise öyle anlama çabası, varoluşsal barışa -huzura- bizi daha yakın kılar.

Bir şeyin ne için olduğu ile ilgili gerçeklik belirlenimi, onu evrensellik içinde yerinde ve gerekli olduğu yönde görmeyi olanaklı kılar iken hakkı gereği ile değerlendirmeyi de olanaklı kılar. Gerçekleşenin ne için olduğu, değer belirlenimli olarak da ne olduğu yönünde yerinde ve gerekliliğinde onu görmeyi olanaklı kılar iken olan biten ile barışık olma durumuna daha yakın olunur.

Olan biten ile barışık durumda bulunmak, olan biteni yersizce kabullendiğimiz teslimiyetçi bir durum olmaktan öte, olan biteni hakkı gereği ile değerlendirip yerinde ve gerekli olduğu yönde hakkını teslim etmek bağlamında kabullenmek anlamını taşımaktaydı. Teslimiyetçi kabullenmek değilse de varoluşa dair anlam-değer hakkını teslim

etmek anlamında kabullenmek, hikmetin öznelde ruhsal olarak karşılanmasıydı... ki bu ruhsal durum hikmete (sonuçta açık olan veya açık olacak olan gerçekliğe), anlamaya açık olmayı da sürekli kılmaktaydı.

Tasavvuf ehlinin düstur edindiği bir hadisi kutside Cenabı Allah “Ben gizli bir hazineydim, bilinmeyi istedim ve Âdem’i -insanı- halk ettim” der. Bu hadisi kutside bilinmenin öncelikli olarak ifade ediliyor olması bizleri bu hadisi kutsiyi anlamaya dair yanıltmamalı. Elbette bilmenin öncelendiğini bu hadisi kutside görmekteyiz. Ancak, “Ben gizli bir hazineydim” denilir iken gizil kalmış ve sonuçta insan ile aşikâr olacak anlam-değer dünyasının da bilinmesi istenmektedir. Dolayısıyla da bu hadisi kutsi; anlam-değer dünyasında anlaşılacak istenen yaratıcının kullarına, anlaşılacak istediğinin mesajını taşır.

Karşılıklı varoluşta bilmek hep kendine dışsal gerçekleşir iken anlaşılacak, anlam-değer-duygu belirlenimlerinde hemhal olmak ile karşılıklı aynalaşmakta olanaklıdır. İşte Allah ile -karşit değil de- karşılıklı varoluşta seyir eden bir can için karşılıklı olarak değer verilmiş olmanın gerçekleştiği oluş içinde celalden dolayı gerçekleşenler dahi değer göstergesi olduğundan artık değerlidir. Sınanmak dahi sonuçta hak edilmiş gerçek değerinde açık olmak anlamını taşımaz mı?

Pir ne sormuştu? Rahmet ehli kardeşin kaygıya dair anlattıklarının doğru olup olmadığını sormuştu, değil mi? Genç Abdullah, efendinin neyi kast ettiğini bakışlarından anlamıştı. Sükût ile âlemlerden mahrum ettiği güzel sesini duymak belki de bu soru ile bize de nasip olmuştu.

“Efendim, kardeşim iman yönünden bakarak kaygıyı değerlendirdi. Değerlendirmesinde de elbet bir hata yoktu. Cenabı Mevla kendisine kati iman ile Allah yeter diyerek tevekkül eden kullarını hadisi şerifte

buyrulduğu gibi ne rızısız bırakıcı, ne de daim olarak zorda, acılarda bırakıcı değildir. Ancak bu, hususi -istisnai, özel- bir durum olup geneli bağlayıcı değildir. Kardeşimin anlattıkları bu anlamda doğru olsa da genel anlamda bakıldığında eksiktir. Tarih ve güne dair yaşam göstermektedir ki yaşamı anlam-değer-duygu belirlenimleri biçimlemektedir.

Duygular içinde kaygı, tarih sahnesinde var olmanın gereği olarak mülkten paye almanın gayretine eyler. Kişi mülkten paye almanın gayretinde ise diğer kişilerde bu gayret içinde iken menfaate dair karşılıklı varoluş ilişkilerinde kaygı duygu olarak beslenir ve sürekli olur. Zaten karşılıklı menfaat söz konusu ise en temelde kaygı menfaati önceleyen duygu olarak kişiye yerleşik olur. Önemli olan geleceğe dair kaygılarda veya diğerine dair duyulan kaygılarda kaygıyı büyütmeden, kaygı krizine, bozukluğuna düşmeden kaygıyı güzel ahlak ve hukuki çerçevede yönetebilmektir.

Elbet insan, ilişkilerinde sevdiklerini değerli bulur. Sevdikleri ile biçimlenen bir dünyada olmak ister. Ancak, acziyete ve acılara gebe varoluşu içinde korkular, kaygılar da yer yer baskın gelir... Bir de bakmışsın ki değer bildiklerimiz, yitirdiklerimiz veya yabancıları olduklarımız olur. Aidiyet ve sorumluluklar yitirilmezse zorluklar ve acıları değer bildiklerimizle göğüsleyebilme olanağı buluruz. Varoluş çabası içinde değer bildiklerimize tutunurken, dolayısıyla da kendimize de tutunmuş olarak ve yaşam içinde anlam-değer içerikli adımlar atarak yürümeye çalışırız.

Varoluş çabası, varoluşu değer olarak bulduğumuzu ve değer bulduğumuz kadar bizler için anlamlı olduğunu gösterir... ki kaygı varoluş çabasına eyler iken en değerli duygulardandır. Değer bulmaya,

edinmeye bağı olarak anlamlı kılınacak bir yaşamın kaynağı değilse de sebebi olur.

Elbet insan, gerçek bildikleri ile yaşamı/ yaşamını biçimler. Gerçeği bildikçe de gerçeğe göre yaşamını biçimlemek zorunda kalır. Gerçek ile biçimlenen ve değişen oluş içinde kendini değişen zamanların öznesi olarak tarih varlığı bulur. Korkuları ile savunmaya yönelik, kaygıları ile var olma çabası göstermeye yönelik olmasaydı eğer tarih varlığı olması da olanaklı görülmezdi. Dolayısıyla tarih varlığı olan insan için ilahi sıfat ve isimleri tekâmül sürecinde olarak görünüşe getirmesi ve ilahi muradın yani insanın halifetullah olmasının gerçekleşmesi böylesi olanaklı kılınmıştır. Bu durumda kati imana bağı olarak kaygının aşılması söz konusu olduğunda, Allah'ı yakın bulmaya dair ilahi sıfat ve isimlerden nimetlenmek ferdi olarak olanaklı olsa da insanın tarih varlığı olmasına engel olacağından dolayı genele yaygın kılınmamıştır.

Tarihin yazılmasını olanaklı kılan duygular var. Kaygıyı aşmak, insanlık referansından bakıldığında tarih varlığı olmaktan kopmak anlamını taşır ki Allah'ın nebileri veya velileri için bu olanaklı olsa da söz konusu nefsi emmare ve menfaate dair varoluşun biçimlenmesi ise kaygı, baş rol oyuncularından olarak yerini korur.”

Genç Abdullah bunları anlatırken biraz ileri de evlatlarını bakışları ile koruma altına almış kaygılı bir anneye bakmaktaydı. Hemen ötesinde tezgâhı kalabalık olan bir pazarcının malları çalınmasın diye gözleri ile çırpınışına da tanıktı. Çırpınan gözlerin arkasında kaygı elbet hâkim duyguydu. Onun tam karşısında yaramazlık yapan çocuklar ve onlara doğru hızlı hızlı yürüyen babaları görülmekteydi. Babanın gözlerinin ardında “birilerine zarar vermişler midir” kaygısı ile beraber görülen

kızgınlık hali hâkimdi. Çocuklar babalarını fark edince korkudan kaçacak yer aramaya başlamış, sağa sola koşuşturmaktaydılar.

En derinde korkular ve kaygıların bu kadar hâkim olduğu bir varoluşta korkular ve kaygılar, yerinde ve gerekli olduğu düzeyde insan yaşamını hem uyumluluk hem de koruma içeriğinde bütünlüğü sağlarcasına olması gerekenlerdendi. Değer varlığı olarak sadece sevgi yeterli değildi. Korku ve kaygılar da yerinde ve gerektiği kadar değer biçimsel varoluşun gerekenleriydi. Sevgi sevilene duyarlılığı değer biçimsel olarak artırır iken kaygı da insan olmanın bir gereği olarak ötekine duyarlı kılabilmekteydi. Seven sevdiğini hep karşısında görür... hayallerinde dahi sevilen hep bir adım uzaktadır ama sevdiği için kaygılanan, sevdiğini can evinde bulur. Ona öte dursa da can evinde kaygısı ile onu taşır.

Genç Abdullah kaygıyı fitrata yerleşik seyir ederken Rabbi olan Allah'a hayranlık içinde, hiç sevilmecek olan bir duygudan sevilen şeyler yarattığını görmekteydi. Pir Abdullah, "Anlaşılan senin ile yollarımız ayrılmasa da yolculuğumuz buraya kadar" dediğinde, Genç Abdullah'ın gönül evi sanki yıkıldı da kendilik dünyasını kaygı kapladı. Onsuz olur muydu? Onsuz anlamak, yaşamayı değerli bulmak, nefes almak ne kadar değerli olabilirdi?

Pir Abdullah, bu duygulara ayna "Evlat, gölgeler altında kalmak değil, aslından beslenirken kendi olman önceliktir. Kaygılarını, korkularını aştıkça, hakikatten sonuç alacağın doğru yolda özgürleştikçe, özgürce ve özgünce kendini gerçekleştirdikçe kendin olacaksın unutma! Seni sen kılan seni önceler iken yeni yolculuklarda O ve kulları ile seni bekler. Emek, hizmet, fakr Allah'tan akan bereketin düsturudur...

Genç Sultan

hizmet ve gayret seni bekler.” Dedi ve gayba karıştı derler ya işte usulca iki adım attıktan sonra gözlere görünmez bilinmeze karıştı.

Biraz önce ifade ettikleri ile eba vakt olan Genç Abdullah, kaygının çocuğu olmak ile ibni vakt olmuştu. Kaygının yerini ayrılığın acısı kapladığında ise gözyaşları durmak bilmiyordu. Bunlar olurken güneşli hava birden bulutlandı. Gökten boşalırcasına yağmur yağıyordu. Kahvecinin parası önceden verilmiş, Genç Abdullah kendisini resmeden varlık sahnesinde gözlerinden akan yaşlar ile yürümekteydi. Yeni bir yolculuğun başıydı ama yol aynalaştığı kendilik dünyasında kendi üzerine katlanırken derinleşen ve kendiliğe uzanan bir yoldu.

Dönmek için her zaman vakit ve fırsat vardı...

Ayrılıklar yüreklere ekilen hasret ateşini taşırdı. Büyükbaba Genç Sultanın masalını anlatmaya devam etmekteydi. “Genç Abdullah evelinde Genç Sultan’dı. Genç Abdullah, Genç Abdal oldu. Şimdi Genç Pir’di. Diyeceksiniz ki bunun hiç kendisine dair bir ismi yok muydu? Demediyseniz dahi söyleyeyim. Gerçekte ismi Murad Ahmed’ti. İsmi unutulmuş üç sene oldu. Üç sene pir nazarı -bakışları- altında terbiye bulmuştu. O’nun yaşadıklarını kısmen anlatsam da üç senenin acılar, zahmetler üzeri yükselen duygular ile düşüncenin anlam-değer yargılarıyla biçimlendiğini anlamışsınızdır.

Genç Pirin yolu Huzur Arayanlar şehrine düştü. Çilekeşler dükkanının önünden geçerken şikâyetin bin para olduğunu gördü. Acılar pazarı can pazarına dönmüş, feryatlar yeri titretmekteydi. Mazlumlar durağında ahlar gönül arşına ulaşmakta, burunların direğini sızlatacak kadar gönül arşını titretmekteydi. Hemen ileride zalimler ve haramzadeler mahallesi vardı ki Genç Pir oraya sırtını dönerek şehrin miskinlerinin sığınağı olan Çınar Altı Huzur Arayanlar Sokağına doğru yürüdü.

Zalimler ve haramzadelerin gözünden uzak, emek ve rahmetin bereketinden dolayı parmağını kıpırdatamayacak kadar miskin kılınmış olanların sokağında, Huzur kahvehanesinde yere serilmiş emek kilimine oturdu. Bağdaş kurarak oturmuş ve kahve istemişti. Kahvesini yudumlararken biraz ilerisinde huzur taburelerinin birine oturmuş ama huzurdan yoksun kaygılı ve tedirgin bakışlar ile etrafını gözleyen kişi dikkatini çekti. Öfkeli biri değildi ama üç kişi tutsa yine de zapt edemeyecek kadar şiddetli ve tedirgindi. Bir taraftan oflayıp puflamakta, derin nefes alarak kendini kontrol etmeye çalışmaktaydı.

Genç Sultan

Kontrolünü kaybedenler için gayri iradi derin nefes almak kendilerine iyi gelirdi. Anlaşılan o ki Huzur Arayanlar sokağında huzurdan mahrum birisi vardı.

Genç Pir huzur kahvesinden içerken, yudumladığı kahve boğazına takıldı. Anlaşılan o ki yardıma ihtiyaçlı bir kişiydi. Kişiyi yanına çağırdı. Genç Pirin davetine istemeyerek dahi olsa icabet etti ve gayri iradi icabet ettiğinin de farkındaydı. Bazen aradığımız şeyler bizleri kendine doğru çeker de bilmeyiz. Neler oluyor, neden oluyor diye daha sorgulamadan onlara doğru yürürüz. Bazen hayırlı bir işe, bazen kefaretimiz olacak bir belaya, bazen ölüme, bazen de bir dosta doğru can gözleri kapalı, gayri iradi böylesi yürürdük.

Genç Pir bir kahvede ona söyledi. Kahvesini yudumlarırken, Genç Pirin nurlu alanında ruhundan nefeslenirken huzur bulduğundan habersiz, huzur özünde uyanmıştı. Derdini anlatmaya başlamış, Genç Pir'den himmet istercesine bakılmaktaydı.

Arkadaş valiliğin, mülkü amirin haznedarlarındandı. Biri kız biri de erkek iki çocuğu ve bir de karısı vardı. İyi terbiye görmüş ve okumuş güzel ahlaklı biriydi. Ancak, babadan kalan bir borç nedeni ile sıkıntıya düşmüş ne yapacağını bilmez bir durumda iken her gün değilse de haftada bir çil çil, külçe külçe altınların sayımını yaparken nefsi emmaresine yani içindeki gizli şeytana, şeytani yönüne uymuştu. Uygun bir vakti denk getirmiş, çil çil altınlardan borcunu ödeyecek kadar ve fazladan tamah ettiğini, gizlice taşıyacağı kadar almıştı. Kayda düşen hesaplara da kendisine göre ayar vermişti. Babadan kalma borçları hemen ödemiş, geri kalan altınları ne yapacağını bilememişti.

İnsan kötü değilse de nefsi emmaresi sebebi ile kötüye meyillidir. Kötülük eşliğini bir aştı mı içinde ki şeytanın kötü olandan haz aldığını

da fark etmeden kötülüğe memur olur.... Hele bir de anlam gözünü kör edecek biçimde nefisini okşayacak bir ödül edindi ise kör bakışlar ile sürüklendiği günahın pençesine düşmüş olur. Çalmak, öldürmek, zulmetmek daha nice yasak kılınmış olan, kötü olanı yapmanın hazı ile bulunduğunda veya öfke, şehvet, tamah vb. bir anlık gaflete sebep verdiğinde en doğru veya en iyi denilecek kişi tarafından dahi yapılabilirdi. Koşullar, ihtiyaçlar günahın hazı veya bir anlık gaflet ile bulunduğunda kötü olan sahne alırdı. Kötü olana meyil edildiği ve deneyim kazanıldığı ölçüde herkes kötüye dair performans gösterebilirdi.

Meşru olmayıp da hakikate gafil bırakan, vicdanlı her canın bakışları altında hakir bakılan yasağı, yapıyor olmanın hazı vardı. Elbet her can için yeniden dönüş de vardı. Yeter ki güzel ahlak panzehrinden, vicdan terazisinden uzak kalınmamış olsun. Pişmanlık ile günahtan uzaklaşılsın, kusurlar özürler ile temizlenebilsin, yanlışlar doğru olanı, olması gerekeni yapmak ile giderilebilsin.

Yasak kılınmış olan haz olup da günah olarak kişinin özüne zerk edilmiş zehir olduğunda önce bal gibi gelse de sonunda acılar içinde kıvrandırırıldı. Günahın haz zehri bir defa nefislere zerk oldu mu yol olur, vazgeçilmez de olabilirdi. Haz galip geldi mi eskinin hazineye memur insanı artık kötülüğün memuru olmuştur. Haram ile aranan huzur, peşinden beyhude koşulan serap olmuş, günaha huzurun haram kılınmış olduğu unutulmuştu.

Gerçekte neye memur olduğunu bilmeyen bu arkadaş, bunun ile kalmamış, paranın verdiği heyecan ve saklı tutulması gereken günahın korkusu ile ne yapacağını bilemez bir durumda yaptığını unutmak istercesine meyhanenin yolunu tutmuştu. Eski arkadaşlarından bazı

onu meyhanede görünce şaşırmişti. Meyhanenin yolunu dahi bilmeyen arkadaşlarını sofralarına davet etmişlerdi. İçkiler içilmekte, laklaklar havada uçuşmakta, dedikodular yapılmaktaydı. Her yerin kendine has kokusu, ruh hali olur. Meyhaneye gelenler keyfe keder meyhaneyi mekân edinmişlerdi.

Ertesi gün yeniden, bir ertesi gün yeniden arkadaşlar ile haz şerbetinden içerken evini, sorumluluklarını unutmuş, cennete misal ailesinden uzak yalancı cennete dalmıştı. Karakter ve kişilik yoksunu kişiler ile beraber olmak karakterde ve kişilikte zayıflamaya neden olur. Kalp günah ile kararmaya başlayınca iyi ve doğru dimağda ayırt edilemez olur.

Arkadaş, mülki amirden çalmayı adet edinince, har vurup harman savurmak misali boş işler peşinde elindeki kıymetleri de tüketmekteydi. Sene sonu gelip çattığında, padişahlığın teftiş defterdarlarının gelmesi yakın... Ateş paçaları sarmış, korku yüreği kavurmakta, arkadaş ne yapacağını bilmemenin telaşı ile kendisini Huzur Arayanlar sokağına atmıştı. Peşin tüketilen mutluluk, içsel paniğe sebep olup da tedirgin kılan korkular Huzur Arayanlar sokağında bir nefes almaya yönlendirmişti.

Teftiş defterdarlarından çekinir iken... çekinmek de ne demek korkar iken asıl korkulması gereken Allah'ı unutmuştu. Yaptığı yanlış anlamıştı ama telafi edilmez eksiklikteydi. Ahlaki anlamda kullardan böylesi korkar iken yapılanların sonuçları ile takdir buyuran Allah'tan da dolaylı olarak korkulmuş olunmaktaydı ama asl olan vicdan ile Allah'tan korkmak değil miydi?

Yanlış anlamayın sözümü! Allah'ın zatını severken yaptıklarımızdan dolayı O'ndan korkmak ile haddimizi ahlaki anlamda bilmek gerektiğini

belirtmek istemekteyim. Yasak kılınmış olanı yapmamıza sebep olan ve dolayısıyla da nefsi emmarenin kötülüğü yapmaya dair gerçekleşen haz batağında bizi kendi/ kendimiz olmaktan çıkararak, kontrol edilmeyen korku veya kaygılardan bahsetmekte değilim.

Kur'an'da "Şeytan sizi fakirlik ile korkutur" denilirken korkuyu beslerken kötü şeyleri yapmaya eyler de denilmektedir. Arkadaşın başından geçen hırsızlık da bundan farklı bir durumda gerçekleşmiş değildi. Özgürce kendi olma olanağı içinde bulunur iken korkuların esiri olmuş, fıtratına uygun olmayan işlerde kendi olmayı denemişti. Sonuçta hüsran ayaklarını bağlamış, korkular ateş önünde durmaktaydı. Dünya başına yıkılmış, ailesinin geleceğinden yana da korkar olmuştu.

Genç Pir içinden "Böylesi korkuya rahmet" der gibi bakmaktaydı. Arkadaşın pişman olduğundan emin olunca "Korkma! Çıkamaz dediğin yerden çıkılır, olmaz dediğin olmuş kılınır." Bunları duyan arkadaşın gönlüne umut tohumları ekilmişti de karanlığa doğan güneş misali yüreğini aydınlatmış, içi ısınmıştı.

Mülki amirin yanına gidildi. Arkadaşın borç hanesine düşen çalınan altınlar yüzden fazlaydı. Mülki amir, siz vali de diyebilirsiniz... eski Genç Sultanı tanımişti. Öncesinde onu bilmekte, daha evvelden gördüğünden dolayı da onu tanımaktaydı. Genç Piri bundan dolayı pek hürmet ile karşıladı. Olan biteni ve haznedarı onun hatırına bağışladı. Pir yüzden fazla altın borcu bir torbanın içinde mülki amire verdi. Devletin malı halkın malıydı ki bu zorunlu olarak ödenmesi gereken bir borçtu. Bundan böyle arkadaş devletten sürülmüş olacak, bütün hesaplar gözden geçirilip düzeltilecekti.

Arkadaşa ne mi oldu? Bence kefeni ucuz yırttı. Bunun ile de kalmadı... Pirin rahmet sahibi arkadaşı olan tacirin yanında hesap işlerine bakan memur olarak işe başladı. Devlete verilen altınları veren tacirdi. Tacire borçlanmış olarak yanında çalışmaya başladı.

Hakiki anlamda gösterilen pişmanlık affedilmeye dair kefeni ucuz yırtmanın sebebiydi. Dönmek için her daim fırsat yaratılırdı. Yeter ki samimi olarak olması gerekenler hakkı gereği ile yapılsın.

Büyükbabaya dinleyicilerden biri hemen itiraz etti. “Büyükbaba, Genç Pir keramet ehli veliyullah değil mi? Tacirden borç alınacağına keramet ile himmet edilmeli değil miydi?” Diğer bir dinleyici de “Valiye haber vermeden çalınan altınlar yerine konulmuş olsaydı daha usulca bu iş bitirilmiş olmaz mıydı” demişti. Birden birçok dinleyicinin ağzından farklı yorumlar çıkmaya başladı.

Büyükbaba her birini dinleyeyim dese, masalın ucu açık biteceği yoktu. “Arkadaşlar masallar bitimlidir. Modern hayatın postmodern yaşam hikâyeleri bitimsiz değilse de ucu açık bir anlatıyı içerir ama masallar bitimlidir. Bitimli olmanın gerçeğini ifade ederlerken insanın süreksizlik içinde nelere tutunması gerektiğinin gerçeğini taşırlar. Genç Pir elbet keramet ile altınlar verebilir ya da yerine koyabilirdi. Bu ise istisna olup, kolaycılığa kaçmak olurdu. Zor olan ise olması gerekeni, doğru olanı hakkı gereği yapmaktır ki işte bu yiğit -cesur, feta- olmayı gerektirir ve sonuçların sorumluluğunu üstenererek yetişkin olmaya sebeptir.

Büyükbaba bunları ifade ederken bir dinleyici “Allah’ın verdiklerinin üzerimizde görülmesi şükre sebep olması gereken değil midir? Keramet dahi olsa bahşedilenin gösterilmesi imanlı insanların imanının artmasına sebep olmaz mı? Belki de imanın sıradanlaştığı ve sığ kabul

edildiği şu devirde keramet maneviyatımıza dair yeniden nefes almamızın bir gereği olmaz mıydı?”

Büyükbaba bu soruların hepsini kast ederek “Doğru söylersin... Ancak günün koşulları, galip düşüncesine göre yeniden kendimizi yaratacak, yeni bir şeyler söyleyecek isek kerametden daha çok emeğe, emek ve gerçeğe tutunmak ile beraber değişen dünyalar yaratmaya ihtiyaç var.

Varoluşta tekâmül esaslardan iken yetişkin olmak mı yoksa çocuk kalmak mı önemlidir? Sebeplere aşkın keramet ile iş görmek mi yoksa olması gerekeni kendi çabanız ile gerçekleştiren yetişkin olmanın gereğinde var olmak mı önemlidir? Keramet olmasın demiyorum. Olsun ama yerli yerinde, bizleri çocuk bırakmayacak, gölgeler altında ezik ve kendi olmaktan yoksun koymayacak biçimde gerçekleşmesi haktır. Keramet sahibine hürmet belki gerekir/ gereklidir ama hakkı dışında put edinmeye neden olur ise bizi hakikatten, Allah’tan ötelemes mi? Her şey hakkı gereği güzeldir... hakkı gereği doğru veya iyi olur.

Genç Pire genç dediğime aldanmayın. Genç hazine sahibi olandır ki kendi varlık hazinesinde kendi olabilmeyi yiğit -feta- olarak gösterebilir. Özgürlüğü aslında bulup, hazinenin kutlu kutusu misali kendi olmayı Rabbi ile gerçek bulur. Bereket feta, fakr, rahmet, vicdan sahibi oldukça kendi özünden hareket ile bulduğudur. Pir Abdullah’ın Genç Pire yol vermiş olması özünden kaynaklı pınarların açılmış olduğunu görmesindedir.

Genç Pir Vali’nin arkadaşı olduğuna değil, Allah’ın dostu olduğuna güvenerek, pişmanlığın da tövbe olduğuna bilerek olması gerekende karar kılmıştı. Yetişkin olduğu içindi ki valide de bulunan Allah onu hakkı gereği karşılamış, bağışlama ricasını geri çevirmemiş ve dostunu

kırmamıştı. Pirden, pişman olan kuluna inayetini esirgemedi yardım eden de Allah'tan başkası değildi. Keramette kalıp böylesi seyrullahtan mahrum olmaktansa böylesi seyrullahta Allah'ın bizlerden fail olarak görülmesi, verdiklerinin üzerimizde görünmesinden daha efdaldir.

Allah'ın verdiklerinin üzerimizden görülmesi güzel veya doğru olur ama emek sahibi olarak Allah'ın bizlerden fail olarak görülmesi önemlidir. Mesele öncelikler meselesi ile ilgili olduğundan öncelik, fail olan Allah'ın emek üzerinden kullarına rahmet ederken görünmesinde aranmalıdır.

Söz konusu olan öncelikli olanın ne olduğu ise Allah'ın bizlerden görünüş bulduğu emek (değer üreten yaratıcı çaba) ve salih ameller (nefsi emareden yana özgürleştirici, hakikati doğrudan hakkı gereği bulmayı veya yaşamayı olanaklı kılan eylemler) ile Allah'a katılıyor olarak Allah'ta bulunmak her daim yeğdir. Önemli olan olay ve olgularda gerçekleşen hikmetin, gerçeğin çokluğuna aldanmadan esası yitirmeyerek olan biteni değerlendirebilmektir. Esastan olur isek hikmetten de uzaklaşmaya başlarız. Esas öncelikli düşünür isek masal dahi olsa her daim yolumuzu buluruz.

Hakikate dönmek için her zaman vakit ve fırsat vardı. Koşullarda veya ihtiyaçların karşılanıyor olmasında zorlanıyor olursa da vicdan ve iman nefsi emmareye rağmen olması gerekeni yapmanın olanağı olarak müminlerin iki kanadıydı.

Sıradanlaşan ömrün anlamsızlaşmasının ağırlığı çöktüğünde...

Yolculuk bitmeyecek gibi geldiğinde sıradanlaşmanın ağırlığı çökerken yol yürümekten yana zorlaşır. Sıradanlaşan ömrün anlamsızlaşmasının ağırlığı çöktüğünde, yol -yaşamak- gözde büyür, ölüm sanki hiç gelmeyecek dostmuş gibi hasret duyulan olur.

Seneler ardı sıra birbirini takip ederken, günler nasıl geçti bilinmez. Pir Abdullah'tan ayrılalı tam altı sene olmuştu. İslam şehrinin geneli mor olan mavi ve yeşil boyalı evleri arasında mor boyalı dergâh evinin bahçesinde Genç Pir Abdullah oturmaktaydı. Etrafında dervişleri, sohbet etmekteydi. Sohbet konuşulan konunun içeriğine, pirin ruhani durumuna bağlı olarak salınan nur ile rengarenk bir akış içinde gören gözler tarafından seyir edilmekteydi.

Hakikat talebeleri, hakikati bilmek ve aynalaşılan oluş içinde varoluşu anlayabilmek için ilim, talim, tezkiye, terbiye sürecinde ders görmekteydiler. İnsanın yetiştiği, olduğu yaşam yolculuğunda yolları, hakikatten pay almanın sürekliliğinde hakikatten sonuç alarak var olabilmeyi de öğrenmekti.

Hakikatten feraset, basiret, irfan, tasarruf, keramet, ilim edinmiş olmak ile anlam ve değerinde bilinmeye ve anlaşılmaya çalışılan hayat, felsefe ile gerçeği açık etmenin ve sanat ile de gerçeğe doğrudan dokunabilmenin yoluydu.

İslam şehrinin mor dergahına yabancı birisi girdi. İzin istemeden bir yere oturup anlatılanları dinlemek istediğini belirtti. Önce kendini tanıtıp, bir arayış içinde olduğunu, varoluş krizine düştüğünü söyledi. En sonunda bu dergâhı rüyasında görmüş, dergâhtan yükselen "Burası

dertliler ocağıdır... arayanlar, derde düşenler er ya da geç bulur” sözünü duyarak uykudan uyanmış. Gördüğü rüyanın etkisi altında gördüğü dergâhı aramaya koyulmuştu. En sonunda bulmuştu ki kendisini oturduğu yerden kaldıracak kimse de yoktu.

Oturmak için izin almamıştı ama konuşmak için izin aldı. “Efendi, sıradanlaşan hayatta ölüm neden tatlıdır. Ondan korkarken yakindi ama beklerken neden bu kadar uzaktır?”

Pir Abdullah, yabancıнын derdini anlamıştı. “Evladım, sıradanlığın içinde anlamsızlaşır yaşam. Tekrarlar, yaşamı kolay kılmanın pratikleridir. Sıradanlaşırken anlamsızlaşırlar. Değerlerini koruyor olsalar da anlamsızlaştıkça değerini de yitirmeye yüz tutarlar. Nötr olmak başladığında, dolayısıyla anlamsızlaşan yaşam olur. Yaşam ise anlamsız değil, yaratım anlam-değer, içerik-biçim, temsil-tasvir, izafiyet-indirgeme bağıntısında hep bir anlam taşır. Anlamsızlaşan; kültüre, medeniyete, çalışma hayatına, vb. dair olup da tekrar edilenlerin sıradanlaşmasıdır. Sıradanlaşanları, değerinde muhafaza etmeye çalıştıkça da gerçek değerinden yana uzaklaşmaya başlarız da haberimiz olmaz.

Elbet tekrar eden değerlerimizi muhafaza etmemiz gerekir. Ortak ruh alanında anlam ve değerleri hep canlı buluruz. Böyle olsa da bazen nefsi emmarenin hep canlı olan hazlara düşkünlüğü, ortak anlam-değer havzasında tekrar edenleri sıradan ve sıkıcı bulur. Bazen de sıradanlığın tekrarların içinde anlam-değerini yitiririz de hissetmeyiz. İçinde bulunmaz, anlam-değer duygusunu can evinde hissetmez iken bize yabancı gelirler. Yabancı olduğu miras batıl ise İbrahim gibi tekrarı bozmak gerekir. Miras hak üzeri hakikate yol ise zamanın ahkâmına, koşul ve taleplerine göre biçimlenen galip düşünce havzası

içinde hak olandan taviz vermeden yeniden yorumlarken diriltmek (ihya etmek) yeniden sahiplenmek gerekir.

Böyle değilse eğer tekrarlar baskıcı kılındığında kişi nefes alamaz olur. Sıradanlık kişiyi boğar da anlam-değer yoksunu ölümlerden kılar. Bazen de sıradanlığı bozan hikâyelerin sahibiyizdir, hakikate dair sonuçlar alan yolcularızdır... ama gün geçtikçe sıradan olmayan nimetler normalleşir de normalleştikçe sıradanlaşır. Unutmuşuzdur, her şey biricik gerçekleşir iken tekrarların, biricik varoluşun hatırlatıcısı, görünüşe taşıyıcısı olduğunu.

Namazı tekrar tekrar kılarız ama namaz biriciktir ve bizim biricik kılınmış nimetimizdir. Orucu tekrar tekrar tutarız ama oruç biriciktir ve bizim biricik nimetimizdir. Sohbeti tekrarlarız ama her sohbet biriciktir ve biricik nimetimizdir. Hac ve daha nice tekrarlar biriciktir ve biricik nimetimizdir. Sıradanlaşmakta ise anlam ve değerini yitirmişiz demektir... ki nefsi emmarenin haz düşkünlüğü, her anı ile varoluşun çeşitlilikte biricik gerçekleştiğinin idrakini yitirmişizdir. Bizler için anlam-değer taşıyanlara aidiyet ve sorumluluk idraki, tekrar ediliyor olsalar da anlam ve değerlerini sürekli kılmayı olanaklı kılar. Yeni anlam arayışları söz konusu ise tekrarlar bize eskimiş gelir. Eskiye bırakmak ise yeni olan ile olması gereken olarak kabul görür. Aslında ise batıla dair tekrarlar sonuçta iğretiye neden iken hakikate tutunmaya neden olan tekrarlar aidiyet duygusu ile beraber duyarlılık yitirilmemiş ise duygu da karşılıklarına göre canlı tutulurken anlam-değer belirlenimlerinde hep taze, canlı bulunur.

Yani hangi tekrarın ölümü arzulattığına dikkat etmek gerekir ki hakikate tutunduran tekrarlar hakikatten sonuç aldıkça sürekli bir yaşamın gerçeği karşısında ölümü arzular. Batıla dair olup da sonuçta

iğreti ve pişmanlığa sebep tekrarlar da anlamsızlaşan yaşama dair boş gözler ile bakar iken ölümün yakın olmasını dileyebilir. Zorluklar içinde yaşanan tekrarlar dahi ölümü arzulatabilir. Unutmamak gerekir ki “Ölümü talep etmeyiniz” denilmiştir.

Öyle ise bize hakikati hatırlatan, hakikate tutunmaya sebep olan, hakikatten sonuç almamızı olanaklı kılan tekrarlar veya aynı nimetin devamlılığı, biricik duygularında sıradanlığa aşkın yaşanmalıdır. Sıradanlaşmakta, anlamsızlaşmakta ve değer yitimine uğranmakta ise yeniden kendi olmanın, yeniden yorumlarken dolayısıyla da yeniden yaratırken biricikliğe bir daha tanık olmanın fırsatını bulmuşuzdur.

Sorun, doğrudan anlam-değer konusu ile ilgilidir... ki anlam-değer yoksunu olmadan, anlam ve değer belirlenimlerini duygusunda hep canlı tutmanın yolu olan tekrarları aidiyet duyarlılığında ilk gün ki gibi canlı yaşamak gerekir. Sıradanlaşan anlam ve değerler ölü gibi yani hissiyatsız, geri dönüşsüz, cansız ve anlam-değer zevkinden uzak yaşananlardır ki ölümler gibi yaşamaktan ise ölümün gerçekleşmesi yeğdir.

Daim yaratıcı etkinlikte kişi, sıradanlıktan kurtulamıyor, boşluğa düşmüş, tutunacak bir dal bulamamakta ise ölüm elbette yaşamaktan yeğ gibi durur. Aslında ise yaşamak, var olmak anlam arayışı içinde her daim değerlidir ve yeğdir.

Sıradanlaşan, sıradanlaştıkça anlamsızlaşan bir yaşamın var ise anlama/ anlamaya açık olmayan bir oluş içinde bulunduğunu da unutma! Sıradanlaşan yaşamdan gına geldi ve yeni arayışlar içinde varoluş derdine düştün isen yeniden anlam arayışında anlama/ anlamaya açık varoluşa tutunuyorsun demektir. Bu durumda ölüm

uzaklarda ölmeye terk edilmiş, yaşam anlam ve değerinde hep canlı bulunmaktadır.

Yeni gelen, bir an içi geçer gibi oldu da kendini biçimsiz tamamıyla gören, tamamıyla duyan, tamamıyla kendi olan biçimsiz ve sadece kendine benzer bir biçimde buldu... nura içkin nur halinde bedensiz olsa da diri, şuurlu olarak şahıs olma durumunu karakteristik olarak da korumakta kendi olma durumunda bulunmaktaydı. Bu durumu deneyimler iken bir an öldüğünü zannetti. Nerede olduğuna bakarken bedensiz sadece kendi olma durumunda bulunduğunu gördü.

Halen yaşamın anlamına dair kendi vardı. Var olmak, kendi olmak kendi olmanın/ olabilmenin anlamını taşımaktaydı. Var olmak, değerli ve değerli olduğu kadar anlamlıydı. Var olmak, varoluş çabası içinde kendiliğe tutunurken değer olarak var olmak ve varoluşu var olmakta anlamlı bulmaktı. Var olmak, özgürce ve özgünce kendi olunduğu kadar anlam taşımaktaydı.

Yeni gelen bedensizdi ama ruhsal bir bedene, anlam-değer yüklemine karakter taşıyan tinsel/ öznel biçimselliğe haiz olarak kendi olma durumunda bulunmaktaydı. Allah'ın nur göğünü kendi gönül göğü olarak bulmuştu. Artık Pir Abdullah olmuş, Genç Pirin sesini gönül göğünde duymaktaydı. Şuurluydu, uykuda değil uyanıktı, Pirin sohbetini gönül göğünün hayal sultanında biçimlenirken birebir seyir etmekteydi. Aydınlik âlemde nurlar pirin anlattıklarına göre mekân ve zaman bağintısında derinliğine gerçekleşen yaratımda bulunmaktaydı. Yeni gelen ise nur göğünden anlatılanları sinema izler gibi izlemekteydi.

Pir "Tarihe bakmak gerek, insanoğlu anlamı nerede bulmakta veya nerede kaybetmekte? İşte piramidin yapımında çalışan köleler, biraz ileri de taş işçileri ağır koşullar altında canından bezmiş çalışmakta...

Yaşam onlar için elbette ideale bağlı bir anlam taşıyor ama halen var olma çabası içinde varoluşu -kendi olmayı- değer bulmakta ve değerinde değilse de değer olarak yaşamaktalar.

İşinde horlanan, yanlış yaptığı için emeğinin hakkı verilmeyen bir babaya ne demeli? Cehennem gibi yerde çalışırken dahi emek, sorumluluk, ekmek kavgası içinde hayata tutunmayı bırakmamakta... Evine gittiğinde ise ailesi ile olmanın huzuru, değeri ile yaşama, dolayısıyla da kendine -varoluşuna- tutunmayı sürekli bulmakta. İntihar etmeli mi? Yoksa huzura, değere dair aidiyet ve sorumluluk duydukları ile yaşama devam etmeli mi? Varoluş -kendi olmak- kendinde değerdir, anlamlıdır ve ilişkilerde değer olması, anlamlı olması korunur, sürekli kılınır... ki bunun için dahi olsa istisnalar hariç intihar en zor durumda dahi düşünülmez.

Kişinin kişilik yetersizliği varsa, değerli ve anlamlı dünya başına yıkıldıysa, umudun bittiği uçurumun kenarında korkuların galip gelmesi ile boşluğa savrulmak daha cazip gelmeğe, heyecanını yitirdiği dünyanın son durağına -ölüme- karşı korku yitirildiyse veya aymazca fütursuz varoluşa inat küfür ile yaşamı ret etmekteyse kişi, ölüme kanatlanır gibi değil de çakılır gibi ölür. Bu, bir meydan okuyuş veya isyan değil, kaçıştır. Kolay olanı zor olana kabullenmektir.

Elbette hayat zor... Roma'nın taş döşeli her yolunda veya evlerinin taşlarında elbet bir damla dahi olsa insan kanı, kölelerin teri vardır. Göz yaşı ile harçları karıştıranlar dahi olmuştur. Bakınız Roma tiranlarına, hayat anlamını yitirdikçe şımarıklığından dolayı yaşamaya çalıştıkları hazzarda kaybolmuş gitmişlerdi. İntihar eden birisi için dahi yaşam anlamlıdır. Neden mi? Yaşanmayacak kadar anlamsız, değersiz bulur iken değer yargısal bakar, anlam yüklemektedir insan.

Kendi için güzel, iyi ve doğru olana yönelimli olarak bilmeye eylene iken duyuşsal algıda beliren niceliğe aşkın değer yargısal bakmaktadır. Duygular değer yargısal gerçekleşir iken bilgi dahi onlar ile değer yargısal içşelleştirilir. Vicdanda dahi iyi, doğru, güzel ahlaki yargılar olur da değer yargısal olarak özne kendini anlamlı kıldıkları ile yaratıma eyleneir. Doğrudan yaratımına katılıyordur. Emek ve miras anlam-değer dünyası içinde var olmayı olanaklı kılar. Varoluş çabası da var olmayı anlamlı ve değerli bulmanın, kılmanın gereği olarak bulunur. Böylesi anlam bulma ve değer kılma oluşu içinde anlamsız var olmak olanaklı değildir. Tarih de anlam-değer belirlenimleri ile biçimlenir iken anlam-değer varlığı olan öznenin tarihi olmaktan öte değildir. Karşıtlar bağıntısı ve ilişkisinde varoluş farklı diyalektik belirlenimlerde gerçekleşir iken anlam, değer yargısal olarak varoluşa eyleyler. Anlamın öznelde değer yargısal gerçekleşiyor olması, dolayısıyla değer yargısal dünyalarda var olmayı olanaklı kılar.

Öznellikten, dolayısıyla da anlam-değer yüklemelerinde gerçekleşen varoluştan bahsedilmekte ise öznesi ile anlam bulan ve değerli olan bir varoluş, nasıl anlam ve değerli bulunması gerekiyor ve ne için yaşanması gerekiyor ise onun için anlamlı ve değerli kılınan bir oluş içinde gerçekleşmelidir... ki bu anlamda Allah'a iman etmek iki yönden düşünülür: Allah'ın varlığına iman ve O'na göre nasıl ve ne için yaşanması gerektiğine dair iman... ile tevhid çizgisinde kaybolmadan yaşama olanağı bulunur. Bu doğrultuda tevhidi içeren anlam bulmakta anlam, asli kaynağından hareket ile bulunur iken varlık sahnesinde kaybolmamanın olanağıdır.

Anlamsızlık dediğin, kişinin kendisini boşluğa savurmasından öte değilken, varoluşu askıya almasıdır. Varoluş askıya alınmayacak kadar değerli ve değerli olduğu kadar anlamlı bir fırsat olarak sunulmuş iken

fırsatı tepmek yerine hakkını vererek yaşamak olması gereken değil midir?

Gerçek değerini ve anlamını Allah'ta bulması gereken her kişi gaflet içinde başka kılınmış olanlarda anlam-değer arayışında dünyasını renklendirse de gerçekte ve sonuçta mutmain olucu değildir. Anlamı, değeri nerede kimler ile aradığımız önemlidir. Anlam ve değeri kimler ve nelerde aramakta ise ona göre biçimlenen bir anlam-değer dünyası kurduğumuzdan habersiz, sonuçta yıkıma uğrayacak dünyalar kurmaktan sakınmak gerekir.

Sıradanlaşan anlam ve değerler kaybedildiklerinde yoklukları hissedilir... gerçekte bizi biz kılan, kendi olmamızı anlam-değer yüklemelerinde olanaklı kılan anlam-değer yüklü her ne var ise kaybetmeden önce anlam ve değerinde hakkı gereği hak ederek yaşamak gerekir. İşte bu rızayı olanaklı kılar. Kaybetmeden önce anlamlı ve değerli olduklarına duyarlılık göstermek gerekir. Bazı anlam ve değerler de vardır ki emek ve miras olarak geçmişe, bir topluluğa, bir dünyaya aidiyet duymak ile yaşanır. Kaybedildiklerinde veya eleştirel olarak değerlendirildiklerinde anlam ve değer belirlenimleri hak oldukları, yerinde ve gerekli oldukları kadar ya devam ettirilmeli ya da bırakılması gerekenlerdir.

Bazı anlam ve değerler de vardır ki öngörülü olanlar için gelecek belirlenimlidir... anlam ve değeri sonuçta açık olandır. Öyle ki ahiret/akıbet bilgisi olarak geleceğe göre yaşayanlar, sonuçta neyin değerli ve anlamlı olduğunun gerçeğine göre yaşarken sadece anlam-değer dünyaları yoktur... gelecek belirlenimli biçimlenen anlam-değer dünyası içinde yaşarlar.

Hukuk, ideolojik eğitim böylesi bir oluş içinde anlam-değer önceliklerine göre biçimlenen bir dünyayı görünür kılar. Allah'a göre yaşamın sürekli olduğu ve yaşananların sonuçları olduğu bir dünyada yaşandığının kati imanına -eminliğine, kesin bilgisine- göre yaşamak da tevhid çizgisinde anlam-değer belirlenimli -öncelenen- biçimlenen dünyayı görünür kılar.

Öncelikli kıldıklarımız anlam-değer dünyamızı biçimler, yaşamı bu doğrultuda anlamlı ve anlamlı buldukça değerli bulmaya eyler. Var olanlar hiç olmaktan gelip de hiç olmaya doğru gitmekte değil, anlam-değer bağıntısında, içerik-biçim oluşu içinde, temsil-tasvir belirleniminde Allah'tan paye alırken paye sahibi olmanın özerkliğinde vücut bulur. Her mevcut, yaratılıyor olmakta gerçekleşme olanağı bulur iken tanrısal olan tümelleri içeren varoluşta tanrısallığa haiz anlam-değer içeriğini kendi olmaklığında barındırır. Kendi olmak dahi anlam-değer içeriğine haiz olarak kendi olmak anlamını taşır iken tanrısallığa haiz anlam-değer içeriyor olarak var olmak, çoklu anlam-değer belirleniminde kendi içinde derinliği olan bir varoluşun olduğunun gerçeğini taşır.

Böyle olsa da anlam-değer kabullerine, öncelenenlerine göre dünya biçimlenir iken miras içinde doğulan ve biçimlenen ayrıca farklı ve karşıt anlam-değer belirlenimlerine göre yön bulan anlam-değer dünyalarına tanık olunur. Anlam ve değerlerin ortak kabullere göre normalleşmesi mirasa sebep iken sıradanlaşması, anlamsızlığa sebep oldukça yeni anlam-değer edinimlerine yönelmeye eyler. Yeni anlam-değer edinimleri yok ise boşluğa atlayan, hiçlikte gezinen ve anlamsız baktığı varoluşta yalnızlaşan kişinin feryadını duymak yakındır.

Anlam-değer varlığı olmayı kaçınılmazı olarak bulan özne, sıradanlaşırken anlamsızlaşan veya anlamsız kabul ettiği varoluşa karşı, fitratı ve tını ile çelişen bir oluş içinde bulunur... sonuç, kendi içinde derinleşen bir boşluktur.

Anlam-değerin normalleşmesi değilse de sıradanlaşması, gerçeğe ve ahlaki anlamda meşru olana göre anlam taşıyan değer biçimsel gerçekleşenlere heyecanımızı yitirtmemelidir. Gerçeğe muhabbet ve idrakine dair heyecan duymak ile ahlaki anlamda doğru ve iyi olanı gerçekleştirmekten yana tutarlılık, yaşam sevinci ve kendi olmaktan yana mutmain olmayı sağlar iken gerçekte neyin anlamlı ve değerli olduğu unutulmamalıdır.

Gerçeğin anlaşılmasına, keşfedilmesine dair heyecan duymak, gerçeği hayret ve hayranlık duyarak seyir etmek, gerçeğe dair sonuç almayı olanaklı kılan iyi ve doğru olana dair olanları gerçekleştirir iken kendinden emin mutmain olmak, anlam-değer varlığı olan özne için anlam-değer varlığı olmayı yitirmemesinin gerekenlerindedir. Allah'a yönelik iman, muhabbet, hayret ve hayranlık ve her şeye rağmen yakın kılıcı olan ibadet, güzel ahlak ve imandan taviz vermeden tutarlı olmak, insanlık mirası içinde asli anlamda canlı tutulması gereken Allah kelimesinin -ilkesinin-, öznel olup da ilişkide karşılığı olan basamaklarıdır. Bu ilişki basamakları üzerinden kişi Allah'ı yakın bulur... tanışma, buluşma ve kavuşma olanağı içinde varoluşun gerçek anlamını yaratıcısında bulur.

İlişki, anlam ve değeri canlı tutmanın gerekenlerinden iken sürekli olması ve hep yeni bir aşamada sıradanlaşmayı önleyecek biçimde karşılıklı değer oluşu canlı tutacak biçimde gerçekleşmelidir. İlişki böylesi gerçekleştikçe, anlam-değer yitiminden yana uzaklaşılır. Asli

değerler ilişkide canlı tutuldukça normalleşebilir ama sıradanlaşmaz/sıradanlaşmaması da gerekir. İlişki biçimi veya ilişki düzeyi, ilişkideki anlam-değer, duygu-irade belirlenimlerine göre değişken akış içinde gerçekleşir iken ilişkiyi sıradanlaştırmadan hep yeni bir oluş içinde gerçekleştirme olanağı var iken anlamdan yana sığ, değerden yana yoksun ve duygudan yana duyarsız oldukça anlam-değer katili olarak ilişkileri de öldürmüş oluruz.

İyi, doğru ve güzel olana dair ne varsa, hakikat ile ilgili olduğu ve diğerlerinin de iyiliğine olduğu doğrultuda herkes için iyi, doğru ve güzel olması hasebiyle meşru olduğu doğrultuda normalleşmesi gerekir ama sıradanlaşmaması da gereklidir. İnsan anlam ve değer varlığı olmayı diğerleri ile özellikle diğer insanlar ile -ilişkide- bulur iken insanın insan ile anlam-değer bulduğu bir varoluşta iyi, doğru ve güzel olan sıradanlaşmamalıdır.

Devamlı gördüğün güzel bir manzara mı? Yanında cemale dair dostun var ise sıkılmak veya sıradanlaşması orda dursun daha değerli ve güzel olur. Adalet sisteminin rutin günlük hareketleri mi? Hak olan yerine getirildikçe huzur ve selameti tesis etmenin sevinci elbet gönülleri ihya eder.

Senelerce görülen eğitimde sıradanlaşan dersler mi? Her gün yeni bir güne uyanmanın ve yeni şeyler anlamının zevkinde, öğrenmenin heyecanında sıradanlaşabilir mi? Anlamaya dair zevk, öğrenmeye dair heyecan yitirildi mi sıradanlaşır ama diğerleri ile olan ilişkide hep yeni bir sinerji oluştururken anlamaya dair zevk, öğrenmeye dair heyecan sıradanlaşmayı öldürür.

Anne, baba, kardeşler ve aile, haddi aşmayacak düzeyde gelişen tartışmalar, sorumluluklar, aidiyet, sevgi, kıskançlık vb. oluş içinde

sıradanlaşıyorsa eğer kusur ailede değil bizdedir. Nefsi emmarenin haz tutkularına, sıradan bulduklarını kendine zül sayıp kaçmalarına tav olmuşuzdur da gerçekte kıymetli olanı unutmuş, hevalara kurban kılmışızdır.

Bilsek ki ailenin içinde anlam-değer varlığı olmayı bulmuş, varoluşa bir biçimde tutunmayı öğrenmiş ve sevdiklerimiz ile, doğanın rutinlerine dair sıradanlığı, insan tinine dair gerçekleştirdiklerimiz, tutunduklarımız ile bozmuş olduğumuzu... elimizin altındaki değerlerin böylesi ne kadar kıymetli olduğunu, nefsi emmare ile mücadelede onun bencilce tüketici ve umarsızca sıradanlaştıran varoluş biçimi olarak görülen ahlakını aşip, varoluşun tinsel anlamda bir mucize olduğuna yeniden tanık olacağız. Nefsi emmarenin aymaz ahlaki belirlenimleri ile mücadele içinde, gerçekte tutunulması gereken, peşinden koşulması gereken anlam ve değere dair ne var ise yine insan ile iyi, doğru ve güzel iken insan olmanın mucizesine belki uyanmak olanaklı olacak. İnsan olana, insan olmaya dikkat etmek gerektiğini belki o an sezerek anlayacak, sıradanlığın mucizeyi göstermeyen perdesini yırtıp, varoluşu insan olmanın anlamında, tadında yaşayacağız.

“Yarattığım andan beri anım anıma benzemedi” diyen Rabb-ül Âlemin; yaratıcı etkinlikte anlam-değer, irade-duygu vb. yüklem alınmış özdeşlik belirlenimlerinde anı anına benzememek ile beraber, emek ile anlam-değer dünyaları yaratır iken anı anına benzemez oluşunu sürekli kılmış olmakta sıradanlığa aşkın varoluş çabasında kendi olmayı korumaktadır. Tarih; hak olanın batıl olan üzerinden kültür ve medeniyete dair sığ ve sıradan kılınmış olanları bozuyor olarak değişen zamanlarda gelişir iken emek ile yön bulmakta ve miras ile biçimlenmekte değil mi? Emek, anı anına benzemez olarak

sıradanlaşmayan bir varoluşta kendiliğe dair anlam-değer ediniminde bereketin sürekli kılınmış olması içinde var olmak için gerekli olmalı.

Doğanın rutinlerini de sıradan sayma! Varoluş eşiklerinde tekrar edenler ile çeşitlenen yaşam nasıl sıradan olabilir. Doğmak ve ölüm arasında hayat çeşitlilikte gerçekleşir iken her bir varlık için var olmak mucizedir ve değerlidir... değerinde varoluş çabası içinde sıradanlığa dair ne var ise kaybolup gitmektedir. Doğa Allah'ın daim yaratım etkinliğinde gösterdiği emek alanı iken anlam-değer yüklemelerinde sıradan olabilir mi? Elbette hayır.

İnsan tininin emeği olarak görünenlere de bakınız! Sabah kahvaltısında önünde duran bir tas çorba, reçel, fındık ezmesi, tahin ve pekmez karışımı vb. olan diğerleri... akşam yemeğinde yiyeceğin zeytin yağlı enginar, patatesli sulu köfte, biraz pilav ayrıca süt, pirinç ve şekerin bulunduğu güzel bir sütlaç ne güzel olurdu günün sonunda? Anlatırken dahi günün sıradanlığı bozulur iken akşamı bekler olduk. Peki yemeğe dair bileşenler emek ve deneyim içerirken sıradan mıdır? Buram buram tarih kokarlarken tarihten süzülüp gelen emek birikimini ne çabuk unuttuk!

Bugünkü hukuka, siyasete, bilim tekniğe, felsefeye, sanata, tevhide dair dini yaklaşım biçimine kolay mı vardık? Çocuklarımıza, öğrencilerimizi ne zorluklar içinde emek verir iken kolay mı yetiştirmektediriz? Emeğe dair olan ve emek isteyen olay ve olguları değer olarak bulur iken anlamlı kılınan bir yaşamda sıradanlaşma, sıradan hissetmek, hiçbir şeyin sıradan gerçekleşmediğinin idrakine yitik, emekten habersiz emeksiz yaşandığının göstergesidir.

Emek, sıradanlığı bozar... emeğin bir birikim biçimi olan miras belki sıradan gelebilir ama aidiyet de miras ile gelen sıradanlığa aşkın

varoluşa tutunmayı sağlar. Miras ile biçimlenen dünyanın içinde olmayı sorumluluk idraki ile olanaklı kılar da sıradanlığın perdesi yırtılır, tutunma çabası ile katıldığın bir dünyanın içinde eyler.

Bizler için sıradan, değersiz ve anlamsız olan şeyler dahi başka bir açıdan bakıldığında veya başkaları için anlam-değer bağıntısında görülüyordur. Bilimin niceliğe mahkûm kıldığı, tinselliğe yitik bıraktığı, bilmeye yönelir iken anlamaya sınırlar çektiği dünya bilmeye dair sonuçlar veren bir dünya olsa da ruhsuz bir dünyaya baktırır iken gerçek değerinde anlaşılan bir dünya değildir. Elbette bilim gereklidir ama anlam-değer bağıntısında anlam kazanan bir dünyada, anlam-değer varlığı olarak yoksun olmamak gerekir.

Erekten, gayesiz olmaktan yoksun değerlendirilen âlemler, olay ve olgular, ne için kılınmış olduğundan, dolayısıyla da anlam-değer belirlenimlerinden yoksun bilinmeye çalışılır iken tam anlamı ile anlaşılacak da değildi. Olan biten tesadüfe indirgenirken, nicelin mikrodan makroya kadar sınırsızca oluş içinde gerçekleşmesine sığınırken olan bitenin bir anlam taşımadığı ve varlık deryasında bir hiç olduğu yargısı ise gerçekten uzak sanıdan ibaretti. Her iş ve olgu anlam-değer belirlenimlerinde yaratılırken anlamsızlık da neydi? Böylesi yargıda dahi anlam-değer yüklemine olan bitene bakan özne için anlam-değer yargısından kopulamadığı gerçeği ironik olarak gerçekleşmekteydi.”

Tam bunlar konuşulurken yeni gelen yabancı nur göğü semasında anlatılanların karşılığı olan temsil-tasvir, içerik-biçim, anlam-değer belirlenimlerine göre biçimlenen dünyaları seyir etmekteydi. Tam hikmetli sözler ormanında yürürken, masmavi ve sıcacık suları olan ilim deryasında boğulmamak için yüzmeye çalışıyordu. Tam erdem

dağlarının tepesinde olan biteni bilgece seyir ederken mor dergâhın pirine uyanırken kendini bulmuştu.

Bir de baktı ki Tur-i Sina dağında Rabb-ül Âlemin ile karşı karşıya “Benim Ben âlemlerin rabbi olan Allah” ayetini muhatabı olarak yaşıyordu. Susulması gereken yerde artık onun da hakkına sükût düşmüştü. Pirin üzerinden Rabb-in nurları salınırken âlemlere, vaaz edilenler yeniden yaratımın parçası olmaktaydı.

Sıradan olmayan, sıradan gerçekleşmeyen, hayretlere gebe gerçekleşen bir varoluşun içinde sıradanlık, sıradan olmak, sıradan hissetmek de neydi? Anı anına benzemeyen yaratıcı etkinlikte emek ile kendiliğe dair nefes almak ta vardı. Varoluş anlam ve değerinde gerçekleşir iken varoluşa dair tanrısal anlam ve değerleri yani ne için olunduğunun gerçeğini, sıradanlığı bozarcasına edinmek de vardı. Sıradanlığın içinde boğulmaktan ise zor olan emek ile yaşama değer kıldıkları ile anlam katmakta vardı.

Sıradanlaşmanın tüketmek ile ilgisi de vardı ki anlam ve değerinden yana tüketilenler sıradanlaşmaya mahkûmdular. Anlam ve değer nesnesinin yerindeliliğini, gerekliliği bilip de tinde muhafaza ediliyor olmak, esasına bağlı olarak yeniden yorumlamak, yeniden anlam ve değerinde canlı tutmak, öznelde olan duygusunu (heyecan, sevgi, arzu, aidiyet, sorumluluk vb.) ilişkide canlı tutmak, tüketim ile görülen sıradanlığı aşmanın gereği idi. Varoluş nesnelere, kültür ve medeniyet nesnelere, hakikat ile bağıntılı ve ahlaki anlamda meşru olduğu kadarı ile yerinde ve gerekli olduğu doğrultuda muhafaza edilmeli, canlı tutulmalıydılar.

Sıradan kılınmayacak kadar anlam-değer içeriğine haiz olanlar, ilkeleri temsil ve tasvir ettiği ölçüde değerinde yaşanmalıydı. İlkeler zamansız

ve özsel iken özden hareket ile her deneyimlendiklerinde yaşam sevincine sebep, öznelde anlam içeriğinde dirimsel ve sıradan olmaktan uzak hep yeniden bulunan tazelikte, tüketilmeyecek nitelikte bulunurlar. Bu anlamda ilkeleri temsil ve tasvir eden varoluş nesnelere (her türlü araçsal kılınmış olan), kültür ve medeniyet nesnelere (kişiler, ideolojiler ve ideolojileri temsil eden semboller vb.) hakkı dışında değer kılınmayacak nitelikte yani put kılınmayacak özellikte yerinde ve gerekli kılınmış oldukları kadar anılası olmalı ve yaşamda yerlerini almalılar. Hakkı dışında değer kılınan her nesne hakikatten gafil kılmakta iken gerçek olan ile, sığılığı ve tükenmişliğe/ tüketilmiş olmaya dair gerçekleşen sıradanlığın aşılması gerekirdi.

Tarihi bir kahramanın, din büyüğünün, bilim adamının gölgesi altında tüketirken görülen tükenmişlik ayrıca Kapitalizm, Komünizm, Sekülerizm, Kemalizm vb. herhangi bir düşünsel akımının çıta belirlenimli yaklaşım biçimi ile tektip kılarken, tüketirken gösterdiği tükenmişlik, onların sıradanlaşmasına sebepti.

Yozlaşma, tektip kılma, zulmü içermek ile beraber tine dair tükenmişliğin göstergelerindedir. Normalleşen günah ve zulüm sıradanlaştığında artık gerçeğe ve güzel ahlakın tesis edilmesine, adalete her zamankinden daha çok ihtiyaç vardır. Nefsi emmarenin varlığı söz konusu ise yozlaşmanın, zulmün olduğu her yerde gerçeğe, esasa bağlı olarak ilkenin yeniden canlı kılınmasına, hakkı gereği tesis edilmesine ise ihtiyaç hasıl olur.

Her olay ve olgunun faili Allah iken her iş O'ndan başlayıp O'nda sonuçlanmakta iken bizleri hakikate ve hakikati hakkı gereği ahlak biçimsel yaşamaya dair sınırlayıcı olanlardan uzaklaşmak gerekli olur. Varoluşa, kültüre ve medeniyete nesne kişileri veya farklı kültür ve

medeniyet nesnelere hakki dışında değer kılar iken gizli put ediniyor olmak kaçınılmaz iken gizli put ediniyor olmaktan uzak, hakikati esas kabul ederek yaşamak olması gerekendi.

Sıradanlaşan ömrün anlamsızlaşan ağırlığı çöktüğünde ise iman ve sevgi ile Allah'a tutunmak, aidiyet duyulan doğrutuda sorumlu olunan aileye, yakın bulunan cemale -dosta-, tutunmak, emek ve emeğin özden gelen bereketi ile yeniden kendiliğe dair nefes almak da vardı. Sıradanlık insan tinin kaderi değil, gerçekte neleri anlamlı ve değerli bulmamız gerektiğinin aracıydı. Yeter ki sıradanlığı bozan düşüncenin yaratım etkinliğinde yaratıcı olan Allah'a hem bireysel anlamda özerk olarak bulunan tinde -düşünce alanında- hem de evrensel düşünce alanı olan tinselliğe haiz doğada emek ile katılabilirim.

Emek, kendisi ile gelen -akan- anlam-değer bereketinde sıradan olmayan yaşamda sıradan olmaya aşkın varoluşu olanaklı kılar. Önemli olan: çokluk içinde nicel belirlenim değil, niceliğe aşkın gerçekleşen anlam-değer belirlenimlerinde varoluşa dolayısıyla da kendi varlığımıza ve diğerlerine ne kattığımızdır.

Önemli olan: çokluk içinde sanki yokmuşçasına var olmak değil, gerçekleştirdiklerimizin öznesi olarak var olmaya dair nefes alabilmektir. Kendini uluhiyetten yani tanrısal olandan eksik bilip de beşeriyete mahkûm kılmış olmak, varoluşuna ihanet iken asl olan, Allah ile var olduğunun idrakinde Allah'a emek ve çaba içinde anlam-değer varlığı olarak katıldıkça karşılıklı varoluş içinde var olabilmektir.

Emek ve karşılıklı var olabilmek, paylaşılanlar ile ortak anlam-değer dünyasında buluşabilmek, önemsemek ve önemsenmek, sevmek ve sevilme ve daha nicesi ile sıradanlığa aşkın var olabilmek, olması gerekenimizdi. Sıradanlık, sıradan olmak, sıradan hissetmek, sıradan

bulmak değişen anlam-değer dünyası içinde kaderimiz değildir. Gelecek belirsizliğini korurken ve çoklu gerçeklik içinde sürprizlere açık varoluş içinde değişen zamanların öznesi olan için sıradanlık hep bozulmaya mahkûmdur.

Pir Abdullah sohbetten sonra Mor dergâhın bahçesinde uluhiyete ait sözler ağaçlarının altında gezinmekteydi. Yanına heyecan, çekingен ve edeple gelen küçük Aslı müsaade isteyerek bir soru sordu. Sorunun cevabını rüyasında, Pir Abdullah zaten cevaplamıştı. Rüya lar anlam-değer, duygu-irade, renk-biçim vb. içeriğe göre imgenin gücünde temsil ve tasvir içeriğinde biçimlenen görülerdi. Temsil içeriğine göre doğru yorumlandıklarında, Allah'ın bir konuşma biçimi olarak gerçekleşmekteydiler. Sadece temsil içeriğinde görüler olmaktan ileri, temsil ettikleri gerçeklik ve gerçekleşecek olan ile bağıntılı olarak gerçekleşmekteydiler.

Üst ve alt âlemler birbirlerini temsil ettikleri kadar birbiri ile özsel olarak organik bağıntılı biçimde gerçekleşme olanağı bulmaktaydılar. Allah'ın yer kürede temsili olan insan dahi sadece temsil üzeri tasvir edilmiş olarak yaratılan değildi. Temsil ettiği gerçeği üzerinde bulur iken gerçekleştirdikleri üzerinden görünüşe taşıyacak olanakta var olmaktaydı... Ayrı değil aynı da değil oluşun özsel olan organik bağıntısında tanrısal belirlenimleri ile deneyimlemekte, yaşamaktaydı.

Aslı rüyasında cevabını aldığı soruyu Pir Abdullah'a sordu. Batında temsilen yaşananın zahirde de temsilen gerçekleşiyor olması bağıntısında gerçekleşen olayda Aslı, "Ölmek yeterince korkutucu ama ahiret yaşamında sonsuz yaşamda belirsiz bir gelecek de yeterince korkutucu değil mi?"

Soruda, yaşamın nasıl sonsuz olacağı veya olamayacağına kaygısı yoktu. Sonsuz yaşamın ürkütücü, kaygı verici bir yönü vardı... ki Aslı buna dikkat etmiş ve üzerine düşünmüştü. Görülen o ki geleceğin belirsiz olması ve kaygı ile belirsiz geleceğe tutunurken yaşamak ne kadar kaygıya haiz ise bunun ahretteki sonsuz yaşama projeksiyon tutulmuş olması da bir gerçektir.

Pir Abdullah bunun farkındaydı. Bunları Aslı ile de paylaştıktan sonra... “Bizler kaygıya haiz olarak gerçekleşecek geleceğe bakınır iken geleceğin sonsuz bir yaşamda yaşanıyor olması elbette kaygılandırır, ürkütür. Ancak, bizler geleceğe aile ve iş ilişkilerinde ayrıca emek çabası içinde her adım attığımızda, kaygıyı beslemek yerine kaygıyı unutarak yaşamın akışına dalarız. İşte, Sonsuz yaşama adım atarken kaygının özlerde öldürüldüğü günde, geleceğin sonsuzca önümüzde bulunuyor olması bizleri ürkütmez ve kaygılandırmaz. Nasıl ki muhabbet, rıza ile birbirimizle ilgilenirken kaygıdan öte güven içinde ilişkiler kurmuş olarak geleceğe doğru yürürüz... Sonsuz yaşamda muhabbet, rıza, selam galip iken geleceğin sonsuzca önümüzde durması da bizleri kaygılandırmaz.

Günahlarımızdan dolayı cehenneme dair kaygı yüreğimize indirilmiş ise geleceğin sonsuz olarak önümüzde durması orda dursun cezanın kaygılandıran doğası sebebi ile küçük bir zaman dilimi dahi olsa geleceğe dair kaygılanmak, varoluşun değer olarak bulunuyor olması sebebiyle kaçınılmazdır.

Ölmekten korkmayan kişi, istisnalar dışında yok gibidir. Ahretten korkmak ise imanın belirtisi olup iman ehlinin nefsi emmareye rağmen haddini bilmesinin gereğidir. Allah'a ve bu dünyadaki gerçekleştirilenlerin temsili ve tasvir edilmiş ahrete dair geleceğe göre

yaşamının da gereğidir. Gelecek günde yaşananların temsil ve tasvir edilmiş olmasının bağıntısında bulunacak iken ahret korkusu böylesi nesnel bağıntılı olanı öznel bağıntılılıkta buluyor olmanın olanağını verir.

Bir defa ahrete taşındık mı cennet ehli isek kaygının öldürüldüğü bir geleceğe adım atarken sonsuz bir yaşamın ürkütücülüğü kaybolur. Cehennem ehlinden olanlar için ise kaygılanmak, ürmekten öte korkmak, cehennemin doğası gereği haktır.

Bunlar dışında bir şey daha var ki Allah'ın muhabbeti ile ölüm korkusu ve sonsuz yaşamın ürkütücü olmasını aşmış kişileri sevmek ile ölüm korkusu ve sonsuz yaşamın ürkütücülüğünü aşmak olanaklıdır. Duygular ve anlam akıcı doğaları gereği bulaşıcıdır... ki sevdiğe tinsel anlamda beslendiklerimizden anlam ve duygular da kazanırız/kazanabiliriz.”

İşte Pir Abdullah da ölüm ve sonrasına dair korkuları ve sonsuz yaşamın ürkütücü yönünü pirini severken aşmıştı. Allah'a ermiş olarak birliği özünde bulan piri ile birliği özsel olarak özünde bulmuştu. Çokluk içinde ise Fail-i Mutlak olana yaratıcı etkinlikte katıldıkça birliğe hareket beliriminde katılmaktaydı... katılırken akarcasına yaşamaktaydı. Korkular, akıcı yaşamın önünde engel dahi değildi... Aşıldıkça, gerçeğe ermek kolaylaşmaktaydı.

Buna rağmen, kaygılar, korkular ve diğer duygular ayrıca hazlar hep canlılığını -tazeliğini- korur iken yaşananları sıradan bulmamak, değerinde yaşamak için bir olanaktı. Yeter ki korkulara veya hakkı dışında yaşanan hazlara esir olmadan, değerinde olanları kaybetmeden her olay ve olguyu hakkı gereği ile yaşayabilelim. Bir defa adım attık mı geleceğe, korktuklarımızı da geride bırakmış olarak

yaşarsak eğer gerçekleşenlerin anlam ve değerine -hikmetine- daha açık bir varoluşta kendi olmayı bulabiliriz.

Korkulara aşkın umudu korudukça, kaygılara aşkın güveni tesis ettikçe ve esir kılan hazları hakkı gereği yaşadıkça, anlamsız olmadığı gibi değerinde yaşanan hayata, varoluşa, kendiliğe daha doğru bir biçimde tutunabiliriz. Daha iyi oldukça da kendi olmaktan yana mutmain olarak yaşayabiliriz... ki kendi olmaktan yana mutmain olmak, kendiliği anlamlı ve değerli bulmuş olarak deneyimlemek anlamını taşır. Daha fazla nitelikli ilim -metafizik- sahibi oldukça da öznelliğin anlam-değer içererek var olmak anlamı taşıdığıнын idrakinde olarak anlam-değer varoluşundan kaçışı olmayan öznenin, hangi veya nasıl bir anlam-değer dünyasında var olması gerektiğini sorgulaması gerekir.

İman ettiğin seni değiştirir. Sen değişirken iman ettiğin kadar çevreni değiştirirsin.

Gerçekten yana iman ile tavizi olmayanlar (tutarlı yani sabırlı olanlar) gerçeği yaşarken değiştirdikleri bir dünyada bulunurlar. Halkın batıl bildiklerine göre değil, gerçeğe göre değişenler, imandan yana tutarlılık gösterdikleri yönde değişmiyor iken kendilerine göre değişilmesi gerektiğinin yolunu açarlar.

Gerçeğe göre değişmiş olup da batıl karşısında değişmeden tutarlılığı karakteri olarak bulanlar, kendilerine karşı duran dünyayı er ya da geç bir biçimde değiştirirler. Hak gelip de batıl zayı olur iken gerçeğe göre değişmek veya zayı olup gitmek batılda duranların gerçeği olur.

İman ettiğin seni değiştirir. Sen değişir iken iman ettiğin kadarı ile çevreni de değiştirirsin. İman ettiğin ile biçimlenen dünyalara tanık olursun.

Büyükbaba, masal olmaktan çıkmış hikâye anlatıcısına dönmüştü ama pek belli de etmek istemiyordu. Önemli olan dinleyicileri ile arasındaki samimiyeti bozmadan hikâyeyi tamamlamaktı. Bazıları hikâyeye biter mi? Diyecek olur ise her hikâyeye başlangıcı ve sonu olan oluş içinde hikâyeye olmayı bulur. Önemli olan: evrenselleri, hepimizin ortak gerçeklerini bize aynalaştırdığı kadar, gerçeklere bizi uyandırdığı kadar ortak hikâyemiz olmasıydı... ki ortak hikâyelerde gerçeğin bitimsiz olmak anlamında zamansız olduğu görülür.

Olayların bitimli ama olguların bitimsiz olduğu oluş içinde her hikâyeye biçimlenir iken ortak hikâyeye uyanmak, gerçeğe uyanırken kendimize ve diğerlerine de evrenseller ile uyanmak anlamını taşır... ki böylesi

uyanışta diğerlerine karşı duyarlı olmak gerektiğinin, yalnız olmadığımız ayrıca Allah ve diğerleriyle hikâye sahibi olarak var olduğumuza uyanış sonuçta gerçekleşmesi gerektir.

Büyükbaba masalına anlatmaya dair heyecanını yitirmemiş olarak devam etmekteydi...

“Yeni gelen yabancı artık yabancı olmadığı yerdedi. Pir Abdullah’a da yabancı görünmekte değildi. O iman dolu bir cana bakarken imanda bir, yolda bir, sonuçta yaratım gereği ilkede bir olacağı bir cana bakmaktaydı. Yabancıliğin bittiği yerde yakınlık, aynalaşmak, beraber kurulan anlam-değer dünyasında karşılıklı olarak yeniden yaratılmak vardı... ki yabancılikler geride, hemhal oldukları ile yeni anlam-değer dünyasında yeni bir oluş içinde yaratılmak, yeni gelen her kişinin tinsel anlamda kaderiydi.

Şimdi siz belki sormadınız ama yeni gelen yabancıнын kim olduğu veya cinsiyeti neydi? Diyenler olur ise bilsin ki o Abraham, Hans, William, Tao, Meryem, İsa, Ahmed, Fatma, Hacer, Hatice, Gülbahar ve daha nice olsa ne olurdu ki? Sonuçta o derde düşmüş bir iman ehli değil miydi? Hak sofrasını bulup da sofradan nasiplenmekte ise kim olduğu veya cinsiyetinin ne önemi vardı?

Yine de söyleyeyim ki merak eden canlar var ise meraklarına derman olsun. Onun ismi Meryem idi. Genç ve güzel derde düşmüş iman ehliydi. Dindar bir ailenin kızıydı... meşrebi gereği yumuşak huylu, merhamet ve zarafet sahibi olsa da söz konusu öz değerler olduğunda sert mizaçlı korumacıydı.

Efendinin sohbetine ermeden önce nice dervişin sohbetinde bulunmuş olsa da gönlüne dokunan bir şey işitmemiş, tatmin olmamıştı. Arayışı

onun hakkında dedikoduların çıkmasına neden olmuştu da geldiği şehirde ismini deliye çıkarmışlardı. Kimsenin yaptığı yanına kâr kalmaz. Deli diyenlerin deli olduğu, kötü yola düşmüş diyenlerin kızlarının kötü yola düştüğüne dahi tanık olmuştu. Derde düşenleri Cenabı Mevla sahiplenmiş iken kimin ne haddineydi ki onları delilik, oğlancılık veya fahişe olmak ile suçlamak!

Ailesi muzdarip yani ızdırap çekmekte, kendisi derde düşmüş kederli, çaresini tek başına aramaktaydı. Derde düşenler özgür ruhludurlar... Söz konusu hakikat ise hakikatin talebeleri ve yolcularıydılar. Kültürel veya medeniyete yerleşik gaflete, batıla dair anlam-değerler var ise onlara karşı isyan ateşini yakmış reddiyede bulunma -hayır diyebilme- özgürlüğüne sahip cesareti gösterebilmekteydiler. Hakikate, Allah'a duyulan aşk hakikate "Evet" dedirtirken batıla, küfre ve nefsi emmarenin şeytani dürtülerine "Hayır" deme cesaretini göstererek özgür olmanın yolunda aslı ile kendi olabilmenin olanağını vermektedirdi.

İşte Meryem! Nefsi emmaresine yenik düşen değil, ona hayır demesini bilendi. Kültür ve medeniyetin batıl ve hakikate küfür taşıyan -örtük kılan- dünyasına hayır diyebilmekteydi. Allah'a, gerçeğe dair bilgiyi edinme uğraşı, iyi ve doğru olanı önceler iken gerçekleştirilmeyi de nefsi emmareye rağmen yapabilen bir güzeldi. Sert görüldüğüne, mesafeli olmasına bakmayın... Özünde merhametle yumuşatılmış kalbi ile safiyane çocuk gibiydi. Allah, Muhammed Mustafa daha denilmeden aşkın göz yaşlarında yıkanan duyarlılığa sahipti.

Aç bir köpek veya kedi mi gördü? Kendisinde yok ama bir biçimde onları doyururdu. Hizmete muhtaç yaşlı mı vardı? Can olurdu da yardımına koşardı. Evindeki bütün zillete, tatsızlıklara rağmen, aidiyet

duymadığı bir dünyada sorumluluklarını her türlü yerine getirirdi. Ağır şartlar altında çalışır... çalıştığından yana kendisine bir hak da düşmezdi.

Abilerinin tartaklamasını, komşuların kötü bakışlarını, anne ve babasının yer yer kendisine sırtını dönmesini anlatmaya kalksam onun gibi değilse de ağlardınız. Belki derdine ortak olurdunuz ama derdini anlamazdınız. Çünkü onun derdi yokluk, zillet, acılar, zorluklar vb. değil, yokluk içinde yoksun kaldığı Allah'tı... gerçektir. O yokluktan Allah'a iman ile tutunarak, güvenerek çıkmanın çırpınışı içinde Allah'ı her daim yanında hazır ve yardımcısı bulmuştu. Onun için, Allah var mı yok mu meselesi değil, Allah var... ne zillete dair dert var ne de gam var. İfadesinde biçimlenen kula eyvallahı olmayan özgürlük tavrında gerçeği bilmenin, anlayabilmenin derdi vardı. Layık olabilmenin, hakkı gereği hak ederek yaşayabilmenin çırpınışı vardı.

Pir Abdullah ertesi gün sohbet yerinde oturmakta sohbeta gelecekleri beklemekteydi. Meryem gidecek yeri yok, dergâhın bir köşesinde kıvrılmış uyumuştur. Sonuçta İslam dergâhının emin belde olduğu yerde en rahat biçimde huzur ile uyumuştur. Dünyanın korkuları sanki yüreğinden alınmış cennet mekânda sadece kendi kalmıştı.

Efendinin sohbetinde günlerce kaldı. Bir sohbette şunları duyarken yolun kendisi ile sınırlı olmadığını herkes için ahkamından yana benzerlikler gösterdiğini anladı. Sonuçta dert sahibi, yokluk diyarının güzeli sadece kendisi değildi.

Pir Abdullah "Canlarım, dün İbrahim nebi küfre isyan ateşini yakmış, batıda duranlara karşı "Hayır" demiş değil miydi? Bütün nebiler nefsi emmareye yani içerde saklı durmaktan öte kıpranlıları ile aşikâr duran şeytana, şeytani meyillere ve haddi dışında yaşanan hazlara, zulme

hayır denilmesi gerektiğinin dersini vermiş değiller miydi? Neye evet veya hayır dememiz gerektiğini bilmenin idraki ile dünün mirasını bizler aldık da bugün batıla, zulme hayır demenin özgür ruhlarını taşıırken hak ile kendi olma çabası içinde çırpınan hakikat erleriyiz.

Mor dergâhın sınırlarında emin kılınmış olan canlar! Anlama/ anlamaya açık duyarlılıkta, tümel olup da size dair kılınmış gerçeğe uyanmanız; gerçek herkesin ortak ve üst gerçeği iken gerçeğin size ait olmadığı ama size dair kılınmış olduğu gerçeklikte, gerçek ile var olduğunuza uyanmanızdır. Allah'a ait olanlar ile kendi olmayı buluyor iken kendi olmaya dair özerk varoluşta Allah'ı ötelerde değil de özümüzde bulma olanağına sahibiz. Yolun elbet zorlukları var ama zorluklar aşıldıkça, acılar geride bırakıldıkça hakikatten sonuç alındıkça, huzur ve selamet bulmuş olarak kendi olmak da var. Allah ile kendi olduğunu bulmak, hakkı gereği yaşarken selamet içinde yaşamak da var. Nurdan var olurken ölümsüz bir yaşamın sürekliliğinde özgürce ve özgür olduğu kadar özgünce kendi olmak da var. Özgünlük fitrata dair biricik iken gerçekleştirdiklerine dair biricikliğini korumak ile kendi olmanın anlamını, dolayısıyla da gerçeğini taşır.

Şimdi sizler özgürce ve özgün oluş içinde kendiniz mi olacaksınız... Yoksa batıla saplanıp küfür batağında Hakk'a gafil mi yaşayacaksınız? Elbette zorluklar, acılar, zulüm var... bunlara rağmen kötüye hayır deme özgürlüğünü korumaktaysanız... batıla, zulme, kötüye dair değişen değil, hak ve rahmet olana göre değişirken çevresini de değiştiren, değiştirme gücünü inandığı gerçekte bulan kişiler olursunuz. İnanıldığınız gerçeğe adanmış ruhlar olduğunuz kadar gerçekleştirir iken anlam sizden gerçekleşmiş olarak vücut bulmakla dünyayı değiştirir. Anlam gerçekleşirken/ gerçekleştirirken anlaşılan, vücut bulan olur. Sadece bilmek, anlamak değil, anladığımızı

gerçekleştirirken gerçeğe ve rahmete göre değişen bir dünyanın kapısını aralamakta isek ne mutlu bize!

Bunlar anlatılır iken Meryem dergâhta sadece kendi varmış gibi bütün alanı pir ile dolu bulmakta, söylenenlerin muhatabı da sadece kendisi gibi dinlemekteydi. Diğerleri de ondan farklı bir durumda değildi. Söylenenler sadece gerçeğe dair değil, ne için nasıl olunması gerektiğine dairdi... ki bu anlamda gerçeğe göre ahlak biçimsel varoluştan kaçışın olmadığı gerçeklikte, neye göre nasıl var olunacağını da dersini görmekteydiler.

Meryem hakikaten Meryem isminin hakkını veren yeterlilikte, ismin zatı gibi kendi olmayı bulmuştu. Sadece güzel ahlak sahibi değil, söze duyarlı olarak anlama açtı. Sorular sorduğunda Rabbi olan Allah onu cevapsız bırakıcı değildi. Anlam ondan doğduğunda anlam ile aydınlanan, anlam ile biçimlenen bir dünyaya anlamın yaratıcı erki ile tanık olmaktaydı. Anlam, dolayısıyla da söz, güzel olan Meryem'den doğar da körleri görür kılan, ölüleri canlandıran olurdu. Özden, ilmi ledünden beslenmek söz konusu olacak ise her mürşit Meryem gibi özünden hareket ile anlama açık olmalı ve anlam ondan doğmalıydı. Sohbet zaten anlamın doğduğu ocak misali hakikat arayıcılarının, derde düşmüşlerin mabediği.

Sözden mabet mi olurmuş? Sakın demeyin! Söz sohbet denilen aynalaşmaya sebep oluş içinde insanın yeniden yaratıldığı mabetti. Rahmetin karşılıksız bahşedildiği Allah'tan nefesti. Tur-i Sina'nın kutsal gökler meydanında dostun dost ile buluştuğu adresi, varlık aynasıydı.

Meryem, düşünce dünyasında iman ve rızayı sordu. İlişkilerimizde imanı nerede koruyacaktık, rızayı nerede aramız gerekti?

Pir Murad Ahmed, özleri ayan eden Allah ile Meryem'in sorusuna cevap verdi. "İbrahim nebi, Hz. Muhammed Mustafa imanda kati yani tutarlı kimselerdi. Küfre, batıla, zulme, gerçeğe inat edenlere karşı Allah'a imanı öncelemişlerdi. Rıza ise ilişkilerde karşılıklı emek, hak edişler söz konusuysa talep edildi. İman kalben olması gerekli olan iken rıza gerçekleşmesi beklenendi. İman Allah'aydı ve her türlü koşul, beklenti ve ihtiyaç karşısında tutarlılıkta sürekli olması gerekendi. Rıza, üzerimizde emek hakkı olanlar içinde öncelik Allah'ın olmak kaydı ile karşılıklı memnuniyet ilişkisinde diğerinin varoluş haklarının gözetiliyor olması anlamını taşımaktaydı... Ki kafir, zalim, müşrik, batıla saplanmış olup da inatta durandan rıza beklenmezdi. Böylesi karşısında, kati iman ile duruş sahibi olmak olması gerekendi.

Gerçeği iman ile içselleştirmiş, anlam-değer dünyasının temeli kılmış kimse zalim ve kafir olandan rıza beklemezdi. Onlara karşı mesafeli, belki de "Senin dinin sana, benim dinim bana" diyerek yollarını ayırmış olması da gerekirdi. Kişinin anne ve babası dahi olsa rızasını gözetmesi gerekirdi ama söz konusu Allah'a iman ise aynı dünyaları paylaşmamaktalarsa yollar belki de çatallaşacak, anne-baba, yakın akrabalar ve ırkı dahi olsa ayrılık rüzgârları er ya da geç esecekti. Aynı anlam-değer dünyasını paylaşmayan anne-baba ve çocukları veya geçmiş nesle kıyasen yeni nesil için farklı dünyaları yaşıyor olmak kaçınılmazdı. İmanında tutarlı, Allah'ın rızasını arayanlar için ise iman mı rıza mı diye sorulacak olursa iman öncelikli olarak sonuçta rızanın gözetilmesi gerektiği bir öncelik meselesi olarak düşünce dünyasında bulduğuydu.

Meryem, çevresi ile ilişkilerde hakikate, Allah'a göre nasıl davranması gerektiğinin gerçeği ile gönlünde ne yapacağına dair dersini almıştı. Artık üzerinde emeği olanların haklarını gözetmesi gerektiği gibi

öncelikli olarak Allah'a iman ile rızasını gözetmek gerektiğini de bilmmişti. İmanı tutarlılıkta (sabırda), rızayı Allah'ta aramak gerekmekteydi... ki zorluklar ve acılar karşısında imanda tutarlılık, karşılıklı ilişkilerde rızayı gözetmek de buna dahildi.

Sorduğu sorunun sorgulamaları doğrultusunda Meryem'in, geçmişte yaşadığı acı deneyimleri gün yüzüne çıkmakta olduğu gibi sorduğu sorunun cevabına ihtiyaçlı olduğu da apaçık görülmekteydi. Sorduğumuz sorular, konuşmalarımız doğru analiz edildiğinde, iç dünyada saklı tuttuklarımızı görünür kılabilmekteydi. Onun yaşadıkları iman ve rızayı değerlendirmeyi olanaklı kılarken, soru sormanın rahmet olduğu da görünmüş olmaktadır.

Allah'ın kulları arasında emek ve gerçeğe dair rıza tesis edilmekte ise Allah'ın rızası da gözetilmiş olunmaktaydı. Hakların gözetildiği değerde kulun kulu affetmesi söz konusu ise Allah da affediciydi. Kulun affetmediğini Allah da affedici değildi. Zaten kul affettiğinde tevhid gereği bakıldığında Allah da affetmekteydi. Kul razı ise Allah'ta razıydı. Yeter ki ilişkiler hakkaniyet ilkesi gereği meşru sınırlarda karşılıklı özveriye koruyarak gerçekleşebilsin.

Bizler imanda tutarlı, karşılıklı ilişkilerde hakkaniyet ilkesi gereği özverili isek rızayı tesis etmek kolaydır. Benlik göstermekten yana inat etmez isek rızayı bulmak zor değildir. Ancak, söz konusu imandan yana taviz vermek ise rıza değil, imanda tutarlılığın gözetilmesi olması gerektir. Sen imanında kati isen dünyaya göre değişen değil, dünya sana göre değişendir. İman ettiğin seni değiştirdiği gibi diğerlerinin dünyasını da değiştirir. Yeter ki iman ettiğin gerçeğin arkasında durup yürüyebilesin. Özünü en samimi biçimde insanlığa açabilesin...

Yüklemlerinin öncelikli olarak olması gerekenlerden seni mahrum etmesin...

Pir Abdullah bugün hüzünlü idi. Mor dergâhın sohbet yerinde ara ara ağlar bir durumda sohbele başlamayı beklemekteydi. İhvan tamam olunca sohbet başladı.

“Meryem’in ahından mıdır yoksa geldiği yerin ahâlisinin kötülükten yana azmasından mıdır Allah bilir... Gazap rüzgârları esince taş üzerinde taş, omuzlar üzerinde baş bulmak zor olurdu. Eskiler “Kul azmayınca Allah bela yazmazmış” derlerdi. Kulların âlemlerde fesat çıkarması bir uyarı niteliğinde dahi olsa gazaba neden olurdu.

İşte Meryem’in de ahâlisinin bulunduğu yörede şiddetli bir deprem oldu da yıkılmadık ev bırakmadı. İslam şehrinin biraz ilerisinde depremin şiddeti hissedilmekteydi ama İslam olanlar için depreme değil, gazaba tanık olmak tevhidin gereği idi. Gazap sonuçta rahmetin bir parçası olsa da gazap iken ne için olduğunu Allah’ın daha iyi bileceği hikmetlere gebeydi.

Kiminin iman etmesi, kimine ibretlik hikâyeler bırakması, kiminin geçmişi ile muhasebe içinde kendine ders çıkartması, kiminin yitik malının ahiretine kefarete kılınması, iman ile ölenlerin canlarının şehitlere yazılıyor olması, kiminin günahlarının cezaya hak kılınıyor olması, kiminin birliğe ihtiyaç duyarken insanlığın yeniden iyi ve doğru olan ile yer kürede yükseliyor olması ve daha nice hikmete dair anlamları, gerçekleşme nedenleri olabilirdi. Kimi yetim kalırken kader kumaşı nasıl dikilecekti. Kimi aç ve sefilliğe mahkûm yoksunluk içinde ağır bir imtihtaydı.

İmtihan; iman ile Allah'a adım atmış her bir ferдин samimiyetinin sınanması anlamını taşısa da her bir ferдин olay ve olguların merkezinde olarak muhatap alındığı oluş içinde bulunmasını olanaklı kılmaktaydı. Varlık sahnesi kişinin merkezde olarak okuduğu bir alan olmaktaydı.

Benlik, her şeyin merkezinde kendi olmayı bulma olanağına haizdi... ki biricik olması ile yüklemsiz sadece kendi iken nokta gibiydi. Her şeyin merkezinde olmak, nesnel -fiziksel- konumsal anlamda her şeyin merkezinde olmak değil de hem fiziksel -mekânsal- anlamda hem de mekânsal ve zamansal olma üzerinden benin -kendiliğın- öznel anlamda kendini konumlandırır iken öznel merkezîyetçi olmak anlamını taşımaktaydı.

Ben, yüklemsiz kendi olmakta nokta iken yani dolayimsız aşkınlıkta kendi olmakta iken her şeyin merkezinde olarak ayrıntılı düzeyinde özdeşlikte değil de yüklem alınmış özdeşliklerde kendi olmayı yüklem aldığı irade-duygu, anlam-değer belirlenimlerinde gerçekleştirmekteydi. Böylece noktaliğine aşkın kendi olmayı yüklem aldıkları ile gerçekleştirme olanağı bulmaktaydı. Her olay ve olguyu varoluş nesnesi olarak bulmaktaydı. Diğerlerinin varoluş nesnesi olurken dahi varoluşunun öznesi olmayı korumaktaydı... varoluşunun öznesi olmaktaydı.

İmtihan, her olay ve olgu ile sınanırken, varoluşun tam merkezinde benliğin olmasına, benliği eylemekteydi. Asli değerler çerçevesinde gelişen aidiyet ve sorumluluk idrakinde dahi sınanmalar gerçekleşir iken benlik, etrafında biçimlenen dünyayı aidiyet ve sorumlu kılınmış/ sorumlu oldukları ile biçimlenirken içinde olduğu dünya olarak bulmaktaydı... ki sınanmak bu anlamda içinde olunan dünyaya eyler

olması sebebi ile önemliydi... ama ayrılıklar, zorluklar, acılarda gerçekleşir iken gerçeği sorgulamamızın da bir aracı olmaktadır. Aidiyet ve sorumluluk referanslı düşünülüğünde kişilik gelişimi ve bütünlüğü koruyucu anlamda karakter ediniminde sınanmak (imtihan), benliğin baş rolü altında en önemli yardımcı oyuncularından biriydi.

İmtihan edilmenin maddi, anlam-değer içerikli, duyu ve irade referanslı olarak farklı biçimleri olsa da en temelde imtihanında gerçekleşen, kişinin sebep-sonuçları nesnel belirlenimleri zemininden hareket ile nesnellığe aşkın tevhid -ilahiyatın öznel- çizgisinde Allah'tan olarak okuyor olmasıydı... ki her bir fert, kendi olması korunuyor olarak Allah tarafından imtihan edilmekteydi.

İmtihan, sonuçları itibarı ile de kişinin potansiyeline dair olanı yaratıcı etkinlikte gerçekleştirirken görünüşe taşınması, gerçekleştirdiğinin öznesi olarak nitelenmesi ile vücuda gelmesinin aracıydı... ki araçsal olması sebebiyle kalıcı olan değil, vazifesi bittiğinde gerçekleşmesine gerek kalmayandı.

İmtihandan habersiz, imansız canlar için sebeplerden hareket ile sonuçları değerlendirmek kaçınılmazdı. İmtihan kimileri için iman etmenin vesilesi olur iken kimileri için imanın tazelenmesine, artmasına sebepti. Kimileri için de küfre sebep, Allah'ı inkâr etmenin bir aracı olarak anlam dünyasında belirlemekteydi. Olay ve olgulara yaklaşım biçimimiz anlam-değer yüklü olduğu gibi irade-duyu içerikli ve tutum-davranış biçimsel olarak ahlak biçimsel olmaktadır.

İşte, depremin farklı biçimlerde anlam-değer yüklü olarak değerlendirilmesi de insan tininin yorumlayıcı gücü karşısında kaçınılmazdı. Cenabı Allah'ın faili mutlak olduğundan habersiz kimileri için ise sebep dairesinde fay hatları hareketinden kaynaklanan

depremi, Tanrı'nın neden olmadığından yana -eksik ve yanlış yargıda-okumak söz de bilimdi. Herkes kendi tanrı tasavvuruna göre depremi değerlendirmekten öte bir şey de demekte değildi. Anlaşılan o ki iman edeni de etmeyen de Tanrısız anlayılamayacak olarak olan biteni seyir etmekteydi.

Deprem sonuçta kiminin hidayetinde kiminin küfrüne -delaletine- diğer her şey gibi neden olmaktadır. Herkes kendince bir hikmetine tutunmuş ne için gerçekleşmiş olduğunu anlamaya çalışmaktadır. Kimisi de aymazlığından ve ders çıkaramayacak akli düzeyinin sığılığından olsa gerek ki nefsi emmarenin tutsağı olarak yağma, hırsızlık, ganimet avına çıkmıştı. Can pazarında şeytanın elini çektikleri, şeytandan rol çalmaktaydı.

Unutulacak gibi değildi... enkaz altında feryadı figan "Yardım edin" diye bağırın canlara yardım etmek yerine para, altın gibi insan ile kıymeti harbiyesi olan değerli nesnelere arayışına insanlığı satanları görmek. Değerli eşyalara, insan ile kıymeti harbiyesi olanlara insanı kurban etmek... böyleleri de vardı. Aymazca yaptıklarına gerekçe uyduranlar, insanlıktan yoksun iblis hilkatine bürünenler... Neyi yüklenmekte ise insan ya ondan olur ya da o olur da haberi olmaz.

Bazen işi yükleniriz... her yere götürürüz işimizi, işkolik oluruz. Bazen kaygıları yükleriniz kaygılandıklarımızı taşırız her yere kaygılar batacak olur da kayboluruz. Bazen öfkelenediklerimizi yükleniriz de beslerken kendimize davet etmiş olduğumuz idrakinden uzak öyle olmaya başlarız. Bazen severiz de sevdiğimiz olmaya başlarız. Bazen yerli yerince bazen de yersizce yüklenediklerimiz oluruz veya yüklenediklerimizden oluruz da bundan habersiz yaşarız.

İşte depremi de anlamaya çalışanlar tartışa dursun bazısı da insanlığın ölmemiş olduğunun resmini çizercesine canla, başla, yardım melekleri olmuş, Allah'ın eli olup da rahmet olarak yağmaktaydılar. Önemli olan yüklendiklerimizin, olması gerekenlerden bizleri mahrum edecek kadar meşgul etmiş olmamasıydı. İşi yüklenmiş, aileden yoksun, günahı yüklenmiş insanlıktan yoksun, yanlışı yüklenmiş doğrudan yoksun, zulmü yüklenmiş adaletten yoksun, en genel anlamda kötülüğü yüklenmiş iyilikten yoksun, onun bunun dedikodusunu yaparken onları yüklenmiş kendi işinden ve olması gerekeninden yoksun vb. nice örnekte olduğu gibi gereksiz yüklendiklerimiz ile kendimize zulmettiğimizi görebilirdik.

Derler ki Nasreddin Hocaya birisi koşarak yetişmiş “Hocam bakınız bir tepsi baklava gidiyor.” Hoca “Bana ne” diyerek savuşturmak istemiş. Kişi aynı heyecan ile “Hocam ama size gidiyor” dediğinde de Hoca “Öyle ise sana ne” diyerek kişiyi savuşturmuş. Boş işleri yüklenip de kendine vazife çıkarmak veya ilgili olmadığı durumlara müdahil olmak, eskilerin tabiri ile “Burnunu sokmak veya maydanoz olmak” gereksiz yüklem alınanlar ile kişinin kendi enerjisini boşa harcamasından, kendini tüketmesinden, sonuçları bazen de kırıcı olan olaylar yaşamasından öte değildi.

Öfkelenip de ne diye sevmediklerimi yük edineceğim. Gereksiz işleri yük edinirken kendimi neden rahmet olmaktan yana yoksun bırakacağım. Hem bana ne ki filancanın özelinde olanlar. Kendime yetişmekten kendimi mahrum bırakacak kadar ezik miyim? Hasede düşüp de haksızca yüklediğim duygu ve dürtüler ile başkalarına zarar verecek kadar iğreti olabilir miyim? Parayı veya serveti haksızca sahiplenmiş cimriler gibi yüklenmiş olmak ile kendime yük kılmak ve Allah katında iğreti duyulanlardan kılınmış olmak kendine

zulmetmekten öte değildi. Yalan mı? Korkuların veya hevasının esiri olmuş da korkuları veya hevasını kendine yük kılanların, sonuçta kendilerini gerçeğe kör kılmalarından öte değildi.

Kişi anlam-değer belirlenimli yüklem aldıkları ile ilişkilerinde kendi olmayı olanaklı bulmaktaydı. Öyle ise yüklem aldıklarına dikkat etmek gerekirdi... ki kendi olmak diğeri ile ilişkilerde anlam-değer edinimi içinde gerçekleşir iken hem kişiye hem de diğerlerine yük olacak biçimde gerçekleşmemeliydi... ki kendi olmaktan yana olması gerekenlerde kişi huzuru daim kılsa yitirmeyecek, diğerleri ile ilişkilerde ilişkileri sağlıklı yani bütünlüğe dair sürekli kılacak ise yüklem edindiklerine dikkat etmeliydi. Olması gerekenleri de kendisine yük bilmemeli veya diğerlerine yük olmaktan yana da itina ile uzak durmalıydı. Olmaması gerekenleri de kendisine yüklem almaktan uzak durmalıydı ki sonuçta kendisine yük kılmış bulmasın.

Anlattıklarımı sakın yanlış anlamayın! Kastettiğim o ki insan anlam-değer-, irade-duygu yüklem aldıkları ile kendi olmayı anlam-değer, irade-duygu yüklü ilişkilerinde ve yaratılmış dünyalarda buluyor iken ahlaki anlamda olması gerekenlere kayıtsız kalmamalı, olan bitene ve diğerlerine duyarlı olmayı korumalı, duygusal anlamda gamsız değil olması gerekenleri vazifesi bilen sorumluluk sahibi olmalıdır. Kayıtsız, duyarsız ve gamsız olmak değil de kendisini ve diğerlerini olması gerekenden, hizmetten, huzurdan mahrum edecek yük olanlardan/olacaklardan uzaklaşmalıdır.

Gereksiz yere kendiliğe yük kıldıklarımız sebebi ile anda ve mekânda bulunmaktan uzak, olan biteni hikmeti ile anlamaktan ve yaşamaktan uzak kalırız. İlişkilerde diğerinde olabilmek, anda gerçekleşenleri duyumsayabilmek, İstanbul'da İstanbul'u yaşamak gereksiz yere yük

kıldıklarımız ile olanaklı görülmez. Gereksiz yere yük kıldıklarımız, olması gerekenleri hakkı gereği yaşamaktan da uzaklaştırır. Salat, dua, zikir, oruç, umre, tavaf vb. ibadetler Allah'ta olmayı olanaklı kılar iken gereksiz yere yük edindiklerimiz, hakkı gereğiyle Allah'ta olmaya engeldir. Sizler sohbeti dinler iken şimdi ve burada değilseniz, önceliğiniz şimdi burası olması gereken iken gereksiz yere yük kıldıklarınız sebebi ile buluşamadığımız ve birbirimizi anlayamadığımız oluş içinde bulunuruz.

Ahlaki anlamda olması gerekenler, hizmete dair olanlar, kendinden mutmain olmayı olanaklı kılanlar, huzur ve selameti tesis etmeyi sağlayan ahlaki ve hukuki anlamda sınırlayan kurallar -yasalar-, başlangıçta nefsi emmareye yük olsalar da vazife bilindiğinde yük değil kişinin hem kendi hem diğerleri hem de Allah için olan hizmetidir. Ahlaki anlamda olması gerekenler, hakikatten sonuç almayı olanaklı kılan ibadetler, ilim öğrenmek vb. salih ameller normal tekrarlar olduklarında nefsi emmareye yük olsalar da nefsi emmareye rağmen ahlak -huy- edinilmesi gerekenlerdir. Yapılmadıklarında eksiklikleri, vicdanen rahatsız edici olmalıdır ki sıradan olmadıklarının değerinde yaşanabilsin. Sıradanlık değil, vazife, hizmet, muhabbet, rıza, hakkaniyet, rahmet, fütüvvet normaliniz -ahlakınız- olsun ki hak kılınmış bir yaşamı hak ederek yaşamayı olanaklı bulmuş olalım. Faydacılığın gözetildiği bir dünyada elbette bunları gerçekleştirmek zordur ama imkânsız da değildir.

Gerçeğe ve ahlaki anlamda olması gerekenlere dair yaptıklarınız yük değil, vazife, hizmet olsun ve muhabbete sebep olsun ki görünenlere, olan bitene için olan anlam size aşikâr olabilsin. Çünkü hayır sağalttıkaç sizleri, gerçeğe duyarlı olmak ile hikmet sahibi olmak da kaçınılmaz olarak bulunur. Özünüzden itibaren Allah'tan yana

nurlanarak, nurlanmak ile beraber sıfat ve isimlerine dair sonuçlar alarak besleniyor olmayı hayır sahibi olarak bir defa buldunuz ise hikmet size aşıktır. Olan biteni anlamaya başlamışsınızdır.

Hayır üzeri olan bitene katılıyor iken olan biteni bir değil birçok gerçeklik -hikmet- belirleniminden seyir etme olanağını sonuçta bulursunuz. Bu bir terbiye ve sonuç alma yöntemi olarak Allah'ın kullarına takdir ettiği bir yol, dolayısıyla da yöntemdir... ki binlerce seneden beri kadim bilgiler -veliler- bu yolda Allah'a yürümüş ve istikameti olan doğru yol anlamında sonuçlar alırken Allah'ı yaşamın içinde bulmuş ve O'na erme olanağı içinde olması gerekeni yaşamaya çalışmışlardı. Kulluk onlara yük değil muhabbeti. Hizmet onlara yük değil yaşam sevinciydi.”

Meryem Pirin bu anlattıklarını kendine ders bildi. Geçmişte yaşadıkları artık kendisine yük değil, pirin dersleri ise anlam-değer içerikleri ile içselleştirdikleriydi. Daha öncesinde sorduğu iman ve rızaya dair sorusunun cevabını almış ve kendisine de ders çıkarmış olsa da kendisine yapılmış zulümleri hatırladı da ağlamaya başladı. Zulme dair acı deneyimler kolay unutulmakta değildi.

Pirin başta söylediğinin elbette gerçekliliği vardı. Bu kadar büyük acılara bir mazlumun ahı neden olmuş olabilir miydi? Elbet olabilirdi. Mazlumun ahı burunların direğini sızlatırken arşı titretir... Böylesi ahh nur deryasında Allah'ın kendi nezdinde kuluna verdiği değer düşünüldüğünde dalgalanmaya sebep gayretullaha dokunmuş iken yerin hükmü ne ola ki? Bir sevgilinin ahı için, yerin ve üstündekilerin hak ettiği gazap olur ise kudret sahibi Fail-i Mutlak Allah'tan kaçacak yer de yoktu.

Meryem, hatıralar ile canında kan gibi gezen, ruhunun derinliğine gömmeye çalıştığı ve yüklenmek ile kalmayıp kendine yük kılmış olduğu acıları, silip de attı. Ölen o kadar can ve yıkımları ruh gözü ile keşfen gördüğünde ise göz yaşlarını tutamadı. Kimse görmekte değildi ama o bütün haklarından vaz geçip kendisine zulmedenleri affetti. Dünyada yoksun/ yoksul iken kadri kıymeti bilinmeyen bir oluştta hakir kılınmış iken Allah nezdinde ahının dahi değerli bulunuyor olması, onun sevinciydi. Derinlerden gelen yaşam sevinci, yitik canların ve yıkımın verdiği üzüntü birbirine karışmadan yerindeliğinde güzelce yaşanmaktaydı. Yaşam sevinci ve üzüntü yeni bir oluş içinde aynılıkta değil de farklı anlam değer bağlamlarında ve zamansal anlamda da ardı sıra yaşanmaktaydı.

Gözyaşları ne büyük nimetti ki en derinlerdeki acıların yaralarını dahi tedavi ederdi. Her şeye rağmen Meryem bilmekteydi ki bir olayın sadece bir sebebi, gerçekleşme nedeni yoktu. Kendisinin ahının sebep olması, sebepler içinde sadece bir tanesiydi. Nesnellığın bu kadar öznellik ile bağıntılı olduğu bir varoluştta insan sadece nesnel olgusalığa bağıyor olarak olan biteni anlamlı kılmakta ise bir yönü ile doğru düşünmekte olsa da eksik düşünüyordu. Eksiği sebebiyle de yanlış yargılarda bulunması da kaçınılmaz olarak gerçekleşmekteydi.

Çağırduğumuz dünya...

Meryem acılarını, geçmişin sayfalarına hikmet ve rıza penceresinden bakarken gömdü. Belki yeni acılar, zorluklar kendisini beklemekteydi... onlar ile -nasıl- iman ve güzel ahlak ile mücadele etmesi gerektiğini bilmekteydi. Olgu ve olayların arkasında yatan gerçek -hikmet- ile de acıları aşması gerektiğini öğrenmişti. Zorluklar ise emek ile aşılması gerekendi... kendiliği gerçekleştirirken keşfedebilmenin olanağını veren rahmettendi. Zulüm adalet yerini bulduğunda unutulacak olandı. Hikmete tanık olduğunda ise zulme dair acılar unutulmaya yüz tutmakta, acıların yerini rıza almaktaydı... ki gerçeğe dair yeni anlam ve değer edinimleri, eskiye dair yaşanmış anlam-değer bağıntılı ilişkileri, olayları unutmaya olanaklı kılmaktaydı.

Pir Abdullah yaşanan belaları, musibetleri farklı bir açıdan da değerlendirmeyi ihmal etmemiştir. “Canlarım! Varoluşuna dair sorumlu kılınmış olan, dolayısıyla da kendi olmaya dair sorumlu kılınmış olmayı, kendi olmayı değer olarak bulmasında ve kendi olmayı değer olarak muhafaza etmesinde bulur. Varoluş çabası içinde değer olduğunu sürekli kılar, korku ve kaygılarında da varoluşunu -ben, kendi olmayı- değer olarak bulur.

Sorumluluk sahibi olmak, varoluşu -kendiliği- değerinde yaşamak ile ilgilidir... ancak, her kişi sadece kendinden değil, beraber var olduğu mevcudattan da sorumludur. Yani onları da var oldukları ve hak ettikleri değerde görmelidir. Onlara değerinde bakarken, dolayısıyla da duyarlı oldukça değer olduklarını kendinde sürekli kılmalıdır. Allah’ın mevcudat üzerindeki emek ve varlık hakkı yüzü suyu hürmetine dahi olsa değerinde bilmek ve değer ilişkisini korumak önemlidir.

İlişki anlam-değer, duygu-irade yüklemelerinde gerçekleşir iken anlam-duygu akışı içinde değer-irade ile biçimlenir iken kılışal olmakta kendi olmayı da anlam-değer yüklem edinimlerinde, duygu-irade gerçekleşmelerinde, geçişlerinde belirli kılar. Belirli kılmak ile kalmaz, yaşananların, gerçekleştirilenlerin sonuçları olduğu bir âlemde - evrende- geleceğinizi de belirli kılar.

Bu, kadim dinler tarihi boyunca bilindik bir durumdur. Ektiklerimizi biçtiğimiz gelecek hep bir adım önümüzdedir. Yaşadıklarımız ile sonuçlara doğru yürümek ile kalmaz, yaratıcıdan sonuçları çağırılmış oluruz.

Habil'i öldüren Kabil, katil olmak ile vebal yüklenmiş, insan olmaktan yana çorak olan yalnızlık çölünü kendine çağırmişti. Nuh'un kavmi yaptıkları kabalık, zulüm, inkâr ve inatları sebebi ile tufanı çağırdıklarından habersizdi. Kıyamet, yani ölmek bir biçimde onları bulduğunda, kaçacak yerleri de yoktu. İbrahim'in kavmi cehalet sahibi iken ilme direndikçe ve vesveselerle savruldukça, bereketten mahrum, cehaletin kurbanları olmayı çağırmışlardı. Lut'un kavmi mi? Cinsel sapkınlıkta haddi aştıkça aşmış ve aymazlıklarına doyamamışlardı ki gazap meleklerini çağırdıklarından habersiz kıyameti tatmışlardı. Muhammed Mustafa'nın kavmi mi? Cehalete doymayan kibirlerinden dolayı gözleri kör olmuştu da Allah'a karşı gelirlerken kesin yenilgiyi öngörememiş, yenilginin azabını çağırmışlardı.

Kişi yaşadıkları ile neyi çağırıldığını, nelerin kendisini beklediğini öngörmekte değilse, cehaletinin yani bilgisizliğinin kurbanı olmaya mahkûmdur. Düşüncede anlam ve değerinde, duyguda ve iradede ayrıca sonuç itibarı ile eylemde neyi zikre, varoluş sahnesine taşımakta iseniz onu çağırmaktasınızdır. Öyle ise Allah'ı hatırlamanın gereği olan

iç nutuk anlamında düşüncede ve sesli düşünme biçimi olan sohbette ayrıca güzel ahlaka dair olup da tanrısal olan kimlik belirlenimlerini eylemde gerçekleştirmek ile Allah'ı çağırılmış olalım. Bizler doğru ve iyi olduğumuz sürece Allah'ı yanımızda bulmakta isek çağrımız karşılık görmüş ve hakikatte yankılanmış olarak bize geri dönmüştür.

Sevmediklerimizin gıybetini yaparken, öfkelendiklerimize kan kusarken onları kendimize çağırdığımızı bilmiş olsak, gıybet ve öfkeden kaçardık. Sevdiklerimizin hayrını isterken, onlara duyarlılıkta ilişkiler geliştirir iken onları yüklenmiş olarak kendimiz olmayı karşılıklı varoluşta değer biçimsel kıldığımızı bilsek sevmeye devam ederdik. Onları sevmek ile kendimize çağırmaya devam ederdik. İman, dua, doğru ve iyi olmak ile Allah'ı çağırdığımızı biliyor isek yaşanan zorluklar ve acılar hak etmenin bedeli iken hakikatten sonuç almanın gereği olarak Allah'ı yakın bulmanın olanağıdırılar.

Derdiniz ne ise derdinize derman olanı çağırmakta olduğunuzu da biliniz. Benim dört derdim vardı: Birincisi; varoluş krizi denilen varlığının ne olduğu, nasıl ve ne için olduğuna bağlı olarak kim olduğumun derdiydi. İkincisi; Allah ne, nasıl ve ne için olduğuna bağlı olarak kim olduğunun derdiydi. Bu iki dert meğer özünde tek bir dert imiş. Kişinin kim olduğu, yüklem aldıkları ile ilgili iken özde Allah'ın yaratmış olması ile kendine yüklem aldığı anlam-değer belirlenimli her mevcut Allah ile kendi olmayı bulmaktaydı.

Üçüncü derdim; pirin sohbetinde anlayamıyor olmamdı ki diline yabancıydım. Duyulanı talim ettikçe, keşfettikçe, sevdikçe anlamayı olanaklı bulan oluş içinde anlamaya başlamıştım. Anladıkça gördüğüm bir dünyada olmaya da başlamıştım. Dördüncü derdim ise özde yaşadıklarımı, hak ve hakikate dair deneyimlerimi, derin düşüncede

anlama dair bulduklarımı duygusunda yaşarken anlatamamaktı... ki bu yaşananı gerçeğine, aslına uygun kavramlaştırarak anlatılabilineceğinin gerçeği ile beni tanıştırmıştı. Halen bu deratte, kavramlaştırdıkça yeniden tanık olduğum gerçekliği yaşamaktayım. Bu, cehaletten kurtulmak için ilmin derdine düşmüşlerin de derdi olması gereken bir derttir ki ilmin artması dahi buna bağlıdır.

Dostlarım! Neyi nasıl yaşadığınıza dikkat ediniz! Onlar üzerinden neyi çağırmakta olduğunuzu bilmiyorsanız dahi bilme gayretinde olarak geleceğe dair öngörü edinin... ki çağırdıklarınız gazaba dair değil de rahmete dair olmuş olsun. Rahmete dair olanlar da zahmet ve acılar içinde gelmekte ise iman, hikmet, emek ve gayret acılar ve zorlukları aşmanın gereğidir.

Tufanları, musibetleri, gazap meleklerini, cehennem zebanilerini, cehaletin körlüğünü, sonuçsuz kalmanın acısını, sevmediklerinizi yüklemeyi çağırmaktan ise selameti, rahmeti, merhameti vb. çağırın selam, rahmet ve merhamet üzeri olmanız, geleceğiniz adına hayati anlamda önemlidir. Ölmeden önce çağırdıklarınız ile buluşacağınız gibi öldükten sonra da çağırdıklarınızı bulacağınızı unutmayın! Ölmekten daha önemli bir şey var ise o da öldükten sonra neleri yaşayacağınızdır... ki düşünsel, duygusal, iradi, kelama dair veya eylemsel anlamda bir biçimde çağırdıklarınız, tutku veya nefret ile farklı bir biçimde çağırılmış olduklarınız olabilir. Kur'an'da "Yakararak dua ediniz" denilirken dahi istediğinizi hakiki anlamda duygusunda çağırınız ki sizi bulsun, size gelsin, gerçekleşme olanağı içinde size verilmiş olsun denilmektedir.

Elbette önceden gönderdiklerimizi anlam-değer, içerik-biçim, temsil-tasvir, izafi-indirgeme belirlenimlerinde yeniden gerçekleşme

olanağında bir biçimde bulacağımız dünyalara, geleceğe doğru eylenir olmaktadır. Ancak sonucun, ereğin, amacın nedenleri belirli kıldığı bir oluş içinde geleceğin belirleyici olması söz konusu iken geleceğe doğru yürüyor olmanın yanılığısı veya çağırduğumuz dünyanın yanılığısı içinde bulunmakta değil miyiz? Bu, cevabını içeren soru ile bakıldığında: gerçekte gelecek belirlenimli olarak nedenlerin belirli kılınmış olduğu oluş içinde anlam-değer belirlenimli olarak varoluş gerçekleşmekte iken varoluşun gerçekliğinde çağırduğumuz dünyalara, çağırıklarımıza doğru yürüyor olarak kendi olmayı buluyoruzdur... kendi olmanın gerçekleştirilmesi çabası içinde bulunuyoruzdur.

Bizler gerçeği aynanın ters simetride aksettirmesinde olduğu gibi bulur iken gerçeğe yönelmiş olarak kendi olma çabasında varoluş yürüyüşünde bulunuruz. Öyle ise düşüncelerimiz, düşüncelerimizin hayat bulduğu sözümüz, duygularımız, irademiz, eylemlerimiz ile katıldığımız gerçeklikte, önümüze gelecekleri/ gerçekleştirecekleri çağırıyor olduğumuz bir oluş içinde var oluruz.

Aman! Çağırıklarımıza dikkat! Gazap meleklerinin de gelebildiği, rahmet meleklerinin de gelebildiği, cin, şeytan veya ruhani bir ulvinin de gelebildiği çağırmaya sebep söz ve ahlak biçimsel gerçekleşen eylemlerimize dikkat edelim! Nuh'un kavmi gibi tufanı, Lut'un kavmi gibi gazap meleklerini çağırılmış olmayalım. Lakayt bir biçimde nerede o gün diyerek acele ile çağırmakta iseniz... bilin ki o gün er ya da geç kendi kıyametiniz olarak sizi bir gün bulacaktır.

Kötüye dair olup da zulmü içeren bir çağırışta despotik bir geleceği çağırmaktan ise iyiye, doğruya, adalete dair olup rahmeti içeren bir çağırışta yaşanabilir güzel bir geleceği çağırılmış olalım. Yerküre ile sınırlı bir yaşamın olmadığını idraki ile de ölümden sonraki yaşama göre

Genç Sultan

dünyanın da gerçeklerini unutmadan yaşamamız gerektiğini bilelim. Son dediğin yer yeniden başlangıçtır. Önceden yaptıklarının sonuçlarını içeren yeni bir dünya kaderin olarak bulacağındır. Kaderin böylesi eline verilmiş iken varoluşun fırsat olmasını, kendin ve sevdiğilerin adına en doğru biçimde değerlendirmen gerekir. Sonuçlardan gafil aymazca, kayıtsızca yaşamak... keşkelere mahkûm, geçmişin anılarında cehennemi bulmana sebep vermesin.

Genç Sultan olmak...

Eskinin Genç Sultan'ı hikmet sahibi gönüller sultanı olmuştu. O'nda gerçekleşene, olana talip olarak ona yönelmiş gözlerde gerçekleşen bakışlar ardında muhabbetten başka bir şey de bulunacak değildi.

Pir Abdullah'a artık yeniden Genç Sultan denilse yerinde olurdu. Büyükbaba bunları anlatır iken yanında bulunanlar artık masal dinlemediklerini kendilerine ayna meseller ile bahis konusu olanın kendileri olduğunu anlamışlardı. Anlatılana duyulan heyecan, kendilerini duymaya, görmeye duyulan heyecana dönüşmüştü. Büyükbaba genç pirin hikâyesini anlatmaya devam etti.

Genç Pir artık Pir Sultandı. Allah'a hizmetkâr Abdullah iken Pir Sultan Abdal mahlazı ile varlık sahnesinde yerini almıştı. Görenler onu arkadaş, kardeş, genç bir yiğit bilirdi ama insanı bulmak ile cemal bulmuş, muhabbet buldukça rıza devşirmiş, hizmetinde ve özünde kemâle ermiş biriydi.

Birgün kendisini iktidar mabedi olan devlet sarayında buldu. Flu bir aydınlık içinde devlet erkanı kendisini kabul etmişti. İktidar aydınlık olsa da flu havayı belirsizlikten dolayı sevmezdi. Genç Abdal devlet sarayında neden bulunduğunu evvela anlamadı. Kendisinin hizmet alanı ile devletin hizmet alanı farklıydı ama hizmette esas, halka hizmet ederken Allah'a da hizmet etmiş olmaktı... ki devletin kurumsal düzeyde hizmeti ile genç pirin bireysel anlamda gerçekleşen hizmetinin ilke gereği benzerlikleri vardı. Yeter ki devlet halka rağmen halk için değil, halk için Hakka hizmet ile halka inebilsin.

Devlet erkanı iktidar mabedinde hiyerarşi masasına kurulmuş erk belirimine göre sıralanmışlardı. Masanın bir yanında akıl, irade, duygular, duyular, inanç, dil vb. melekeler yerlerini almıştı. Masanın diğer tarafında ise yürütme, yasama, yargı, eğitim, savaş ve savunma kurumları vb. temsilcileri ile yerlerini almışlardı. Her biri insan biçiminde hiyerarşi masasında yerlerini almışlardı.

İktidarın vücuda gelmiş temsili olan başkan seslendi. “Efendi! Sen bizleri unuttun da ihmal mi ettin? Her vücuda gelen bilirsin ki varlık hakkını ister. Daha önceleri varlık hakkımız gözetirken bizleri unuttun da ihmal mi edersin?”

Genç Pir, anladı ki kavil âleminde vücut bulan her ne ise hakkı gereği dile gelmekte, bir biçimde varoluş hakkını gözetmekteydi. Söz hakkı aldı ve iktidar mabedinde olanlara seslendi. “Bilirsiniz ki iktidar hizmete, rahmete, adalete, hak olana memurdur. Rahmetten, adaletten, hak olandan uzak söz de hizmet, nefislerin hevalarına iken himmetten uzak zulümdür. Eskiden elbette sizi bilir hep hatırlardım. Sonunda gördüm ki iyi bir sultan olsam da himmetten, hizmetten uzak kendi nefsim ve yanımdakilere zulüm etmekteymişim.

O günleri geride bırakalı seneler oldu. Siz elbette gerekli olansınız. Allah’ın iktidarında hüküm sahibi oluş içinde bulunursunuz. Ancak, Cenabı Allah rahmet, hak, adalet ile varoluşu himmet etmekte öncelemiş iken sizler bazen zulme düşseniz de O iktidarında zulmete düşmez, zulüm yapmaktan da kendini men etmiştir. Şimdi ben de Allah’ın ahlakı ile ahlaklanmak düsturu gereği zulümden uzak kalmak istemekte isem elbette suç değildir. Sizleri unutmuş değil, bilakis hakkınız olan himmet ve hizmet mevkinize taşıma gayretindeyim.

Genç Sultan

Hakka hizmet ederken sizden tamamı ile kopmak ne haddime, sizleri gerçek mevkinize davet etmekteyim.”

Devlet erkanı “Hep bir ağızdan suçsuzdur” dediklerinde Genç Pir derin kavil âlemi uykusundan uyanmıştı. Çok geçmeden yakın bir sultanlığın elçileri piri hizmet için davet ettiler. Sultan Pirin hikâyesini duymuş hem merakından hem de hizmetinden himmet istemek için rica ile kendisini çağırmişti.

Genç Pir, Sultanın huzuruna vardığında her ikisi de eski iki dost gibi yakınlık hissettiler. Sultan, genç pirden pirin rüyasında olduğu gibi ders aldı. Dergâha hizmet etmesi için vazifeliler tayin etti. Genç Pirin hayır dualarını aldıktan sonra yeniden vuslatı yarınlarına bıraktılar. Sultan aylar içinde veya haftalar içinde Genç Piri ziyaret eder dersine katılırdı. Nasihatlerini vazife bilip halka hizmette kusur etmezdi.

Böylesi geçen vaktin birinde genç bir talebe pire “Efendim, sizler ulu meclisin büyükleri, kutuplarısınız. Bizler sizden uzak kalmamak, size benzemek, sizin gibi olmak için himmetinize ve duanıza muhtacız” demişti. Genç Pir “Cenabı Allah El Bari, El Bedi olarak biricik ve özgün benzersiz, örneksiz yaratırken yani yarattıklarını başkası kılmakla kendileri kılmakta iken diğerine benzemek değil, kendi olmak esastır. Elbette canlar birbirini severken, birbirinden besleniyor olmayı olanaklı kılan, duygular ile birbirine bağlanırlar ve tinsel anlamda birbirine benzemeye başlarlar. Tinsel anlamda benzemeye başlayanlar, bedensel düzeyde de benzemeyi -epigenetik ile- olanaklı bulurlar.

Ancak, yaratım, dolayısıyla da -karşılıklı- varoluş başkası kılınıyor olmanın özerklik belirleniminde farklılıklarda görünüşe gelmek, çeşitlilik içinde var olmak olanağı içinde gerçekleşir iken birbirimize benzemekten ileri, kendimiz olmak, kendimize benzemek gerekir.

Bunu da şişirilmiş benliğe gerekçe kılmak değil, gerçekte nasıl var oluyor isek öylesi var olmayı, birbirimize benzerken birbirimizi tamamlayarak yapmamız gerekir.

Birinin, birilerinin gölgesi altında kendi olmak söz konusu değil ise gölgelerden soyunarak kendi olmaya dair yol katetmek gerekir. Bakınız geçenlerde Muharrem ayında yaşanan Kerbela olayını idrak etmeye çalıştık. Seyid Hüseyin efendimizi anmaya, gösterdiği insanlık duruşu ile anlamaya çalıştık. Kerbela olayı, siyasi ve kültürel anlamda ayrışan fırkalarca tarafgir olarak farklı yorumlanabilir ama Hüseyin'in kahramanlaştığı bu hikâye siyasi İslam tarihini dahi biçimlemiştir. Hüseyin olması gerekeni yapmıştı. Bizlere duruşu ile emsal, zulmün karşısında nasıl durmamız gerektiğinin örneğiydi. Ancak, nice nebi Hüseyin gibi değil miydi? İlk Müslimlerin ve nebi Muhammed Mustafa'nın yaşadığı zulüm ve acılar şiddetli olsa da imandan, Allah'tan yana dertlerinden dönmemeleri de önemliydi. Tarihsel kişiler, hikâyenin kahramanları elbette bir değeri, ilkeyi temsil ederken önemliydiler... Önemini yitirmeyecek biçimde anılmaları da gerekliydi... ki hikayeler bir miras içinde doğabilmenin yaratıcı etkinliğine haizdi.

Anlam, değer yargısal olarak değer olduğunda anlam özelliğini değer biçimsel olmakta gösterir. Değerini korudukça anlam özelliğini de korur. Kılışal -eyler- olduğu içindir ki iradeye büründüğünde, değer biçimsel olarak gerçekleşme özelliği gösterir. Hikâyeler anlatı içinde gizil duran anlamı taşırlar iken kahraman ile beraber yaratıcı etkinlikte kırlarlar. Böyle olduğu içindir ki miras olan değerleri hakkı gereği anlatmak, yaşamak gerekir. Ancak, miras içinde doğarken, mirasın gölgesi altında kalmamak, tektip kılmamak önemlidir. Miras dahi tektip kılmaya eyler ama kişi mirasın gölgesinde kendi olmayı bulduktan

sonra hikâyesi ile büyüdüğü değerleri muhafaza etmelidir ama put kılmamalıdır... ki Allah'ın hikâyesi kulları ile sınırlı olmayan ve kullarını aşan bir hikâyedir. O'nun hikayesinde kendi olmayı bulur iseniz diğerleri ile ortak, evrensel yönleriniz olsa da siz kendi olma özgünlüğünde kendini gerçekleştirme özgürlüğünde kendiniz olursunuz, kendinize benzersiniz.

Geçmişin hikâyeleri ve sorumlulukları kendilerini bağlar, bize düşen ise ders çıkarmak, ibretler almaktır. Kur'an'a dikkat ederseniz eğer Kur'an'ın ayet ayet peyderpey inmesine neden, emsal teşkil eden kişiler ve vesile olan olaylar vardır... ama Kur'an betimlemeye dair genel anlatı biçimi ile zamansız olmasını koruyan ilkesel -ayet-belirleniminde örneklediği kişilere ve olaylara aşkın anlam içeriğine haizdir. Bunun içindir ki bu devirlerde veya başka devirlerde kişi ve olayların önemine, emsal teşkil etmesine dikkat etsek de anlamın zamansızlığını yitirmemek için nüzulüne sebep kişi ve olaylara aşkın anlama çabası içinde de bulunmamız gerekir.

Hiçbir zaman bir öteki olamayız... sadece kendi olmak zorunda olarak kendimiz oluruz. Ortak yönlerimiz ile benzeyebiliriz, birbirimizden beslendikçe benzeyebiliriz ama bizleri biricik kılan farklılıklarımız ile başkası -kılınmış- olmanın farklılıklarında kendimiz olabiliriz. Zaten sadece kendimiz oluyor iken neden kendi olmak dışında öykündüklerimiz olmaya çalışırız? Öyküden çocukluktan ne vakit yetişkinler olarak sıyrılıp kendimiz olacağız? Kendimiz olduğumuzda varlığının sorumluluğunu yüklenmiş olarak muhatap alınan olabiliriz. Unutmayın ki çocuklar muhatap alınmaz ilgilenilendirler.

Eskiden Genç Sultan idim... nice süreç belirlenimli evreden - mertebeden- geçerken birçok isim ve tanımlamayla kendi olmayı

Genç Sultan

anlam-değer değişimleri içinde buldum. Şimdi mi? Eskinin Genç Sultanı yine Genç Sultan oldu. Eskiden mülkten paye almış olmanın sultanlığında bulunur iken şimdi gönüllere sultan Genç Sultan oldum. Her daim diri -canlı- olan Allah'ın anlam hazinesinde Allah'la canlı olarak değer bulan insan olmayı Allah ile buldum. O özlerin sultanı Allah'tır ki Allah ile sultan olmayı buldum. Ona ait tanrısal sıfatların bana dair kılmış olmasında, O'nun sultanlığında bana açılan varlık alanında kendi olmayı buldum. Varlık alanında bana yer açmış, gönüllerde dahi bana yer vermiş, kendi ile sultan kılmış olan Allah ile var olmanın zorunluluğunda kendi olmayı fakr olmakta buldum.

Yüklem aldığımız anlam-değerler ile değişken kendi olma belirlenimlerinde yüklem alınmış özdeşlikte olma durumuna göre kendi olmayı buluruz. Aidiyet ve eminlik belirlenimli karaktere haiz kimlik belirlenimlerinde, anlam-değer, irade-duygu içerikli gerçekleşen karşılıklı ilişkilerde anlam-değer yüklemeleri edinmeye göre vücut kazanırken var oluruz. Özümüz olan Allah ile var olmakta, Allah'tan sonuç olarak var olmak da söz konusu iken kişi ve olayların gölgesi altında büyümek, tinsel anlamda var olma sürecinin gereği olsa da gölgeler altında kalmak, hiç var olmamışçasına zamanda kaybolmak anlamını taşır.

Kendi olarak varsınız... öyle ise başkası olmaya çalışmak değil, kendi olma çabasında bulunmalısınız. Elbette sevdiklerimizden beslenirken onlara benzeriz. Söz konusu Allah velilerini sevmek ise sizden sonunda bekledikleri, kendiniz olmanızdır. Zaten tarik gereği, Allah'tan sonuç aldıkça Allah'a varmak için kendi olmaktan öte bir varoluş biçimi de yoktur.

Allah'tan sonuç alan için önemli olan kerametler gibi harikalardan daha çok irfan edinmektir... ki irfan anlayış ilmi olarak edinilmesi gerektir. İrfan, Allah'ın nuru ile nurlandıkça, feraset ve basirete dair deneyimler de edindikçe artandır. En nihayetinde ayrı olmadığı gerçeği gereği aynı olunmayan gerçeklikte Allah, kulunun dilinden -lisanı üzerinden-anlamı yaratmakta ve beyana indirgedikçe irfan; ilme dair düşünme, ilmi sorgulama ve beyan etme hizmetinde iken tinsel anlamda tanrısal olandan besleniyor olma anlamını içerir... ki kişi sohbetinde dahi ilme dair hizmette iken anlam akışında gerçekleşen, daha önce edinmiş olmadığı ve bağlamlarında açık olan anlamdan beslenir iken tanrısal olandan besleniyordur.

İsa nebi için Ruh-ül Kudüs ile desteklendiği ifade edilen ayette dahi düşüncenin yaratıcı etkinliğinde, bilmeye dair düşünmenin meleği olan Cebrail ile en geniş anlamı ile okumalarda bulunduğu ve İsa nebinin anlayış ve düşünce yetisinin yüksek olduğu belirtilmiştir... ki ona verilen İncil anlamında kitap, mushaf anlamında yazıya dökülmüş kitap değil, Allah onda anlamı yaratır iken dilde okunan kitaptır. İsa nebi hem bir nevi ilahi kitap anlamında kâinatı, yani doğada olan biteni tevhid gereği Allah'tan gerçekleşiyor, Allah gerçekleştiriyor olarak okurken hem de geleceğe dair olup bitmekte olanları hikmeti gereği gerçekleşeceği doğrultusunda okumaktaydı.

Müjde hem iman etmenin faziletine hem öte dünya anlamında geleceğe nasıl gidilmesi gerektiğine hem de olan biten içinde Rabbin nasıl bulunması gerektiğine dairdi ki bu anlamda İncil içerdiği anlama uygun bir isimdi. Söz yazıya dökülmediğinde ve hakikate dair olan ifadeler yüksek metafizik anlam içerdiklerinden dolayıdır ki İsa'dan sonra sözlü okunan İncil yerine İsa'nın ve sözlerin bir anlama biçimi olarak yorumlandığına tanık olunur.

Genç Sultan

Kur'an'a dikkat edildiğinde Kur'an da okunan anlamı ile sözlü bir kitaptır ama sonradan mushaf halinde kitaplaştırılmış olmasında anlam kaybına dair üzerinde dedikodular yapılıyor olsa da metin olarak anlam kaybına uğramadığı, ilkesi/ ilkeleri gereği okunduğunda net olarak görülür. Metnin nasıl toplandığı veya nasıl günümüze ulaştığı önemli bir konu olsa da metnin asli içeriğinin korunuyor olarak geleceğe taşınmış olması konu bakımından daha önemlidir. Tevrat'ın içerdiği yargı ve hikmeti, İncil'in içerdiği hakikat, hikmet ve fazileti daha evrensel mesajı ile Kur'an içeriyor iken mucizesinin bu doğrultuda değerlendirilmesi gerekir.

Söz söze gebe nerelere geldik. Demek istediğim o ki hakikate, hikmete, fazilete dair anlam bir biçimde İsa gibi dilinizden söze gelmekte ve sizler sözün muhataplarının gönüllerine dokunurken asılları ile bağ kurmalarını, yakın bulmalarını olanaklı kılmakta iseniz düşüncenin yaratıcı etkinliğinde sözün yaratıma dair kılısal oluşu -gücü-sonucunda gönül sultanı olarak Genç Sultan olmuştur. Allah dilinizden, içinde bulunduğunuz dünyanın anlam-değer idraki üzerinden kendi hakikatine, hikmete (gerçekliklere), ahlaki anlamda fazilete (erdemlere), geleceğe ve kendisine göre nasıl yaşanması gerektiğine dair sizleri ilim sahibi kılar. Sizlerden ilim indikçe, Allah'ı ilim sıfatı ile Rabbiniz olarak üzerinde sizi siz kılmakta bulursunuz. Hakikate, hikmete, fazilete, asli miras ve geleceğe dair yaşarken yaşayan Kur'an olursunuz. İlahi metindeki genel anlatıyı içeriğine - esasına- bağlı olarak açıklarken, yorumlarken açıklamanın söz hakkına sahip insan olursunuz.”

Genç Sultan olmak; Allah ile kendi olmayı bulmak ile kalmayıp, başkalarına da yeter olabilmenin hizmetinde iken diğerlerine de yetmek, yeterken Allah'tan besleniyor olmayı süreklilikte bereket adı

altında bulmak anlamını taşımaktaydı. Bereketle gark kendi olmayı Allah ile bulmuş olmak anlamını taşımaktaydı. Bu, paganlığa, şirke dair bir ikilik, çokluk durumu değil, aynı olmadan yarattıkları ile bir olanı karşıtı olmadan karşılıklı veya karşılıklı var olmaya da aşkın kendi olduğu belirlenimleri üzerinden deneyimlemek anlamını taşımaktaydı... ki tevhid bu anlamda yakın olarak Allah'ı gerçekleştirdikleri üzerinden bulmak, yaşayabilmek anlamını da içermekteydi. Allah ile eyleme, emeğe dair yaratıcı etkinlikte gerçekleşen böylesi bir yakınlık, hizmet ettikçe bereket yani sürekli ve artan akış içinde bulunmaktaydı. Derinliğine üzerine katlanan bir anlam akışı içinde varoluş sığca yaşanmaktan öte, anlam derinliği ve değer zenginliğinde yaşanandı.

Soruyu soran genç derviş, ne denildiğini anlamış, sonunda anlamın öznellik kazandığı varoluşta Allah ve hakkı taşıyan -asli- miras içinde kendi olmanın/ olabilmenin zenginlik olduğunu da yakinen anlamıştı. Yetişkin olma -tekâmül etme- yolunda, talibin hak ve hakikate dair dert ve muhabbet sahibi olması ne kadar gerekli ve önemli ise irşad eden mürşidin rüşd sahibi olarak insan yetiştirme yeterliliğinin olması da o kadar önemliydi.

Görünüşlerin ardında yatan gerçeğin açık olması...

Var olmak kendi başına mucizeydi. Kişi öncesinde yok iken var olabilmenin olanakları içinde kendi mucizesine tanık olmaktan uzak, dış dünyanın cazibesinde veya nefsi emmaresinin haz ve dürtüler ile baskın gelmesinde kaybolup, ölüme doğru gitmekteydi. Şu fani yaşamda görünenler içinde ne bakiydi ki ölmeyecek gibi yaşıyordu?

İçinde doğulan ve özdeşlik belirleniminde yaşanan her ne ise gerçekliğinden veya güzelliğinden yana fark edilecek değildi. Fark etmek için normalleşen veya sıradanlaşan her ne ise onu görünür kılacak biçimde üzerine düşünmeye, farklılıkları ile yeniden görmeye ihtiyaç vardı.

Büyükbaba, Genç Sultan'ı anlatmaya devam ederken dinleyiciler için masal normalleşir iken sıradanlaşmaya başlamıştı. Normalleşen her ne ise ona karşı ilk günkü heyecanı bulmak, heyecanı sürekli kılmak nerede ise olanaksızdı. İlk günkü heyecanlarını yitirmiş olan dinleyiciler, yine aynı yerden devam edileceğinin kanısının uyandırdığı sıkılma ile anlatıyı bekliyorlardı.

Büyükbaba duruma vakıf, ne yapacağını biliyor olarak anlatıya dair heyecanını yitirmemiş olduğunu gösterircesine konuşmaya başladı. "Her gün aynı saatlerde, aynı kişiye dair masal veya hikâye dinlemek sizleri sıkmış olmalı? Önemli olan masalın veya hikâyenin içinde kendinizi veya anlatının arkasındaki gerçeği görüyor olmanızdır ki gerçeği ve gerçek dolayımında kendinizi gördükçe, anlatıda aynalaştıkça heyecanınızı yitirmezsiniz. Önemli olan anlatının içinde olma duyarlılığı gösterip anlamaya çalışmaktır.

Eskiler “Sevene Bağdat yakın gelir, sevmeyene ise burnunun ucu dahi olsa uzaktır” demişler. Anlatıda gerçeğe dair muhabbetinizi yitirmiş olmanız, ilk günkü heyecanı da yitirmiş olmanıza sebeptir. İlk gün ki heyecanı yitirmemek için olması gereken, gönülde anlamaya dair muhabbetin hep canlı kılınıyor olmasıdır. Muhabbet yitirilir ise hiç yoksa anlamaya dair duyarlılık, emeğe saygı belki yeniden anlamaktan yana zevk bulmanızı olanaklı kılar. Anlamak, anlamın dirimsel ve biricik doğası gereği hep aynı tazelikte gerçekleşir iken anlamaya dair zevk ahlak edinildiğinde, anlatıya yönelik bıkkınlık olmadığı gibi anlatıya dair heyecan yeniden yakalanabilir.

Hayat da bir anlatıdır. Anlatının içinde olmaz iseniz, muhabbet ile katılmaz, arkasında yatan gerçeğe hem düşünsel hem de duygusal duyarlılık göstermezseniz, emek ile değer üreten çabada bulunup da katkıda bulunmazsanız sıradanlaşan bir yaşamda varoluş ağır gelir. Kendi olmayı taşıyamaz hale geldiğiniz de ise varoluşunuza karşı anlam-değer yitiminde tahammülsüzleşirsiniz.

Yaşamın içinde olmak için sevmek, emek vermek, aidiyet duymak, sorumluluk sahibi olmak gerekir. Yoksa varoluşa yabancı, anlamsız bakmaya başlarsınız.

Hayat da bir anlatıdır. Aile, vatan, devlet, insan olmak, bir ırka mensup olmak ve daha nice aidiyet nesnesi olan, mesuliyet içeren kurucu - üstyapı- değerler ile varsayılan gerçeklikler içinde varoluşa tutunma olanağı buluruz. Yeter ki varsayıdıklarımız özsel olan üst ve evrensel gerçekliğimize bizleri kör kılmasın.

Hayat da bir anlatıdır. Emek ile tutunduğunuz, miras ile aidiyette içinde yürüdüğünüz, sevdiğiniz ile paylaştıklarınız yani birbirinizi

önemsediğiniz kadar anlam-değer taşır... ki anlamlı ve değerli buldukça tutunmak daha da kolaylaşır.

Şimdi size anlatılarda bulunmaktayım ya... beraber olmanın, birbirimizi önemsemenin, ayna olabildikçe birbirimizi de yakın bulmanın oluşu içinde iken nasıl bir nimet içinde bulunduğumuzu görmekte değilsiniz. Sıkılmanız nefsi emmarenizden dolayı anlatıyı kendinize yük kılmış olmaktan da öte değil. Nefsi emmareye olması gerekenlerden yana “Hayır” diyebilmek ise görülen o ki halen elinizde değil. Sıkıldığınız şu anlatı sizin hayrınıza olacak ise nefsinize “Hayır” diyebilmek ile kendi olmaya dair beşerliğe aşkın yol açmanız doğru olan değil midir?

Elbette nefsi emmareye rağmen doğru olanı yapmak zordur ama bu doğru olanı yapmanın olanaksız olduğu anlamına gelmez. Zor olan sıkıştırır, elbette zorlar ama sonucunda haz nesnelere olduğu gibi değil de ruhumuzda ilkeyi gerçekleştirmenin ödülü olarak yeniden yaşam sevinci bulunacak ise böylesi zor bir bedele de katlanmak gerekir. Emek zordur ama emeksiz yaşam sevinci bulmak olanaklı mıdır? Emek ile değerli kıldığın anlamlı iken emek ile var oluşa tutunmanın heyecanı, bir şeyler başarıyor olmanın heyecanı olarak kendine dair övünç bulman değil midir? Anlam da emek ister, anladıkça anlamaya dair zevk yaşam sevincine neden iken anlayabiliyor olmanın heyecanı sizlerde kendi olmaya dair övünç bulmayı da olanaklı kılar.

Bir anlatının içinde anlayabiliyor olmanın güzelliğinde beraber yürüyor olarak neler yaşamışız değil mi? Birbirimizi kucaklamış, ayna olmuş, beraber anlar iken ortak paylaştığımız bir emek olmuş, beraberce yürümüşüz. El Alim, Er Rabb, Er Mürebbi, El Azim, El Hamid vb. tanrısal isimlerini, düşünce etkinliği içinde kendi olmaktan yana deneyimlemiş,

Genç Sultan

kendi olmaktan yana övünç ve huzur bulduğumuzu, anlatının anlaşılma çabası içinde gerçekleştiğini fark etmemişiz.

Yaşadığımız gerçekler/ gerçek bu kadar yakın iken bizler kendimize yük kıldıklarımız sebebiyle gerçeği yakın bulmaktan yana şuursal anlamda uzak kalmışız. Aramıza, yük kıldıklarımızı aşılmaz perde yapıp veya duvar gibi ördüğümüzde, birbirimizi görmekten, anlamaktan, dolayısıyla da tanış olmaktan yana uzak, birbirimize yabancı olmuşuzdur.

Geliniz hep beraber, Genç Sultan ile yabancılığı aşıp da kendi olmanın heyecanını, aynalaştığımız ve kendimizi bulduğumuz anlatının içinde yeniden yaratalım... aslında ise yaratıcının yaratım etkinliğine, düşüncenin yaratım, kendini gerçekleştirme erki olması ile doğrudan katılalım.

Genç Sultan Mor dergâhın sabah güneşi karşılayan ve akşam da güneşi uğurlayan ve yaşamın olduğu gibi karşılandığı bilgelik meydanında oturmaktaydı. Ertesi gün yapılacak yolculuğun hazırlıklarının tamamlanmış olduğunu dervişlerden Genç Ahmed edeple yaklaşarak usulünce söyledi. Meydanın tam ortasında Genç Sultan, ağır başlı oluşun gereğinde ayağa kalkarak yolculuğun hazırlıklarını kontrol etti.

Yedi eren ile beraber umreye gidilecek. Şükürler Allah'a ve resulüne sunulacaktı. Genç Sultan, Genç Ahmed'e "Evlat, Besmeleyi şerif yaşama düstur olduğunda yani hem dilde hem de duygusunda merhamet ve şefkat, hakkaniyet ilkesi gereği ötekini önemsemekte gerçekleşir ise Rahman ve Rahim olan Allah'ı ismi gereği yaşarken Rahman ve Rahim olan Allah seni muhafaza eder. Kelimeyi Tevhid düsturun olur ise Kendisinden başka ilah olmayan Allah öncelediğin olur iken Allah'ta seni önceler ki gönlünde muhabbetini açar. Sen hem

dilde hem de yaşarken Allah'ın sana fazladan verdiklerinden infak ederek şükür ehlinde olur isen Allah da sana şükür eden yani verdiklerinin karşılığını fazlasıyla karşılayan, veren olur. Sen Rabbin olan Allah'a nasıl gider isen O'da seni öylesi karşılar ve kucaklar.

Yaşam bahşedilmiş bir kazanç ve fırsattır. Ölülerden değil de kazancını sürekli kılmış olarak dirilerden -ululardan- olmak için Besmeleyi şerif, Kelimeyi Tevhid ve Allah'ın Eş Şükür ismi, önce bir yoldaşın olsun. Yol elbette emek ister... zorluklar içinde emek, söz konusu nefsi emmare ise savaş içinde kendini değer olarak vücuda taşıyor, yaratabiliyor olmanın gerçeğidir. Yaratımın ellerine bahşedilmiş, Rabbin seni kendi ile var kılıyor iken yol sürecinde Allah'a muhabbet, şükür, fakr, hizmet, sabır (tutarlılık) ve güzel ahlaka dair erdemler, Rabbinden sonuç alabilmenin yani O'na ait olanlardan yana nimet sahibi olabilmenin bereketini sağlar. Sonuçta ise irfanın, irfanına bağlı olarak gelişen feraset ve basiretin güzel ahlak ile beraber hikmet sahibi olman kazancın olur.

Anladığın ve anlamaya çalıştığın oluş içinde yabancı olmadiğin bir dünyada bulunmak olanağın olur. Kemâlat denilen Allah'ta yani öz varlıkta bulacağındır ki O'nun ile kendi olmanın güzelliğinde anlayışa ve güzel ahlaka dair olgunluğun, bilge olarak kendi olmanın huzurunu bulmanın, kendinden yana mutmain olmanın gereğinde bulunduğun olur.

“Evlat! Sen Allah'a nasıl gider isen Allah'ı da öyle bulacağından emin ol. Öyle ise emeğinde çok yönlü olarak değerinde zengin ve anlamda derin bir düşünce ve sonuçları olan irade, duygu ve eylemde Allah'a yol bul... ki daha yetkin bir biçimde Allah'ı anlamaya, bulmaya ve O'na kavuşmaya da yol edinmiş olasin.

Genç Sultan

Sakin Allah'ın yarattıklarını hor görme, alay etme, aşağılama! Nasıl bakıyor isen baktığın kaderin olur. Onu yaşamadan ölmek sana haram olur.”

Genç Ahmed anlatılanları can kulağı ile dinleyip kulağına küpe, nasihat belledi. Genç Sultan ise umrenin yolunu tutmak için dinlenmeye çekildi. Artık yorgundu... hizmet ve ibadet ile rabbi olan Allah'tan hep yeniden nefes alırken dinleniyordu ama bu defa uyumak için olsa gerek ki yatağına uzandı. Yatmadan önce derin düşüncede hikmet dolu seyirlere dalardı. Bu defa umre arkadaşlarının ruhsal hâllerini seyir etti. Her biri birbirinden güzel özelliklere haiz güzel insanlardı. Kiloca şişman bir erenin bir arkadaş tarafından yanlış anlaşılıyor olması da üzücü olsa da idare edilebilirdi. Önemli olan görünüşler değil, özde yaşananlardı.

Şişman eren özünde Allah'ı yakın bulmuş, Allah ve Resulünü sever, Allah ve Resulü de onu severdi. Uluhiyete dair yol kardeşliğinde sevdiklerimizi sevenler aynı ailenin bir parçası olmakta değil miydi?

Genç Sultan ve kardeşleri umre vazifesini yapmaya vardıklarında şişman ereni bir görseydiniz! Sevgi, yaşam sevinci olmuştu da yüreğinden taşmaktaydı. Allah nice kullarına kendisini ve Resulünü sevmeyi bahşederdi de bu sevgi ile kendisini yakın gösterir ve hissettirirdi. Onun hakkında olumlu kanaatleri olmayan kardeş ise umrede O'nun muhabbetine tanık olduğunda hatasını anlamış olsa da ahlaki çığığinden olsa gerek ki ona karşı mesafeli ve soğuktu. İyi bir insan olsa da söz de mürşit dahi olmuş olsa da tam kâmil olmaktan uzak, ahlaki çığığlikleri olan biriydi.

Eskiler derlerdi ki “Her geceyi Kadir gecesi, her gördüğünü de Hızır bil!” Bunu demek ile değer bildiklerimize her daim duyarlı olmak gerektiğini de anlamlı kılmışlardı. Olumsuz anlamda kendimize yük kıldıklarımız,

en yakın arkadaşlarımızı tanımaktan dahi bizi uzak kılabilmekteydi. Bir veliyi dahi görmeye engel olabilmekteydi. Böylesi, görünüşlere aldanmış ve arkasında bulunan gerçeğe kör iken varoluşun mucize olduğuna nasıl uyanabilirdi?

Evvelde yok iken var olmayı sonradan bulmuş yaratılmış olanlar için var olmak, gerçekte mucizeydi. Yaşarken normal ve sıradanmış gibi gördüğümüz hayat sıradanlıktan uzak ve normal de değildi. Daha önceleri olmayan bir şeyin şimdi var olarak yaşıyor olması onun mucizesiydi.

Vardık ve var olmaya dair nefes almakta, varoluş çabası içinde bulunmaktaydık. Anlam, değer, irade, inanç, duygu, eylem yüklemelerinde kendi olmaya dair gerçekleştirdiklerinin öznesi olarak varoluşun yaratımına doğrudan katılmaktaydık.

Her yolculuk başladığında yeni yerler görmenin heyecanını duymak ne güzeldi. Umreye katılanlar yedi kişiydi. Her biri farklı karakterlerde iyi insanlardı. Ancak, söz konusu olan insanın süreç içinde tinsel, ahlaki tekâmülü, gelişimi ise yolculuk hem özümüzde saklı duran yeterliliğimizi görünür kılacak sınanmanın hem de ortak hikâye içinde nasıl var olunması gerektiğinin nesnesi -vasıtası- olmaktaydı.

Öncesinde mikat sınırında ihrama girilmiş ve umre yasakları başlamıştı. Her hacı olma veya umreci olma adayı beyaz ihramı ile kefenini giyinmiş olarak binlerce senelik tarihi olan bir mirasın içinde yüzebilmeliydi. Hac veya umre yasakları ile var olan her cana güzel ahlaktan yana hakkaniyet ilkesi gereği duyarlı olmak gerektiği ayrıca kişinin kendi varlığının değer olduğuna dahi duyarlı olması gerektiği hatırlatılmış olunurdu.

Umrede yaşananlar elbette, sadece şişman kardeş ve onun güzel bir veliyullah olduğunu göremeyen kişi arasında gerçekleşenlerden ibaret değildi.

Mürşit olsa da kemâlâtı tam olmayıp da mürşidi kâmil olmaktan yana nasipsiz olan kişi, kutsal topraklara gittiğinin farkında olsa da oraların gerçek anlamından ve değerinden yoksundu. Bunun için olsa gerek ki ne Kâbe'yi tavaf etmekten veya yanında olmaktan feyiz alabilmiş ne de orada olabilişti. Taliplerine anlatacağı yolculuğun resimlerini - anılarını- aklında tutabilmenin, paylaşabilmenin meşguliyetine düşmüş, ilahi feyizden yana bereketli ve Allah'a iman ve Allah'a güvenmenin nasıl olması gerektiğinin binlerce senelik mirasını barındıran mekândan tat almaktan uzaktı.

Nasıl tat alsın ki meşgul oldukları ayağına bağ olmuş, Allah'a ve resulüne yolcu olmaktan uzak bakmaktaydı. Miras aidiyet içermekteydi, mesul kılınmış olmanın yükü iken anlam ve değerinden yana öznelliğe duygusunda yüklem alınması gerekendi. Mürşit olan kişi bunlardan yoksun, yanındaki arkadaşlarının özünü bilmekten de yoksun, aslında nasıl insanlar olduğuna da yabancı gittiği yerde değildi. İçinde olmak, aidiyet duygusunu sevgi ile yaşarken binlerce senelik mirası kucaklamış olmayı gerektirirdi... ki içinde olmak ile miras yabancı olmamız olsun. Orada imtihana dair yaşananlar değil, ilahi feyiz dair deneyimler yoldaşımız olsun.

Kâbe binlerce senelik mirastı. Kible olmak ile yaşamda savrulmamanın merkezi, yol kaybedildiğinde yeniden dönebilmenin yönüydü. İslam olmanın bir nişanı, ümmetin her şeye rağmen kaybolmamasının merkezi olarak tutunulan, Allah ile buluşma yeri idi. Musa'ya Tur-i Sina'da Allah ile buluşmak bahşedilmişti. Muhammed (s.a.v) ümmetine

de Kabe'de yani Beytullah'ta Allah ile buluşmak, İbrahim ve İsmail nebiden itibaren uzanan miras olarak bahşedilmişti. Can kulağı ve gözü açık, kalbi Allah'a iman ve sevgi ile duyarlı her müslim Musa gibi Allah ile buluşma olanağına sahipti. Kâbe onlar için taş duvar olmaktan öte, Allah ile buluşmanın adresiydi. Kalbi açık iman ehline Kâbe ve çevresi -nâlinların çıkarıldığı- Tur-i Sina idi. Kalbi açık gelmeyenler için Kâbe taştan duvardan ibaretti.

Kalbi duyarlılığı yetkin olmayan sıradan müslimler için dahi Kâbe ve yakın çevresi duaların kabul edildiği, Allah'ın kullarına duaları kabul etmek ile indiği, rahmetin esirgenmediği yerdi. Namazda kible iken Allah'a yükselmeye vasita -nesne- kılınmıştı. Tavaf yapılırken de nur olan Allah'a dönebilmenin vasıtası -nesnesi- olan binlerce senelik mirastı.

Kâbe için vasıta dır dememe aldanmayın! Çünkü Kâbe, yapıldığı günden beri insana kendinden can vermek ile canlı kılan Allah ile canlı bir evdi. Her yeri ile meleklerin hazır kılınmış olduğu, Allah'tan yana emin kılınmış beldeydi. Allah ile buluşmanın hasretinde bulunan müminlerin sevgi ile kucakladıkları değeri idi. Taş duvar değil, Kâbe'de olmak olması gerekendi. O'nun yanında Allah'ı yakın bulmamak söz konusu ise nasipsiz olunduğu bir gerçektir.

“Bir şey hissetmiyorum” dedi mürşit olan yolcu... nasıl hissetsin ki? Orda değildi. Kendince önemli bir kişiydi ve ona göre muhatap kabul edilmeyi beklemekteydi. Beklentilerine tutsak, beklentilerinde kaybolmuş... Allah'ın evinde, kabul meydanında değil, kendini perdelediği karanlık bir iç dünyadaydı. “Bir şey hissetmiyorum” diyebilecek kadar da dürüsttü. Allah ile buluşmaktan yoksun, Allah'ın evini gördükten sonra sözde hacı veya umreci olmak ile din, maneviyat

ticareti yapanlardan da değildi. Ancak, onlara benzer bir hastalığa tutulmuş, anıları not düşmekteydi. Şimdi şurada, biraz sonra oradayız dediği her not düşme de Allah ile buluşmaktan uzak, özünde sefil bir dünyadaydı.

Kendince koca bir dünyası vardı ama ırka, cinse aşkın olarak kabul meydanını dolduran, sevgi ve göz yaşları ile yıkanan nice adanmış ruhu gördüğünde, küçük bir dünyası olduğunun farkına bile varmadı. Nasıl varsın ki o mürşitti... mürşit olmasının itibarı altında ezilmekte olduğunu dahi görmekten yoksundu. Fakr ile o meydana bulunmayanlar, nefsi emmarenin esaretine kapılmış, şişirilmiş benlik ve dünyalarında bulunur iken Allah'ın kabul meydanında olmanın şeref ve faziletinin idrakinden yoksundu. Orada olmak dahi iman eden her ruh için şeref ve bahşedilmiş faziletti.

Bir tarik ehli olmak; muhabbet ile zor bir çaba, emek içinde Allah'tan keramet, tasarruf, irfan, güzel ahlak, tanrısal olan sıfat ve isimlerden yana sonuç almanın yolunda olmak anlamını taşır. Elbette o mürşit nefsi emarenin esiri değildi ama şişirilmiş bir dünyası vardı. Nasıl muhatap alınacağı beklentilerinin tutsağı olmuştu. Fiziken kabul meydanında bulunsa da tinsel anlamda beklentilerine tutsak iken kabul meydanında değildi... ki orada bulunmanın feyzinden de nasipleniyor olmuş olsun.

Binlerce seneden beri miras olarak sahiplenilmiş ve zamana tutundurulmuş bir resmin içinde bulunmanın güzelliğini seyretmekte vardı. Kabul meydanında tavaf yapmanın gayretinde dönenler ve Kâbe... güzellik bütünün içinde olurken yaşamak ile ilgiliydi ki işte binlerce senenin mirası içinde güzelliğe doymanın vaktiydi. Zaman tutundurulmuş resmin güzelliği içinde aidiyet ile mirasa tutmak da

vardı. Kabul meydanında miras sadece mekâna dair değil, zamana dair oluşu ile de içinde olarak yaşanandı.

Umre veya hac yolculuğu ile, yaşamın bütün zorluklarına rağmen pes etmeyen insan, Allah'a iman ve güveninin tazelandığı yerdeydi. Tavaf her şeye rağmen Allah'a karşı muhabbetini yitirmeyen iman ehlinin pür divane olurcasına dönmesinin ibadeti idi. Safa ve Merve ise kavuşamayan aşıkların çaresiz kaldığı yerde, kaygı ve umut arasında koşuşturdukları (say yaptıkları), Allah'a yükseltici olup da Allah'ın nişanlarından olan iki tepeydi.

Hac ve umre vazifesi miras olduğu kadar tiyatral yönü ile estetik ussaldı. Gelenler ne kadar çok olsa da birebir fert olarak sahne herkese açıktı. Yeter ki İbrahim, İsmail, Hacer olmak; onların yaşadığı Allah'a iman, sevgi ve güvenmek üzerinden yaşanabilsin. Güzel ahlak ile de nefsi emmareye baskın gelmiş olarak Allah'a teslim olabilmenin olanağı edinilmiş olsun. Güzel ahlak eylemde görünüş bulurken eylemde teslimiyetin olanaklı olduğu gerçeği ile kendi iç çatışkımıza eylemde aşkın olarak Allah'a eylemde yükseliyor olmak yaşanabilsin.

Kimler ki İbrahim'i, İsmail'i, Hacer'i hakkı gereği ile duygusunda ve miras bıraktıkları alan içinde canlı buldu... elbette hacı veya umresi kabul olmuştur. Miras içinde sahne herkese açıktı... kimler en doğru biçimde ve en güzel duygularda en iyisi olarak sahneyi doldurmakta ise onların umresi veya hacı kabul edilmekteydi. Arafat kimleri duygusunda yakın bulmakta ise onların hacı olması için dua etmekte... o buluşma nişanı taşıyan küçük tepenin duası ve yüzü suyu hürmetine hacı olmak kabul edilmiş olarak gerçekleşmekteydi.

İsmail'in şeytanı taşlaması olayı dahi duygusunda hakiki olarak ne kadar yaşamakta ise o kadar İsmail yaşamaktaydı. Allah'a imanın

derecesi hem duygudaki samimiyet hem de eylemde hakiki olmanın teslimiyeti ile taçlanır iken İsmail, İsmailler olmuş da aramızdaydı. Taş bir bloka taş attığını zannedenler, kendi nefsi emmarelerini İsmail gibi taşmaları gerektiğini bilmekten elbette uzaklardı. Şeytana “İn aşağıya” emri, insandan böylesi tiyatral gerçekleşmekteydi. Nefsi emmarenin, kötülüğü dürtü olarak her gerçekleştirme isteğinde, İsmail gibi ona uyanmış isek Allah’ı duymak gereken, O’na katılmak gereken yerde kendi şeytanımıza “in aşağıya” diyebilmeliydik.

İbrahim nebi gibi öncelediğimiz değer Allah iken sevdiklerimizden vaz geçerken Allah’ın inayetini her daim bulmalıydık/ bulabilmeliydik... ki Allah’ın evi önünde hatırlanmaya, kabul edilmeye dair bir makam bize de bahşedilmiş olmuş olsun. Böylece İbrahim makamında o makamdan Allah’a yükselmek ile hem İbrahim’e katılmış olmak hem de İbrahim ile Allah’a yükseliyor olmanın tadına varılabilsin.

Hacer mi? Sevdiğinden ayrılmış kavuşamayan aşğın çaresizliği, zorda kalıp da korku ve umut arasında gelip gitmenin çaresizliği içinde kalmış olmanın yorgunluğu, sevginin meyvesi olup da canından can verdiği ve canından evla tuttuğu yavrusu için koşuşturmanın içinde Sefa ile Merve arasında say yaparken hatırlanması, duygusunda hissedilmesi gerekendi.

Sonunda ise iç dünyanın uzantısı olan saçlardan bir tutam kesilirken miras bırakılmış resme, kendiliğe dair söz vermiş olarak sadakat gösterilebilsin. Aidiyet sadakat ile taçlandığında artık ordasıdır... yabancı olmadığı mirasa aşkın artık miras aslında sensindir. Sen Allah ile insan olmaya dair nefes aldığın yerde insan olmayı miras almış insan olarak emanetçisindir. Emaneti almaktan ileri, miras sensindir, emanet sensindir. İnsan sensindir. Sen tiyatral anlamda miras bırakılan

ibadet içinde duyusal anlamda algılanan taş, toprağa, duvara, tepeye ve tepelere aşkın tinsel/ öznel olduğun kadar geçmişten sana uzanan resmin içinde insan olmayı Allah ile bulmuşundur.

Zaten Kâbe insan eli, emeği ile yapılmış olup da Allah'a adanan buluşmayı anlamlı kılan evdir... ki Cenabı Allah kendi adına kendisi için yapılmış her emeği boş kılmadan bereketli kılar. Kendi ile anlamlı ve değerli kılar. Allah'a adanmış olup da Allah için yapılan her çaba ve emeğe zatîhi Allah katılır iken Kâbe, emeğin kutsiyetini Allah ile bulduğu ve bereketli kılındığı gerçeğini görünür kılar. İnsan eli ile yaptıklarını hakkı dışında kutsar, değer atfeder iken tapınası kılar. Kâbe ise emeğin tapınılası değil, Allah'a sıfat ve isimleri gereği yükseltici araçsallığını, hakkı gereği değer kılınması gerektiği gerçeğini resmeder.

Emek ve çabamız; Allah adına yani Allah'ın isim ve sıfatlarını hakkı gereği hakiki olarak duygusu ve anlamında yaşayabilmek adına yapılır iken Allah için de insanlığın yararına kılınmakta ise Allah kendisi ile bereketlendirir. Kendisine yükselmeye araç kılar. İşte Kâbe insan emeğine Allah'ın nasıl katıldığıнын, değer verdiğinin kanıtı, ayeti (sen mirası da diyebilirsin) olarak binlerce seneden beri yerinde durmaktadır.

Öyle ise ey insan! Senin emeğinin hakkı gereği ile ne kadar kutsal olduğunu resmeden yerde, sen sana hatırlatılmaktasın! Sen kendini unutmuş isen emeğine yeniden sarıl! Emeğe tutunur iken Allah'a tutunmuş olacak, emeğin eyleminde Allah'ı sıfat ve isimleri ile hakkı gereği yaşarken Allah ile kutsiyetini bulmuş berekette kesintisiz rahmet içinde yüzeceksin. Emek ile kendi olabilmenin rahmeti içinde Allah'la kendi olduğunun mutmainliğinde, kendi olmaktan yana tat alacaksın.

İşte böylesi, zamana tutundurulmuş olarak miras bırakılan resim içinde sen seni hatırladığında, Kâbe ve çevresinde insan olmaya dair hatırası olup da kutsi kılınmış yerlerde kendi olmaya dair kendin ile aynalaşırın. Kendi olmaya yani insan olmaya böylesi uyandığında, iman ve emeğin ne kadar önemli olduğunu bir daha hatırla! Sen kendi olmayı Allah'a iman ile Allah'ta buldukça, ilahi sıfat ve isimleri hakkı gereği emekte yaşadıkça, emek verdiklerin ile insanlığa katkıda buldukça Allah seni kendi nezdinde güzelce andığı gibi, insanlık ve diğer âlemler içinde de güzelce hatırlatır. Senin emeğini kendisine yükselmeye araç kılacağı gibi, senin emeğin üzerinden emeğin kutsiyetini bir daha hatırlatır.

Sizlere genel anlamda ey insan diyerek hitap ettiğimde dilim sürçmedi. Aslında bilerek ikinci tekil şahıs zamiri (sen) kullandım. Sen derken bütün insanlığın emekte bulunduğu, tümelde aynı gerçekliği paylaştığımızı hatırlatmak istedim.

“Sahne herkese açıldı... İbrahim, Hacer, İsmail gibi performans sağlamak ise her kişinin haddi değildi ama sahnede olmak dahi kendilerine bahşedilmiş güzellikten esinlenmenin aracıydı. Yeter ki zamana tutundurulmuş resim içinde miraslarına aidiyet ile sahip çıkılmış olunsun, aidiyet ile yabancı olunmadan sahne, hakiki olarak özden gelen güzel duygular ve ilhamlarla en iyi düzeyde gösterilecek performansta doldurulabilsin.

Böylesi anlam-değer içeren güzellik resmi, duygusal duyarlılık ile içinde olunması, kendisinde olunması gereken olduğu kadar ussal olarak da anlam ve değerinde anlaşılması gereken yerd. İşte taş duvar, tepe/ tepeler, şeytan taşlamak, saç ve kurban kesmek olarak görünenlerin

böylesi anlam-değeri vardı. Duygusal olduğu kadar duygu içerikli eylemsel yönü olduğu gibi hikmetine dair ussaldı.

Şeytana taş atmaktan yana unutmamak gereken birçok hikmet vardı. Temsilden aslına giden yolda kişi, kendi nefsi emmaresine dair olan kötü dürtü ve vesveseler ile iman ve sabır ile mücadele edebilmeliydi. Nefsi emmareyi, içindeki gölgeyi -şeytanı- iman ile taşıyabilmeliydi. Kötülüğe dair dürtü ve vesveseleri bilinçdışı kılabilirdi. Temsilden aslına giden yolda kişi, hakiki olarak duygusunda şeytana her taş atışında şeytanının aslını da rahatsız ettiğini bilmeliydi. Temsilden aslına giden yolda gerçekleşen sadece bir taş atma olayı değil, taş atarken imandan bir zırh giymiş olmanın da olayıydı. Yeter ki tiyatral olanı hakiki olarak gerçekleştirirken takva, duygusunda giyilen zırhtan bir elbise olmuş olsun.

Temsilden asla gidildiği gibi taklitten de asla gidilmekteydi ki asl olan hakiki anlamda özgün olmaktı ama taklit de aslına yakın kıldığı gibi aslına dair değeri muhafaza etmenin bir aracıydı. Dinin şartları, esasları dahi nebi veya ebeveynler tarafından öğretilir iken ilk uygulayıcıları olan ümmet ve çocuklar, öğreticinin mukallidi olmaktan öteye geçmemekteydi. Usta ile çırak arasındaki ilişkide de taklitten işin esasına vakıf olmaya doğru giden bir süreçte çırak, kalfa ve usta olma evrelerinde bulunulurdu.

İlk takipçiler -öğrenciler-, taklidi ortak değer kılarken veya ortak değer alanına geçerken mukallit olmak ile kültür edinmeye de evrilmiş olurlardı... ki mukallitlik bu bağlamda miras edinmenin veya miras içinde doğmanın ilk adımı ve olanağıydı. En basit örnek ile namaz kılmak veya tavaf etmek her ne kadar mukallit olmak ile öğrenilse de kültüre aidiyet içinde doğmayı olanaklı kılmaktaydı. Aile içinde

çocukluktan yetişkinliğe giden yolda ebeveynler, rol model olduğu yönde taklitten yetişkinliğe geçişin ve kültüre aidiyetin öncüleriydi. Usta-çırak ilişkisi dahi anlam-değer ilişkisinde gelişen kültür aidiyetine haiz olarak gerçekleşmekteydi.

Taklitten; ümmet olarak ibadetin ruhuna, ailede kültürde gelişen ortak ruh havzasında gerçekleşen aidiyette kişi (birey, fert) olmaya, usta çırak ilişkisinde de işin esasına erildiğinde taklit görevini yapmış olmaktadır. İbadetin taşıdığı ruhun, anlam-değerin tazeliğini artık özgünce kendi ruhunda hissetme olanağı bulunmaktaydı, deneyimlemekteydi. Toplum içinde fert olarak kendi olmayı bulan için yaşamın koşulları kendi olmaya zaten zorlamaktaydı. Usta-çırak ilişkisinde ise pratikte meleke kesb ederek gelişim buldukça yani işin esasına erdikçe, taklit geride bırakılmış olarak usta olma olanağı bulunmaktaydı.

Bazıları derler ki “Nebinin sünnetini uygulamak da taklittendir. Taklit ile tok olanlar hakikate açtır. Öyle ise sünnetten uzak kendi olma çabası içinde olmak gerekir.” Bu ifade formel mantık gereği sığ bir düşünce olup taklide dair gerçeği -hikmeti- yansıtmaz. Bu ifade de bulunanlar “mukallitlerden olmayın ve özgün olmak ile kendin ol” düsturunu ilke edinmiş iseler elbette ifadelerinde haklılık payı vardı ama taklidin hikmet belirlenimlerinden ve süreç belirimli evre olmasından uzak eksik yaklaşımda, yanlış yargıda bulunmaktalardı. Bu ifade eleştiri olmaktan daha çok, niyetten bakıldığında aşağılayıcı içeriğe haizdi.

Sünnet ise nfile ibadetten olmak ile beraber nebinin ruhuna, anlam-değer dünyasına ulaşmanın bir aracıydı. Elbette sureten sünnet diyebileceğimiz Resulü taklit etmek anlamını da taşıyan sakal bırakmak, cübbe giymek, misvak kullanmak vb. uygulamalar bir kültür

oluşturmuş ve kültüre aidiyette bir yeri vardı. Ortak kimlik edinmenin de bir parçasıydı... ama zaman içinde bunlar esasına bağlı olarak yapılmayabilir veya yerlerine başka uygulamalar ve nesnelere kullanılabilir. Misvak kullanmak esasen ağız sağlığı ile ilgili olup diş fırçası veya macunu kullanmaya yerini bırakabilirdi. Yarının dünyasında ağız sağlığı ile ilgili yeni bir uygulamaya da yerini bırakabilirdi. Sakal bırakmanın fazileti olsa da isteyen sakal bırakmayabilirdi ki bunun dini anlamda bir sakıncası da yoktu. Cübbe giymek ise takva veya doğa şartlarından korunmak için olsa gerek ki onun yerine de pardösü gibi başka bir elbise giyilebilirdi.

Nebinin sireten sünneti olan güzel ahlaka dair erdemleri ise fakr, karşılık beklemezsizin Hakk için halka hizmet, kibirlenmeden duyarlı olarak halk ile ilgilenebilmek yani insana tenezzül edebilmek, karakterler arası geçişte özsel kimliğini -bütünlüğünü- koruyabilmek vb. sünnetler ise taklidi yapılmayacak kadar öznel olan sünnetlerdi... ki yapıldıklarında asl olan ilkeyi hakiki anlamda duygusunda yaşamak ile yapılabilecek özgünlüğe haizdiler. Asl olan nebi mirası da buydu. Bu mirası yapmak ise taklit ile değil, duygusunda hakiki olarak olanaklıydı. Yapıldığında ise özgün olarak biriciklikte deneyimlenmekteydiler. Ahlaka dair sünnet taklit ile yapılacak değil, hakiki anlamda duygusunda yapılacak iken taklit eder gibi yapılmakta ise ya riyakâr ya da çocukça iman edildiğine işaret etmekteydi.

Taklitten asla yol vardı. Bu yol çocukluktan yetişkinliğe giden yolda bir evreydi ki aile içinde çocuk, tarihte talimler, nebi için ise ümmet bu evreden bir biçimde geçmekteydi, geçmesi de gerekmekteydi. Ancak, taklit edilenler amaç kılınmış olarak hakikate perdelemekte ve taassuba sebep vermekte ise aşılması gereken bir sorun olarak değerlendirilmeliydi. Hakikati veya uygulamadaki esasını bilip de

taklidinde kalanlar ise aracı amaç edinmenin kültür bağlamında aidiyet belirleniminde sorunsal kılınmış olmasında sıkışıp kalmışlardır ki düşünce gelişimi içinde hem çocuk kalmış hem de esasa bağlı nitelikli düşünmekten uzaktılar.

İşte! Yüzyıllardan beri taklitten hakikate giden evre sürecinde her iman eden can, aidiyet duyduğu kültür içinde doğma olanağı bulmak ile kalmayıp, taklidi duygusunda özgünce deneyimlediğinde hakikati kendine yakın bulduğu oluş ve kabul içinde bulunabilmekteydi. Taklit ile tok olup da hakikate aç olanlar ise taklidi evre beliriminin dışında taassup düzeyinde amaç edinenlerdi... ki bunlar hakikat ve esas denildiğinde hakikati hissetmekten uzak ve esasa bağlı uygulamanın değişebileceğinden haberi olmayıp da zamanın bir dilimine tutsak kalanlardı.

Taklidi tamamı ile ret edip, "Taklit ile tok olanlar hakikate açtır" demek ile kendi olmaya dair özgünlüğü esas göstermiş olanlar da insan olmanın gelişim evresinde taklidin olması gerekli olan hikmetinden - gerçekliğinden- ve diğer hikmet belirlenimlerinden uzak eksik görüşte yanlış yargıda bulunmaktan öte değillerdi. Kült düzeyinde ortak değer olan taklit ve tekrar edilmekte iken ortak anlam-değer dünyası anlamında kültüre eylemekteydi... ki ezan, beş vakit salat, vb. sadece tekrar eden taklitler değil, ortak kimliğin ruhu gibiydiler.

Müzik eserleri dahi her yorumlandığında tekrar eden taklitler olsa da anlam-değer içeriğine bağlı gerçekleşen duygusunda hep canlı ve taze olarak yeniden hissedilebilmekteydi. Eserin estetik mükemmelliği her ne kadar yüksek ise zamanının ötesine uzanan canlılıkta anlam-değer-duygu içeriğinde hep yeniden hissedilmekteydi.

Elbette kendilik dünyasında kendi olmaktan yana öznel ve eser vermekten yana nesnel olan yaratımda özgün olmak gerekirdi. Ancak taklitten hareket ile tekrar eden pratikler sonucunda özgün olana doğru yaratım çabasında -emeğinde- bulunuyor olmak, süreç belirlenimli bir evre olarak yaratıcı öznenin kaderiydi. Doğada dahi tekrar eden benzerlikler biricik gerçekleşmekteydi ve zaman oluşu içinde değişen sahnede biricikliğini korur iken özgün gerçekleştireler de türler kategorisinden bakıldığında yaratımda -başkasını değil- kendini taklit edip de zaman oluşu içinde yeni anlam-değer yüklemelerinde hep yeniden yeni bir oluşta kendini gerçekleştiren yaratıcı özneyi görünür kılmaktaydı.

Tanrı için, doğadaki yaratımda kendini taklit eden demekten yana edepten dolayı ve tenzih ilkesi gereği itina göstermekte isek türler kategorisinde özgünlüğü içeren ve yaratımda benzeri kıldıkları ile yeni bir oluşa devindirendir de diyebiliriz. O, çıraklığı olmayan ustalıkta yaratımın mimarıydı. Tür olarak benzer kıldıkları ile yaratımı çeşitlendirmekte olarak gerçekleştirmekteydi.

Nesnel zamansal olmanın süresizliği içinde bir insan gidiyor ve yeni bir insan gelmekteydi. Süreç belirlenimli olarak bir kuzu büyüyor yerine yeni bir kuzu doğuyordu. Bir yıldız ölüyor ve yeni bir yıldız doğmaktaydı... ama her gelen biricikti ve zamansal olarak değişen sahnede de biriciklik -özgünlük- korunur iken tekrar eden benzer gerçeklikler özgün bir oluş içinde yeni bir varoluş belirlenimine geçmeyi olanaklı kılmaktaydı. Her var olan ile varoluş yeniden ve yeni anlam-değer belirlenimlerine göre renklenmiş, çeşitlenmiş olarak deneyimlenmekte/ yaşanmaktaydı.

“Taklit ile tok olanlar hakikate açtır” vb. genellemeler, basitlemeler olarak güzel -slogan- gibi görünseler de bazen yanlış anlaşılmalara ve yanlış yargılara varmaya neden olmaktadır. Bir açıdan doğru olanı içerir iken başka bir açıdan doğru olmayabilmekteydi. Bu neden ile bir ifade hangi açılardan içeriğe haiz belirtilmekte ise içerdiği olguların gerçekliklerini gözden kaçırmadan detaylandırılmalıydı.

Hikâyemize geri döner isek: Mürşid-i Kâmil olmaktan uzak sadece mürşit olup da fakırdan yoksun, şişirilmiş beklentileri ile Kâbe’de kabul meydanında bulunan kişi, anlam-değeri, kutsiyeti olup da Kur’an’da makam olarak sabit ve zikredilmiş olan yerin feyiz bereketinden yoksundu. Belki mukallitler gibi taklidin esiri iken hakikati hissetmeyenlerden değildi ama beklentilerinin esiri olduğundan dolayı kabul meydanında feyiz almaktan yana yoksundu. Temsilden asla giden yolda ise temsilin ruhundan, anlam-değer yükleminden uzak olduğu içindi ki feyiz almaktan yani anlam-değer yüklemine hakiki olarak temsil üzerinden asl olan ilkeyi duygusunda yaşamaktan uzaktı.

Nasıl olmasın ki? Şişirilmiş beklentiler, nefsi emmarenin hoşuna giderdi de kişi onlar ile meşgul iken içindeki şeytan onu rahmetin feyzini hissetmekten mahrum kılmış olurdu. Böylesi durumda, bulunulan yerin anlam ve değerine dair hikmeti/ hikmetleri bilmek bir yana, kutsiyet alanında yani ortak ruh havzasında bulunmak/ olmak dahi uzaklara atılmış olurdu.

Malum kişi bir vakit, değerinde yeri yaşamamaktan dolayı kendini eksik gördü de doğru etmişti. Ancak, eksiğinin özrünü dile getirmek, çare istemek yerine, eksiğini bastırma çabası içinde nefsi emmaresine teslim oldu. Rahat tavırları, yol arkadaşlarından hoyratça hizmet talebi karşılık görse de rıza ile yapılmakta değildi. Eskinin ağası, görülen o ki

mürşitliği de ağalık gibi yapar olduğunun farkında değildi. Kabul meydanında kabul edilmediği gibi kabul edilmediğini bastırmak için Kâbe ile Mescidi Nebeviyi kıyaslar oldu. İlk Kâbe'ye uğranmıştı. Ardından Mescidi Nebeviye gidilecekti.

Mürşit “Elbette efendimiz Muhammed Mustafa buradan daha kıymetli ve büyüktür” dediğinde, Genç Sultan bulunulan yerin kutsiyeti yüzü suyu hürmetine kalbini kırmak istemedi. Bir olay ve olguyu değerlendirirken fevri niyet ve duygu açılımlarından daha çok olduğu gibi görebilmek adına gerçekliğini açık eden bağıntılara göre değerlendirmek gerekirdi.

Elbette mekân olarak Kâbe, Mescidi nebeviden mekânın sahibi Allah olduğu için büyüktü. Hazreti Nebi ise ruhunun nurları âlemleri bir arada tutarken, yaratımda varoluşa zemin kılınmış usun nuruna sahip yaratılmış iken elbette Kâbe'den büyüktü. Allah ise hem Resulü Ekrem'in hem de Kâbe'nin rabbi iken her ikisinden elbette büyüktü. Söz konusu ikisi arasındaki büyüklük ise birbirinden üstün olan yönlerini Allah'ın görünüşe gelmekte sergilediği belirlenimleri üzerinden bulmaktalardı. Üstün olan Allah ile kendi olmanın farklılıklarında kendilerine dair kılınmış güzellikte varlardı.

Bir öncelik söz konusu olmakta ise elbet Kâbe'de Allah öncelenmesi gerekirdi. Kâbe'de değil, Kâbe'de Allah ile olmak da gerekirdi. Zaten umre veya hac vazifesinin Kâbe ve çevresinde bulunan kutsal yerler ile gerçekleştirilmesinden de bunun anlaşılması gerekirdi. Öncelik, kişi veya yerlerde değil, onları kendi ile değerli, üstün ve güzel kılan Rabb-ül Âleminindi.

Bu idrakte bulunan Genç Sultan, Allah'tan yana feyiz ve bereketten tat bulmayanın, O'nun nebisinden yana tat alamayacağını da bilmekteydi.

Nebiden akan feyiz ve bereketten yana nasipsiz olan için de Allah'tan feyizlenmek ve bereket bulmaktan yana tat almak ta hakkı gereği gerçekleşecek değildi. Hem ne diye bunları yolculukta kıyas edecektik ki? Kıyas etmeden sadece içinde olmak, kendilerinde olmak ile onları tatmaya, hissetmeye dair açık olmayı korumak doğru değil miydi? Bazen zuhurata tabi olarak varlık deryasında yüzmek, deryanın ne kadar güzel olduğunu hissetmek ve hikmet üzeri iş görüldüğünü anlamak için gerekliydi.

Umre sırasında bir hoca, umre veya hacca dair vazifelerin akıl ile anlaşılamayacağı yargısında bulunmuş, vazifelerin kalbi olarak duygusal içerikte ve ussal anlamda sorgulamadan, iman ile yaşanması gerektiğini söylemişti. Belki de bundan dolayıydı ki umre ve haccın kendinde barındırdığı gerçekliği dolayısıyla da kendinde taşıdığı hikmetleri, ağa tabiatlı mürşit üzerinden ifade etmek nasip olmuştu.

Müminler yaptıkları işlerin hangi hikmetleri yani gerçekleri barındırdığını bilerek yaptıklarında, belki de daha fazla anlam ve değerine vakıf olmuş olarak onların kadri kıymetini bilmiş olacaktı... Daha istekli bir biçimde değerinde gerçekleştirmeyi kendilerine sorumluluk atfedip yapma gayretine bürüneceklerdi. Ancak söz konusu nefsi emmare ise kurucu ve özsel olan değerler kötü olan karşısında, kötü olana rağbet arttıkça/ ettikçe müminin yitik malıymış gibi olurdu.

Ağa mürşit hikmete dair güzel şeylerin konuşulmasına sebep olmuş olduğu için dahi olsa Allah kendisinden razı olsun! Özünde kötü bir insan değildi. Geçmişe dair tarihte bulunmuş emek sahibi bir insandı ki emek verilen her ne ise emek sahibinin hak ettiği olurdu. Allah yaratımda varlığını yarattıklarına istidat ve nasip kıldığı kadar bahşetmişti... ama insan ve cinleri bahşettiğinden yana sorumlu kılar

iken emanet ehli kılmıştı. Emanet sahibi insan, emaneti emek sahibi olduğu kadar hak etmekteydi... ki hak edilmiş olan hak edenden, şımarmadığı sürece alınacak da değildi.

İşte ağa olan mürşit de hak ettiği sıfat ve esmayı hası olan karakter belirlenimi üzeri yaşamaktaydı... ki bu onun tam anlamı ile kâmil olduğu anlamını taşımamaktaydı. Eskiler “Kırk sene piştım yine çığsin dediler” veya “Kılı kırk yardılar yine de kalınsın dediler” ifadesini sıkça kullanırdı. Acılar içinde kırk sene pişse de insan, nefsinin ahlaki çığığinden yana dürtü ve vesveselerine kapılabilirdi. Kıldan ince değilse de ilişkilerinde latif olabilirdi ama söz konusu fakrı tam anlamı ile bulmaması olduğunda, hak etmiş olduğu merteye seyirleri ile şişirilmiş olan yaratılmış dünyalarda mertebesine takılı kalabilmekteydi. Diğer gerçeklik belirlenimlerine de perdeli olabilirdi. Sebepler dairesinde kaybolup kendisine mal ettikleri ile nezaketten, kibar olmaktan, ötekinin rızasını gözetmekten, hakkaniyet ilkesi gereği ötekini önemserken nefsi emmareye rağmen fütüvvet ehli olmaktan uzak kalabilirdi.

Ağa mürşit, küçük olmasına rağmen şişirilmiş -abartılmış- dünyasından çıkınca, sığ sudan karaya vurup da boğulan balık gibi nefes almaktan yana zorlanmıştı. Yolculuk imtihanı olmuştu. Küçük ama şişirilmiş -abartılı- dünyası patlamıştı da enkazı altında ezilmekten kendini kurtaramamıştı. Belki kurtulmak başka zamanaydı. Yeter ki fakrı ve hizmeti yeniden anlamak ve hakkı gereği ile yaşamak edinilmiş olsun. Ağalıktan soyunup, karşılık beklemeden gerçek hizmet ehli olmak olması gerekendi. Fütüvvet ehli olarak da nefsi emmareye ‘hayır’ diyebilme cesaretini, yiğitliğini göstermek de gerekliydi. Böylece güzel ahlak ile karşılıklı varoluşta zenginleşen değer dünyasına da sahip olunabilirdi. Güzel ahlak, karşılıklı değer olmayı ilişkilerde koruduğu

gibi sürekli de kılmaktaydı. Güzel ahlak Allah nezdinde değer olarak sürekli kalabilmeyi de olanaklı kılmaktaydı.

İyi insanlar nefsi emarenin kötü yönüne kapıldı mı kendi içlerinde onun kötü ahlakından dolayı boğulur, manevi iklimden yana nefes alamaz olurlardı. Kendilerine yük kıldıkları şişirilmiş dünyayı bir aşabilseler zaten nefes almaya başlayacaklardı.

Ağa Mürşit, Kâbe'ye muhabbet ve iman ile gelen canların çokluğu karşısında da yalnız olmadığını anlamalı ve Allah'ın ne kulları olduğunun idraki ile giderilip de geride bırakılardan olabileceğinin dersini de almalıydı. Ders almak yerine daha çok çiğlik emaresi olan tutum ve davranışlarda bulunmaktaydı. Yol arkadaşları bütün masraflarını karşılamış olsa da bu onlara yük değil, hizmeti ama ahlaki çiğlik gönüllere yük olurdu da kişiden yana gönül soğur, kişi yabancılaşır ve kendisinden uzaklaşırdı. Şişman derviş için yolculuk, adalet sıfatı kendisinde parlarken Ağa Mürşide doğruluk aynası olmak ile geçmişti. Diğer kardeşler ise hizmet ettikleri ve duyarlı oldukları kadar feyiz almış ve bereket bulmuşlardı.

Genç Sultan mı? O kendi dünyasında zaten Allah ile idi. Yerin ve zamanın kutsiyeti gereği Kâbe'de Allah ile buluşmak da nasip olmuştu. Melekler göğünde meleklerin secde ettiği Beytullah insandı. İnsan olmanın tadını Allah'ta bulur iken meleklerin secde etmesi üzerinden yeniden hatırlamıştı. Kâbe yaratıldığı günden beri nice insanı ruhu ile kıyamda, rükuda veya oturmuş olarak karşılamıştı ama secde ettiği sadece hazreti insan olmuştu. Genç Sultan, nebi yurdu Medine'de de Resulü Ekrem ile buluşmuş, onun nurunun güzelliğinde yeniden can bulup memleketine dönmüştü.

Genç Sultan

Ağa Mürşit bunlardan habersiz, maneviyata dair zevkini yitirmiş olmanın sessiz çığlığında kaybolmuştı. Allah'ın bahşettiklerini kendine mal etmiş olarak fakrdan uzaklaşmak hem feyizden tat almayı hem de bereketi keserdi... görünenlerin arkasında yatan gerçeklikten, hikmetten mahrum olmak da sonuçta kaçınılmaz olarak bulunurdu... ki Cenabı Allah karşılıksız hizmet etmeyi nasip eylesen iken fakr ile yaşamaktan da beri bırakmasın.

Yol zordu, yolda özde saklı tutulan/ duran gerçekler aşikâr olmaktaydı.

Dedikodu, değerlendirme ve yorumlamanın yaratıcı etkinliği içinde olması gereken ve insandan beklenenleri gerçekleştirmek...

“Olay ve olguları değerlendirirken hangi referanstan hareket ile değerlendirdiğimize dikkat edilmeliydi. Olay ve olguları sebeplerine bağlı olarak bilmek elbet gerekirdi ama gerçeklik ereğinden ve gerçeklikler arası bağıntılılıktan yoksun her değerlendirme dedikodu olmaktan öte değildi. Dedikodu, varoluşa dair bir tutunma biçimi olsa da olay ve olguların hikmetinden kopuk olarak fevri bakışimlarda gezinmek anlamını içermekteydi. Hakkı dışında her niteleme ise iftira atmaktan öte değildi.

Değerlendirmek yani kritik etmek ise ne, nasıl ve ne için olduğuna bağlı olarak tespitlerde bulunmak anlamını taşımak ile beraber, gerçekliği diğer gerçeklik belirlenimleri bağıntısında kavramsal olarak açık edebilmek anlamını da taşımaktaydı. Yorumlamak ise her yorumlama biçimi yaratım etkinliğinde bulunmak olduğundan kendiliğın anlam-değer yüklemelerinde yeniden yaratılmasını olanaklı kılmaktaydı.

Ancak, gerçeğe göre değil de sanılara göre yorumlamak, gerçekten uzaklaştırdığı gibi varoluştan yana anlamsızlığa doğru kapı aralardı. Gerçeklik zemininden hareket ile yorumlanan her ne ise yeni bir oluşa taşınırken yeni bir anlam-değer nitelenmesinden yeniden yaratıma tabi olur ve yorumlayıcıyı da yeni bir anlam-değer ediniminde yaratıma tabi tutardı. Böylece gerçeklik, farklı belirlenimlerinde sınırsızca yaşanması olanaklı bulunan olurdu.

Gerçeklik bilmeye dair sınırimız iken yorumlamaya dair başlangıcımızdır... ki yorumladıkça açılanan, kendi içinde derinliğine

anlaşılan ve değerinde zenginleşen gerçeklik, sanılar ile varoluşa dair yolumuzu kaybetmemek için dahi olsa ihtiyacımız olmalıdır.

İman ferdi anlamda gerçeğe tutunmanın gereği olarak elbet yeterlidir ama söz konusu nefsi emmare ve insan ilişkileri ise ilişkilerin bütünlüğünün korunması, sürekli olması ve yönetilebilmesi için dahi olsa güzel ahlak ve hukuk gereklidir. Gerçeğe, Allah'ın hakikatini anlatmaya ve yaşamaya memur olan Cenabı Resul'ün güzel ahlakı olarak bulması ve şeriate d   ar olması da bundandır. İlim de insanlığın tinine dair alanlar    alır iken kafire gerçeğe dair sözümüz olacak ise ihtiyaç olmalıdır. İlim ve emek ile insanlığa hizmet edilecek ve miras bırakılacak ise imanın, güzel ahlak ve hukukun üzerine ilmin de genele yaygın tesis edilmesi şarttır.

Gerçek farklı biçimlerde alan belirlenimlerine göre görünür iken görünüşlerin ardında yatan gerçekliğe açık olmak, k  r olmamak gerekir. Bunun için de olay, olgu ve kişileri doğru değerlendirmeye ihtiyaç oldu   kadar gerçeklik zemininden hareket ile gerçeklik bağıntısında olay, olgu ve kişileri hakkı gereği yorumlamak gerekir. Esası kaçırmadan edinilen usulde yolda kaybolmak söz konusu olmaz. A  a mürşit gibi yolunu kaybetmiş olmanın sessiz çığlığını atmaktan ise gerçekçe açık olmanın korunduğu duygusal yaklaşımda gerçekçi karşıılıyor olmak gerekir.

Genç Sultan, Allah'a ait olup da Allah'a geri dönenlerin kucaklandı  ı gariplerin, fukaraların Ő hrindeydi. Cenabı Allah fukaraları Medine'de kucaklamış, onlara yeni bir yurt vermişti. Her yerinde Nebinin ayak izleri, fukaraların duasının bereketi ve iman kuvveti ile dünyanın yeniden nasıl değiştirilebileceğinin gerçeğine tanıktı. Genç Sultan

böylesi bakışlar altında Medine-i Münevvere'nin sokaklarında gezinmekteydi.

Medine'de bulunduğu sırada mescidin sınırları dışında hoyratça, acımasızca ve haram ve helali gözetmen ticaret yapan Pakistanlılara tanık olmuştu. Güzel ahlak sahibi nebinin mescidin yanında harama rağbet te vardı.

Genç Sultan talipleri ile Mescidi Nebevide oturdukları bir esnada bunun İslam olmak ile ilgili değil, insanın nefsi emmareye kendini indirgerken şeytanlaşmaya da müsait fitrat sahibi olması ile ilgili olduğu gerçeğine dikkat çekti. Kültürel anlamda aidiyetlerde doğmak, varoluşu kimlikte nitelemeyi olanaklı kılmaktaydı. Ancak, İslam olmak kimliksel olduğu kadar iman, ilim, güzel ahlak vb. ile hak edilmesi gerekendi. Nasıl ki beşer doğup insan olma anlamını sonradan edinmekte isek İslam olmayı da hak ederek sonradan edindiğimizin gerçeğine uyanmak gerekirdi.

“Bakınız bu Mescidi Nebevinin sınırları dahilinde iman bize elbet yeter. Ancak biraz dışarıya çıktığımızda, nefsi emmare sebebi ile insani ilişkilerde görülmeyen güzel ahlakın yine insani ilişkilerde ilişkilerin sürekli kılınabilmesi, yönetilebilmesi için dahi olsa vicdani veya hukuki anlamda tesis edilmesi gerektiğini yakinen görmekteyiz. İnsanlık tininin gelişen ve çoğalan alan belirlenimlerine baktığımızda ise ilimden yana gelişime açık ve üretken olmamız gerektiğini de görmekteyiz. Kafire, gerçeğe dair bir sözümüz olacak ve insanlığa bir miras bırakacak isek ilim, emek ve Allah için karşılıksız hizmet bunun adresidir.

Canlarım, bugün daha da net anlamaktayız ki kutsiyeti en yüce olan değerlerin yanında dahi insan kendi haysiyetinden yani varlık değerinden soyunmuş olarak şeytanlaşabiliyor. Pakistanlı, Arap, Türk,

Alman olmak fark etmeksizin her can nefsi emmareye yani içindeki gölgesine teslim oldukça şeytanlaşmaya olanaklı fıtrata sahiptir. Bunun tam aksinde ise ilim, talim, terbiye sürecinde ve sonucunda -erdiği- olduğu kadarı ile Allah'ı yakın bulabilecek, hakkı gereği yaşayabilecek olanağa da sahiptir.

İslam olmak adına ferdi düzeyde ihtiyaçlı olduğumuz iman, ilişkilerde gerekli olan güzel ahlak ve hukukun tesis edilmesi, ilim ve emek ile insan olmaya dair bir sözümüzün olması artık elzendir. İman ferdi anlamda yeterli olabilir. Güzel ahlak ilişkilerde yeterli kılınabilir. İlim ve emek de insanlığa hizmet etmekten yana yeterli olabilmek, İslamı hakkı gereği ile yaşayabilmek ve Allah'ı hakkı gereği ile bilmek, bulmak, olmak için gereklidir. Öyle ise bunlar ile İslam olduğumuzun idrakinde olarak farklı bir deyişle de iman, salih amel, ahirete/ akıbeteye göre yaşamak olması gerekendir.”

Genç Sultan gerçeği ve gerçeğe göre ihtiyaç olanı, nasıl yaşanması gerektiğini dile getirmişti. Gerçekten alınan paye gereği var olan her can için gerçek; yaşamaktan, deneyimlemekten bağımsız olan değildi ki sadece teorik anlamda bilmek ile sınırlı kalmış olsun.

Bir olay ve olgunun ne olduğu, nasıl olduğu ve ne için olduğuna dair bilme durumlarında bulunabiliriz. Ancak, özneyi veya Allah'ı anlamak için tanışmak gerekir. İlişki kurdukça ve geliştirdikçe birbirimizi anlamaya yol ediniriz. İşte, bu Mescidi Nebevinin sahibi olan Resulü Ekrem bize sadece Allah'a iman etmeyi telkin etmedi... Allah'ı nasıl bileceğimiz ve anlayabileceğimizin yolunu da gösterdi. Allah ile ibadet, dua, isim ve sıfatlarının yaşanması sonucunda O'nun ile ilişki kurdukça, O'ndan sonuç aldıkça O'nu bilmek ve anlamak gerektiği gerçeğiyle bizleri tanıştırdı.

Bugün bizler bir olay, olgu ve kişi üzerine konuşmak ile dedikodusunu yapmaktan öte, hakkında konuşarak değerlendirmesini yapmakta ve gerçekliğine bağlı olarak varoluşa dair yorumlaya bilmekte isek O'nun bizlere açtığı yol üzerinde bulunduğumuzdandır. Sadece bilmenin yeterli olmadığı, anlamın da gerektiği bir varoluşta anlamaya açık olmak gerektiğinin idrakindeyiz. Bunun için dahi olsa anlamaya dair hakiki olmayı koruyarak özneler arası ilişkiye dikkat etmek gerekir.

Varlıksal olanı bilebilir ve öznel anlamda varoluşa dair olan ilişkilerde anlamaya açık iken anlayabiliriz. Bu anlamda İslam olan müslimler, imanın sadece Allah'ı kabul etmek ve şerri hükümleri yerine getirmek ile ilgili olmadığını bilmeli, bu doğrultuda da Allah'ı varlıksal anlamda bilmenin, O'nu öznellikte anlamaya çalışmanın ilişkilerini de geliştirmenin ve O'na göre nasıl yaşanması gerektiğinin gerçeğine de uyanmalı ve duyarlı olmalıdır.

Düşüncenin yaratıcı etkinliğinde de sadece bilmek ve anlamak gerçekleşmez ayrıca düşüncenin yaratıcı etkinliğinde gerçeklik bağıntılarında yorumlama erkine sahip olmak ile hep yeni bir yaratım etkinliğinde bulunmak gerçekleşir... ki hep yeniden yorumladıklarımız ile yaratılmış yeni dünyalarda olmak kaçınılmamız olarak bulduğumuzdur. Değişen dünyalarda kaybolmamak için ise varlığa dair değişmez olan ve varoluşa dair değişmezliğini koruyan ilkelere ihtiyaç vardır. İşte iman, güzel ahlak ve ilim gerçekliğe tutunmanın, yükselmenin, yeniden yaratılma olanağına sahip olabilmenin araçları olarak hep ihtiyaç duyduğumuzdur.

İnsan ilişkilerinde güzel ahlak yok ise güzel ahlakı tamamlamak insanın kendi olmaya dair gerçekleştirmesi gerekenidir. Zülmün olup da adaletin olmadığı yerde adaleti tesis etmek de insan olmanın gereğidir.

İmanın olmadığı yerde Allah'a imanı korumak ta olması gerektir. Acziyet ve koşullar karşısında tembel olmak değil, emek bizden beklenendir. Hayanın ve takvanın olmadığı yerde haya ve takva sahibi olmak elbette fazilettir. İşte varoluşa veya imana dair olan adalet, emek, güzel ahlak, haya, takva, ilim öğrenmek vb. boşluklar gördüğümüzde, boşlukları doldurmak insan olmamızın gereğidir. İslam Âdem'den Hatem'e Allah'ın insanlık projesi iken insan olmaya dair boş bırakılmış yerlerin doldurulması kendisinden beklenendi.

İman ile Allah'a tutunmak, emek ile varoluşa tutunmak, güzel ahlak ile ilişkilere tutunurken varoluşu hak etmek, adalet ile geleceğe doğru selamet içinde yürüyebilmek, haya ile varoluş değerini muhafaza edebilmek, takva ile insan haysiyetini -değerini- korumayı sürekli kılar iken Allah'a yükseliyor olarak var olabilmek insandan beklenendir. Cahillik yerine ilim öğrenmek de olması gereken olarak beklenir. Sadakat de tutarlı olmakta aranır.

İnsana varlığından bahşetmiş olarak varlık veren Cenabı Allah, nefsi emmareye rağmen doldurmamız gereken tinsel boşluklar bırakmış ise bu kendi yaratımımıza doğrudan katılabilmemiz ve Allah'a ait sıfat ve isimlerini hakkı gereği ile gerçekleştirir iken görünüşe taşımamız içindir... ki tinsel boşluklar kötü olan tembellik, zulüm, cahillik, nankörlük, varlığın değerinden yoksunluk, varoluşun değerini korumaktan yana yitik olmaya sebep olanlar ile dolmakta ise yaşamaktan yana çekilmez bir oluş içinde yaşam ve var olmak anlamsızlaşmaya başlar. Karşılık var olmakta cehalet, zulüm, nankörlük, ahlaki değerlerden yana yitik olmak vb. ilişkileri çekilmez kılmak ile kalmaz... çekilmez bir yaşamda anlamsızlaşmayı da derinden etkiler iken parçalanmış ve içinde sürüklenen bir varoluş kaçınılmaz olarak bulunur.

Cehalete karşı ilim, küfre karşı iman, zulme karşı adalet, nankörlüğe karşı sadakat, tembelliğe karşı emek, değersiz olmaya karşı haya ve takva vb. ile bizden beklen olması gerekenler ile boşlukları doldurulmuş bir yaşamda kişi kendi olmaya dair yaratımına insan haysiyetini koruyor olarak katılır.

Tinsel anlamda görülmesi gereken boşlukları doldurmak yerine suçlular aramak, nefsi emmareye memur olmak, Tanrı'yı suçlamak yerine, olması gerekenleri, gerçekleşmesi elzem olanları gerçekleştirmek insan olmak adına elbette yeğdir.

Düşünce dünyamız ve yaşamımız hangi doğrultuda şekillenir ise öylesi bir dünyaya bakar ve öylesi bir dünyayı yaşamaya eylenebilir oluruz. Öyle ise nasıl bir dünyayı yaşamamız gerektiğinin kararı ile yaşadıklarımızdan sorumlu kılınmış olduğumuz gerçeğinin idraki ile düşündüklerimiz ve yaşadıklarımıza dikkat etmek gerekir.”

Öncelikler yolu belirli kılarken

Bizler Genç Sultanın umreye çıkmadan öncesine döner isek: “Genç Sultan sabah yola çıkmadan önce bilgelik meydanında, dolayısıyla da derin düşünce ocağında, kendilik dünyasında derin dalınçta, özünde seyir etmekteydi. Kim derdi ki mülke sultan kesilmiş, şımarık birinden gönüller sultanı bir yiğit, genç çıkacak. Görünenlerin arkasında yatan gerçek, emek ile açık edildikçe, kader rüzgarında biçilecekti.

Genç Sultan yarenleri ile vedalaşmadan önce, bilgelik makamında onları ağırladı. “Dış dünya nesnelere kaybolan çocuklar gibi olmaktan ise özü ile ayağa kalkılmış kıyamette ilkeler ile kendi olmanın, yetişkin olabilmenin tadına varmak elbette yeğdi. Kendi olan için varlığın sorumluluğunu yüklenmiş olmak ise yük değil, var olmaktan yana razı olunmuş ve sevinçti.

Sadece yaratılan değil, yarattıkça içinde olarak katılınan bir dünyada diğerleri ile ortak tin sahibi olarak var olmak ise rıza buldukça güzeldi.

Var olmayı bazen güzel bir doğa manzarası karşısında neler ile var olduğumuza dair kendiliğe bir nefes çekerken, bazen emek verdiklerinde kendini görürken, bazen zorluklar, acılar, kaygılar içinde var olduğunu iliklerine kadar hissederken derinden hissederiz. Bazen hayra ve doğruluğa dair yaptıklarımız sonucunda kendi olmaktan yana mutmain olmakta, yaşam sevinci bulur iken gereksiz yük edindiklerimizi atarken sadece kendimiz oluruz. Değişen kendilik durumları içinde bir anlık kendi olmakta/ olabilmekte kendi olabilmeyi bulur iken kendimizi hisseder, kendimizi tanıma olanağı buluruz.

Diğerlerini tanımak için görünüşlere aldanmadan hakiki olarak yaklaşmak ne kadar önemli ise onlar ile geçirilecek yolculuklar, işler vb. de bir o kadar önemlidir. Samimiyet güven uyandırır iken rahatlatan kişinin maskelerini atmasını sağlar. Zor/ zorlayan yolculuklar veya işler de kişilerin hangi terbiye düzeyinde olduğunu görünür kılar.

Kişinin inandığı gerçeğini belirli kılar iken inandıklarının peşinde gerçeğe açık olmak, unutulmuş kendiliği yeniden hatırlamayı sağlar. Diğerlerini tanımak için de görünüşlere, varsayılan gerçeklere aşkın tümel belirlenimlerde ortak noktalarda buluşmakla tanışmaya ihtiyaç vardı.

En temelde insandık, Allah'ın hikmeti üzeri yarattığı mahlukat içinde aynı özden var olmuş, aynı sofradan beslenmekteydik. Sofra abı hayat sahibi olan Allah'ın rahmetinden dolayı hep bereketliydi. Fesada uğradıkça bereketten yoksun, nefsi emmareye uydukça özden uzaklaşmaktaydık.

Var olmanın heyecanını bulduğumuz emek ve başarı, gerçek ve iman, yitirilmeyecek kadar önemliydi. Fail olan Allah'a ilke ve hakkı gereği fail olarak katıldıkça, gerçeğe ermek olanaklıydı. Gerçeğe erdikçe kendi olmaktan yana mutmain ve gerçekten sonuç almanın emek ve başarısı ile de varoluşun ne kadar değerli olduğunu bulmalıydık... ki gerçeğe iman ve emekle tutunurken, dolayısıyla da kendiliğe, varoluşa tutunmak da başarı yani gerçekten yana sonuç alabilmek ile sürekli olarak olanaklı bulunmuş olsun.

Gerçek, kendisi ile var olanlardan öte değildi. Kendisi ile var olanlara düşünme ve gayret, emek ve başarı, iman ve hakkaniyet -güzel ahlak-

ile açıkltı. Kendisinden sonuç alabilmenin olanağı içinde bilinmesi, bulunması, varılması olanaklı olandı.

Kişi ne için kılınmış -yaratılmış- ise önceliğini onda bulur, bulması gerekir. İnsan, doğa veya dünya için değil de Allah için yaratılmış iken varoluş önceliğini Allah'ta bulması gerekendi. Ne için isek onun ile bağıntılı olarak kendimizi gerçekleştirmenin özgürlüğünde kendi olabilme olanağını buluruz. Ne için olduğumuza bağlı olarak özgürleşmek, olanakları dahilinde olanaklara ve diğerleri ile var iken diğerlerine aşkın olarak ne için ise onun için olmanın gereğinde kendi olabilmenin özgürlüğünde ve özgünlüğünde kendini gerçekleştiriyor olmanın anlamını taşır.

Dünya için değil de Allah için var olan her can, özgürlüğünü Allah'ta bulması gerekiyor iken varoluşa dair önceliği, ne için olduğuna bağlı olarak Allah'tan başkası değildir. Allah için olmayı bulan her can ise halk için de olmayı tevhid gereği buluyor iken halkta rızayı, sevgiyi, barışı, merhameti, şefkati, selamı, cömertliği, adaleti vb. tanrısal olanları tesis ettiği kadarı ile diğerleri ile selameti tesis etmiş olarak özgürleşmeyi sürekli bir oluş içinde bulur. Eskilerin tekâmül dediği olgunlaşmak; ne için olduğuna bağlı olarak kendi olabilmek, kendini gerçekleştirme özgürlüğünde hakkı gereği ilkesini ereğinde hak ederek yaşayabilmek anlamını taşımaktaydı.

Her olay ve olgu gaye içeriğine göre gerçekleşir iken anlam-değer yüklemliydi. Tanrısal gayeye bağlı gerçekleşen olan biten içinde her can ferdi veya fevri gayeye bağlı yönelim ve eylem bağıntısında tanrısal gayeye bilerek veya bilmeyerek katılmaktaydı... ki insan için asl olan gaye; dünyevi veya uhrevi olup da öncesinde olmayan yaratılmış olanlar olmaktan öte, sonradan olmaktan beri olup da yaratıcının

kendisi olması gerekirdi. Dünya, cennet vb. söz konusu Allah ise ideal olarak amaç edinilmekten uzak insan -hak edenler- için yaratılmış olanlardı. Gaye de esas ise Allah olmalıydı. Allah için olanın Allah için adanmış olmakta kendi olmayı ereğinde Allah ile buluyor olması, ilahi gaye ile uyumlu olarak kendi olmayı bulması anlamını taşımaktaydı.

Kişi hangi gayeye bağlı olarak ne için kılınmış -yaratılmış- ise yönelim ve gerçekleşme önceliğini onda bulurken kendi ile barışık olabilirdi. Varoluşun anlam ve değeri ne için olduğuna bağlı olarak gerçekleşiyor iken varoluş, dolayısıyla da kendi olmak, ne için olduğuna bağlı olarak anlam ve değerinde bulunabilir, yaşanabilirdi.

Vahiy bilgisi ve insanın miras ve değişen zamanların anlam-değer öznesi olduğu tarih bilgisi ile de bilmekteyiz ki insan tin varlığı olarak anlam-değer varlığıdır. Doğa zemininden hareket ile zaman-mekân belirleniminde ve mülkten paye alırken doğaya aşkın varoluşta tinsel anlamda kendi olmayı gerçekleştirmektedir... ki halifetullah olarak tin varlığı olmayı Allah'tan paye almanın sürekliliği içinde özerk anlamda pay sahibi olarak bulmaktadır.

Öyle ise doğa öncelikli olmaktan ileri Allah öncelikli olarak Allah'tan sonuç alınabileceğinin imanı ile kendi olma çabası içinde fitratı ile uyumlu bir varoluş, doğru ve bütünlüğün korunduğu bir varoluştur. Özünden farklılaşırken başkası kılınmış olarak var olmak varoluşun kaçınılmazı olsa da özü ile uyumlu bir varoluş olanaklıdır.”

Değişen zamanların öznesi olmak...

Dinleyicilerden birisi, diğerlerinden farklı olarak derin efkâr içindeydi. Bir an Büyükbabaya kızgınlık ile bakar gibi oldu. Büyükbaba kendisine sözü verdiğinde ise sanki kırk sene dert biriktirmişçesine dertlenmeye, şikâyete başladı.

“Kanmam artık hikmet dediğiniz yalana, Hızır hayrımıza gemimizi derlermiş, delmesin! Yavuz Melik de uzak dursun! Gücü yeter değil mi Rabbin, olmamış kılmaya! Bilirim elbette yeter... Yeter olduğu yerde varsın bana acıları yazmasın! Dertleri dileyene versin... varsın dertleri bana yazmasın. Hikmeti varmış nice derdin, beni hikmeti pazarlarken avutmayın! Elbet hikmeti vardır. Hikmeti gereği de araçsaldır ama varsın benden uzak olsun! Beni bir başıma bana bıraksın, başka başlar da istemem. Bu dünyaya dair işlerim bir hâl olsun, dertler benden uzak, varsın bana dokunmasın!”

Büyükbaba, dertlerin ne için olduğunu bildiği hâlde dertler altında ezilen, eskilerinde de dediği gibi derdi bir iken derdi dert etmek ile iki kılan bu dinleyiciye ne diyecekti? “Kırk sene pişirdiler yine çişsin dediler. Kılı kırk yardılar yine de kalınsın dediler” dese, acıya dair derdi olanın derdi azacak, kızgınlık ve öfke gözünü kör etmeye devam edecekti. Belli ki arkadaş Allah ile kavgalıydı. Kavgalı olsa da imanını Allah’a tutunmaya devam etmekteydi.

Allah’a iman etmenin yüzü suyu hürmetine, Büyükbaba cevap vermeyi kendine borç bildi. “İman ile öfkesi arasına sıkışmış kişi! Sen bana dokunmayın dersin, ahiret yerine dünyada istersin. Önce bir sükût

etmelisin, kavganı bitirip sakinleşmelisin! Kendini tüketirken kaybetmemelisin!

Sana sıkıntılara, acılara, acziyete düşmelere, günahta savrulmalar içinde vicdanda ezilmelere dair deneyimlediklerinin sana neler kazandırdığına yönelik nebilerin veya evliyanın yaşadıkları ve kazanımları üzerinden edebiyat yapmayacağım. Sanat en dipte iken yeniden doğmanın olanağıdır. İlim anlamsızlığın boşluğunda iken yeniden varlığa tutunmanın olanağıdır. İyi, doğru ve güzel olana dair olanlar, söz konusu nefsi emmare ise zorluk içinde gerçekleşir iken değer biçimsel ve dolayısıyla da ahlak biçimsel bir oluş içinde dünyayı yaşamayı olanaklı kılar. Dünyayı ahlak biçimsel olarak yaşatmak ile kalmaz, yaşanan dünyada olmayı olanaklı kılarlar.

Elbette zorluk, acziyet, acılar ve zulüm vardır. Bunların hikmetini bilmek ise yalan olmadığı gibi gerçeğe göre nasıl yaşanması gerektiğinin usunu verir. Kabullenici olmak anlamında teslimiyetçi kader anlayışına kişiyi eyler olmakta iseler elbette bu yanlıştır. Ancak, hikmeti gereği ne için olduklarını bilmekte isek araçsal olmalarının gereği, onları aşmanın yollarını ararken kendimizi yeniden yaratmanın olanağını buluruz.

Acılar, acziyet, hüzün ve hasrete düşmek, kederlenip efkârlanmak kendini yeniden yaratmanın olanağı, fırsatı iken sen bu fırsatı tepmekte isen varsın olsun! Elbette sen kendi yaşamından sorumlusun. Senin istediğin doğrudan değilse de dolaylı olarak melekler, otlar, genel anlamda bitkiler gibi olayım anlamı taşır... ki bunu bilmelisin! İnsan anlam değer varlığı olarak değişken anlam-değer, duygu-irade yüklemelerinde öznellikte anı anını tutmadan var olur. Kaldı ki yaratıcı etkinlikte emek ve miras varlığı ayrıca değişen

anlam-değer dünyalarının değişen öznesi olarak tarih varlığı olmakta insan olmayı gerçekleştirir.

Meleklerin doğrusal ve belki de buldukları ortamlara göre kısmi anlamda değişebilen zamansal oluşu, bitkilerin doğrusal ve kısmi anlamda doğaya dair değişen zamansal olmasından farklı olarak insan, değişen ve miras ile kendi üzerine katlanabilen zamansal oluşa haizdir... ki İnsan; emek ve miras dünyası içinde zamansallığı kendi üzerine katlandıkça hem derinleşen hem zenginleşen hem de çeşitlenen ama hep yeniden değişebilen anlam-değer dünyasına, tinselliğe/ öznelliğe haiz var olur.

Şimdi sen! Acılardan, zorluklardan, belalardan vb. şikâyetçi iken insan olabilmenin fırsatını olanaklı kılanları istemiyor da melekler ya da bitkiler gibi olmak mı istiyorsun? Elbet insan olmak zordur ve zorluklar aşıldıktan sonra huzur ve selamet bizleri bekler.

Huzur ve selamet, aciz ve fakr kılınmış olmayı içeren doğamız gereği aradığımız olsa da bizlerden aile, hukuk, güzel ahlak vb. ile tesis edilmesi beklenendir. Acılar, zorluklar altında ezilmek yerine, kendi kaderim, kendi ellerime verilmiş olarak gerçekleşir iken bulduğum olduğundan onları aşmanın yollarını arar ve bulurum. Öyle ise şikâyetçi olan sen şikâyetin hikmete kör kılan serzenişi içinde şikâyet ettiklerini aşmanın yolunu kendin bulacaksın! Kendin olmak için dahi olsa, onlar ile mücadele içinde kendi olmaya dair yollar açacaksın! Kendini yeniden yaratma olanağı içinde değişen zamanların öznesi -insan- olmayı onlar ile bulduğunun idrakinde ya onlardan kaçmaya çalışacak ya da yaşamın böylesi gerçekleşen gerçeğini kabullenip onlar ile mücadele etmenin yolunda kendi olmanın çabasını göstereceksin!

Madem ki acılar, zorluklar, musibetler insan olabilmenin bir gerçeğidir. Öyle ise onlar ile savaşmak ve kendimizde büyütme yerine, onları nasıl aşmamız gerektiğinin emeği, çabası içinde bulunmayı sorgulamamız gerekir. Sen zorlukları, acıları, musibetleri kendine dert kılmış iken onların içinde kaybolmuş ve varoluşa, yaşama dolayısıyla da kendine tutunmaktan yana pes etmişsindir. Emek ile onlar ile savaşırken, sevdiğin ile yaşamın değerini yitirmeden, umuda dair inandıkların ile de geleceğe, varoluşa dolayısıyla da kendiliğine tutunur iken hakikate, Allah'a tutunmaktasın bunu hep hatırla!

Bir parça imanın var ise tercih ettiğin dünyadan Allah ve Allah'ın sana vaat ettiklerinin daha hayırlı olduğunu kabullen. Yok eğer diyorsan ki kati surette benim istediğim olacak... sana göre değil, Allah'ın uluhiyetinden paye alırken pay sahibi olmakta gerçekleşen iradesine göre biçimlenen bir dünyada bulunmaktasın. Olma veya olmama ihtimali doğrultusunda irade ettiğin ya olacak ya da olmayacak... Önemli olan gerçekleşse de gerçekleşmese de imanına zeval vermiş olmasın. İsteddiğinin gerçekleşmemesi, elbette dünyanın sonu değil. Cenabı Allah senden bir şeyler alırken ummadığın başka yerden/yerlerden sana senin hayrına olan nice güzellikler verecektir.

İman etmek sadece O'nun varlığına iman etmek değil, tevhid gereği O'na işlerinde de güvenmek anlamını içerir... ki sen görünen o ki O'nun varlığına iman etmiş olsan da işlerinde O'na tam anlamı ile güvenmemektesin! İnat ettiklerimiz güven kırıcı iken kendisini anlamaktan yana eksik kılar. O'nun varlığına iman etmek O'nu bilmeye eyler iken işlerinde O'na güveniyor olmak anlamında iman etmek O'nu anlamaya eyler. Bildikçe O'nu tanımak ve anladıkça O'nun ile tanışmak olanaklı olmuştur ki tavsiyem, O'nun ile kavganı bitirip eskilerin dediği

gibi zuhurata kendini bırakman, farklı bir deyişle de oluştta gerçekleşeceklerle göre yaşamayı öğrenebilmendir.

Elinde olan, emek ve çaba içinde gerçekleştirebildiklerindir. Elinde olmayanlardan yana ise inat etme, küfre varma ki ilahi huzurdan kovulmuş iblisin ahlakı ile iblislerden olmuş olmanızın!

Diyeceksin ki “Bırak bunları, bana dokunmayın! İstedğim de gerçekleşsin yeter!” Öyle ise ya melek, bitki ya da şeytan olmak seni bekler. Herkes seçimleri ve gerçekleştirdikleri ile belirli geleceğinin mirasçısı olmakta geleceğini yüklenmiş olarak geleceğine doğru yürür. Artık, hangi yaratımda yaratılıyor olacağını düşünmüş olmak sana kalmıştır ve gerçekleştirdiklerin ile geleceğine doğru yürümek kaderin olmuştur. Kader, üzerine katlanan zamanların öznesi iken nesnesi olan kişinin özerklik belirleniminde yaşadığıdır. Kendi olmakta geçmişin izlerini taşıyan geleceği üzerine katlanmış zaman olarak bulan her kişi varoluşa dair pay sahibi iken kaderini özerk olarak ben olmakta kendini gerçekleştirdikleri üzerinden yaşar.

Demem o ki sen ne bir kukla ne de bir oyuncaksın! Önceden yaptıkların bugünü yaşamayı olanaklı kılıyor iken gerçekleştirdiklerinin sonucu olarak ya aşağılardasın ya da yücelersin. Hikmetin yani ne için olduğun, gerçeğin ne ise yaşarken senden gerçekleşecek olan da odur. Öyle ise kendi gerçeğin ile ya barışık olacak ya da kavga içinde kaybolup koşullar ve ihtiyaçlara gebe sürüklenirken ölüme doğru gideceksin.

Elbette sonsuz ihtimaller içinde önümüzde duran bir gelecek var. Ancak, sonsuz ihtimaller içinde beklentilerimizde durmaktan daha çok olasılıkları değerlendirerek yaşamamız gerekir. Elbette beklentilerimiz ile yaşama yön verme olanağını bulmaktayız ama olasılıklar içinde beklentilerde kararlı olmak değil de değişen koşullar ve ihtiyaçlar

karşısında gerçekleşmesi zorlaşan beklentilerde durmadan, beklentileri takıntı yapmadan, uyum sağlamayı olanaklı kılacak tutum ve davranışlarda olasılıklara açık olarak yaşamayı da öğrenmek gerekir.

Elbette beklentilerini, umutlarını gerçekleştirmekten yana kararlı olman gerekir. Bunları söyler iken umutlarını kırmak değil, gerçek bilincimizin önünde durur iken gerçeğe göre yaşamak gerektiğinin usunu belirtmekteyim. Beklentiler takıntın olduğunda, aşırı şüphecilik seni yakaladığında, altında ezilen olursun. Olabilme ihtimalleri içinde gerçekleştiklerinde hamdolsun, gerçekleşmediklerinde ise eyvallah demeyi de bilmek gerekir. “Sizin hayır bildiğinizde şerr, şerr bildiğinizde ise hayır olabilir” ayetinde dahi avuntu telkin edilmekte değil, gerçekleşme veya gerçekleşmeme olasılıkları içinde beklentilerimize takılı kalmamak, olmadıklarında ısrarcı olmamak gerektiğinin dersi verilir.

Elbette varoluş mücadelesinin, çabasının tam ortasında olduğun bir durumda beklentilerini yüksek tutmalısın ama beklentilerin gerçekleşmemesi olasılığına açık değil isen yıkım, beklentinin yüksekliği ile ters orantıda şiddetli gerçekleşir. Sen beklentileri yüksek tuttuğun kadar yıkımın da yüksek olduğunu bilmeden yaşarken yıkılmış bir ruhsun. Beklentilerini yüksek tutmaya devam edebilirsin. Beklentilerini takıntı etmeden yaşamaya da devam edebilirsin. Kanaat gösterdiklerin ile de yaşamını kendin için kolaylaştırabilirsin.”

İçimizden biri...

Büyükbaba konuşmasını dikkat ile dinleyen arkalarda bir yerde usulca oturan kişiye göz attı. “Sen, sen evet sen! Diledikçe ve anladıkça gören güzel insan!” Diye seslenirken sonradan anlatıya katılmış kişi, kendi üzerine alınmış olmasa gerek ki “Sen, sen” denildikçe kendisinin muhatap alındığını anlamıştı. Her dinleyici anlatının muhatabıydı ama anladığı ve anlarken anlatının içinde olduğu kadar muhatap olmaktaydı.

Güzel insan, kendisinin ifade edildiğini anlamış, Büyükbabanın teveccühü ile anlatıdan anladıklarını anlatması istendiğinde konuşmaya başlamıştı. Herkes anlatıya (sen sohbetinde diyebilirsiniz) yeni katılmış güzel insanı görmek için bakarken bir taraftan da onu dinlemeye başlamıştı.

“Anlattıklarınızdan anladığım o ki her beklenti değer beklentisidir. Değer beklentilerini takıntı yapmadan yaşamın olağan akışında gerçekleşenlere göre pozisyon almak veya pozisyon değiştirmek gerekmektedir. Hiç ölmeyecek gibi yaşayan veya ölmek için yaşayan her kişi için her an ölebilenin korkusunu taşımak da değer yargısal bir bakışım olsa da en temelde bir anlama takılı kalmaktır. Ölmek adına yaşayanlar için, ölümsüz bir yaşamın sorgulanması anlamsız gelebilir. Ölümsüz bir yaşamda sonsuz bir yaşamın olması karşısında, sonsuz geleceğin ürktücü gelmesi ise ince bir düşüncenin ürünü olup yine de anlama takılı kalmak ile ilgilidir.

Sizin de dediğiniz gibi insan değişen anlam-değer dünyasının öznesi ve değişen anlam-değer, duygu-irade belirlenimleri içinde gelgitlerde

yaratılıyor iken değer beklentilerinde takılı kalmama veya anlam takıntılarını aşabilme olanağına haizdir. Değişen anlam-değer, duygu-irade dünyasında takılıp da saplandığı veya saplantı yaptıklarının ne olduğundan daha çok saplantılı olmak veya takılı kalmak, değişkenlikte gerçekleşme olanağı olan tinsel doğana aykırıdır. Karakter ve kişilik gelişimini engeller.

Kastettiğim: söz konusu olan ihtimaller karşısında olan bitene kayıtsızca, umarsızca değişmek değildir. Bu, öz değerlerden yoksun savrulmaya, erekten yoksun sapkın olmaya neden olan/ olabilen değişimdir ki takılı kalmak, saplantılı olmak bunun bir parçası olsa da aşılması daha kolaydır. Anlam-değer belirlenimine göre değişen oluş içinde öz -kurucu- değerlerimizi yitirmeden değişmeye açık olduğumuz, daha da ilerisi kendimizi yeniden yaratabildiğimiz kadarı ile yaşama yön verebilmekte isek olağan bir akış içinde, her şeyi hakkı gereği yaşama olanağı buluruz. Dolayısıyla da daha sağlıklı yani bütünlüğü olan bir yaşamın içinde oluruz. Varoluşu anlamaya da daha açık dururuz.

Zaten çoklu gerçeklik içinde çoklu hikmet belirimi de var iken bir olay ve olguyu sadece bir açıdan değerlendirmek ne kadar doğru olabilirdi? Bir anlama veya değer beklentisine saplanıp takılı kalmak, çoklu -gerçeklik- hikmet belirlenimine kör, varoluşu yüzeysel kılıp da sığca yaşamaya çalışmaktan öte değildir.”

Güzel insan kadın veya erkekte ne fark eder. Anladığı kadar muhatap olduğu anlatı içinde kendine dair ayna olanları yakalamış, dil aynasında tercüme ettikleri ile anlatıyı takip etmiş, yorumladıkları ile de anlatıya katılma olanağı bulmuştu. Anlatının içinde ve içimizden biriydi. Anladıkça içinde olduğu ile aynalaştığı bir dünyada, anladıkları ve değer

olarak bulduklarıyla kendi olmaya dair nefes almakta, vücut bulmaktaydı.

İçimizden birinin kim olduğunun, hangi ırktan, renkten olduğunun ne önemi vardı ki? Kâbe'nin kabul meydanında ırka, cinsiyete, renge bakılmaksızın insan kabul edilmekte idi. Mescidi Nebevide dahi harem bölgesinde ırk, renk, cinsiyet farklılıkları ile insan ayrıştırılmadan ümmet olarak kabul görmekteydi.

Modern çağlar ile beraber milletçilik, ümmet olmanın bağına saplanmış hançer gibiydi. Rengine dair insanı ayrıştırmak, aşağı görmek de neydi? Kibir dağında iğreti hastalığına tutulmuş olanların kustuklarından başka bir şey de değildi. Irka dair kimlik sahibi olmak aidiyet bağlarında varoluşa katılmak için gerekli olsa da bir ayrıcalık olmayacak kadar varsayılan bir gerçeklik olmaktan öte değildi. Cinsiyet ayrımcılığında ise insanın insan değerinde görülmediği bir gerçektir... ki insan, insan ile anlam-değer ilişkilerinde yaratılır iken cinsiyet ayrımcılığı yapmak yaratımdan habersiz, kendisine ayna olandan, kendisini tamamlayan eşinden kendini mahrum kılmaktan öte değildi.

Aşık Veysel Şatıroğlu'nun da dediği gibi aynı vardan var olmuş ve ortak özelliklerimiz üzerinden birbirimizi tanımamız ve eksiklerimizi tamamlamamız gerekiyor iken birbirimizi aşağılarcasına yabancılaşmak, diğerini uzak kılmak da neydi? İnsan olmaktan yana insan olmanın değer olduğunu anlayamayanların insana gerçek değeri ile bakması veya insani olan güzel davranışlarda bulunması elbette beklenmez.

İçimizden birinin kim olduğunun ne önemi vardı ki? Ortak bir ruh havzasında buluştuk, birbirimize ayna olabildik, yeni şeyler düşünmeye sebep olduk, ilişkilerde yeniden yaratılıyor olmanın anlam-değer

Genç Sultan

akışında insan olmaya dair kapı aralaya bildik ve insan olmakta, insanlıkta buluşabildik ise ne mutlu bizlere.

İtirazlar yükselirken...

Dinleyiciler, masala katıldıkça, izleyici olmakta kendilerini bulmaktaydı. Anlatılan masal veya hikâye olsun fark etmez, herkes kendine dair bir şeyler buldukça aynalaşılan anlatının içinde gezinmekteydiler. Doğa, aile, kültür veya medeniyet bizlere ayna oldukça, kendimize dair bir şeyler keşfettikçe, hissettikçe içinde olduğumuz dünya olmaktaydı.

Büyükbabanın sohbet meclisi, Genç Sultanın sohbet meclisi gibi olmuştu da katılan her kişi Genç Sultanın huzurdaymışçasına Büyükbabayı dinlemekteydi. Büyükbaba o gün sohbeğe başlamadan önce “Sorusu olan var mı?” diye sormuştu.

Dinlerken izleyen birisi müsaade alarak sorusunu sordu. “Bir arkadaşım var ki ahlaklı bir insan olmasına rağmen Allah’a inanmıyor. Ona iman edip etmemeyi, özgür irade sorunsalına konu dahi etmemekte.

‘Yemekler arasında özgürce seçimde bulabilirim. Bir yolun çatallanan sonunda hangi yöne gitmek istediğime dair özgürce seçimde bulunabilirim. Söz konusu Tanrı ise özgür iradenin konusu bile olamaz. Çünkü olmayan bir şeye dair seçimde bulunmak olanaklı değildir. Teorik bir görüşün gerçeğin yerini almasına izin veremem. Benim Tanrı’yı iradi anlamda kabul edip etmemem değil, olmayan bir duruma dair irade dahi göstermiyor olmam söz konusu olandır.

Sizler gerçek olduğunun yanılgısında, olduğunu zannettiğiniz içeriği boş bir ilkeye yönelmiş, tapınmakta veya yaşamlarınızı sonuna kadar feda etmektesiniz. Bu ise ussal anlamda kabul edilebilir değildir. Deneyime dair gerçekliği olmayan, gerçekliğine dair ifade edilenlerin -yargıların- varlıksal veya varoluşsal karşılığı olmadığı veya sonuçta sonuçsuz

kaldığı bir durumda bulunmaktasınız. Bilinmesine dair deneyimin nesnesi olmayan, hiçbir zaman bilinmeyeceği gibi olmadığı içindir ki ilke olmayı dahi hak etmekte değildir. Şu çokluk ve belirsiz oluş içinde olmayan bir Tanrı ile sınırlı olmak, O'nun ile belirli kılınmış olunan bir dünya görüşü de ne demek? Bu, insanoğlunun psikolojik ve sosyolojik gerekçeler nedeni ile tarihsel bir yanılığısından, sapmasından öte değil vb.' derken kendisine önce ne diyeceğimi bilemedim... ama sonrasında özümde Allah'a sığınarak yardım talep ettim.

Himmet ile bildim ki Kafirun suresi tam bu gibi durumlar için indirilmiş. Allah'ın olmadığına inanan değil, olmadığına iman eden -emin olan-birisi ile karşı karşıya kalmıştım. Elbette onun Allah'ı inkâr ettiği dini ona, benim Allah'a iman ettiğim dinim banaydı. Allah'ı yok bilerek maddecilik merkezli doğa yaklaşımı ile düşünen ve bundan emin olarak yaklaşımda bulunan söz de ilminde kati olan birisine iman ve gerçeğe dair bir şeyler anlatabilmek mümkün değildi. Bunun haricinde bir şey demek icap etseydi ne demek gerekirdi.”

Büyükbaba anlatılanları dikkat ile dinledi. “Evladım! İman ettikleriyle biçimlenen dünyalarda yaşar insan. O da iman ettiği Allah'ın olmaması zannına takılı kalmış... ama bu, onun için zan olmaktan öte, sözde bilinmeyen ve deneyimlenemeyecek olan, sonuçta hep sonuçsuz kalınacak olana dair kesin bir kabul olmak ile beraber, dünyasının merkezinde yer alıp da dünyasını biçimlenmesinin referansı olmuş.

Onu dünyasından alıp da kendi dünyamıza taşımak için yaptığımız, ikna etmeye dair her çaba boş değilse de belki de karşılık görmeyecektir. Emin ol ki her kişi Allah'ı inkâr etmeden veya inkâr etme sürecinin bir yerinde Allah'a iman etmeyi kalbinin derinliklerinde bulur da kaçır. Kendi öz gerçeğine sırtını döner de görünen dünyanın nicel

belirlenimlerine, sebep-sonuç bağıntısına geri döner. Duyusal algıya bağlı nicellik üzerinden bakılırken, sözde ussal, gerçekçi olduğundan dolayı da ilke olmaktan ve deneyimden uzak bulunduğu Allah'ı kabul etmez.

Nemrut, Firavun, emin ol ki Ebu Cehil dahi kalplerinde Allah'a imana dair bir ışıltı bulmuşlardı... da nefsi emmarenin dışa yönelik ve tekbenci doğası, görünen âlemin gerçekliğini sadece duyusal algıya, dolayısıyla da nicel belirlenimli bir oluş biçimine indiriyor olmaları, kültür ve medeniyete dair batıl olan anlam-değer yargılarını birbirlerini besledikleri gerçek zannetmeleri vb. nice durumdan dolayı Allah'ı inkâr etmenin kolaylığına kaçmışlardı.

Allah söz konusu ise bilinemez ve sonuç alınamaz bir gerçeklik değil, bilinebilir ve kendisine özsel anlamda yakın olduğumuz içindir ki sonuç alınabilir, sonuç alındıkça tanrısal olan evrensel belirlenimleri ile deneyimlenebilir olan Tanrı ile, bir değil binlerce tanışmış olmakta iken O'nu inkâr etmek orada dursun O'nun varlığını ispat etmeyi dahi kendimize zûl biliriz.

Bunun içindir ki Allah'ı ispat etmeye dair bir çaba içinde bulunmayı, böylesi inkârı iman etmişlere karşı Allah'ı anlatmayı Allah'ın varlık hakkı gereği kendimize borç bilsek te gerçekliğini yakinen deneyimlemiş olduğumuzdan dolayı asaleten zûl biliriz. İlk neden olarak var olanlar için olması gerekli olan zorunlu varlık önermesini ussal olarak belirtmeyeceğim. Kozmoloji, kozmogoni, fizik, biyoloji vb. alanlardan değerlendirildiğinde varoluşa dair var olmanın gereği kılınmış olan varoluş eşikleri yani hassas ayarlar, yasa ve ilkesel -ussal- oluş belirlenimlerini de katmanlı gerçeklikte doğaya içkin olan ve aşkın duran tanrısal öznelliğe dair ayetler olarak değerlendirmeyeceğim.

Toplumsal ilişkilerde beliren anlam-değer yüklü ahlaki oluşa aşkın üst ve evrensel bir ilkeye göre ahlaki olmanın belirlenmesi gerektiği açıdan bakıldığında da ahlak ilkesi olması adına Allah'ın varlığının ilkesel anlamda kabul edilmesi gerektiğine dair bir şeyler de anlatmayacağım. Matematiksel anlamda, var olmanın bir hesap içeriyor olarak gerçekleştiğinin ussallığın arkasında yatan özneliğin ayet belirlenimli gerçeğine dair de tanıtımlarda bulunmayacağım.

Kur'an'ın indiği zamanın ilmine, edebiyatına aşkın içeriği ile vahiy anlamında mucize olduğu gerçeği üzerinde de durmayacağım. Ayet ve surelerin; ilkelerin betimlenmiş ve sanatsal bir ifade ile anlatı olarak sunulduğu ifade biçiminde her zamana hitap eden özelliği ile tanrısal olduğu gerçeğini de tanıtılmaya çalışmayacağım. Kadim bilgiler yani enbiya ve evliya tarihi ile süregelen davete dair ortak söylevden kıl kadar taviz vermeden günümüze gelmiş içeriğinin aynı -tanrısal-kaynaktan olarak gerçekleştiği gerçeğine de tarih olgusal anlamda tanıtılmada bulunarak bir şeyler ifade etmeyeceğim. Enbiyada mucize ve vahiy, evliyada keramet ve irfan anlamında hakikatten yani Allah'tan sonuç almanın olanaklı olduğunun gerçeğini de anlatmayacağım.

Formel, diyalektik, aynalaşmalı (spekülatif), sibernetik ussal olarak gerçekleşen bir oluş içinde olan bitenin yaratıcısını aşikâr ettiğinin ussal tanıtılmalarına da başvurmayacağım. Fitri anlamda Allah'a inanmaya duyarlı ve uyumlu bulunduğu üzerine de konuşmayacağım. Tinsel doğamız gereği ile anlam-değer varlığı olarak öznelde inanç varlığı da olunması gerçeği ile Allah'a inanmaya uyumlu ve nefsi emmareye dair varoluş nesnelere ile değil de Allah inancıyla dolabilen bir öznel dünyamız olduğu gerçeğine de dikkat çekmeyeceğim. Geleceğe dair

öngörülerde bulunuyor olarak konunun öneminden yana dikkatinizi dağıtacak bir hadise içinde de bulunmayacağım.

Demem o ki Allah'ın varlığına dair yeterli kanıt bulmak gayretinde bulunmayan, varoluş krizini görüngüler dünyası ile iç dünyasında bastırmış ve nefsi emmarenin yönelimleri, dürtüleriyle geriye atmış olanlara artık bir şeyler anlatma ihtiyacında kendimi hissetmemekteyim. Fail olarak öznel belirlenimleri olup da nesnel anlamda görüngüler düzeyinde görünüşü bulunamayacak olan Allah'ı duyuşsal algıda görmediği için inkâr etme kolaylığına gidenlere artık bir şeyler söylemeyeceğim.

Senin de dediğin gibi “Sizin dininiz size, benim dinim de banadır” demek ile Allah'ı inkâr edenleri inkâr etme veya kesişen yollarımızı ayırma ruhsatı bana verilmiştir... ama bu yaklaşımda olmak ile beraber Allah'ı inkâr etmeye inanmış olanlar ile uğraşmaktan kendimi tüketecek zamanımın olmadığını belirtmek isterim. Allah'ın varlığı bizler için sorunsal olmayıp gerçek iken Allah'ı tanıtlamaktan, ispat etmekten öte O'nun ile nasıl yaşamak gerektiğinin gerçeği ile ilgilenirim. Önceliklerim içinde ateistlere yani kafirlere Allah'ı ispat etmeye çalışmak olmadığı gibi, onların da Allah'ı dinlemeye tahammül etmediklerini bilmekteyim. Elbette istisnalar hariçtir ama genelinin, Allah'a ve dinine iman etmek orada dursun, iman edenlere dahi tahammülleri yoktur.

Öyle ise talep eden canlara yönelik irşad etme ve rüşd bulma olanağını sağlamanın daha önemli olduğu öncelikte kendini vazifeli bilmek daha doğrudur. İman bir biçimde onlara uğramış ve kalplerde ışıltısı bir biçimde görülmüş olduğundan dolayı onların hakikati kabulü gerektiren vicdandan yoksun ve imana yitik kalmış ayrıca bunun

idrakinden dahi beri kalmış olmalarına, aptallıklarına hoşgörü ile bakacak da değilim. Benim derdim Allah iken onlara cevap yetiştirecek, kendimden ayıracağım zamanı dahi onlara zûl bilir... Kendimi onları rahatsız etmekten yana ari tutarım.

Derseniz ki nebiler hakikate ve ona göre nasıl yaşanması gerektiğinin hukukuna dair davette bulunmuştur. “İyiliği emredin, kötülükten men edin” ayeti de iman edenler için hüküm olarak ifade edilmektedir. Derim ki nübüvete dair davet umumiyete yansımış ve biliniyor iken davette bulunmak ne haddimizdir. İyiliği emredip de kötülükten men etmek ise talep edildiğinde anlamlı ve yerinde olarak değerlidir.

Öyle ise hakikatin hakkında düşünmek ve konuşmak, hakikat bağıntısında varoluşun nasıl gerçekleştiği, ne için olduğuna dair mantıksal anlamda bilme ve deneyime dair anlama çabasında bulunmak önceliğimdir. Önceliğim olanı paylaşıırken de kafirler muhatabım olmasa da onlara da dolaylı olarak bir şeyler söylemiş olmalıyım. Düşüncemin odağına onları almaktan ise olması gereken yönde hakikat bağıntısında düşünmeye yön vermek ile düşüncenin yaratıcı etkinliğinde -üretken- emek sahibi olmayı tercih etmekteyim.

Bunun içindir ki o arkadaşa cevap vermekten ise onun cevap arayışında olmasının daha efdal olacağı kanaati ile belirtmek isterim ki hakikate dair derde -varoluş krizine- düşüldüğünde zaten sorular olacak, cevapların peşinde hakikat elbet bilinecek veya hakikat ile tanış olunacaktır. Bazen dışardan müdahale etmek yerine imanın kalplere verilmiş olmasını beklemek gerekir. Hakikate dair söz ise imanın ışıltısı kalplerde yok ise karşılık bulmadığından dolayı gerçek değerinde bilinmez ve anlaşılmaz olarak eleştiriye tabi tutmaktan öte, dedikodusu yapılan olur.

Benim için namus olan yani değer anlamında öncelediğim, içselleştirmiş olduğum dokunulmazım olanın değerinden aşağı konuşulmasını kendi nefsim zül sayarım. Öyle ise onların dini onlara, benim dinim bana diyerek yolumu onlardan ayrı tutarım. Onların yolu bana uğramış ise varsın onlar düşünsün. Hakikate dair bir parça vicdanları -imanları- var ise kendi düşünceleri ile hesaplaşmak varsın onlara kalsın. Herkes kendi hesabını görecek, kendi ile hesaplaşabilecek, yüzleşebilecek -eleştiriye dair- vicdana haiz ise kendi yaratabilmeye dair olanak içinde ne olacağına, kendine dair hükmü -yargıyı- kendileri vermelidir. Kısacık dünya yaşamında önceliğim olmadıkları gibi söz konusu hakikate dair vicdan sahibi olmak ise onları kendi başlarına bırakmak onlar için daha hayırlı olabilir. Sonuçta er ya da geç herkes hakikat ile tanışacak olduğundan, sonuçları olan bir dünyada ne olacaklarını, varsın onlar düşünsün.

Hakikatin mesuliyetini iman ve vicdan ile yüklenmiş olmayanlar, gerçek anlamda kendilerini tanımaktan mahrumdurlar. Allah bizleri mahrum kılınmış olanlardan etmediği gibi kendisine sonsuz şükürler olsun ki varoluşa dair kendisinden nefes alırken kendisi ile anlamlı ve değerli bir yaşamı bizlere nasip etmiş. Küfür ehlinden değil iman ehlinden kılmış. Varsın, akıllarınca boş bir inanç, sonuçsuz bir hareket içinde aptal olduğumuzu düşünsünler. Herkes kendine dair konuştuğundan dolayıdır ki boş bir inanç ve sonuçsuz bir oluş içinde olduklarını görmekten yana kördürler.

Varsın kendi sığ bakışları ile bize yoz veya sığ diye baksınlar. Bizler için onlar, körler diyarının kayıp çocuklarıdır. Ola ki iman ile hakikate dair vicdan onlarda uyanmış olsun da karanlığın dibinde olduklarını fark etmiş olsunlar... karanlıktan aydınlığa, kibirden beri, özür ve özeleştiriri ile yürüyebilsinler.

İnsan bilgiyi öznelde değer ve dolayısıyla da inanç belirlenimli bulur iken imansız olanların dahi Allah'a iman edebileceği bir olanak içinde varoluş gerçekleşir. Hiç iman etmeyen birinin dahi iman edebileceği olanağına, gerçeğine açık olmak gerekir. Bu durumda cevap vermek elbet gerekir.

İslam ile bulduğumuz Tanrı öte değil, katmanlı varoluş içinde içkin ve dışsal kapsayıcı oluştta içerden itibaren daim yaratımda bulunmaktadır. Hem Tanrı'yı inkâr edecekler hem de öte düşündükleri tek tanrılı düşünceyi sadece düşünceye indirgeyip haksızca eleştirecekler. Sorunsal kılmış olup da ironik savları içinde boğulmaktan öte durmakta değiller. İronik olan sorun ise iman etmedikleri Tanrı'yı, yanlış olan bir tanrı tasavvuru doğrultusunda inkâr etmeye çalışmalarıdır.

Allah'a iman ediyor ve O'na göre yaşıyor olmak ise çokluk içinde Tanrı ile sınırlanmış olmak anlamını taşımaz... duyu algısal gerçekliğe aşkın ve içkin olan gerçek olanın ta kendisine tutunmak ve O'na göre yaşamak anlamını taşır. Gerçek ise kendisi ile sınırlayıcı olmaktan öte, kendisi ile özgürleştiricidir... ki varlıksal karşılığı olmayan çok tanrılı olmaktan veya çokluk içinde kaybolmaktan ise Tanrı'nın gerçeğine tutunuyor olarak yol bulmak elbette yeğdir.

Belirsizlik dedikleri, kaotik, öngörülemeyen olarak hareketin kestirilemez sonuçları ise onlar varsın nicel dünyayı veya tarihsel ilişkileri sebep-sonuç bağıntısında doğrultusal gerçekleşen formel mantık biçimi ile gerekçelendirmiş olarak değerlendirsinler... ama bu sığ yaklaşım, amaca, sonuca, ereğe bağlı nedenlerin belirli kılınmış olduğu sibernetik ussal oluştta gerçekleşen -hikmete dair- varoluştta, olan-biteni dahi hakkı gereği anlayamıyor olmalarının gerçeğini taşır. Bizler için belirsiz olan, tümel belirlenimleri ve hikmeti gereği belirli kılınmış olgusalılıkta

gerçekleşiyor, yaratılıyor iken varsın onlar küfür batağında her şeyi nesnellığe indiriyor eksikliğinde duyuşsal algıdan öte bir gerçeklikten yoksun yaşasınlar.

Ola ki iman edecekleri mi var? Varsın, gerçeğē dair vicdan sahibi yani gerçeğē, Tanrı'yı onamak, varlık hakkını teslim etmek ve ihlas ile hakiki olmakta O'na yönelmiş olsunlar. Sonuç alabilecekleri hakikatte, sonuç almaya açık olmanın duyarlılığını gösterebilirler." Sebep-sonuç bağıntısında formel mantık ile analitik düşünürken gözden kaçırdıkları varoluşta zemin olandan hareket ile diyalektik, siberetik ve spekülâtif yani aynalaşmaya dair düşünmeyi öğrensinler.

Olmadı mı? Onların yolu, varlığa, varoluşta bakış ve inanma biçimleri onlardır... bizlerin yolu yani varlığa, varoluşta bakış ve iman biçimimiz bizdir. Onların dünyası onlara, bizlerin dünyası ise bizdir. Onların işleri sonuçları itibarı ile onlara, bizlerin işleri ise sonuçları itibarı ile bizlerdir. Sonuçta gerçeğēin açık olmak gibi bir doğası var ki er ya da geç gerçek ile karşılaşıldığında gerçeğēi hak edenlerden olmak kişinin hayrındır. Varsın artık ister Allah'a iman etsinler ister ise Allah'a iman etmesinler! Sonuçların bağlayıcı olduğı bir oluş içinde öznelliğēe dair deneyimlediklerinin sonuçları kendilerini bekler.

İnsan olma yolunda özgürlüğü yaşarken tatmak...

Ortalarda oturan orta yaşlı güzel insan, müsaade isteyerek bir soru sormak istediğini belirtti. Dinleyiciler Genç Sultanı unutmuş Büyükbabanın sohbetine odaklanmışlardı.

Güzel insan “Sizler söz sahibi, tasarruf ehli ve gönüller sultanı olup da efendi olanlarsınız. Efendi! Bizler yaşamın koşuşturması, koşulları, ihtiyaçları içinde diğerleri ne diyecek derken diğerlerine mahkûm, bazen de nefsi emmarenin haz, tutku ve dürtülerine kapılırken sürüklenip gitmekteyiz. Artık sığ yaşamın oluşu içinde her şey anlamsızlaşmakta. Buna bir çare yok mudur?”

Büyükbaba, orta yaşlı güzel insanın yakarışını duymuş ona şöyle nasihat vermişti. “Cancağızım! Huylar, duygular, anlam ve değere dair ne var ise anlam ve duygunun akıcı olmasından dolayı bulaşıcıdır. Allah’ı seven, güzel ahlak sahibi insanlar ile dostluk kurar isek diğerlerine göre değil de Hakk’a göre nasıl yaşanacağını hem dersini pratik olarak tecrübe ederiz hem de onlara has ve hak etmiş oldukları tanrısal nimetlerden olan güzel duygu, anlam ve değerlerden istifade ederken diğerlerine göre değil, öz varlığa göre nasıl insan olmamız gerektiğini görürüz.

Hazlar, duygular, anlam hep yeniden yaşanırken aynı canlılıkta - tazelikte- bulunan cennet nimetleridir. Acılar, derin hasret, acı veren hüznün vb. de duygusal ve anlamsal karşılıkları gereği yaşandıklarında her daim canlılıkta -tazelikte- bulunurken cehenneme dair kılınmış azaplar gibidir.

Her an yeniden taptaze meyve veren bir ağaç gibi haz, duygu ve anlama dair olanlar beden ağacı üzerinden ruha inerler. Eril, baskın, edilgen kılan erke haiz olduklarından dolayı kişiyi elbet yönelimsel kılar, eylerler. Kılışal olduklarından dolaydır ki onlar ile varoluşu farklı oluş belirlenimlerinde deneyimleriz.

Kimi vakit cehenneme dair kılınmış olanları, kimi vakit ise cennete dair kılınmış olanları deneyimlerken gerçekliğin farklı formasyonlarda deneyimleniyor olduğu gerçeğinde yaşarız. Böyledir ama nefsi emmareye, içimizdeki karanlığa dair dikkat etmez isek senin de dediğin gibi tutunacak anlam-değer içerikleri olmayanlar için sürükleniyor olmak kaçınılmazdır. Elbet her kişi tutunduğu anlam-değer belirlenimleri ile varoluşu deneyimlemektedir. Ancak tanrısal niteliğe haiz olup da tutunulması gereken anlam-değer-duygu belirlenimleri olmayanlar için tüketilen bir dünyada tüketilen bir varoluş içinde canlılığı, dolayısıyla da anlama, duygulara, hazlara ve değere dair tazeliği yitirilmiş bir oluş içinde bulunulur.

Diğerlerine göre değil Hakk'a göre yaşamayı öğrenmek, salih insanlar ile dostluklar kurabilmek elbette çaredir. Bunun ile beraber kişinin içindeki kötülük, karanlık yüzü olan nefsi emmare ile tanışması ve onun idrakinde olarak onun ile mücadele etmesi de gereklidir.

Kişi ilkesi gereği net olabilmekte ise, kendisini bulanık kılabilen vesveselerden, belirsizliklerden, aşırı kaygı ve umutsuzluklardan da bir sıyrılabirse... tutunduğu anlam ve değerleri hep canlı ve ilk günkü gibi taze -aynı- bulurken yaşayacaktır. Tüketilen canlılık ve tazeliğinde yaşanması gerekenler yeniden bulunduğunda yeniden canlanmak ve tazeliğini yitirmeyenler ile varoluşa hakkı gereği hak ederek tutunmak, tükenmişlikten bizleri kurtaracaktır.

Bilir ve sizleri de anlarım ki nefsi emmarenin de aynı canlılıkta hep taze kılınmış hazlara, tutkulara dair nimetleri vardır. Bunları dahi hak -helal-kılınmış ölçüde hak ederek yaşamak hem kendimize hem de diğerlerine zulümde bulunmadan yaşamayı olanaklı kılar. Nefsi emmarenin hakkını helal kılınmış olan yani diğerlerinin de hakkının gözetildiği yönde terbiye olmakta tesis edebilmekte isek kötülüğe dair dürtülerden yana daha emin kılınmış olarak yaşayabiliriz. Terbiye oldukça kötülüğe dair dürtüleri vicdan ile özdenetimde kontrol edebilir, hak kılınmış olunanlar ile sağaltılmış nefsi emmare ile daha uyumlu ve bütünlüğü koruyor olarak sağlıklı yaşayabiliriz.

Bizler nefsi emmarenin, bedeninin, ruhunun, diğerlerinin, özellikle ve öncelikle Allah'ın üzerimizdeki emek ve varlık hakkını gözetir isek sürüklenmediğimiz ve içinde kaybolmadığımız bir yaşamda bulunuruz. Tutunur iken hep aynı canlılıkta bulup da tüketemediğimiz olan Allah'a iman, güzel ahlak sonucunda bulunan yaşam sevinci, huzur, sükûnet, kendi ile bütün ve âlemler ile bütünsel olmayı olanaklı kılan barış (selam), rıza vb. ile kendi üzerine katlanan içindeliğe kendi olmaya dair yol buluruz.

Ancak, nefsi emmare ve onu temsilen yaşayıp da şeytan olma ahlakında iblis niteliğinde olup da varoluşa, hakiki anlam-değere dair ne var ise tüketerek, yok sayarak, hiç kabul ederek yaşayanlar ile mücadele içinde bulunmak da bazen kaçınılmaz olarak bulunur. Onları görmek, onlar gibi tüketerek değil de her daim hep aynı tazelikte varoluşu tatmanın olanaklı olduğu gerçeğine uyanmak için önemlidir. Onlar ile mücadele içinde bulunmakta isek varoluşa dair hayati sınırlara tecavüz etmemek kaydı ile onlara hayır diyebilmenin özgürlüğünü ve netliğini göstermemiz gerekir.

Özgür olanlar ilkelerinde net, hakikatten sonuç aldıkça kendi olmaktan yana mutmain olanlardır... ki sürüklenmek, umursamaz olarak tüketiyor olmak, bütünlükten kopuk var olmak onlar için değildir. Nuh, İbrahim, Yusuf, Musa, Meryem, İsa, Muhammed Mustafa gibi iman ve güzel ahlak ilkesinde ne kadar tutarlı ve netiz? Eshabı Kiram gibi ne kadar netliğimizi, dolayısıyla da iman ve güzel ahlaktan yana tutarlılığımızı koruma gayretindeyiz? Yusuf Hamadani, Abdulkadir Geylani, Bahaddin Nakşibendi ve nicesi gibi ne kadar iman ve güzel ahlak ilkesinde tutarlı ve netiz?

Üzerimize akan olmaktan daha çok üzerimize yığılan yeni dünya dedikleri modern dünyada bizler; iman, güzel ahlak ve ahrete/ akıbete göre yaşamı önceler iken İslam olmaya dair ne kadar tutarlı ve netiz? Tutarlı oldukça hayra dair yaşanan yaşam sevincini hep aynı tazelikte bulacağız. Doğru oldukça kendi olmaktan yana emin, mutmain olacağız. Net oldukça İslam olmanın duygusunu hep aynı canlılıkta, tazeliğini yitirmeden yaşayacağız. Net oldukça ezanlar duygusunda canlı, hakikate dair sohbet anlam-değer akışında canlı, hep yeniden tazeliğinde yaşanır.

Doğa dahi bu coğrafyada (İstanbul'da) dört mevsim yaşanır... tekrar eden yıllar boyunca dört mevsim aynı olsa da insan üzerindeki duygu, anlam-değer akışına etki ettiği yönde hep yeniden aynı canlılıkta tazeliğinde yaşanır. Öyle ki farklı nüanslarda (ayrıntılarda) ve farklı bakış açılarında dört mevsim tekrar eden güzelliği ile hep farklı yaşanır. Aynı ilke gereği yaptığımız sohbetler, yazdığımız kitaplar dahi aynı ilke gereği benzeseler de farklı açılardan ve ayrıntılardan hep aynı canlılıkta ve tazelikte anlam ve değerleri bulmamızı sağlar... ki bu, anlamda derinleşen, değerlerde zenginleşen düşünce ehlinde görülen bir özelliktir.

Biz net ve tutarlı oldukça, yıkılmaz, savrulmaz, sürüklenmez ve kaybolmayız. Yeter ki hakiki olarak ihlaslı ve imanda tutarlı olarak yaşayabilelim... Karşı karşıya kaldığımız zorluklarda, acılarda veya maruz kaldığımız zulümler karşısında dahi İslam olduğumuza dair netliği bozmadan yaşayabilelim.

Müminler Allah'tan emin olmaktan ve güzel ahlaktan yana tutarlı olduklarında ağırbaşlı olma ahlakını da sonuç olarak bulurlar. Allah'tan emin olmak O'na göre yaşamayı öğretirken, güzel ahlak sahibi olmayı da gerekli kılar... ki güzel ahlak sahibi insan, sorumluluk sahibidir. Ağırbaşlı olmayı, insan olmanın haysiyetini -değerini- korumak adına da bulmuş olur.

Yeryüzünde ağırbaşlı olarak yürümek, mümin olmanın bir ahlakıdır. İman ve güzel ahlak ilkesinde tutarlı olan canların huyudur... ki Allah'ın, mevcudatın, kendi varlığının sorumluluğunun idraki altında sorumluluk yüklenmiş olup da dikkat edenlerin ahlakıdır. Allah'ı, mevcudatı, kendi varlığını emanet bulmuş olup da emanetin sorumluluğunu taşıyan, sorumlu kılınmış olduğunun idrakinde insan olmanın değerini koruyan kişinin ağırbaşlı (vakur) olması kaçınılmazdır. Allah'tan, mevcudattan, kendi varlığından yana sorumlu kılınmış olmanın idrakinde iman ve güzel ahlaktan yana tutarlı ve net olmak, ağırbaşlı olmakta içerilmiş olarak yaşanır.

İnsan emanet sahibi olması ile sorumlu kılınmış olmayı bulur iken insan olmanın değerini -haysiyetini- sorumlu kılınmış olduklarının hakkını gözetmekte bulur... ki ağırbaşlı olmak sorumlu olduklarını değerinde yaşamayı olanaklı kılar. Sorumlu kılınmış olduklarından yana nefes alırken yaşama tutunmak, ilkede tutarlı olmak, net olmak da olanaklıdır.

Sorumluluklarını hakkı gereği yaşadıkça, haklarına dikkat ettikçe yaşanan ağırbaşlılıkta özgürlük, ağırbaşlı olan müminlerin karakteridir. Allah'a kul olanlar kullara kulluk edici de değildir. Sorumlu kılındıklarının idrakinde kendini gerçekleştirmenin mesuliyet içerdiği gerçeği ile hakları, ahlaki sınırları dahilinde kendini gerçekleştirmenin özgürlüklerini sürekli kılınmanın olanaklı olduğunu da bilirler.

İbrahim nebi, Eshabı Kehf veya Muhammed Mustafa gibi her türlü acı ve zor koşul altında iman ilkelerinden yani Allah'tan ve güzel ahlaktan yana tutarlı ve net olan yiğitler iseniz kötülüğe ve batıl olana karşı özgürlüğü cesaretle ayrıca özsel ve evrensel olup da tanrısal olanı gerçekleştirirken bulursunuz. Özgürlüğü, onlar gibi yiğitçe yaşarken tadar, ne olduğuna dair emsal olursunuz. Nefsi emmare sahiplerine de özgürlüğün ne olmadığını göstermiş olmak ile ders vermiş olursunuz. İnsan olmanın yolunda özgürlüğü yaşarken tatmak, onlar gibi yaşamak ile olanaklıdır.

Kur'an'da yakın akrabalarımız dahi olsa adaleti gözetmemiz gerektiği ifade edilir iken adaleti, dolayısıyla da güzel ahlakın bir belirlenimini gözetmekten yana net ve tutarlı olmamız gerektiği belirtilir. Emrolunduğu gibi dosdoğru olmamız gerektiği belirtilirken de iman ve güzel ahlaktan yana tutarlı ve net olmamız gerektiği ifade edilir. İman ve güzel ahlaktan yana net ve tutarlı olmak; Kur'an açısından değerlendirildiğinde, doğru yol yani istikameti Hakk olmuş olup da hakikatten sonuç veren yolda Allah'ı yakinen -kesin bilgi ile- bilmeyi, tanımayı, tanışmayı, zorluklarda yanında bulmayı olanaklı kılar. "Zalimin önünde susan dilsiz şeytan gibidir" hadisi şerifinde dahi zulüm karşısında doğru olanı yapmaktan yana net olmak ve tutarlı olmamız gerektiği ifade edilmiştir.

Mümin her zamanın anlam-değer dünyasında uyanmış olan ve tecrübeleri gereği uyanık olandır. İman ve güzel ahlak ilkesinde net ve tutarlı duruşu ile karakter sahibidir. Yaşamın zorluklarını, acılarını da bu ahlak üzeri ağırbaşlı oluşu ile hem göğüsler hem de Allah'a tutunurken ilkesi gereği ereğinde kendini gerçekleştirme, kendi olma olanağını bulur.

Belirsizliklere dair özde yaşadığınız bulanıklık, iman ve iradenizdeki netlik ile geride bırakılabilir. Nefsi emmarenin konfor alanında kaybetmek istemediklerine dair korkular, aidiyet duyup da bırakılması zor olan sosyal bağlar, iman ve ilke de tutarlılık (sabır) ile aşılabılır.

Şeytan ile imtihan edilecekmiş insan... imanda, güzel ahlakta netlik ve tutarlılık var ise ne yazar. İman ve ahlak özden parlar iken Allah'a imanda ve güzel ahlakta tutarlılık, her cana nasip değildir. Güzel ahlak insanın insan olabilmesinin ölçüt değeri olmakta iken imanda da, insan Allah için iken gerçek değerinde kendini gerçekleştirmenin olanağını bulur. Böylesi varoluşta savrulmak, sürüklenmek, kaybolmak geride bırakılmış iken öngörülü bir geleceğe bakmanın özgürlüğünde yaşamak daha kolaydır.

Kendine doğarken...

Bir başka dinleyici yeni neslin iman zayıflığından bahsetti. Neden bu kadar dine dair kültürden koştuklarını, imansız olduklarını sordu.

Büyükbaba “Her insan anlam-değer yüklemelerinde kendi olmayı bulur. Anlam-duygu akışı içinde gerçekleşen ilişkilerin anlam-değer yüklemeli olması sonucunda ilişkilerden beslenirken kendi olmaya doğar. Kültür ve medeniyetin anlam, değer yüklemeleri de kendine doğmasını belirli kılar. Beşer doğarken yaratımına dair söz sahibi değil iken anlam-değer ilişkilerinde anlam-duygu akışı içinde ve emek sahibi iken yaratımına doğrudan katılır ve yaratımına dair söz sahibi olmaktadır. Anlam, değer ve değerlerin inanç belirlemeli olarak öznelde gerçekleşmesi ile dünya görüşü (ortak zihniyet) ve gerçekleştirdiklerinin öznesi olarak irade ettiği doğrultuda kendi olmaya yol bulur. Farklı bir deyişle de kendi olmaya doğar, insan olarak tinsel yaratımının doğrudan merkezinde bulunur.

İnsan kendi olmanın merkezinde ben olmakta var iken bilinçaltı kıldığı ilimi ihtiyaç halinde kullanmak üzere meleke olarak kesp eder. Nefsi emmareye dair meşru olmayan dürtüleri, karanlık yönünü bilinçdışı kılar iken bilinçaltında tutar. Kültüre dair anlam-değer dünyasını, kültürde doğarken ortak bilinçdışı alanı eğitim ile bilinçaltı buluyor olmasında da ortak bilinçdışı alanın -yasakların, men edilmiş olanın-sınırlayıcı olmasına göre ortak bir dünyayı yaşamaya eylenir... ki ortak dünya, değer biçimsel olduğu kadar anlamlı ve içinde olunan dünyadır. Değer biçimsel olduğu kadar ahlak biçimsel olandı ki bilinçaltı denilen alan ahlak biçimsel olarak değer yargısal biçimlenmekteydi. Bu

doğrultuda vicdan, bilinçaltının ahlaki anlamda biçimlenmesini, kontrollü bir bilinçaltının gelişimini koşullamaktaydı.

En önemlisi ise böylesi bilinçdışı ve bilinçaltı belirlenimlerden farklı olarak evrensel bilinçaltı olarak var olup da onun ile kendi -ben- olmayı bulan insanın, unutulmuş bir bilinçaltına haiz olarak yaşamasaydı. Bilinç ile tikeller dünyasına bakılır iken tümellere haiz var olduğunun idrakinde olunmazdı... ki us böylesi var olduğunun idrakinde kılabilen meleke olarak ihtiyaç duyulandı. Ussal bilinçlenme, evrensel bilinçaltına dair gerçekleşmekte ise metafizik bir varoluşta olduğunun gerçeğine de uyanılmış olunmaktaydı.

Uluhiyete ait yani tanrısal (tümel, evrensel, zamansız) olup da rûbubiyet belirlenimli olarak ubudiyete dair kılınmış olanlardan paye sahibi olarak özerk anlamda ben olmakta var olunmakta olduğunu söylemekte isek (ki öyle söylemekteyiz) en temelde evrensel bir bilinçaltının -üst bilincin- olduğunu ve bu bilinçaltı üzerinden özerk bilinçli -ben- olmayı bulmakta olduğumuzu da belirtmiş olmaktadır... ki evrensel -üst- bilince, her ne kadar mekân-zaman bağıntısında içinde bulunduğumuz âlemden referans ile evrensel bilinçaltı desek de bilinç olarak bulduğumuz, katmanlı varoluş içinde bu üst bilinçte gerçekleşenlerinin sonucu iken onun sınırsız bilinçaltı belirlenimlerinden bir belirlenim olarak bulduğumuzdur.

'Esfele Safilin' diye de Kur'an'da geçen 'Aşağıların en aşağısı' ifadesinden de üst ve alt bilinç alanlarının olduğu anlaşılabilir. İnsanın, katmanlı varoluşta birbirini kapsayan boyut belirlenimli oluş içinde gerçekleşen göklerden (yasa ve ilkeye dair gerçekleşen üst bilinç belirlenimli alandan) aşağıya (yer küreye, duyu ile biçimlenen bilinç alanına) indirilmesi de bu doğrultuda değerlendirilebilir. Esfeli

Safilinden cehennem veya ahlaki anlamda yozlaşmış bilinç seviyesi kast edilmektedir diye yorumlayanlar olsa da sonuçta aşağıların aşağısı olan bir bilinç alanı veya seviyesi var ise yukarıların yukarısı olan (yani asılların aslı olan âlem) bir bilinç alanı/ seviyesi olmak ile beraber, ikisinin arasında bulunan bilinç alanları/ seviyeleri de var demektir.

Katmanlı varoluşta bu bilinç alanlarının birbirini kapsayacak biçimde girift olarak gerçekleştiğini de belirtmek gerekir. Seyri sefer adı altında hatmi meratip denilen varlıksal ve varoluşsal mertebe düzeylerinin - evrelerinin- seyrinden geçilmesi sürecinde de aşağı âlemden üst âlemlere çıkar iken eskilerin Allah nezdi -katı- de dediği, Allah'ın bilinç alanında, O'nun öncelediği olarak buluşma olanağı da vardır... ki miraç olayı bunun emsalidir.

Miracın izinde ve mirası doğrultusunda gerçekleşen seyri sefer denilen içe, yüksek -üst- bilinç âlemlerine yolculukta, yolculuğun her evresinde kendine doğmak hep yeniden varoluşa dair şuurlanmak anlamında gerçekleşir... ki üst bilince ait olanlar ile kendiliğe, varoluşa dair ne, nasıl ve ne için olunduğunun şuurlanmasının sonucunda artık, üst ve alt bilinçlerin buluştuğu bilinç seviyesinde bulunulur. Varoluş katmanlı, girift, çoklu âlem ve çoklu gerçeklik belirlenimlerinde izafi ve birbirine geçişin olanaklı olduğu akış içinde gerçekleşir iken sadece bir açıdan değerlendirmeyecek kadar değerli ve değerli olduğu kadar önemlidir. Önemli olduğu içindir ki nicel belirlenimli görünen duyular evreni ile yetinmeden, tümellere haiz metafizik bir varoluş içinde bulunulduğunun da idrakinde bulunmak, gerçek ile kendine doğabilmek için önemlidir. Kendine doğabilmenin arkasında yatan yapı ve oluş belirlenimlerini, metafizik karşılıkları olan bir dilde açık etmek ise şuurlanmanın, varoluşun idrakinde olabilmenin en temel gereğidir.

Tümeller, tanrısal olanlara dair yaşananlar nur ile nurun sahibi tarafından kendine ait özellikler olarak yaşamsal kılınıyor iken ben olmak O'ndan alınan paye gereği gerçekleşmektedir. Bütün âlemlerin sahibi olan, katmanlı oluş içinde içkin ve dışsal kapsayıcılıkta üst ve alt evrenler var etmiş iken alt ve üst evrenleri öznel anlamda bilinçaltı ve bilinç düzeyinde deneyimlediğimizi de hatırlamak yerinde olur. Üst evrenlerde -âlemlerde/ boyutlarda- gerçekleşenlerin sonucunda bilinçli olmanın, ben -kendi- olmak anlamında gerçekleştiğini belirtmek isterim.

Tümellerin biyolojik anlamda genetik özellikler ve epigenetik değişimler üzerinden farklı formasyonlarda görünüş bulunduğunu da hatırladığımız da ana bir yazılım üzerinden değişen oluş içinde yeni yazılımlara açık olduğumuzu ve biyolojik bilinçaltı doğrultusunda bilinçli olma özellikleri gösterdiğimizi de unutmamak gerekir.

Eskiler duyular ile deneyimlenen bu âleme gölgeler vadisi demek ve asılları olan melekut âleminde gerçekleşenler ile bağıntılı olan bir oluş içinde bulunduğumuzu belirtmişlerdi. Dolayısı ile bu âlemde bilinçlilik, melekutun canlı olmasına bağlı olarak yaşadıklarının öznelde melekeler olması zemininden hareket ile bulunmaktaydı. Öğrendiklerimizi meleke olarak kesb etmekte olduğumuz gibi en temelde doğal olarak var olan melekelere de haiz olarak var olmaktadır... ki bu melekeler bilinçaltını belirli kılan bilgi işlevsel ve işlemsel oluşa haiz iken bilinçli olmayı olanaklı kılarlar. Asılların aslı denilen nur âleminde ise Allah'ta gerçekleşenlerin sonucunu yaratım olarak var olmak anlamında bulan âlemler ve mevcudat, yasa ve ilke içerikli, dolayısıyla da sibernetik ussal oluşa bağlı belirli kılınmış varoluş eşiği ve anlam-değer içerikli olarak gerçekleşen evrensel bilinci,

bilinçaltı olarak bulur iken o zeminden hareket ile kendi olmayı, gerçekleşmeyi bulur.

Siz dinleyiciler içinde elbet anlattıklarımı fantezi görenler olacaktır. Gerçeğe açık olmamanın sığılığını, “fantezidir” diyerek geçiştirmek derin düşünceden ve derin deneyimden -keşiften- yoksun olanların yaklaşımıdır. Özsel gerçekliğine gafil olmakta ısrar edip de özsel gerçekliği bilinçdışı kılanlar için, gerçeğe duyarlı olmak söz konusu değil ise gerçeğin ben olmakta gerçekleşmesine, görünüş bulmasına dair her anlatı masal olmaktan öte değildir. Ola ki ben olmanın merkezinden bir adım öteye çıkarak, merkezin sadece kendisinin olmadığı gerçeklikte, katmanlı ve çoklu olan varoluşun birçok merkezden ve nüfus alanlarından hareket ile bağıntılı olmakta olanaklı kılınmış olduğu gerçeğine uyanılmış olsun.

Ben olan, her şeyin merkezinde ve zamansal anlamda da geçmiş, gün ve gelecek belirlenimli olarak da zamansal oluşun da merkezi iken bilinç olmayı sibernetik ussal olmakta bulur. Bilinçaltına dair ne var ise ben olanı bilinçli olmaya, ben olarak kendi olmaya eyler... ki her ben olma durumu kendi olan için anlam-değer yüklemeleri ile ahlaki düzeyde olumlu veya olumsuz anlamda kendine doğmak içeriğinde gerçekleşir. Varlıksal anlamda Allah doğurulmuş olan ve doğuran olmaktan beri iken tinsel anlamda gerçekleştirdiklerinin öznesi olmakta anlam-değer sahibi olmayı bulmakta anlam-değer yüklemi edinmek ile kendine doğandır... kendini yaratabilme olanağı içinde kendini gerçekleştirendir. Allah olmak dahi karakter ve kimlik belirlenimli olup yaratımın öznesi olmak ile anlam-değer edinimi yüklenmiş olmak ile kendine doğmak anlamını içerir.

Kendine doğmak, varlıksal karşılığı doğurmak, doğrulmak olan doğmak değil hem nesnesi hem de öznesi kendi olan oluş içinde kendiliği anlam-değer yüklemine yeni bir yaratım oluşunda gerçekleştirmek, yaratıyor olmak anlamını içerir. Karakter olarak anlam-değer yüklemli varoluş çizgileri edinmek, kimlik belirlenimli olarak aidiyet duymak ve onanmak da yaratılmış gerçeklikte hep kendine doğmak anlamında gerçekleşir. Katmanlı oluş içinde içsel ve dışsal kapsayıcı olmakta alt ve üst evrenler olarak gerçekleşen oluş içinde anlam-değer yüklem edinimlerinde kendi olmak, kendine doğmak olarak bulunuyordur.

Yeni nesil kendi olmaya dair doğumda anlam-değer yüklemelerini aile ve çevresi ile ilişkilerinde bulmak yerine varoluş nesnelere, haz nesnelere kendiliğe dışsal bulur iken özsel değerlerden uzak kendi mecrasında kendine doğmaktadır. Varoluş nesnelere onları asosyal kılar iken yaratıma dair anlam-değer ve duygu-irade yüklemli ilişkileri asgariye düşmekte veya artık hiç gerçekleşmemekte iken onları aidiyet ve sorumlu kılınmış alanda görmeyiz/ göremeyiz.

Kendine doğmak, artık diğerine ihtiyaç olmadan ruhsuz nesnelere gerçekleşir iken anlam-değer yitimi ile beraber ruhsuz ve ruhsuz olduğu kadar diğerine duyarsız gerçekleştirmeye başlar. Diğer olmadan kendine doğmak, anlam-değer, duygu-irade akışından aidiyet hissiyatı ve sorumluluk idrakinden yoksun gerçekleştiğinde sadece nefsi emmarenin hüküm sürdüğü kendiliğe -ben olmaya- dışsal nesnelere bağımlılıkta gerçekleşir. Nesnelere bağımlı olup da varoluşunu özsel olarak bulmayan, gerçekleştirmeyen, anlam-değer ilişkilerinden kopuk olan için gerçeklere kör olarak karanlıkta kendine doğmuş olmak söz konusu olandır... ki körler yurdunda karanlıkta olanlara gerçeği gösteremeyeceğin gibi nefsi emmarenin bencilce ses çıkardığı kuru gürültüde de gerçeği duyuramasın.

Bu durumdan en çok sorumlu olan kişiler ebeveynlerdir ki gerçekten kopuk yaşayan yeni nesli, konfor alanlarında görmemek için varoluş nesnelere iterler. Onların dünyasına inmek yerine kendi dünyaları ile sınırlar, kendi gibi olmaya ittiklerinde ise her canın biricik olduğundan habersiz olduklarından dolayı ruhsal kaçmalarını anlayamaz, kaçışlarını da yadırgarlar. Bu durumda asıl sorunlu olan ebeveynlerdir ki nerede hata yaptıklarını sorgulayıp, düzeltmeleri elzemdir.

Elbette oğul ve kızlarımızı kendi dünyamızda büyüteceğiz. Kendi dünyamızı onlara zorlamadan kendi dünyamızda kılmaya çalışmalıyız. En önemlisi ise onları kendi dünyamıza zorlamak yerine onların dünyasına inerken onları kendi dünyamızda söz sahibi kılarak aidiyet ve sorumluluk idrakinde olarak katılmalarını olanaklı kılmalıyız. Onlara soru sormalı, cevaplarını dinlemeli, kendilerine dair sorunları onların penceresinden görerek değerlendirebilmeliyiz... ki onların dünyasını anlamış olarak onlara el uzatabilelim. Onların dünyasına inmiş olarak onları kendi dünyamıza taşıyabilelim.

Çocuktur demeyip bir selam vermek ile önemsendiğini göstermek çok değil. Ortak alanda bir iş yaparken onların fikirlerini almak ile onları önemsiyor olmak da çok değil. Onları şımartmadan sevgimizi göstermek ile kopmuş olan ilişki bağlarını onarmaya çalışmak da tinsel bağların korunması adına önemliyken... Sevgi, önemsemek, aidiyet, sorumluluk ilişki bağlarında anlam-duygu akışında değer-irade yönelimlerinde onları hem tinsel anlamda besler hem de yalnız olmadıklarını bilmelerini sağlarız.

Onların dünyasına inerken onları gerçek dünyada tutabilmek, ilişkilerinizde hakiki olarak onların gönüllerine dokunmaktan geçer... ki güvene dair ilişki kurmakta biyolojik anlamda anne veya baba olmak

yeterli değil iken anne ve baba olmanın duygusunda onlara kol kanat gererken anne ve baba olmanın gölgesi altında güvende olduklarını hissettirmek önemlidir. Aşırı korumacı olarak kişilik gelişimini engelleyici değil, şefkatin kucaklayışında seslerine ses vermek, yanında olduklarını göstermek önemlidir.

Rabbim Allah ne güzel terbiye edicidir ki kendisine dua edipte duanın kabulü ile sadece kullarını kendisi ile tanıştırmak ile kalmaz kendini duayı gerçekleştiren fail olarak görünüşe taşır. Kulun iman ve muhabbetini artırır. Kul, isteğine bağlı olarak hangi anlam-değer düzeyinde olduğunu görünür kılar iken yüklem aldığına göre değer belirlenimli olarak görünüş bulur. Duanın karşılığı gerçekleştiğinde ise önemsendiği ve değerli olduğu yönün de ilgilendiği doğrultuda değerlidir.

İsteddiği gerçekleşen çocuklar gibi ilgileniliyor olmak, varlık sahnesinde değer kılınmış/ verilen olduğunu açık eder iken karşılıklı güveni de tesis eder. Güven, karşılıklı değer verilmiş olmakta değerın sürekli kılınmasını olanaklı kılar. Dua edilen de duaya karşılık veren uluhiyet sahibi olarak değerinde yönelinen olur.

Yunus Emre'nin dediği gibi "Senin bir ismin Kerim iken ben gidip kimden isteyeyim?" Allah'tan istemek, Allah'ı değer biçimsel gerçekleşen kimlik belirimlerinde iman ile kabul etmek, onamak anlamını taşır... ki duanın kabulü ile Allah'ın Rabb belirlenimli karakter, kimlik belirlenimli görünüş biçimleri de gerçekliğine yaraşır olarak değer biçimsel olarak tanık olunan ve onanan olur.

Duaların kabulü sonucunda kul, dualarının kabulü ile nesnellik zemininden hareket ile gerçekleşen ama nesnellığe aşkın kendilik dünyasına taşınıyor olarak da varoluşsal anlamda Allah nezdinde kabul

gören değerde kendi olmayı bulur. Bu doğrultuda önemli olan ise Allah, kulunun isteğini gerçekleştirir iken kulunu önemseydiğini göstermek ile beraber onun dünyasına inmekte, kuluna inerken onu kendi nezdine taşımakta, kendi dünyasına yükseltmektedir... ki Allah'ın kendilik dünyasına -nezdine- çıkmak ile kul, Rabbi olan Allah ile kendine doğma olanağı bulmuş olur.

Anne-babanın, şımartmamak kaydı ile çocuklarının isteklerini yerine getirmesinde de onların dünyasına dokunmak, inmek ile anne-baba ve aile olmanın kendilik dünyasına yükseltmeleri olanaklı kınır. Temsilen yaşadığımız gerçekliğin Allah'ın varoluşsal gerçekliğinde bir karşılığı var iken fevri bakmaktan öte, ilkeye dair yaşadıklarımız ile bakabilir isek Allah'ı anlamaya dair yol bulabiliriz.

Duanın kabulünün ne için olduğunu, insani olup da ilke içeren deneyimlerimiz üzerinden, sonuçta ilkeleri hakkı gereği ile ereğinde yaşamsal bulmak için olduğunu bilmek ile kalmaz... insani özümüz Allah'a ait gerçekleşir iken çocuklarımızın isteklerini gerçekleştirmeye yönelik davrandığımızı görürüz. Çocuklarımız ile olan duygusallığı içeren organik ilişkide, kendi canımızdan evla önemsediklerimiz olduğunun gerçeği ile Allah'ın yarattıklarını önemseydiğini anlayabiliriz.

Her ilişki, yüklendiği anlam-değer, duygu-irade belirlenimine göre yeni ilişki biçimini, ilişki düzeyini belirli kılmaktaydı. İlişki kurdukça birbirimizi anlayabilme, tanışabilme olanağı edinmekteydik. Duaları kabul ederken yaratan ve yaratılan arasında yeni bir oluşta, ilişki biçiminde -düzeyinde- buluşmanın, tanışmanın olanaklı kılınmış olması gerçeğinde de Allah'ı anlayabiliriz. Anlarız ki O da kendi dünyasının bir parçası olan yarattıklarını, yeni bir ilişki, dolayısıyla da yeni bir bilinç - anlam-değer- idraki üzerinden kendi dünyasına katma çabasında

bulunmaktadır. Peki bunu ne için yapmaktadır? Yaratımdaki emek, aidiyet ve yaratıcı olmanın sorumluluğu, anne-baba olmakta gerçekleşen emek, aidiyet, sorumluluk idrakinde anlaşılabilir. Aynı değil aynı da değil oluşun gerçeğinde Allah'ı anlamaya dair bir olanakta var olduğumuzu gözden kaçırmamak gerekir.

Duadan konuşurken, Allah'ı anlayabilir olduğumuz olanakta var olduğumuz gerçeğini ifade etmeye başladık. Söz söze köprü, hep yeni bir anlama gebe iken söz ağacının dallarında geziniriz. Ancak, ilkeyi kaçırmadan marifete dair toparlayıcı olmak kaydı ile sohbetin devam etmesi gerekir. Çoklu hikmet gerçekliğinde, her ne söylemekte isek tam anlamıyla belirtmekten uzak eksiklerimiz elbet olabilir. Böyle olsa da çoklu hikmetten yani çoklu gerçeklikten, esasa bağlı olarak ne kadar nasiplenebilir isek idrak penceremiz o kadar genişlemiş olur. Bu maksat ile duanın ne için kabul edildiği konusundan Allah'ı anlamaya doğru söz açıldı ve yeniden dua konusuna dönmek icap etti.

Duanın kabul edilmesi haricinde irade, gerçekleşme erkine bürünen olanakların kılışal anlamda gerçekleşir iken kulun kendi iradesi olarak bulduğudur. Kulun iradeyi gerçekleştirmeye eylenir olması da fail olan Allah'a yaratıcı etkinliğinde katılıyor olmasını olanaklı kılar... ki irade, kulun gerçekleştirdiklerinin öznesi olmasını, anlam-değer yüklemeleri almasında kendine doğmasını olanaklı kılar. Allah, kulunu acziyet, ihtiyaç ve koşullar karşısında emek vermeye eylerken de kendi yaratıcı etkinliğine katmaktadır... ki kul emek ile yaratıcı etkinliğe katıldıkça gerçekleştirdiklerinin anlam-değer belirlenimleri üzerinden tinsel yaratımına katılır iken kendi olmaya, kendine doğmaya yol bulmaktadır.

Öyle ise istişare, gerçekleşmesi olanaklı olan isteklerin beraberce gerçekleştirilmesi, emek isteyen işlerde bulunulması, birbirini önemsiyor olmanın farklı bir belirlenimi olan rızanın ilişkilerde gözetilmesi vb. nice yöntem ile ortak bir dünyada buluşmak olanaklıdır.

Yeni nesli suçlamak yerine, yeni neslin dünyasına ilişkiler geliştirerek inmenin yollarını bulur iken gerçeğe dair dünyaya taşımak veya birbirimiz ile anlamlı ve değerli olan ortak dünyaya taşımak olanaklıdır. Sevgi ve rıza ile paylaştığımız dünya; birbirimiz ile anlamlı ve değerli iken birbirimize yük olduğumuz değil, aidiyet duyarak birbirimizi anne, baba, aile, yuva, erkek ve kız çocuklar, halalar, dayılar, teyzeler, amcalar, kuzenler, komşular, yol kardeşleri olarak yüklem aldığımız dünya olur. Yeter ki sadece birbirimizin dünyasına inmek değil, inerken ortak bir dünyada buluşmayı da olanaklı kılabilirim. Başkalarına kapalı dünyalarımızdan çıkarak çocuk değil, yetişkinler olarak yaşayabilelim.

Unutmayınız ki herkes gerçekleştirdiklerine bağlı olarak anlam-değer yüklemelerinde kendine doğar. Kendine doğan için varlığından sorumlu olmak kaçınılmazdır... ve diğerlerinden sorumlu olmak da söz konusu olduğunda, sorumlu olduğumuz bir dünyanın içinde kendimizi gerçekleştirme olanağı buluruz.

Ancak, öze dair evrensel anlam ve değerlerin alaşağı edildiği kötü nitelikli eylemler ve batıl görüşler sebebiyle sorumluluk da bir yere kadardır... ki sizler sorumluluklarınızı yerine getirmekte iseniz sorumluluktan yana suçluluk hissetmeden evladını dahi geride bırakan Nuh, içinde doğduğu dünyayı geride bırakan İbrahim, kavmini geride bırakan Lut, kavmine söz anlatamayan Musa, hicret etmek zorunda bırakılan Muhammed Mustafa gibi hakikat yolunda yolunuza devam etmelisiniz/ edebilirsiniz. Suçlu hissetmenize sizi zorlamakta iseler siz

olanların kendini suçlu hissetmeyecek kadar bencil olduklarını görmeli ve suçluluk hissetmeden yolunuza devam etmelisiniz.

Herkes biricik iken varlık sahnesinin perdeleri kendisine açılmış olmasının fırsatını, sahneyi bencilce sahiplenmek ve kötü eylemlerine alet etmek ile tepmekte ise hak etmiş olduğu sonuçlara da katlanmak zorundadır. Onların sonuçta katlanacakları her ne ise sizi bağlamayacağı gibi siz sorumluluklarınızı vicdanen rahat olarak yerine getirmiş iseniz onlardan sorumlu kılınacak da değilsiniz.

Sonuçta herkes biricik oluşu ile varlık sahnesi kendine açılmış iken var olmanın fırsatını, gerçekleşen anlam-değer, irade-duygu yüklemelerinde kendine doğmanın öznelliğinde değerlendirir. Önemli olan ise hakkaniyet ilkesi gereği ötekini önemsemek, sorumluluklarını yerine getirmek ile vicdanı sükûnet bulmuş olarak suçluluk duymaktan uzak kendi olmaya devam etmektir.

Sizler vicdanında huzurlu, gerçekleştirdiklerinden yana özgün -biricik- olmayı sürekli kılan emek ile özgürce kendinizi gerçekleştirmekte iseniz herkese artı değer olarak katkıda bulunur iken suçlu olmaktan, suçlu hissetmenin mahkûmiyetinden, suçun karşılığı olan cezaya mahkûm kılınmış olmaktan beri olan özgür ruhlarsınız. Sizler değil, gerçekten kopuk batıla dalmış zihniyet sahipleri, zulmü ahlak edinmiş kötülük sahipleri kendileri ile yüzleşecekleri, hesaplaşacakları eşref vaktinden korkmalıdır. Sizler geleceğe umut ile bakmaktan ileri özgüven ve öngörü ile geleceğe selam ile yürümesi gereken iyi insanlarsınız.

Kendiliğe giden yolda...

Büyükbaba anlatıya katılanların arttığını gördükçe, varoluşa dair sorunların çözümü veya sorunsal olan durumların aşılmasına dair örnekleri çoğaltmak yerine anlatıyı zamana bırakıp yeni bir başlangıca bırakmayı tercih etti. Dinleyici arkadaşlardan biri hemen soru verdi. “Efendi, sohbet biter mi?”

Büyükbaba “Evlad, sohbet bitimsiz hazinedendir. Elbet bitmez. Biz sohbeti bitirmekte değil, sizlerin keşfi, anlayışı ile yaşamın kendisinde deneyimledikleriniz üzerinden devam etmesinden tarafız. Gönül muhabbete aç, anlama/ anlamaya yönelik ise sohbet yaşamın kendisinde farklı biçimlerde elbet devam eder. Bizler yeni bir fasılda buluşuncaya kadar sohbeti bitirmekte değil, kendimizi dinlemeye bıraktık. Sohbetin bu demde bitiyor olmasına takılı kalma! Hangi formasyonda, yeni fasılda ve dem tutmada devam edeceğine açık olman senin için berekettir.

Rüyamda hatıra dair bir sözü yazılı bulup da okumuştum. O söz varoluşa dair güzel ve doğru olan bir sözdü ki İhlas ve ısrarla istedim ki yeni yazdığım kitap da bu söze de yer olsun. Ancak, matbaa çalışmalarından dolayı buna fırsat olmadı. Ben bu duruma takılı kalmadım. O söz şimdi bir kitap oldu. Sohbet bir fasıldan yeni bir fasıla, alan ve içeriğine bağlı gelişen biçimsellikte devam etti. Beklentide takılı kalmamam, bereketten mahrum kılmadı.

Beklentilerde takılı kalmamak, asli değerleri öncelemek ile adanmış bir ruh olarak karşılık beklemeden hizmette bulunmak bereketi sürekli kılmanın gereğidir. Anlam ve değere dair yüklem aldıklarımız ile var

olma çabası içinde iken olmaması gerekenleri kendimize yük kılmamak, ayrıca hak edişlerimizin fazlasından olanı infak ederek halka geri dönebilmek de bereketi sürekli ve kendi üstüne katlandıkça büyür kılmanın gereğidir. Paylaşılanın kazanç olduğu anlam-değer akışı içinde sohbetin de bitimsiz olduğuna tanık olursunuz.

Burada biten, farklı biçimlerde varoluş alanlarında yeni anlam-değer, duygu-irade belirlenimleri ile biçimlenirken yeniden devam eder. Yeter ki takılı kaldıklarınız ile bereketten mahrum olup da bunu anlamaktan da kendinizi mahrum etmiş olmayasınız. Düşüncenin yaratıcı etkinliğinde anlama/ anlamaya yol bulmuş her can için sohbet bitmez. Anlam hazinesinden fıskıran sözler ile biçimlenen farklı dünyalar yaratıldığı sürece, sohbet bir biçimde devam ediyor demektir.

Anlatı; aynalaşmayı olanaklı kılar iken içinde kılan anlam-değer akışında kılısal olma özelliği gösterir. Anlatı sohbet tadında ise aranan muhataplardır ki muhatap anlama/ anlamaya açık olduğu kadar anlatıyı yeniden yorumlama erkine sahip olarak yeni anlam-değer belirimlerinde anlatıyı değerlendirmek ile kalmaz, yaratıma tabi tutmakta olarak yeniden biçimler.

Eminim ki siz güzel insanlarım, anlattıklarımı kendinizde yorumlar iken yeniden yaratıma tabi tutmuş olarak farklı bir sohbet tadında deneyimlemiştinizdir. Gönül yurdunda buluşmuş, ben size ayna oldukça siz de bana ayna olmuşsunuzdur. Ben size anlam-değer akışında dokundukça, siz de bana anlam-duygu akışında dokunmaya yol bulmuşsunuzdur. İnsan ölümsüz iken miras bıraktığı üzerinden gerçekleşen anlam-duygu akışından miras sahibi ile bağ kurma olanağına haizdir. Birbirimize dokunabildik ise sohbet berekete dair bakidir.”

Büyükbaba varlık sahnesinde adım adım yürür iken deneyimlediklerini paylaşmaktaydı. Deneyimlediklerini ilkesi gereği kavramsal kıldığı kadar herkesin ortak hikâyesine ayna olmaktaydı. Başkasının değil, herkesin biricik olarak kendi hikâyesini yaşaması gerektiğinin idrakindeydi. Elbette ortak hikâye içinde tinsel anlamda doğulmaktaydı... ortak hikâyelerin parçası olduğu ve diğerlerinin hikâyelerinden beslenildiği ölçüde herkes kendi hikâyesinin biricik olduğu ve olması gerektiği yönde kendi olmaya dair yol bulmaktaydı.

Ortak hikâyeye dair aynalaşmanın gerçekleştiği doğrultuda aidiyet ile hikâyenin içinde olmak olanaklıydı. Hikâye tek başına değil, biricik olmakta yaşanması gerekendi. Biricik olmak ise ortak hikâye içinde çokluk ve çeşitlilikte, belki de karşıtı olanlar üzerinden deneyimlenecek, görünüşe taşınacak, idrakinde olunacak ve sonuçta da onanmış olarak kabul görecekti.

Âdem'in insan olma deneyimi, Azazil'in iblis olma deneyimi, İbrahim ve Nemrut, Musa ve Firavun, Muhammed Mustafa ve Cehalet vb. karşıtı üzerinden biricik olabilmenin deneyimini gözler önüne sermekteydi. En temelde varoluş: ayrı değil aynı da değil oluşun içinde esasta ayrı olmadan yaratım ve varoluş gereği aynı da olmamanın biricikliğinde gerçekleşmekteydi... ki biricik olmak, özgün olarak kendi olmaktan öte değildi ama hakikat ve diğerleri ile var olduğunun gerçeğine örtük olmadan varoluşa dair sohbetin bereketinde biricik olmanın olanağını sürekli kılmak önemliydi.

Şişirilmiş benlik anlamında biriciklik değil, özgünce kendin olabilmenin biricikliğinde kendi olabilmenin tadına varmak önemliydi. Anlam-değer, duygu-irade yüklemelerinde benzerliklerimiz olsa da biricikliğin korunduğu karakteristik yapısallıkta biricik olduğunun idrakinde

kendi olmaktan yana “Tamam, benim ben” diyebilmekte mutmain olmayı edinmiş isek tanrısal benliğin tezahüründe kendi olmayı bulmuşuzdur... ki tanrısal olanları yani ahlaki anlamda ilke belirimli ilahi isimleri tekâmüle dair yaşadıkça ve tanrısal olan sıfat belirlenimlerden tekâmüle dair sonuçlar aldıkça, ben -kendi-olmaktan yana mutmain oluruz... ben olmaktan yana mutmain olmayı sürekli kılmanın yolunu (sen yöntemi desen de olur) da idrak etmiş oluruz.”

Büyükbaba artık masal gibi başlayan Genç Sultan hikâyesini bitirmekteydi. Dinleyicilerden biri “Büyükbaba bizler ne olacağız” dediğinde, işin aslını sezmiş olduğunu da beyan etmiş olmaktadır.

“Ne olacağız? Kader tezgahında emek ve hak edişler ile özümüzde olan gerçeği açık ederken anlam-değer bulmaya dair neler biçmekte isek yüklem edindiğimiz yönde kendimiz olacağız. Herkese ne/ kim olacağının özü verilmişken gerçekleştirdikleri üzerinden, gerçekleştirdiklerinin öznesi olarak anlam-değer nitelendirmelerinde kendi olmayı bulacaktır. Emek ve hak ediş kendi olmayı belirli kılar... ki kim ne yönde ve alanda emek göstermekte ve hak edişlerde bulunmakta ise o yönde ve alanda kendi olmaya dair inandığı anlam-değer yüklemine kendi olmayı bulacaktır.

Önemli olan ise kendi olmayı, varsaydığımız gerçeklikte/ gerçekliklerde bulmaktan ileri, hakiki anlamda var olan gerçek üzerinden bulmak ve inşa etmektir. Kendi olmak diğerleri ile olanaklı iken diğerlerine de hakkaniyet ilkesi, hoşgörü ve özveri ile duyarlı olabilmektir. Yeter ki ahlaki anlamda meşru olan, hakikat ile de örtüşen bir oluş içinde bulunmayı önceliyor ve uyum sağlıyor olarak kendi olmayı gerçekleştiriyor olalım.

Diğerleri ile anlam-değer dünyasında birbirimize tutunurken kendi olmaya da tutunduğumuzu hatırlayalım! Kendimizi tinsel anlamda yaratma olanağını da birbirimiz ile bulduğumuzu unutmayalım! Âdem ile Havva'nın, dolayısıyla da insanın yaratım hikâyesinde birbirimiz ile anlam-değer edinimi içinde insan olarak yaratıldığımız gerçeği anlamlı

kılınır. Anlam-değer, irade-duygu yüklü ilişkilerde eş, aile, anne, baba olmanın yaratımı içinde Rabb, Mürebbi, Rahman, Rahim, Kerim, Nasir vb. tanrısal isimleri yaşama olanağında hep yeni bir oluşta ve yeni bir seviyede -mertebede/ düzeyde- yaratılıyor olmayı buluruz.

Anlam özsel olduğu içindir ki varoluşa dışsal değil içkindir. Öznelde kılışal iken nesnesine değer yargısal bakışıma eyler. Yüklem alınmış özdeşlikte değişen anlam akışında, kendinde biçimsiz şahıs olan öznellik belirleniminde yaratıma dair biçimlenir. Anlamın nesnesi öznesi ise yüklem alınmış özdeşlikte değişen anlam-değer, irade-duygu akışında hep yeni bir varoluş biçiminde öznellikte yeniden yaratılıyordur. Katmanlı varoluşta karşılıklı var olmanın olanaklı kılınmasında, anlam ve duygunun akışkan, değer ve iradenin biçimsel/ biçimler olduğu oluş içinde anlam varoluşun temelidir.

Bizleri beşer kılan, insan olarak insan ile ilişkilerimizde bizi halk etmeyi değişen anlam-değer edinimlerinde sürekli kılmakta. Doğaya dair olabiliriz ama Allah'a ait olarak varız. İnsan ile anlam-değer, duygu-irade yüklü ilişkilerimizde birbirimiz ile var olmaktayız. Öyle ise diğerinin de hikmeti gereği önemine dikkat ederek meşru olanlar çizgisinde rızanın arandığı, hoşgörü ve özverinin gösterildiği duyarlılıkta insana dikkat etmek gerekir.

İnsanız... hatalarımız, günahlarımız elbette olabilir ama her an geri dönmenin olanaklı olduğu bir oluş içinde hatalarımızı düzelterek, özür dileyerek, günahlardan da kaçarak gerçekleşen ve kendini de bağışlamanın olanağı olan tövbe ve affedilmek olanaklıdır. Yaptığı hatalar, günahlar, dolayısıyla da ya kendine ya da diğerlerine yaptığı zulmün farklı biçimlerini yaşayan kişi, vicdanında kendini samimi/

hakiki olarak kınamakta, özeleştirisini yapmakta, pişmanlık duymakta olarak affedebilmekte ise tövbe etmiş demektir.

Kendiliğın kendine mekân olduğu, anlam-değer, irade-duygu akışında her daim farklı biçimlerde gerçekleşen ve Allah evi hükmünde vücud bulan gönülden sen pişmanlığı yaşarken affedilmenin kapısı aralanmıştır. Us iyi, doğru, güzel olan ile öznel kritik anlamda işlevsel olduğunda, Allah'ın sana dokunduğu vicdan olmakta biçimlenir. Vicdan ile kendiliğe, olması gerekene, -özerkliğın- ben olman korunuyor olarak dönmenin olanağı bulunur iken öznel kritikte iyi, doğru nitelemelerine göre öznel/ özsel yaratım, değer biçimsel anlamda vücud kazanmakta gerçekleşir.

Vicdanında ve diğerlerinin vicdanında affedilmediğın sürece affedilmiş değılsin. Dolayısıyla da gönül evinde Allah seni affetmiş değıldir. Affedilmediğın/ affedemediğın bir yaratımda özsel bütünlüğünden yana parçalanmış olarak kaybolursun.

Sen affetmediğın ve affedilmediğın sürece affedilmemiş olduğunı bil! Daha kendini affedemiyor iken diğerlerinin seni affetmesini de bekleme! Bencilliğinden dolayı affetmekten/ affedilmekten mahrumsan, özürlerin kabul edilmeyeceğı günde, günahın yükün olur da son pişmanlığın fayda vermez. Böylesi aynalaşmaya dair varoluş içinde sen, merhamet ve şefkat ile diğerlerinin gönlüne güneş gibi doğmadığın sürece merhamet ve şefkat bekleme! Sen kendi nefesine dahi cimri iken cömertlik bekleme! Herkese adalet keserken, sözde merhamet gösterirken, adaletin sana da kesileceğı gün yakındır... merhametten uzak unutulmuşlardan yazılacağıın bir gün elbet vardır.

Aynalaşmaya dair gerçekleşen bir dünyada yaşadıkların bir önceki yaşadıklarının izlerini ve sonuçlarını taşıırken sana asla yabancı değıldir.

Sana ayna olay ve olgular içinde kendini görmekten uzak hatayı dışarda arayan aymaz isen sana söylenecek sözün bittiği, cezanın hak olduğu yerdesindir.

Kendin olmak yerine geçmişin gölgelerinde kalmakta isen kendin olmak önünde kaçarken sen geçmişte kaybolmuşsundur. Şimdi yaşadıkların ve yaşayacaklarını yaptıklarının izleğinde takip edersen, aynalaşılan bir dünyada yaptıklarının sonuçlarını bulur iken fazla şaşkınlık yaşamazsın.

Her masal bitimliydi. Herkes kendi hikâyesinin bitimli olduğunun gerçeği ile yüzleşmeli, bitimsiz hikâyesi olan Allah'ın varoluş hikâyesinin parçası olduğu kadar kendi olmaya yol bulduğunu anlamalıydı. Hikâyede ya küfür sahibi hakikate örtük ya da hikâyeyi hakkı gereği yaşamaya çalışan iman ehli olunabilirdi. Üçüncü bir yol olarak da ilahi nimete ermiş salihlerden olarak yaşanabilirdi. Dördüncü bir yol olarak da küfürden ileri kötülüğü ahlak edinmiş iblislerden olmuş olmak ile ebedi saadetten uzak, kovulmuş şeytanlaşmış olunabilirdi. Yollar varoluş ağacında kesişirken nitelendikleri sonuçta farklı uzantılarda görünüş bulurdu. Her kişi kendi yolunun sonucuna, nitelendiği/ niteleneceği gerçeğine doğru buluşan, kesişen, çatışan, çatallaşan yollarda yürümekteydi.

Rahmet gazabı geçtiği içindir ki umut her daim korkuya galip gelir. Gafletten kurtulmak için henüz geç değildi. Yeter ki ölüm gelmeden önce hak olana dönülmüş olunsun.”

Bu sözler anlamın inci taneleri gibi Büyükbabanın dilinde biçimlenir iken Genç Sultan onda biçimlenmiş de görünüşe gelmekteydi. Geçmişin piri uzakta değil, dinleyicilerin arasında, kendine dair hikâyesini masal tadında anlatmaktaydı. Dinleyicilerden biri,

Genç Sultan

Büyükbabanın görünen yüzünün arkasında Genç Sultanı görür gibi oldu. Sanki geçmişten bir kapı açılmış da insan anıldıkça, hatırlandıkça insanda yeniden vücut bulmuş olmaktadır.

Bu durumu fark eden Büyükbaba “Her gelen pir aynı kaynaktan beslenirken birbirinden ayrı olmadıkları gerçekte, özgün farklılıkları ile aynı da olmadıkları oluş içinde biz oldukları birliği paylaşırlar. Mürşid veya pir dediğimiz, aynı kaynaktan beslenirken aynı mürşidin -pirin-görünüş biçimleri olan Alim, Hâkim, Halik, Musavvir, Bedi, Bari, Muallim, Hadi vb. tanrısal isimlerinden karakter biçimsel olarak görünüşe geldiği gerçeklikte evrensel ve üst gerçeklik anlamında aynı gerçeğe ayna tutarlar.

Elbet özde biriz ama özgün olan yaratım belirleniminde farklı mertebeye düzeylerinde birbirimizi tamamladığımız özelliklerimizde üstünlük buluruz. Fakr ve bereketten olacak ki üstünlük taslamadan, üstten bakmadan, kendimize mal etmeden, üstün olan Allah’ı hakkaniyet ilkesinde hakkı gereği yaşadıkça üstünlük buluruz. Hakkaniyet ilkesi gereği diğerini kendimizden evla bildikçe, öncelikli kıldıkça, hizmet ettikçe üstünlüğü paylaştıklarımız üzerinden Allah’ta buluruz.”
